

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 161

50. évfolyam

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

2007. július 13.

<u>Közleményszám</u>	Tartalom	Oldal
	III Előkészítő jogi aktusok	
	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	
	2007. március 14–15-i, 434. plenáris ülés	
2007/C 161/01	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Az öregedő népesség gazdasági és költségvetési hatásai”	1
2007/C 161/02	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak az adócsalás elleni küzdelem fokozására irányuló koordinált stratégia kialakításának szükségességéről” COM(2006) 254 final – 2006/0076 (COD)	8
2007/C 161/03	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Lakhatás és regionális politika”	17
2007/C 161/04	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi irányelv a tőkeemelést terhelő közvetett adókról (átdolgozott változat)” COM(2006) 760 final – 2006/0253 (CNS)	23
2007/C 161/05	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a Közösségben bejegyzett nehéz tehergépjárművek visszapillantó tükrökkel való utólagos felszereléséről” COM(2006) 570 final – 2006/0183 (COD)	24
2007/C 161/06	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Technológiai Intézet létrehozásáról” COM(2006) 604 final/2 – 2006/0197 (COD)	28
2007/C 161/07	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok látómezőjéről és szélvédőtörölőről” (kodifikált szöveg) COM(2006) 651 final – 2006/0216 (COD)	35
2007/C 161/08	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeiről és jellemzőiről (kodifikált szöveg)” COM(2006) 662 final – 2006/0221 (COD)	36



Ár: 22 EUR

(folytatás a túloldalon)

<u>Közleményszám</u>	Tartalom (folytatás)	Oldal
2007/C 161/09	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok legnagyobb tervezési sebességéről és rakfelületéről (kodifikált szöveg)” COM(2006) 667 <i>final</i> – 2006/0219 (COD)	37
2007/C 161/10	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok kormányberendezéséről” (kodifikált szöveg) COM(2006) 670 <i>final</i> – 2006/0225 (COD)	38
2007/C 161/11	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról (kodifikált változat)” COM(2006) 692 <i>final</i> – 2003/0099 (COD)	39
2007/C 161/12	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésekkel kapcsolatos, a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó korlátozások megszüntetéséről és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződéseknek képviselőket vagy fióktelepeken keresztül eljáró ajánlattevők számára történő odaítéléséről szóló, 1971. július 26-i 71/304/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről” COM(2006) 748 <i>final</i> – 2006/0249 (COD)	40
2007/C 161/13	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről” (kodifikált szöveg) COM(2006) 812 <i>final</i> – 2006/0264 (COD)	44
2007/C 161/14	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A 2006. július 17-i 2006/512/EK tanácsi határozattal módosított, a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozat alapján elsőbbségiként kiigazítandó 25 jogi aktus” COM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 <i>final</i>	45
2007/C 161/15	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelv a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról” COM(2006) 373 <i>final</i> – 2006/0132 (COD)	48
2007/C 161/16	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a gömbfa osztályozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 68/89/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről” COM(2006) 557 <i>final</i> – 2006/0178 (COD)	53
2007/C 161/17	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Állatvédelmi címkézés”	54
2007/C 161/18	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet módosításáról és a XI. melléklet tartalmának meghatározásáról” COM(2006) 7 <i>final</i> – 2006/0008 (COD)	61
2007/C 161/19	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A család és a demográfiai változások”	66
2007/C 161/20	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről” (kodifikált szöveg) COM(2006) 657 <i>final</i>	75
2007/C 161/21	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Zöld könyv – Az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli védelme harmadik országokban” COM(2006) 712 <i>final</i>	75



<u>Közleményszám</u>	Tartalom (folytatás)	Oldal
2007/C 161/22	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye – A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: Az általános érdekű szociális szolgáltatások az Európai Unióban” COM(2006) 177 <i>final</i>	80
2007/C 161/23	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára. Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata” COM(2006) 314 <i>final</i>	89
2007/C 161/24	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az irodai berendezésekre vonatkozó közösségi energiahatékonysági címkézési programról” COM(2006) 576 <i>final</i> – 2006/0187 (COD)	97
2007/C 161/25	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vasúti, közúti és belvízi szállítási ágazatokra vonatkozó versenyszabályok alkalmazásáról” COM(2006) 722 <i>final</i> – 2006/0241 (COD)	100



III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2007. MÁRCIUS 14–15-I, 434. PLENÁRIS ÜLÉS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Az öregedő népesség gazdasági és költségvetési hatásai”

(2007/C 161/01)

2006. május 16-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Az öregedő népesség gazdasági és költségvetési hatásai”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2007. február 23-án elfogadta véleményét. (Előadó: Susanna FLORIO.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-én tartott 434. plenáris ülésén 109 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB az Európai Bizottság alelnöke, Margot Wallström levelére válaszol ezzel a feltáró véleménnyel. Figyelembe veszi azonban az elmúlt évek során benyújtott véleményeket is, amelyek az EGSZB által a fenti témában kidolgozott okfejtéseket, elemzéseket és javaslatokat tartalmaznak.

Munkaerőpiac

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a demográfiai politikákban követni kell a lisszaboni célkitűzéseket, mivel a munkaerőpiacon bekövetkező gyors demográfiai változások sürgős intézkedéseket tesznek szükségessé a kapcsolódó problémák megoldása érdekében:

- növelni kell a foglalkoztatási arányt az ötven évesnél idősebb munkavállalók körében, lehetőség szerint az alkalmazottak és az önálló vállalkozók vonatkozásában egyaránt,
- elő kell mozdítani az idős munkanélküliek újra beilleszkedését és átképzését támogató eszközöket, hogy méltányos nyugdíjat lehessen biztosítani számukra,
- meg kell akadályozni azon ötven feletti munkavállalók kiszorítását a munkaerőpiacról, akik továbbra is aktívak kívánnak maradni.

1.3 Meg kell akadályozni, hogy az idős munkavállalók elveszítsék munkahelyüket; ezzel szemben nagyobb figyelmet kellene fordítani az idős munkavállalók termelési folyamatba való beilleszkedésére.

1.4 A munkahely feleljen meg az egyén képzettségének és szakmai tapasztalatának, kerülendő a korhoz kapcsolódó bármilyen hátrányos megkülönböztetés. Ezért az EGSZB valamennyi tagállamot felkéri *A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról* szóló 2000/78/EK irányelv lehető legrövidebb időn belül való átültetésére és alkalmazására.

1.5 A jobb munkaszervezés megkívánja a végzett feladatok típusának értékelését (veszélyes, megerőltető vagy egyhangú tevékenységek).

Egész életen át tartó tanulás

1.6 Az állandó tanulást lehetővé tévő programok kulcsszerepet töltenek be az ötvenedik életévüket betöltött munkavállalók jobb hasznosításában a vállalatokon belül és azokon kívül egyaránt. Ennek érdekében terjeszteni és vizsgálni kell a bevált gyakorlatokat, ahogyan azt az európai szociális partnerek által bemutatott éves monitoringjelentések is előírják.

1.7 A minőségi foglalkoztatást előmozdító politika szakmai pályafutásuk teljes időtartama alatt irányítja és képi a polgárok generációit. Mindez feltételezi a szociális partnerek és valamennyi érintett gazdasági és szociális szereplő helyi, nemzeti és európai szintű szerepvállalását.

A generációk közötti paktumért

1.8 A kutatás és az innováció alapvető befektetést jelent a mai európai polgárok és a jövőbeni nemzedékek számára egyaránt. Ezért van szükség arra, hogy a fiatalokat a természettudományi és műszaki karokra való beiratkozásra ösztönözzük, valamint megteremtjük a technológia és a kutatás szférájában a kapcsolódó foglalkoztatási lehetőségeket.

Az Európai Uniónak meg kell szüntetnie az EU és más országok (például Kína és India) között tátongó szakadékot, mely utóbbiak hatalmas előrelépést értek el ezekben az ágazatokban.

1.9 A hátrányos helyzetű térségekben eszközölt befektetések segítik a fiatalokat abban, hogy ne hagyják el e területeket, és a területi fejlesztés és rehabilitáció eszközeivé váljanak.

1.10 Az esélyegyenlőség éveként meghirdetett 2007-es évben az EU-nak a magánélet és a munka összeegyeztetésére kellene összpontosítania, hogy a gyermekvállalás sem az anya, sem az apa számára ne járjon munkakörülményeik bizonytalanná és hátrányossá válásával, és a családnak ne egyedül kelljen viselnie a gyermek születése következtében felmerülő – nem csupán gazdasági jellegű – terheket.

Nők és munkaerőpiac az Európai Unióban

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy ösztönözni kell a fontos irányelvek – például a szülői szabadságra vonatkozó – alkalmazását, valamint biztosítani kell a gyermekfelügyeleti és -gondozási, továbbá az idősek ellátására irányuló szolgáltatásokat. Hasonlóképpen meg van győződve arról, hogy sürgősen meg kell szüntetni a férfiak és a nők bérezésében fennálló jelentős különbségeket, küzdeni kell a hátrányos munkakörülmények és a munkahely bizonytalansága ellen, ami sok európai nő számára jelent problémát. Olyan kezdeményezésekre is szükség van, amelyek a férfiakat arra ösztönzik, hogy fokozottan vegyék ki a részüket a családi kötelezettségek ellátásából. A gyermekvállalást és a nők munkavállalását nem szabad ellentétes fogalmaként kezelni, ezért minden lehetséges intézkedést meg kell hozni a gyermekgondozás és az anyák szakmai életútjának összeegyeztethetősége érdekében.

1.12 A vállalkozói szférában is szükség van olyan intézkedésekre, amelyek biztosítják a nők számára az esélyegyenlőséget, valamint a vezetői posztokhoz való hozzáférést.

A bevándorlás szerepe és súlya a demográfiai változások fényében

1.13 A bevándorlás egyike a népesség előregedése következtében létrejövő kihívásokra adott szükséges válaszoknak. Az integráció és a foglalkoztatás szervesen összekapcsolt politikaként a növekedés és a fejlődés motorjai lehetnek. Ennek érde-

kében azonban hasznosítani kell a bevándorlók szakértelmét, szakmai tapasztalatait és végzettségét.

A társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatósága az Európai Unióban

1.14 A társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatóságát olyan intézkedésekkel kell biztosítani, amelyek nem sorolják veszélybe annak végcélját, ahogyan azt az EU-Szerződések meghatározták (2. cikk). Ezért tehát egyrésztől biztosítani kell a társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatóságát, másrészt azonban nem szabad szem elől téveszteni az egyetemesség és az egyenlőség célkitűzéseit sem, amelyek az európai szociális modell sajátjai.

1.15 A közérdekű szociális szolgáltatásokat biztosítani kell és működésükben támogatni, hasonlóan a szociális gazdaság szereplőihöz. Az időskoriakat foglalkoztató önkéntes szervezetek fontos társadalmi funkciót töltenek be, amelyet támogatni és hasznosítani kell.

A nyugdíjrendszerek fenntarthatósága

1.16 Az Európai Uniónak és a tagállamoknak célul kellene kitűzniük, hogy a jövőbeni generációk számára – megfelelő nyugdíjrendszerek révén – derűs és méltó öregkort biztosítsanak. A kiegészítő nyugdíjaknak – amennyiben ezekre szükség van – megbízhatóknak, biztosaknak és a pénzpiacok ingadozásaitól menteseknek kell lenniük.

1.17 A munkafeltételek bizonytalansága ellen küzdeni azt jelenti, hogy a fiatal munkavállalóknak is megadjuk a méltányos nyugdíj biztonságát. Ugyanakkor meg kell gyorsítani a munkaerőpiacra való belépésüket is.

1.18 Elemezni kell a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, mégpedig oly módon, hogy egy sor összetett elemet figyelembe veszünk, amelyek nem szűkíthetők le csupán a népesség előregedésére.

1.19 A nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának biztosítása érdekében az EU egyes országaiban alapvető célkitűzésnek kell tekinteni az adó- és a járulékfizetés kikerülése ellen folytatott elszánt küzdelmet.

A népesség előregedésének kihatásai az egészségügyre

1.20 Az egészségügy területén a népesség előregedése főként a megelőzésbe, a gondozás minőségébe és a kutatásba való befektetéseket tesz szükségessé, főként az idősebbek körében gyakrabban előforduló betegségeket illetően. Szükségszerűen ezek állnak majd az erőfeszítések és a tanulmányok középpontjában.

1.21 A munka világában – a népesség előregedése kapcsán – az egészség és a biztonság témája szintén más értelmezést nyer, és változásokon megy át, amely változásokat gondosan kell elemezni és mérlegelni.

1.22 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU tagállamainak a szociális partnerekkel egyetértésben közös programokat kell létrehozniuk a munkahelyi balesetek és a – főként a munkavállalók korához kapcsolódó – foglalkozási ártalmak megelőzése érdekében. E területen az információk nyomon követése és cseréje fontos eszköz.

1.23 Az idős munkavállalóknak szabadon kellene tudniuk dönteni arról, hogy továbbra is aktívak kívánnak-e maradni. Mindezek során tekintetbe kell venni a munka típusát, és mérlegelni az adott munkakörrel járó kockázatokat, monotonitást és elhasználódást.

1.24 Az EGSZB kötelezettséget vállal a demográfiai változások területén végzett vizsgálati, értékelő és javaslattevő munkája folytatására. Tudatában van e téma összetett voltának, ami az elkövetkező években valamennyi intézményi, gazdasági és szociális szereplő részvételét szükségessé teszi az új kihívások leküzdése érdekében. Az EGSZB – eljárás szabályzatának megfelelően – a jelen véleményben tárgyalt témakörök további mélyreható vizsgálata mellett kötelezi el magát.

2. Háttér

2.1 Az Európai Bizottság alelnöke, Margot Wallström felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt az Európai Bizottság és a Gazdaságpolitikai Bizottság által közösen publikált jelentéssel kapcsolatban, amelynek tárgya az öregedő népesség által kiváltott gazdasági és költségvetési hatások az Európai Unió valamennyi államában.

2.2 Tekintettel a téma és a kapcsolódó szakpolitikák szerteágazóságára, Margot Wallström felkérése alkalmával azzal fordult az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz, hogy a munka világához, valamint néhány kapcsolódó szemponthoz (mint például: egészségügy, nyugdíjrendszerek, egész életen át tartó tanulás) közvetlenül vagy közvetetten kötődő kérdésekről fejtse ki véleményét.

2.3 A Dublini Alapítvány a Munka- és Életkörülmények Javításáért számos kutatás során tanulmányozta a lakosság előregegedését, valamint elemezte annak hatásait az európai lakosokra és munkavállalókra nézve.

2.4 A népesség előregegedését számos tényező határozza meg: így például a születési arányszám csökkenése, a továbbra is növekvő várható élettartam, a második világháború után született nemzedék fokozatos visszavonulása a munkaerőpiacról, valamint – a jövő tekintetében – a hatvanas évek baby-boom generációja (!). Ez utóbbi elem közvetlenül kihat – és a jövőben is ki fog hatni – a keresőkorú népességre.

2.5 Az Eurostat becslései szerint a 25 EU-tagállamban a hatvanöt éven felüli személyek száma a 2005-ös 75 millió helyett 2050-re körülbelül 135 millióra nő. A 25 tagállamban e személyek összlakosságához viszonyított részaránya az előrejelzések szerint eléri a 30 %-ot, és különösen magas lesz Spanyolországban (36 %), valamint Olaszországban (35 %), rendkívül alacsony viszont Luxemburgban (22 %) és Hollandiában (23 %).

(!) Az EGSZB már több alkalommal kiemelte: célzott kutatásokra van szükség az EU-ban tapasztalható népesség-öregedés jelenségének elemzéséhez. A hetedik kutatási keretprogram kapcsán lásd a *Kutatási igény a demográfiai változás keretében* című véleményt, HL C 74., 2005.3.23., 44. o., valamint az 1. lábjegyzetet.

2.6 A népesség előregegedése jelentős következményekkel jár az országok szociális és gazdasági helyzetére egyaránt, és a költségvetési, valamint a társadalombiztosítási politikák korszerűsítését teszi szükségessé.

2.7 Az előregegedés kihat az egész nemzetgazdaságra – a munkaerőpiacra, a termelékenységre, a technológiai innovációra, a gazdasági növekedésre –, mivel a népesség szükségletei és lehetőségei elkérülhetetlen változásokon mennek keresztül.

3. Előregegedés és munkaerőpiac

3.1 A lisszaboni stratégia többek között az idős munkavállalók foglalkoztatási arányát is tekintetbe veszi: az eredetileg kitűzött, azonban mindezidáig meg nem valósított cél az volt, hogy 2010-ig a foglalkoztatottsági küszöb az idős munkavállalók körében haladja meg az 50 %-ot.

3.2 A népesség előregegedése egyrészt az átlagéletkor növekedésével, másrészt a munkaképes korú polgárok számának csökkenésével jár, mivel az idősebb generációk helyébe nem lép megfelelő számú fiatal. Ezért a fiatalok egyre nagyobb késéssel lépnek be a munkaerőpiacra (!).

3.3 A munkaerőpiacot tehát jelentősen befolyásolja és módosítja a népesség előregegedésének jelensége. E körülmények sürgős intézkedéseket kívánnak, amelyek megoldják a következő célkitűzések eléréséhez kapcsolódó problémákat:

- az alkalmazotti szférában növelni kell az ötven évesnél idősebb munkavállalók foglalkoztatási arányát, ugyanakkor nem szabad akadályozni önálló vállalkozókként való érvényesüléseket sem,
- elő kell mozdítani az idős munkanélküliek újra beilleszkedését (beleértve az átképzést) támogató eszközöket, hogy méltányos nyugdíjat lehessen biztosítani számukra,
- meg kell akadályozni azon ötven feletti munkavállalók kiszorítását a munkaerőpiacról, akik továbbra is aktívak kívánnak maradni,
- elő kell segíteni a fiatalok munkaerőpiacra való belépését, szabályos munkaszerveződések révén, amelyek hozzájárulnak szakmai pályafutásuk folyamatosságához, illetve javításához.

(!) Lásd az Európai Bizottság nemrégiben készített közleményét is: *Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból!* - COM(2006) 571.

3.4 A népesség elöregedése által kiváltott hatások nem csupán a munkavállalókat érintik, hanem a vállalkozókat is. A nemzedékváltás során fontos a vállalkozói tevékenységek átadását megkönnyítő eszközök kialakítása, különösen a kis- és középvállalkozások területén. Hiszen a vállalkozók körében is tapasztalható az átlagéletkor fokozatos növekedése, és ez közvetett vagy közvetlen következményekkel jár az innovációra, a tőkepiacra és – általában véve – az európai ipar egész szerkezetére. Az „idősebb vállalkozók” annyit jelent, hogy jó részük már visszavonult, vagy az aktív szakmai élettől való visszavonulását tervezi, anélkül, hogy fiatal vállalkozók új generációi lépnének a helyükbe. A vállalkozók számának csökkenése a vállalkozások számának csökkenését vonja maga után, ennek következtében kevesebb lesz a munkahely.

3.5 Az idős munkavállalók kiszorítása a munkaerőpiacról egyre aggasztóbb jelenség, és nem csupán az iparban, hanem a szolgáltatói szférában is tapasztalható. Az új munkakörnyezetbe való beilleszkedés nehézsége, a csupán egy vagy csekély számú munkahelyre korlátozódó szakmai tapasztalatból fakadó hátrány, a hátrányos megkülönböztetés, aminek az idős munkavállalók kétségkívül ki vannak téve az új munkahely keresése során – e problémákkal előbb-utóbb valamennyi európai munkavállalónak szembesülnie kell.

3.6 Nagyobb figyelmet kellene fordítani az idős munkavállalók termelési ciklusba való beilleszkedésére: egyes ágazatokban tapasztalhatunk a minőségileg jobb termelékenység alapja. Ezért – a vállalkozók részéről is – szemléletváltásra van szükség: pusztán az életkor helyett a munkavállaló valós képességeit kell tekintetbe venni. Ebben az esetben a megkülönböztetés bármely formája ellen irányuló európai irányelveket (2000/43/EK és 2000/78/EK) kell alkalmazni, illetve betartásukat ellenőrizni.

3.7 Valamennyi munkavállalónak meg kellene találnia a képzésének és tapasztalatának leginkább megfelelő munkahelyet: ez lehetővé tenné a népesség elöregedéséből fakadó kedvezőtlen hatások – legalább részben – kiegyenlítésére képes termelékenységnövekedést ⁽³⁾.

3.8 Az idős munkavállalók foglalkoztatását elősegítő politikáknak mindenképpen tekintetbe kell venniük a végzett munka típusát: a veszélyes, megterhelő vagy egyhangú tevékenységek esetében célzott elemzésre van szükség, valamint nagyobb teret kell biztosítani az érintettek önkéntességének ⁽⁴⁾.

4. Egész életen át tartó tanulás

4.1 Az egyik konkrét célkitűzés az idős munkavállalók foglalkoztatási arányának növelése érdekében az egész életen át tartó tanulást (*lifelong learning*) elősegítő hatékony programok

⁽³⁾ Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB nemrégiben készült véleményét: *A munkával töltött évek minősége, termelékenység és foglalkoztatás a globalizáció és a demográfiai változások tükrében* (SOC/232) HL C 318., 2006.12.23., 157. o.

⁽⁴⁾ Lásd a *Tisztesseges munka mindenki számára* című véleményt (CESE 92/2007).

megvalósítása, mégpedig a bevált gyakorlatoknak a 25 EU-tagállam közötti cseréje, valamint a szociális partnerekkel folytatott állandó párbeszéd révén, ahogyan ez már számos európai intézmény részéről elhangzott ⁽⁵⁾.

4.2 Az Európai Foglalkoztatási Stratégia révén a luxembourgi csúcstól (1997) kezdődően minden évben meghatározásra kerültek az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó iránymutatók. Egyetlen alkalommal sem maradt el annak kiemelése, hogy mennyire fontos az idős munkavállalók foglalkoztathatósága, valamint szakmai tapasztalata a népesség elöregedése által okozott problémák leküzdéséhez.

4.3 Egész életen át tartó tanulásról beszélünk minden olyan jelentős tanulási tevékenység esetében, amelynek célja a készségek, ismeretek és kompetenciák javítása. Ezeket a tevékenységeket tehát az egyén teljes életére kiterjedőnek kell elképzelnünk, mivel a szakértelem csökkenése vagy a naprakész ismeretek hiánya éppen az idős munkavállalók esetében jár a legsúlyosabb és legkedvezőtlenebb hatással.

4.4 Az EGSZB is kiemelte, hogy mennyire kiegyensúlyozatlanok a generációk közötti viszonyok a technológiai és a különböző szakismeretek megszerzése területén ⁽⁶⁾.

4.5 A munkavállalók alkalmazkodóképességét elősegíteni képes eszközök egyike a vállalatban belüli képzés. Egyes tagállamok (Egyesült Királyság, Spanyolország, Portugália, Hollandia, Ausztria) noha különböző mértékben, de adóössztönzők és -mentességek révén elősegítették ezeket a vállalatban belüli képzésre és „tudásfrissítésre” irányuló tanfolyamokat.

4.6 A lisszaboni stratégia kiemelte: a jól működő képzési módszerek és rendszerek, amelyek hatékony módon képesek megfelelni a munkaerő-piaci igényeknek, kulcselemek a stratégia fő célkitűzéseinek elérésében, azaz abban, hogy létrejöjjön a tudásalapú gazdaság.

4.7 Az idős munkavállalók foglalkoztatását gátló akadályok csökkentése azt jelenti, hogy proaktív módon reagálunk a demográfiai változások várható hatásaira.

5. A generációk közötti paktumért

5.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság már 2004-ben kiemelte: fontos a generációk közötti paktum támogatása, hogy ily módon biztosítani lehessen az európai államok polgárai számára a munkaerőpiacon a megfelelő nemzedékváltást, az új demográfiai viszonyoknak megfelelő szociális állományt, valamint a foglalkoztatáspolitikákat, az átképzést és az oktatási, valamint a versenyszféra közelítését elősegítő jogszabályokat ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Lásd a CES, az UNICE és a CEEP által aláírt „Framework of actions for the lifelong learning development of competencies and qualifications” című dokumentumot.

⁽⁶⁾ Lásd például az EGSZB nemrégiben készült véleményét *Az egész életen át tartó tanulásához szükséges kulcskompetenciákról* (HL C 195., 2006.8.18., 109. o.), valamint *A nemzedékek közötti kapcsolatokról* című véleményt (HL C 157., 2005.6.28., 150. o.).

⁽⁷⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő témában: „Nemzedékek közötti kapcsolatok” (HL C 157., 2005.6.28., 150. o.).

5.2 A „jó” foglalkoztatást elősegítő intézkedések egyik célja kell, hogy legyen a fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedésének elősegítése, valamint figyelemmel kísérésük pályafutásuk teljes időtartama alatt ⁽⁸⁾, anélkül, hogy „digitális szakadék” jöjjön létre a fiatal munkavállalók és a továbbra is dolgozni kívánó idős munkavállalók között.

5.3 Az EGSZB akkoriban tűzte ki a következő célt: „a jövőben járuljunk hozzá egy alapvető jelentőségű problémakörrel kapcsolatos fokozottabb egyeztetéshez, amely szükségessé teszi a különböző szereplők koordinált és tartós fellépését, a rövid távú érdekek felülkerekedésének elkerülésére irányul, valamint feltételezi a konstruktív építkezés folytonosságát. A gyakorlatban arról van szó, hogy új paktumot kell kötni a nemzedékek között az egész Európai Unióban.”

5.4 A kutatás és az innováció olyan területek, amelyekbe szükségszerűen be kell fektetni, ha a jövőbeni európai generációk számára jólétet, továbbá megfelelő és fenntartható életminőséget kívánunk biztosítani. Fontos tehát szem előtt tartani az európai kutatók és tudósok átlagéletkorát, valamint a fiatalok e kulcságazatokba való beilleszkedése elősegítésének szükségességét is.

5.5 A kutatásba való befektetések volumenének elégtelen szintje egész Európában – amely még nagyon messze van a lisszaboni stratégia célkitűzéseitől – nem teszi lehetővé a fiatal kutatók számára, akik gyakran kifejezetten bizonytalan munkakörülmények között kényszerülnek dolgozni, hogy a tudományos és technológiai kutatás területén jövőt, karriert építsenek maguknak. Kockázatot jelent a jövőre nézve, ha Európában a kutatók átlagéletkora magasabb, mint más világhatalmaknál.

Indiában és Kínában például a tudományos területen egyetemi végzettséggel rendelkezők száma egyre növekszik, olyannyira, hogy az USA-ban a kutatók és tudósok 60 %-a ezekből az országokból érkezik. Sok európai országban viszont a természettudományi karokon az utóbbi években jelentősen csökkent a hallgatók száma.

5.6 A népesség elöregedésének problémája közvetlen hatással van a területi kohézióra is: a fiatalok egyre inkább elvándorolnak egyes területekről, hogy olyan helyeken keressenek munkát, ahol az élet- és munkakörülmények kedvezőbbek. Ez növeli a szakadékat a fejlettebb gazdasággal rendelkező régiók, valamint azok között, amelyek nagyobb ütemben szegényednek el, valamint amelyekben fokozottabb az elöregedés.

5.7 A magánélet és a munka összeegyeztethetősége az európai szociális modell egyik pillére. Az európai népesség átlagéletkorának növekedése felveti a születési arányszámok újbóli növelésének problémáját. Ezt kizárólag úgy kell érteni, hogy valamennyi párnak lehetőséget kell biztosítani a gyermekvállalásra, anélkül, hogy emiatt le kellene mondaniuk az aktív szakmai pályafutásról, vagy egyenesen jelentősen – egészen a szegénységgel határos küszöbig – csökkenteniük kellene a család életszínvonalát, mely utóbbi esetek sajnos egyáltalán nem ritkák. A mai fiatalokra jellemzőek a bizonytalan munkakörülmények, amelyek nem nyújtanak biztonságot a jövőre nézve; ezért a

fiatalok általában kevesebb gyermeket vállalnak, vagy egyáltalán nem vállalnak gyermeket.

5.8 A születésszámok fokozatos emelése célkitűzésének eléréséhez valamennyi szociális, egészségügyi és oktatási (bölcsőde, óvoda, egészségügyi ellátás, megelőzés, gazdasági támogatások stb.) szolgáltatás erősítése, javítása, és az EU-tagállamok demográfiai körülményeihez való igazítása szükséges.

6. A nők foglalkoztatása és a születési arányszám

6.1 A női foglalkoztatás részaránya 2005-ben az EU-25-ökben 56,3 % volt. A nők foglalkoztatásával összefüggő probléma kevésbé jelentős az észak-európai országokban, nagyobb méreteket ölt azonban a Földközi-tenger mellékén található országokban. Azonban a munkaerőpiacon beilleszkedett nők sem kevés erőfeszítéssel képesek csak szakmai pályafutásuk alatt a társadalombiztosítási célokra elégséges mértékű kvótákat felhalmozni. A nőknek számos problémával kell megküzdeniük a munka világában:

- a nők azok, akiket napjainkban erősebben sújtanak a bizonytalan munkakörülmények, a munkahely instabilitása, az általános gazdasági bizonytalanság, valamint gyakran a nélkülözés,
- a férfiak és a nők bérezése közötti szakadék még mindig rendkívül negatív elem szinte valamennyi EU-országban (a nők átlagosan 24 %-kal kevesebb bért kapnak ugyanazért a munkáért),
- az EU szinte valamennyi országában a gyermekgondozási, valamint az idősgondozási és -ellátási szolgáltatások elégtelensége még mindig arra kényszeríti főként a nőket, hogy szakmai pályafutásukat feláldozva szánjanak több időt a családtagjaik gondozására,
- nem veszik kellőképpen figyelembe a fontos irányelveket – mint például a szülői szabadságokra vonatkozót – és a nőknek választaniuk kell az anyaság és a karrier között,
- A nők munka- és gyermekvállalása nem kerülhet ellentétbe egymással: ennek érdekében követni kell azon országok bevált gyakorlatait, amelyek adórendszerei a gyermekek születése után megkönnyítik a nők számára a munkaerőpiacra való visszatérést, anélkül, hogy akár szakmai előmenetelük, akár bérezésük tekintetében bármilyen hátrányt szenvednének. Kiemelendő az is, hogy a férfiak még mindig nincsenek kellőképpen ösztönözve arra, hogy osszák meg a nőekkel a gyermekvállalás következtében kialakuló feladatokat.

6.2 Az Európai Bizottság helyes feltételezése, hogy a munkaképes korú polgárok számának csökkenését részben ellensúlyozni lehet bizonyos intézkedésekkel, köztük a nők részvételének – legalábbis rövid távú – növelésével a munkaerőpiacon. Azok a kulturális változások, amelyek az utóbbi évtizedekben lehetővé tették a nők számára a szakmai pályafutást és függetlenségük megszerzését, tükröződnek a különböző nemzedékek női foglalkoztatási arányainak különbségeiben. Európában a fiatal nők sokkal inkább jelen vannak a munkaerőpiacon, mint a középkorú nők.

⁽⁸⁾ Példaként lásd az Európai Bizottságnak a munka minőségéről szóló közleményét (COM(2003) 728), amelynek címe: „A munka minőségének javítása: a legutóbbi előrelépések elemzése”, COM(2003) 728 final.

6.3 A nők növekvő részvétele a munkaerőpiacon kétségkívül kedvező elem, és a polgári tudat része; a – részben a közelmúltban készült – különböző statisztikai elemzések szerint azonban ez még nem elégséges; valamint szükségképpen a férfiakéval megegyező munka- és bérezési körülmények alkalmazását, továbbá a nőknek a munkahelyen és a társadalomban a visszaélésekkel és a diszkriminációval szembeni védelmét kell eredményeznie. A nők és a férfiak foglalkoztatásában fennálló különbségek a vállalkozói szférában is megjelennek: hatalmas különbségek vannak ugyanis a vállalkozó férfiak és a vállalkozó nők száma között. Az Európai Unió tagállamainak meg kell tehát erősíteniük a már rendelkezésre álló eszközöket, és újakat kell létrehozniuk, hogy ösztönözzék és védjék a női munkavállalókat.

7. A bevándorlás szerepe és súlya a demográfiai változások fényében

7.1 Az Európai Unióban a bevándorlás folyamatosan növekvő tendenciát mutat. Az európai, valamint a fejlődő országok gazdasága és életszínvonala közötti hatalmas különbség elősegíti a gazdagabb országok felé irányuló migrációt. A bevándorlást nem fenyegetésként kellene felfogni, hanem olyan jelenségként, amely szerves intézkedések révén potenciális növekedési, fejlődési és integrációs tényező lehet.

7.2 A népesség általános elöregedésének helyzetében, amelyvel együtt jár a keresőképes korú népesség arányának csökkenése, a bevándorló munkavállalók olyan feladatokat látnak el az EU-ban, amelyek teljes mértékben megfelelnek az őket befogadó ország termelési, gazdasági és szociális szükségleteinek. A foglalkoztatási és az integrációs politikákat akként kell átalakítani, hogy a lehető legoptimálisabban lehessen elhelyezni a rendelkezésre álló emberi erőforrást, beleértve a bevándorlókat is, mégpedig szakértelmük, szakmai tapasztalataik és végzettségük valorizálásával⁽⁹⁾.

7.3 Az Európai Bizottság szintén úgy véli, hogy a bevándorlás pozitív szerepet játszhat a munkaerőpiac új helyzethez való alkalmazkodásában⁽¹⁰⁾. Ezenkívül a bevándorolt munkavállalók – amennyiben legálisan foglalkoztatják őket – az adók és a társadalombiztosítási járulékok fizetése révén hozzájárulnak a társadalombiztosítási rendszer finanszírozásához, ezért a következő évek európai munkaerőpiacának jövője szempontjából fontos új tényezőt jelentenek. Ezenkívül nem kellene alábecsülni annak a gazdasági támogatásnak a fontosságát sem, amit a bevándorlók hazautalás formájában juttatnak el származási családjuk részére, és amely e családok részére gyakran az egyetlen támogatási forrást jelenti. A bevándorlók jobb integrációja ezért elengedhetetlen célkitűzés az EU-országok számára.

7.4 A legális foglalkoztatás szükségessége egyébként nem csupán a bevándorló munkavállalókra vonatkozik: a népesség elöregedése miatt sürgősen napirendre kell tűzni a feketemunka, valamint a bizonytalan munkakörülmények elleni harc kérdését,

hogy egészségesebbé és fenntarthatóbbá tegyék a nemzetgazdaságokat.

8. A társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatósága az Európai Unióban

8.1 Az Európai Bizottság már számos dokumentumban utalt arra, hogy a tagállamok költségvetésének konkrét fenntarthatóságához az államadósságot ellenőrzés alatt kell tartani, vagy jelentősen, fokozatosan és állandóan csökkenteni kell. Ennek megvalósításához a források hatékony elosztására van szükség, oly módon, hogy sem az állami szolgáltatások minősége, sem egyetemlegessége ne szenvedjen hiányt.

8.2 Főként a demográfiai változások sodorják veszélybe a jóléti államok fenntarthatóságát; az Európai Unió egyes államaiban a társadalombiztosítást finanszírozó különböző rendszereknek – bár ezek sok tekintetben különböznek és sajátos vonásokkal rendelkeznek – biztosítaniuk kell a polgárokat szolgáló hatékony, egyenlő és átlátható működést.

8.3 Az EGSZB kiemeli, hogy az általános érdekű szociális szolgáltatások és a szociális gazdasági szereplők fontos szerepet játszanak a családoknak és az időseknek nyújtott támogatás kiegészítésében. Miközben elismerjük e tevékenységek fontosságát, közös követelmények alapján támogatni kell ezen szereplőket, akik társadalmi szempontból hasznos szerepet töltenek be.

8.4 E tekintetben fontos az Európai Unió szerepe: a lisszaboni stratégia (a szociális, a foglalkoztatásra irányuló és a gazdaságpolitikák integrációja) rendkívüli, innovatív megközelítésmódot jelentett, és eszközeinek egyike, „a nyílt koordinációs módszer” az utóbbi évek közösségi politikájának egyik legfigyelemreméltóbb újdonsága. Sajnos ezt az eszközt túl keveset alkalmazták, és gyakran alulértékelték, a közösségi jogi eszközt pedig megszüntették. El kell ismernünk: az európai szociális modell továbbra is elérendő célkitűzés, de bizonyosan nem akadály, amit a belső piac nevében fel kell áldozni.

8.5 Egyes európai országokban a társadalombiztosítási és nyugdíjrendszerek finanszírozását súlyos veszélybe sodorja az adó- és járulékfizetés alóli kibújás problémája, amelyet tovább súlyosbít a népesség átlagéletkorának növekedése. A szociális állam, a társadalombiztosítás, az egészségügy és a foglalkoztatást elősegítő politikák megreformálására irányuló szándékot nem lehet elválasztani az olyan bűncselekmények elleni harctól, mint az adócsalás és az adókikerülés, amelyek a leginkább veszélyeztetik a fenntartható állami költségvetések létét.

8.6 Következésképpen az EGSZB ki szeretné emelni, hogy mennyire fontos a demográfiai változásokhoz – mint például az adóalanyok számának csökkenése – való alkalmazkodás és a megoldások keresése során az adó- és a járulékcsalás elleni küzdelem.

⁽⁹⁾ Lásd az EGSZB *Bevándorlás, integráció és foglalkoztatás* című véleményét, (HL C 80., 2004.3.30., 92. o.).

⁽¹⁰⁾ Lásd az EGSZB nemrégiben készült, *Bevándorlás az EU-ban és a beilleszkedési politikák: a regionális és helyi önkormányzatok és a civil társadalmi szervezetek együttműködése* című véleményét, HL C 318., 2006.12.23., 128. o.

9. Nyugdíjrendszerek

9.1 Az aktív korú népesség arányának csökkenését és a nyugdíjba vonult munkavállalók számának növekedését egyaránt a születéskor várható élettartam növekedése eredményezi. E jelenségekkel az Európai Bizottság által bemutatott, a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságáról szóló számos dokumentum foglalkozik.

9.2 A következő évtizedek folyamán a nyugdíjrendszereknek képessé kell válniuk arra, hogy gondtalan öregkort biztosítsanak a következő nemzedékeknek. Ez az oka tehát annak, hogy azt a problémát, amelyet a népesség előregedésének hatásai váltanak ki a nyugdíjrendszerekre, nem lehet kizárólag a kiegészítő vagy a magánnyugdíj-pénztárak alkalmazására irányuló ösztönzéssel megoldani: ez veszélyes egyszerűsítés lenne. Ezzel szemben hatékony eszközökre van szükség ahhoz, hogy e kiegészítő nyugdíjformák egyszerűbbek, biztonságosabbak, megbízhatóbbak legyenek, és mentesek maradjanak a pénzügyi ingadozásaitól. Ezenkívül meg kell erősíteni a magánnyugdíjalapok feletti ellenőrzést: ki kell terjeszteni az ellenőrzési rendszert és garantálni kell a kezelés pontosságát.

9.3 Sok EU-országban a nyugdíjrendszerek válságát nem csupán a népesség előregedése okozza, hanem az a tény is, hogy a járulékok összege csökken, és ezt nem pótolják egyéb forrásokkal (például az adó- és a tb-csalás elleni küzdelem révén). Ezzel párhuzamosan folyamatosan növekszi a polgárok nyugdíjigénye.

9.4 E jelenséget tovább súlyosbítja az a tény, hogy a fiatal nemzedékek egyre később lépnek be a munkaerőpiacra, és gyakorta csak határozott időre szóló szerződésekkel és alacsony fizetéssel; mindezek következtében kevesebb nyugdíjjárulékot fizetnek, mint szüleik ugyanebben az életkorban.

9.5 A népesség előregedése szükségessé tehetné a munkaerőpiaci jelenlét meghosszabbítását, azonban – különösen az Unió egyes országai számára – még sürgetőbb a munkaerőpiacra való belépésben tapasztalható késedelem csökkentése, valamint – általában – jobb lehetőségek és munkakörülmények biztosítása a szakmai pályafutás kezdetén.

9.6 Az Európai Bizottság 2050-ig terjedő időszakra vonatkozó becslései szerint az EU valamennyi országában várható a nyugdíjköltség emelkedése – kivéve Ausztriát, a 2000-ben bevezetett reformoknak köszönhetően. Míg Olaszország és Svédország tekintetében a nyugdíjköltség enyhe emelkedése várható, tekintettel arra, hogy ezen országok nyugdíjrendszerei a hozzájárulási rendszeren alapulnak, más országok esetében nagyon jelentős mértékű növekedéseket jeleznek, amelyek akár a 9,7 %-ot is elérhetik (Portugália esetében).

9.7 A nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának problémáját tehát nem lehet elszigetelt jelenségként elemezni és megoldani: világos elképzeléssel kell rendelkezni az okokat illetően, amelyek nem korlátozódnak az európai társadalom egyik endogén jelenségére, azaz a népesség általános előregedésére, hanem összefüggenek a munkaerőpiac, a gazdasági növekedés, valamint az EU

különböző országainak nyugdíjrendszerei különböző tényezőivel.

9.8 A nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának kérdésével való szembenézés során kijelölendő célkitűzések meghaladják a nyugdíjkorhatár egyszerű emelését: ez az intézkedés ugyanis teljes mértékben hatástalannak, sőt akár kártékonynak is bizonyulhat az európai polgárok életminősége szempontjából, ha nem társulnak hozzá specifikus kritériumok.

9.9 Tekintetbe véve tehát azokat a különbségeket, amelyek a megterhelő, egyhangú és fáradtságos munkák között fennállnak, a népesség előregedésére kínált megoldás nem lehet egyszerűen a nyugdíjkorhatár megemlése: több évet dolgozni nem ugyanazt jelenti valamennyi szakmában, és figyelembe kell venni a törvényes nyugdíjkorhatár és az aktív munka abbahagyásakor betöltött valós életkor között fennálló különbséget.

9.10 A bizonytalan munkakörülmények és a feketemunka elleni harc, a bérpolitikák támogatása, a javak egészségesebb újraelosztása, valamint a hatékonyabb szociális kohézió együtt jár a nyugdíjkorhatár elkerülhetetlen, fokozatos és önkéntes alapon nyugvó emelésével, amelyről a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatandó állandó párbeszéd keretében kell megállapodni.

10. Egészségügy

10.1 Azonnal érthető, hogy a népesség átlagéletkorának növekedéséből következik az egészségügyi kiadások növekedése. Túlságosan bonyolult azonban annak előrejelzése, hogy hogyan alakulnak majd az egészségügyi kiadások, illetve milyen specifikus területeken kell fokozottabban befektetni a következő évtizedekben. Csupán demográfiai trendek alapján nem lehetséges annak előrejelzése, hogy mennyi állami forrást kell majd befektetni az egészségügybe. Az egészségügyi kiadások ugyanis függenek azon intézkedésektől is, amelyeket e területen alkalmazni kívánnak, valamint az orvostudomány fejlődésétől, a betegségek alakulásától, a környezetszennyezés szintjeitől, továbbá azon politikai és technológiai döntésektől, amelyek a szennyezés mérséklésére irányulnak.

10.2 Ahogyan már elmondtuk, valamennyi elemzés a kereső tevékenység meghosszabbodását támasztja alá. Az idősebb munkavállalók (az életkorral összefüggő okok miatt) sokkal inkább ki vannak téve a betegségek és a fizikum gyengülése kockázatának, mint fiatalabb kollégáik. Tekintettel arra, hogy az idős munkavállalók száma bizonyosan egyre növekszik majd, haladéktalanul ki kell alakítani egy olyan egészségügyi rendszert, amely az Európai Unió valamennyi tagállamában képes a hatékony megelőző intézkedések biztosítására. Ezenkívül a tartósan bizonytalan munkakörülmények között dolgozók rossz helyzetbe kerülnek majd a nyugdíjkorhatár elérésekor. Különböző formákban kell róluk gondoskodni az egyes tagállamok társadalombiztosítási rendszereiben megszabottaknak megfelelően, az egészségügy és a gondozás tekintetében is. Következésképpen a bizonytalan munkakörülmények egyre gyakoribbá válása közvetlenül kihat a társadalombiztosítás költségeire.

10.3 Ha a cél az állami kiadások fenntartható szintjeinek megőrzése, akkor a tagállamoknak és az Európai Uniónak egyezniük kell erejüket a megfelelő ápolási, baleset-megelőzési, monitoring- és információcsere-programok kialakításában, hogy ily módon szorosabb kötelék létesüljön a foglalkoztatási és az egészségügyi szféra között.

10.4 A munkavállalók nem egyformák. Az öregedés különbözőképpen hat a munkaerőre azon ok miatt is, hogy léteznek kevésbé vagy nagyon megerőltető, kisebb vagy nagyobb kockázattal járó, monoton vagy kevésbé monoton tevékenységek: az idős kor különböző következményekkel jár a foglalkozástól

függően. Egy idős munkavállaló nem végezhet nagy erőfeszítést igénylő fizikai munkát, könnyebben végezhet azonban hivatali vagy szellemi munkát.

10.5 A keresőképes kor meghosszabbodása tehát sokkal nagyobb egészségügyi problémákkal jár a megterhelő szakmát űző munkavállalók esetében. E tényezőt szem előtt kell tartani. Ha a jövőben a nyugdíjkorhatár emelését tervezzük azokban az ágazatokban, amelyekben ez lehetséges, akkor jelentős erőfeszítéseket kell tenni az egészségügy és a munkahelyi biztonság területén is.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak az adócsalás elleni küzdelem fokozására irányuló koordinált stratégia kialakításának szükségességéről”

COM(2006) 254 final – 2006/0076 (COD)

(2007/C 161/02)

2006. május 31-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2007. február 23-án elfogadta. (Előadó: Edgardo Maria IOZIA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 15-én tartott, 434. plenáris ülésén 97 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság sajnálattal állapítja meg, hogy az Európai Bizottságnak az adócsalás leküzdésére irányuló erőfeszítései nem találtak megfelelő támogatásra a tagállamok részéről nyújtott együttműködésben. Támogatja ugyanakkor az utóbbi időben indított ezirányú kezdeményezéseket, és kéri az Európai Bizottságot, hogy éljen a szerződések alapján már jelenleg is az európai intézmények rendelkezésére álló valamennyi hatáskörével.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság közleménye elég részletes, és megfelelő nézőpontból kezeli az adócsalás elleni küzdelem problémáit, mivel a tagállamok közgazdasági együttműködésének erősítésében látja a jelenség terjedésének leküzdéséhez szükséges fő eszközt.

1.3 A közlemény konkrétan foglalkozik a harmadik államokhoz fűződő viszony problémájával, és közösségi megközelítést javasol e területen. Az EGSZB egyetért ezzel a javaslattal.

1.4 Az EGSZB osztja a „HÉA újragondolására” irányuló javaslatot, amelyet már számos alkalommal kifejtett. Meggondolónak ítélte egy „think tank” létrehozását, amely a HÉA megszüntetésével foglalkozna, azzal a megkötéssel, hogy egy esetleges, a HÉA helyettesítésére létrehozott új adó nem jelent majd többletterheket a vállalkozások és a polgárok részére.

1.5 Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy teljes mértékben aknázza ki az OLAF (Európai Csaláselleni Hivatal) már jelenleg is jelentős hatásköreit és funkcióit. Az Európai Bizottságnak meg kellene vizsgálnia, hogy az OLAF-nak megfelelő eszközök állnak-e rendelkezésére intézményes feladatainak ellátásához.

1.6 Az EGSZB szerint elsődleges fontosságú a nemzeti csalás-ellenes hivatalok közötti együttműködés hatékonyabbá tételére irányuló javaslat. Lehetőség szerint hálózatba kellene kapcsolni a rendőri erőket és a nyomozhatóságokat, valamint lehetővé tenni számukra a rendelkezésükre álló adatbankok megosztását. Javasolja továbbá a kapcsolódó technikai és jogi kérdések behatóbb vizsgálatát.

1.7 A magas szintű fórum közigazgatási együttműködésre irányuló javaslata a helyes irányba mutat. Valóban érthetetlen a bürokrácia részéről tapasztalható ellenállás, valamint az ezen elképzelés megvalósítását gátló akadályok jelenléte.

1.8 Az EGSZB szerint ésszerű lenne a közösségi jogba befolgálni az egyes tagállamokban már megvalósult előrelépéseket, például a „szabadpiaci forgalmi érték” kritériumának bevezetése által, a csalások megelőzése céljából.

1.9 Az EGSZB javasolja, hogy nagy körültekintéssel járjunk el az eladó és a vevő között fennálló egyetemleges felelősségre irányuló intézkedések bevezetésénél. Ennek során a nyilvánvaló látszatügyletek esetében mérlegelni kellene – az Európai Bíróság ítéleteinek fényében is – a bizonyítási teher megfordítását.

1.10 Az EGSZB szerint további megfontolást érdemel az Európai Bizottság azon javaslata, amely a közigazgatással együttműködő szereplők kötelezettségeinek egyszerűsítésére irányul, míg szigorúbb ellenőrzéseket és eljárásokat kellene előírni a „kockázatot képviselő” alanyok tekintetében.

1.11 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy továbbra is finanszírozza a Közösség pénzügyi érdekeinek védelme területén foganatosítandó fellépések előmozdítására irányuló közösségi programokat (mint például a Herkules II).

1.12 Az EGSZB javasolja a 77/799/EGK irányelvben foglaltak harmonizálását a közvetett adózás tárgyában már fennálló rendelkezésekkel, valamint a különböző HÉA-rendszerek egységesítését.

2. A közlemény lényegi tartalma

2.1 Az Európai Bizottság közleménye javasolja „az adócsalás elleni küzdelem fokozására irányuló koordinált stratégia kialakítását”. Tudatában van azonban annak, hogy a közösségi jogi keret – noha javult és erősödött – alkalmazása nem kielégítő, a közigazgatási együttműködés mértéke pedig nem áll arányban a közösségen belüli kereskedelem fejlődésével.

2.2 Az Európai Bizottság tehát visszatér a már több ízben tárgyalt témára, azaz a tagállamok adóhatóságai közötti közgaz-

gatási együttműködés megerősítésének szükségességére, amely eszköz az adócsalás és adókikerülés leküzdésére. Ez utóbbiak ugyanis költségvetési veszteségeket eredményezhetnek, valamint a versenyfeltételek torzulását okozhatják, veszélybe sodorva ezáltal a belső piac működését.

2.3 A közlemény bemutatásának alkalmával Kovács László adó- és vámügyi biztos kijelentette: „Szilárdan meg vagyok győződve arról, hogy új utakra kell lépniünk az adócsalás hatékonyabb módon való leküzdése érdekében. E jelenség mára valóban aggasztó méreteket öltött.”

2.4 A közgazdászok szerint az adócsalás által okozott veszteség a GDP 2-2,5 %-a körül mozog, ami összességében 200-250 milliárd eurónak felel meg. Az ún. „körhintacsallások” jelentik az egyik legnagyobb problémát, azonban hasonlóan komoly gondot okoz a szeszital- és dohánycsempészet, illetve -hamisítás, valamint a közvetlen adókkal összefüggő egyéb csalások. Az áruk, szolgáltatások, személyek és a tőke 1993 óta fennálló szabad mozgása a belső piacon megnehezítette a tagállamok számára, hogy elszigetelten hatékony küzdelmet folytassanak az adócsalás ellen.

2.5 A közvetett adók területén a közösségi jogszabályok közös szabályokat írnak elő a tagállamok számára (egységes eljárások, az illetékes hatóság meghatározása, az adatátvitel módzatai), amelyek célja a közigazgatási együttműködés, valamint az információcsere elősegítése.

2.6 Az Európai Bizottság három elsődleges beavatkozási területet jelöl ki:

2.6.1 A tagállamok közötti közigazgatási együttműködés javítása

2.6.1.1 Az Európai Bizottság úgy véli, hogy az alábbiak révén javulni fognak az adócsalás elleni küzdelem során elért eredmények:

- hatékonyabb együttműködési mechanizmusok. A hiányzó „közösségi közigazgatási kultúra” akadályozza az adócsalás elleni küzdelmet, ezt a hiányosságot pedig gyakran nyelvi problémák, vagy az emberi erőforrások és az együttműködési eljárások ismeretének hiánya okozza az ellenőrzésre jogosult tisztviselők részéről. E problémák a gyakorlatban abban nyilvánulnak meg, hogy nem sikerül az egyéb tagállamok részéről érkező, adóügyi együttműködésre irányuló kérelmeket az előírt határidőn belül teljesíteni,

- a közvetlen adózás és az adóbeszedési segítségnyújtás területén való együttműködésre irányuló jogi előírások javítása,

- a kockázatok gyorsabb észlelése és jobb kezelése, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy gyors tájékoztatást kapjanak az őket esetlegesen sújtó csalás kockázatairól, főként az új külföldi vállalkozások esetében, amelyek először kívánnak területükön letelepedni,
- a közigazgatási együttműködéssel kapcsolatos közösségi szintű állandó fórum létrehozása, valamennyi közvetlen és közvetett adó vonatkozásában.

2.6.2 Új, közösségi szinten koordinált együttműködés a harmadik országokkal

2.6.2.1 „Az adócsalás nem áll meg az Európai Unió külső határain.” Az Európai Bizottság közösségi megközelítést javasol a harmadik országokkal folytatandó együttműködésben, amely jelenleg az egyes országok közötti kétoldalú megállapodásokon alapul, és ennek eredményeképpen az adócsalók könnyen kihasználják az egyes rendszerek közötti különbségeket. Az Európai Bizottság ezenkívül javasolja, hogy az Európai Unió és annak gazdasági partnerei között kötendő gazdasági partnerségi megállapodásokba foglalják bele az adóügyi együttműködésről szóló záradékokat.

2.6.3 A jelenlegi HÉA-rendszer módosítása

2.6.3.1 Az Európai Bizottság vitát nyit a HÉA megfizetéséért való egyetemleges felelősség elvének erősítési lehetőségéről, tekintettel az arányosság és a jogbiztonság elveire.

2.6.3.2 Az Európai Bizottság ezenkívül fontolóra veszi annak lehetőségét, hogy kiterjessze a fordított adózás mechanizmusának alkalmazását, amely jelenleg csupán néhány tranzakcióra kötelező, más tranzakciók esetében viszont az illető tagállam dönt arról, hogy azt kötelezővé teszi-e vagy sem (mindezt az egy adott tagállamon belüli tranzakciók esetében). Az Európai Bizottság úgy véli, hogy a jelenleg hatályos HÉA-szabályozáson eszközölt bármely módosításnak jelentősen csökkentenie kell a csalás lehetőségeit, ki kell zárnia az új kockázatokat, és mindenekfelett nem eredményezhet aránytalan adminisztratív terheket a vállalkozások és a közigazgatások számára, valamint biztosítania kell az adósemlegességet, és az érintett szereplők diszkriminációmentes kezelését.

2.7 Egyéb innovatív módszerek

2.7.1 Az Európai Bizottság javasolja továbbá egyéb egyedi intézkedések mérlegelését:

- a nyilatkozattételi (adóbevallási) kötelezettségek megerősítése a „kockázatot képviselő” adóalanyok vonatkozásában,
- e kötelezettségek enyhítése azon vállalkozások esetében, amelyek erre engedélyt kapnak, ha együttműködésre lépnek az adóhatóságokkal,
- standardizált és nagyteljesítményű informatikai rendszerek alkalmazása a gyors információcsere érdekében.

3. A közösségi jogi keret

3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi közösségi jogi keret által kínált jogi eszközök elegendőek az adócsalás leküzdéséhez. Hasznosnak és sürgősnek tűnik azonban a tagállamok arra való ösztönzése, hogy gyakrabban, valamint az előírt határidők és a módzatok betartásával alkalmazzák a közigazgatási együttműködés hatályos eszközeit. A jelenlegi globalizált gazdasági környezetben a csalások is határokon átnyúló formákat öltenek. Ezért elengedhetetlennek tűnik, hogy a kért információk a nyomozások lefolytatásához a megfelelő határidőkön belül rendelkezésre álljanak.

3.2 A közvetlen és a közvetett adózás egységesebb rendszerének létrehozása érdekében az Európai Bizottság összehangolhatná a 77/799/EGK irányelvben előírtakat a közvetett adózás tárgyában már létező rendelkezésekkel, és kialakíthatná az információcsere hatékonyabb módszereit az információs technológia által kínált lehetőségek figyelembevételével. Hasonlóan fontos a HÉA-rendszerek egységessítése, különös tekintettel az adóalanyok kötelezettségeire.

3.3 A közösségi jogi keret öt alapvető területre osztható:

- kölcsönös segítségnyújtás,
- együttműködés a HÉA területén,
- együttműködés a jövedéki adók területén,
- adótartozások beszedése,
- Fiscalis program.

3.4 A közösségi jogi keretre való hivatkozásokat – a vonatkozó intézkedések rövid összefoglalásával együtt – az „A” melléklet tartalmazza.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az adócsalás egyre terjedő jelensége ellen határozottabban kell fellépni. Sajnálattal fejezi ki amiatt, hogy a tagállamok intézkedései és együttműködése – az átfogó és árnyalt jogi keret ellenére – az Európai Bizottság megítélése szerint egyáltalán nem kielégítő.

4.2 A gazdaság és a belső piac megfelelő működésének adócsalás és adókikerülés általi megzavarása mostanáig alábecsült súlyos probléma. Hasonlóképpen alábecsülték az adóhatóságnak be nem fizetett összegek, a piszkos pénzek tisztára mosása és a gazdasági bűnözés között fennálló kapcsolatot. A nemzeti vagy közösségi eszközökből való jogosulatlan részesezésre irányuló csalásokat gyakran hamis adópapírokkal hajtják végre, és fordítva: az – akár határokon átnyúló formában megvalósított – adócsalás következtében keletkezett tőkét gyakorta használják fel egyéb tiltott cselekmények, bűncselekmények elkövetésére.

4.3 Az adókikerülés jelentőségét illetően – ami az adócsalással ellentétben olyan cselekmény, amely önmagában nem tiltott, azonban előre eltervezett, és egyedüli célja a jogtalan adóelőnyök elérése – az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzeti jogszabályok nem kezelik egységes módon ezt a kérdést. Annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a nem mindig következetes jogszabályokból eredő közigazgatási- és szociálisköltség-növekedés, ésszerű lenne az idevágó nemzeti jogszabályok közelítése, valamint egy, az adókikerülés megakadályozására irányuló általános záradék bevezetése. Közös alapon meg lehetne határozni továbbá azon tényállások egyfajta katalógusát, amelyek fennállása esetén az adóhatóságok jogosultak lennének figyelmen kívül hagyni az adókikerülésnek minősülő ügyletek jogkövetkezményeit az adóztatás céljaira.

4.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslatai túlságosan óvatosan kezelik a témát, noha az EB szerződésekből elismert hatásköre, hogy hozzon meg minden lehetséges intézkedést az európai intézmények pénzügyi egyensúlyának biztosítása érdekében. Az Európai Bizottság a Tanács által ráruházott jelentős végrehajtási hatáskörökkel rendelkezik az 1999. június 28-i 1999/468/EGK tanácsi határozatban foglaltaknak megfelelően. Ezzel összefüggésben utalunk a Szerződés 5. cikkében rögzített szubszidiaritási elv alkalmazására, amely a nem kizárólagosan a közösség beavatkozását, amennyiben a kitűzött célokat tagállami szinten nem lehet megvalósítani, illetve azok jobban megvalósíthatók közösségi szinten. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy teljes körűen éljen e hatáskörével.

4.5 Az Európai Bizottság már az *Adópolitika az Európai Unióban – a következő évek prioritásai* című, 2001. júniusi közleményében (COM(2001) 260 final) hangsúlyozta, hogy valamennyi rendelkezésre álló eszközt – beleértve a jogi eszközöket is – alkalmazni kell az elsődleges célkitűzések elérése érdekében. E tekintetben a közlemény kiemeli, hogy az adópolitika mindig is az egyhangú döntéseknek ⁽¹⁾ volt alárendelve, és jelenleg is ez a helyzet.

4.6 Az EGSZB azóta is több ízben hangsúlyozta, hogy az átmeneti rendszer módosítása és a végleges rendszerre való gyors áttérés szükséges, mely utóbbi a származási országban való adózás elvén alapszik. Az EGSZB akkoriban a következő nyomatékos kérdést tette fel: „hány évről kell még eltelnie az átmeneti rendszerrel, míg elérjük a célkitűzést?”. Kérte a jogszabályok egyszerűsítését és korszerűsítését, az egységesebb jogalkalmazást, valamint a közigazgatási együttműködés fokozását. A jelek szerint e területen semmilyen előrelépés nem történt.

4.7 Az EGSZB támogatja az általános irányvonalat, amely – a jelenlegi információcsererendszeren (VIES) túl – az együttműködés erősítésére és a tagállamok közötti automatikus vagy spontán információcserét célzó intézkedések kifejlesztésére irányul.

4.8 Az EGSZB üdvözlöi a HÉA-rendszer módosításáról szóló vita megnyitását, kiemeli azonban a részletes hatástanulmány elkészítésének szükségességét. Ennek során abból az

előfeltevésekből kell kiindulni, hogy az esetleges módosítások a hatékonyság és az egyszerűsítés jegyében történjenek, és ne szolgáljanak eszközként a polgárokra és a vállalkozásokra nehezedő adóteher növeléséhez. Ezzel kapcsolatban utalunk az EGSZB által már benyújtott javaslatra ⁽²⁾, amely a HÉA helyettesítésére képes egyéb fogyasztásiadó-rendszerek megvizsgálására irányult. Ez utóbbiaknak biztosítaniuk kell legalább a jelenlegi szintű adóbevételt, azonban jelentsenek kisebb terhet a közösség számára, és legyenek hatékonyabbak a beszedés szempontjából.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Hozzáadottérték-adó

A Közösségen belüli kereskedelemre alkalmazandó HÉA jelenlegi rendszere a rendeltetési országban való adózás elvén alapszik, és biztosítania kell a belföldi termékek, valamint az egyéb közösségi államokból származó termékek egyenlő kezelését. Ez az eladási műveletek adóztatásának hiánya, illetve a vásárlások rendeltetési országban való, ehhez kapcsolódó adóztatása révén valósul meg, mely utóbbi során az adókulcs megegyezik a belső műveletekre előírt adókulccsal.

Ezt a rendszert – átmeneti szabályozással, tehát ideiglenes módon – azért vezették be, mert a származási országban való adózás elvének alkalmazásához feltétlenül ütemtervet kellett volna létrehozni egy olyan mechanizmus kialakításához, amely lehetővé tette volna a Közösségben bárhol beszedett adóbevételek tagállamok közötti, azok fogyasztásával arányos, méltányos módon való újraelosztását. Nyilvánvaló, hogy – a versenytorzulások elkerülése érdekében – egy ilyen rendszert nem lehet az adókulcsok harmonizálása nélkül bevezetni.

5.1.1 A HÉA-val kapcsolatosan végrehajtott „körhíntacsálások”

A Közösségen belüli kereskedelemre vonatkozó átmeneti rendszer, noha tág lehetőségeket biztosít az áruk szabad áramlása területén, a tagállamokat azonban kiteszi a hatalmas mértékű adócsalásokból és -kikerülésekből származó károknak.

5.1.1.1 Az úgynevezett „körhíntacsálás” a HÉA-csalások egyik legveszedelmesebb típusa az elcsalt adó mennyisége és a felderítés nehézségei tekintetében egyaránt. A körhíntacsálás során kifejezetten erre a célra létrehozott, nemzetközi környezetben tevékenykedő társaságokat használnak fel eszközként a hozzáadottérték-adóval kapcsolatos csalás elkövetésére. Mindez a HÉA meg nem fizetésére irányul, hogy lehetővé tegye a családi lánc többi résztvevőinek a valójában be nem fizetett HÉA-összegek levonását. A cél a HÉA-visszatérítés megszerzése vagy a HÉA-fizetési kötelezettség csökkentése. E jogellenes cél eléréséhez az adózási kötelezettségeinek eleget nem tévő gazdasági szereplő általában nem folytat tényleges gazdasági tevékenységet az ennek megfelelő működési struktúrákkal, és cége gyakran csak „postafiókcég”. Néhány hónapnyi „formális működés” után ez a gazdasági szereplő – az adóbevallási nyilatkozat benyújtása és a szükséges adók megfizetése nélkül – eltűnik, ami az adóhatóságok számára különösen nehézé teszi felkutatását.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Adópolitika az Európai Unióban – Prioritások a következő években” – HL C 48., 2002.2.21., 73-79. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi irányelv a szolgáltatásnyújtás teljesítési helyéről szóló 77/388/EGK irányelv módosításáról” – HL C 117., 2004.4.30., 15-20. o.

5.1.1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a „körhintacsálások” oka – a különböző adókulcsokat előíró rendszereken túl – a tagállamok közötti elégtelen együttműködésben is keresendő. Az EGSZB javasolja tehát a szükséges együttműködés és információcsere valamennyi, e jelenség hatékony leküzdésére alkalmas formájának mielőbbi alkalmazását.

5.1.2 Közigazgatási együttműködés a HÉA területén

5.1.2.1 A HÉA területén az adócsalásra irányuló magatartás a tagállamok pénzügyi hatóságait a nyomozási technikák fokozatos tökéletesítésére ösztönözte, annak reményében, hogy így majd sikerül hatékonyabban leküzdeni e jelenséget.

A közigazgatási együttműködés döntő szerepet játszik a HÉA-csalások elleni küzdelemben, mivel azokat több, különböző tagállamokban elhelyezkedő gazdasági szereplő követi el.

Megfelelő megállapodások megkötése révén a tagállamok olyan információcsere-rendszert tudtak kiépíteni, amely hasznos eszköznek bizonyult az adóalanyok adóügyi illetőségének megállapításához, valamint a határokon átnyúló adócsalások elleni küzdelemhez és azok visszaszorításához.

Az együttműködéssel kapcsolatban az EGSZB már jó ideje jelezte: az Európai Bizottság aktívabb szerepvállalására van szükség. Éppen ezért kedvezően értékeli a közigazgatási jogsegély minőségének és mennyiségének ellenőrzésére szolgáló monitorozási rendszer létrehozását.

5.1.2.2 Jelenleg még messze vagyunk attól, hogy az információcsere mindennapi gyakorlattá váljon. Ennek oka a kulturális különbségekben, az informatizáltság eltérő fokában, valamint a tagállamok kötelezettségmulasztását szankcionáló szabályok hiányában keresendő. E területen azonban közös mentalitást kell létrehozni, annak tudatában, hogy az információkérelmek külföldre való elküldése ne csak kivételes esetekben követendő gyakorlat legyen, hanem az ellenőrzési folyamat szerves része, minden olyan esetben, amikor ezt az ellenőrzés jellemzői megkívánják.

E célból meg kellene haladni a „közösségi közigazgatási kultúra” elterjesztése útjában álló akadályokat, és ösztönözni a létező együttműködési eszközök teljes körű igénybevételét, az előírt határidők és módozatok betartásával. A nyomozóhatóságok csak ily módon juthatnak hozzá a kért információkhoz a nyomozás lefolytatásához szükséges határidőkön belül.

5.1.2.3 Ezenkívül – összhangban az Európai Bizottság kijelentéseivel az információcsere standardizált informatikai rendszereinek használatával kapcsolatban – mérlegelni lehetne az egyes tagállamok rendőrségi szerveinek és az adócsalás elleni küzdelemben szerepet vállaló nyomozati szerveinek hálózatba

kapcsolását, a tanúsított elektronikus levelezési rendszer segítségével történő közvetlen információcsere, valamint az egyes tagállamok jövedelembevallásra vonatkozó információkat tartalmazó adatbankjainak megosztását, ahogyan ez már az I. és II. szintű VIES adatok esetében is történik.

Ez a kezdeményezés, amelynek feltétele az előzetes megállapodás az ezen nyilvántartásokba beillesztett adattartalmakat illetően, valamint a nemzeti jogszabályok összeegyeztethetősége a magánélet védelme területén, jelentős mértékben javítaná az adócsalás elleni küzdelmet, mivel közvetlenül, valós időben és felesleges adminisztratív terhek nélkül a nyomozóhatóságok rendelkezésére bocsáthatná a szükséges információkat.

5.1.2.4 Ezenkívül, noha a tagállamok közötti információcserét szabályozó jogszabály megfelelően strukturált és kielégítő, az EU területén elkövetett adócsalások elleni küzdelemben a legnagyobb akadály az egyes nemzeti hatóságok vizsgálati hatásköreit szabályozó jogszabályok egységességének hiánya, valamint az eltérő büntetési mérték.

Sejthető, hogy a csalással összefüggő jelenségek azon országokra összpontosulnak, ahol az ellenőrzésekért felelős szervek vizsgálati hatáskörei kevésbé erősek, illetve ahol az alkalmazandó büntetések nem képesek betölteni visszatartó funkciójukat.

5.1.2.5 A tagállamok szuverenitásának tiszteletben tartásával ésszerű lenne azonban az EU területén belül harmonizálni az egyformán súlyos tényállások esetében alkalmazandó büntetési mértéket, ahogyan ez már például a pénzmosás elleni jogszabály esetében elő van irányozva. Mindennek célja annak megakadályozása, hogy a kevésbé szigorú jogszabályok, vagy a kevésbé hatékony felülvizsgálati eljárások lehetővé tegyék az „adócsalások paradicsomainak” további fennmaradását, amelyek a bűncselekményekből származó haszon vagy a „körhintacsálások” végállomásai.

5.1.3 A szabadpiaci forgalmi érték mint az adóalap meghatározásának kritériuma a csalás elleni küzdelemben

5.1.3.1 Az adókikerülési gyakorlat megakadályozásának kötelezettségét a közösségi elvek – beleértve a megkülönböztetésmentességet és az arányosságot – tiszteletben tartásával kell teljesíteni, ahogyan azt az Európai Bíróság több ízben kiemelte. A különböző jogrendekben a legnagyobb eltéréseket felmutató elemek között van a felek között megállapodott ellenértéktől eltérő adóalap-meghatározási paraméterek alkalmazása, nem csupán a saját célú fogyasztás vagy a vállalkozás tevékenységeitől eltérő rendeltetés feltételezése esetében, hanem minden olyan esetben, ha fennáll az adókikerülés vagy az adókijátszás kockázata.

Ebben az összefüggésben megjegyezzük, hogy valamennyi tagállam idevágó jogszabálya a felek akaratát részesíti előnyben az adóalap meghatározásánál, és a tényleges ellenérték alapján való adózás biztosítására irányul, amennyiben az adóalapot általában az adott termék átruházására vagy szolgáltatás nyújtására megállapított szerződéses ár képezi. Ezen „alapkritérium” mellett a „szabadpiaci forgalmi értéket” is alkalmazzák, hogy az adószámitás alapját – bizonyos körülmények fennállása esetén – helyesbítsék vagy ismételten meghatározzák.

5.1.3.2 A HÉA céljára alkalmazott szabadpiaci forgalmi érték koncepciója közel ugyanaz valamennyi tagállamban, és lényegében levezethető az 1977. május 17-i 77/388/EKG irányelvből (hatodik irányelv). Eszerint a szabadpiaci forgalmi érték a szabad verseny feltételei között az ugyanolyan fajtájú termékekre vagy szolgáltatásokra általában alkalmazott árnak felel meg, ugyanazon értékesítési fázisban, ugyanazon időben és helyen, mint az adott értékesítés esetében, vagy ennek hiányában a lehető legközelebbi helyen és időben.

5.1.3.3 Valamennyi közösségi jogszabályban a szabadpiaci forgalmi érték alkalmazása alternatív módszert jelent az adóalap meghatározására a következő esetekben:

- amennyiben részben vagy egészben hiányzik a pénzbeli ellenérték: ebben az esetben a szabadpiaci forgalmi érték alkalmazása azért szükséges, mert egy olyan kritériumot kell megszabni, amely pénzben képes az adóalap kifejezésére, amihez csalásellenes funkció is társul,
- amennyiben a jogalkotó véleménye szerint fennáll az adócsalás kockázata ⁽³⁾.

5.1.3.4 Ezen esetek kiegészítéseként mentesítés áll fenn az adóalap ellenérték alapján való meghatározásának elve alól a következő esetekben:

- minimális vagy a szabadpiaci értéktől nem alacsonyabb adóalap meghatározására irányuló jogi vagy közigazgatási hatáskörök, bizonyos termékek vagy kereskedelmi ágazatok – főként az ingatlanértékesítés – vonatkozásában,
- olyan rendelkezések, amelyek a termékek vagy szolgáltatások szabadpiaci értékét tekintik adóalappal, amennyiben különböző termékekért és szolgáltatásokért egységárat fizetnek,
- olyan jogszabályok, amelyek – noha van pénzbeli ellenérték – az adóalapot a szabadpiaci forgalmi értékben, a behozatali értékben vagy a beszerzési költségben állapítják meg, ha függőségi viszonyok állnak fenn az értékesítési műveletben résztvevő felek között,

⁽³⁾ E kockázatnak valóságnak kell lennie, és a csalást igazolni kell a jogszerűség közösségi szintű biztosítása érdekében.

- ingatlantulajdonra vonatkozó dologi vagy használati jogok átruházása vagy létesítése.

5.1.3.5 Ezzel kapcsolatban az Európai Bíróság ⁽⁴⁾ kijelentette: az adócsalás vagy az adókerülés megelőzése érdekében hozott nemzeti intézkedések csak akkor térhetnek el a HÉA-adóalap meghatározásának elvétől – amely a hatodik irányelvben foglaltaknak megfelelően a megállapított ellenérték szerint történik –, ha az eltérés a fenti célok eléréséhez feltétlenül szükséges.

5.1.3.6 Más szóval, a szabadpiaci forgalmi érték hivatkozási pont az esetleges adócsalás jelzéséhez. A megállapított ellenérték által alkotott adóalap helyébe akkor sem lép automatikusan a szabadpiaci forgalmi érték, ha az ellenérték alacsonyabb, mint a szabadpiaci érték, azonban az adóhatóság ebben az esetben csalást tételhet fel, és előírhatja a bizonyítási teher megfordítását.

5.1.4 A HÉA megfizetéséért való egyetemleges felelősség

5.1.4.1 A körhintacsalások terjedésének leküzdését célzó jogalkotási kezdeményezések keretében egyes nemzeti jogrendszerekben olyan szabályokat vezettek be, amelyek bizonyos kategóriákhoz tartozó termékek eladásakor előírják a vevő egyetemleges felelősségét a HÉA-nak az eladó részéről való elmaradt megfizetéséért, ha az ügyletnél a szabadpiaci forgalmi értéknél alacsonyabb árat alkalmaznak.

5.1.4.1.1 E rendelkezések a hatodik irányelv 21. cikkén alapulnak, amely elismeri a tagállamok jogosultságát arra, hogy – az arányosság elvének betartásával – az adót be nem fizetőtől eltérő személyre terheljék az egyetemleges felelősséget az adó megfizetéséért.

5.1.4.2 E döntés értelmében abban az esetben rejlik, hogy a szabadpiaci forgalmi értéktől eltérő áron megkötött ügylet mögött egészen más dolog rejtőzhet – mégpedig a csalás szándéka. A jogszabály által meghatározott körülmények fennállása esetén lényegében feltételezhető a vevő rosszhiszeműsége, mivel – a fizetett árra való tekintettel – mindenképpen tudatában kellett lennie az elkövetett csalásnak ⁽⁵⁾. Megtámadható feltételezésről van szó, mivel a vevő okiratokkal igazolhatja, hogy a szabadpiaci érték alatti árat objektív események vagy tényállások, illetve törvényi rendelkezések indokolták, és az nem az adó meg nem fizetésével függ össze. Mindez az egyetemleges felelősség megszűnését eredményezi az eladó részéről való elmaradt adófizetés vonatkozásában.

⁽⁴⁾ A 324/82. és 131/91. sz. ügyek az új vagy használt gépjárművek értékesítése tárgyában, vagy – nemrégiben – a 2005. január 20-i C-412/03. sz. ügy.

⁽⁵⁾ E tekintetben utalunk arra, hogy az Európai Bizottság, miközben 2004.4.16-i közleményével (COM(2004) 260 final) kedvezően ítélte meg az egyetemleges felelősség intézményének bevezetése következtében egyes tagállamokban tapasztalható, a jelenség visszaszorulására mutató hatásokat, egy olyan működési mechanizmusra hivatkozott, amely megköveteli az eladó és a vevő közötti cinkossági viszony fennállásának bizonyítását.

5.1.4.3 Az EGSZB egyetért a számos érintett szereplő által az egyetemleges felelősség elvével kapcsolatban kifejezett aggodalmakkal, és az Európai Bíróság joggyakorlatának ⁽⁶⁾ fényében úgy véli, hogy az esetleges intézkedéseknek a ténylegesen adófizetésre kötelezett adóalanyok fizetési garanciáinak követelésére kell korlátozódnuk. Elő lehetne tehát írni, hogy a vevő akkor vállaljon az eladóval egyetemleges felelősséget az adó megfizetésére, ha az átruházásra a termék szabadpiaci forgalmi értékénél alacsonyabb áron került sor. Egy ilyen fontos előírás esetén azonban, amely a vevőt szankcionálja, amennyiben a mások által be nem fizetett adó megfizetésére kötelezi, a jogszabály konkrét alkalmazását az alábbi specifikus feltételek fennállásához kell kötni:

- az átruházásnak HÉA-fizetésre kötelezettek között kell végbe mennie, kifejezetten kizárandók a végső fogyasztók,
- az eladó részben vagy egészben nem tett eleget a kötelező HÉA-fizetésnek,
- az ügylet tárgyát képező terméknek az idevágó rendelkezésben kifejezetten felsorolt kategóriák egyikébe kell tartoznia,
- az átruházás a termék szabadpiaci forgalmi értéke alatti áron kell, hogy történjen,
- a megállapodott ellenérték és a szabadpiaci forgalmi érték közötti különbség ne legyen visszavezethető objektíven igazolható eseményekre vagy tényállásokra.

5.1.5 Az EGSZB egyetért azon lehetőséggel, hogy a fordított adózási mechanizmus alkalmazási területét kiterjesszék a tagállamokon belüli ügyletekre. Nemrégiben készült véleményében az EGSZB a fordított adózási mechanizmusát „olyan eszköznek tartja, amelyre az adókijátszások és az adókikerülések megakadályozásához lehet szükség. Ez az eszköz különösen helyénvaló abban az esetben, ha az eladó pénzügyi nehézségekkel küzd” ⁽⁷⁾. Az Európai Bizottság az építőanyagokkal és az építőipari ágazathoz kötődő szolgáltatásokkal kapcsolatban, kedvező eredménnyel zárult kísérleteket követően kiterjesztette az önkéntes alapú fordított adózási alkalmazási körét. Ezek az intézkedések azonban nem befolyásolhatják hátrányosan az áruk és szolgáltatások közösségen belüli kereskedelmét, amennyiben az eltérő számlázási kötelezettségek bizonyos esetekben veszélyeztethetik a belső piac hatékony működését.

5.2 Közvetlen adók

5.2.1 Az adócsalás elleni küzdelmet a tagállamok közvetlen adózással és felülvizsgálattal kapcsolatos jogalkotása harmonizálásának általánosabb keretei között is folytatni kell.

5.2.1.1 Az Európai Unióhoz tartozó országok számának növekedése következtében az adórendszerek közötti különbségek egyre inkább meghatározzák a különböző országokba irányuló tőkeelhelyezést érintő döntéseket, valamint a vállalkozói tevékenység ehhez kapcsolódó szervezését. A gazdaságpolitikák jelentős mértékű koordinációja révén elérhető, hogy a

különböző nemzeti adóügyi jogszabályok olyan eszközt alkotnak, amelynek segítségével a tagállamok befolyásolhatják a beruházások és az erőforrások allokációját az Európai Unión belül. Hasonlóképpen a közvetlen adózás különböző tagállami rendszerei között mindmáig fennálló különbségek egyes esetekben akadályozhatják a piacok integrációs folyamatát ⁽⁸⁾, és így kedvezőtlenül hathatnak az európai gazdaság versenyképességére.

5.2.2 Az Európai Bizottság 2003.11.24-i közleményében (COM(2003) 726 final) vizsgálta a tagállamok adóügyi jogszabályainak közelítését. A társasági adózás, különösen az úgynevezett átfogó (*comprehensive*) intézkedések tekintetében – amelyek célja a közös konszolidált adóalapon nyugvó európai társasági adó létrehozása ⁽⁹⁾ – jelentős alkalmazási nehézségek merülnek fel, amelyek az egyes tagállamok által alkalmazott adóalap-képzési kritériumok terén fennálló különbségekre vezethetők vissza. A közös adó elfogadásához azonban a gazdaságpolitikák nagyfokú konvergenciáján túl megfelelő jogi keret is szükséges. Az EK-Szerződés 94. cikke előírja, hogy a Tanács az Európai Bizottság javaslatára egyhangúlag határoz a tagállamok azon jogalkotási és szabályozási rendelkezéseinek közelítésére irányuló irányelvekről, amelyek közvetlenül hatnak a közös piac kialakítására vagy működésére.

5.2.3 Úgy tűnik, hogy ezen előírás, valamint az adóügyi szuverenitás tagállami hatáskörben való további megőrzése nem könnyíti meg az Európai Unióban tevékenykedő társaságokra vonatkozó közös konszolidált adóalap létrehozására irányuló kezdeményezéseket, sőt, továbbra is jelentősen akadályozza a társasági adózás különböző rendszereinek közelítését; részben a tagállamok számának növekedése miatt, ami különösen megnehezíti az egyhangúság elérését, részben pedig amiatt, hogy az Európai Alkotmány szerződés végleges szövege nem rendelkezik a társaságok adóztatása területén intézkedéseket rögzítő törvények vagy kerettörvények esetében alkalmazandó minősített többségi szabályról.

5.2.4 Az egyhangúsági szabály meghaladásának fényében konkrét lépést jelent a társasági adó adóalapjának tényleges harmonizálása irányába az Európai Bizottság 2005.12.23-i *Tackling the corporation tax obstacles of small and medium-sized enterprises in the Internal Market [A kis- és középvállalkozások társaságiadó-jellegű akadályainak felszámolása a belső piacon: a székhely államának szabályai szerinti adózás elve lehetséges kísérleti projektjének felvázolása]* című közleményében (SEC(2005) 1785) szereplő elemzés ⁽¹⁰⁾. Ebből a tanulmányból kiderül, hogy a 25 tagú Európai Unió területén létező 23 millió kis- és középvállalkozás az európai gazdaság legjelentősebb részét képviseli, mivel valamennyi európai vállalkozás 99,8 %-át teszik ki, és a

⁽⁶⁾ Ld. KOVÁCS L., *The future of Europe and the role of taxation and customs policy*, www.europa.eu.int/comm/commission_barroso/kovacs/speeches/speech_amcham.pdf.

⁽⁹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Egységes konszolidált adóalap létrehozása a vállalati adózás terén az EU-ban” – HL C 88., 2006.4.11., 48. o.

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A kis- és középvállalkozásokat érintő társaságiadó-akadályok elhárítása a belső piacon” – HL C 195., 2006.8.18., 58. o.

⁽⁶⁾ C-354/03., C-355/03., C-484/03. és C-384/04. sz. ügy.
⁽⁷⁾ HL C 65., 2006.3.17., 103-104. o.

magánfoglalkoztatás körülbelül 66 %-át biztosítják⁽¹¹⁾. E rendszer tényleges bevezetése lehetővé tenné e vállalkozások tevékenységének fokozottabb internacionalizálását, mivel csökkennek azok a megfelelési költségek⁽¹²⁾, amelyeket jóval nagyobb mértékben terheli a kkv-kat, mint a nagyvállalatokat⁽¹³⁾, és bővül a veszteségek átvitelének lehetősége, amelynek hiánya jelenleg a legfőbb akadálya a határokon átnyúló gazdasági tevékenység fejlesztésének. Mindez közösségi szinten segíti a társasági adózásra vonatkozó jogszabályok közelítését.

5.3 Elektronikus kereskedelem

5.3.1 Az elektronikus kereskedelem bővülése és technológiai fejlődése új lehetőségeket kínál a gazdasági szereplőknek. Az új kereskedelmi módszerek azonban az adórendszerek módosítását teszik szükségessé, különös tekintettel a fogyasztási adók alkalmazásával kapcsolatos szempontokra. A túlnyomórészt a hagyományos kereskedelmi szabályokban gyökerező adórendszereknek tekintetbe kell venniük ezeket az átalakulásokat, és alkalmazkodniuk kell a kereskedelem új, kialakulóban lévő formáihoz.

5.3.2 Az elektronikus tranzakciók megadóztatásának fő problémája éppen a lehetséges diszkrimináció, amely az ilyen ügyleteknél kialakulhat, mégpedig az ügylet tárgyát képező termék átadási módozatai szerint eltérő bánásmód alapján.

5.3.2.1 Annak mérlegelése során, hogy az adójog hagyományos elvei alkalmazhatók-e a digitális korszakra jellemző tényállásokra, éppen ezért meg kellene vizsgálni, hogy az illető adóelőírás esetében betartásra kerül-e a semlegesség elve, mely szerint a csupán az átadás (online vagy offline) módjában különböző műveletek kezelésében nem megengedett a diszkrimináció.

5.3.3 A legnagyobb problémák az immateriális (vagy digitalizált) termékek közvetlen vagy közvetett adózásához kötődnek, mivel a kereskedelmi tranzakció valamennyi szakasza (átadás és átvétel) telematikus úton (elektronikus kereskedelem) történik,

⁽¹¹⁾ Az adatok forrása: Európai Bizottság, *SMEs in Europe 2003*, Observatory of European SMEs 2003/No. 7, DG Enterprise Publications and European Commission (2003); „The impact of EU enlargement on European SMEs”, Observatory of European SMEs 2003/No.6, DG Enterprise Publications, az Eurostat-tal együttműködésben. A kis- és középvállalkozások az Európai Unióban betöltött gazdasági jelentőségével kapcsolatban ld. a 2005.12.23-i közleményt (SEC(2005) 1785, 15-17. o.).

⁽¹²⁾ Az említett közlemény (SEC(2005) 1785) szerint a megfelelési költségek a jogi és az adóügyi tanácsadásból, a dokumentumok fordításából, az útiköltségekből, valamint a vállalat pénzügyi kockázataiból adódnak.

⁽¹³⁾ A European Association of Craft, Small and medium-sized Enterprises [Kézműves, valamint Kis- és Középvállalkozások Európai Szövetsége] egy 2004.6.11-én közzétett, és az említett közleményben (SEC(2005) 1785) is hivatkozott tanulmánya alapján a kis- és középvállalkozások megfelelési költségei a nagyobb vállalkozásokénak mintegy 100-szorosára rúgnak. A megfelelési költségek meghatározásával kapcsolatban lásd az európai bizottsági szolgálatok 2004.9.10-i munkadokumentumát (SEC(2004) 1128), European Tax Survey.

mégpedig virtuális termékek hálón való kínálása révén. A szolgáltatások és a termékek az ügylet kiindulópontján az eladónál dematerializálódnak, majd pedig a végponton (a címzettnél) materializálódnak. Ilyen esetekben nem létezik olyan konkrét tárgy, amely például vizsgálati célokra fizikailag megfogható lenne.

5.4 Az OLAF hatáskörei

5.4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi közösségi jogalkotás, amely az OLAF létrehozásának jogi alapját képezi, az Európai Bizottság 1999/352/EK, ESZAK, Euratom határozat 2. cikke értelmében jelentős funkciókkal ruházta fel e szervezetet. Sürgeti azonban az Európai Bizottságot: tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az OLAF jelenlegi hatáskörei konkretizálódjanak, és intézményes feladatának ellátása érdekében bocsásson további eszközöket a rendelkezésére, például a versenyhivatalt szabályozó 81/86. cikk mintájára.

5.4.2 Ebben az összefüggésben az OLAF európai szintű elemzési és koordinációs szervként működhetne a csalás, ezen belül az adócsalás elleni küzdelem érdekében. Szükséges lenne a megfelelő feladatokkal és hatáskörökkel való felruházása az adóüggyel (közvetlen és közvetett adók, jövedéki adók) összefüggő közigazgatási együttműködés területén, hogy megkönnyíthető legyen az információcsere azon hatóságok között, amelyek feladata az egyes nemzeti jogrendek értelmében az adócsalások leküzdése.

5.5 A közösségen belüli kereskedelem fejlődése megköveteli a kockázatkezeléssel kapcsolatos információk cseréjében való együttműködés fokozását. Az Európai Bizottság azonban nem javasol konkrét kezdeményezéseket, csupán felszólítja a tagállamokat, hogy alkalmazzák az adóhatóságok számára készített kockázatkezelési útmutatót. Ezzel kapcsolatban az EGSZB javasolja egy központi adatbank megnyitását, ahová befutnának az egyes hatóságok információi, amelyek jelenleg csupán a vámügyben és bilaterális alapon vannak egységesítve.

5.5.1 Ennek során – a tagállamok illetékes hatóságai által folytatott nyomozati tevékenység eredményei alapján – meg lehetne határozni azokat a termékkategóriákat, amelyek nagyobb kockázatot rejtenek egy esetleges „körhíntacsolás” szempontjából. Példaképpen említhetjük itt a gépjárműveket és a csúcstechnológiai termékeket (így az informatikai eszközöket és a telefonokat). Az OLAF-ot meg lehetne bízni ezzel az elemzési tevékenységgel, amelynek eredményeit havonta továbbíthatná a tagállamoknak, hogy ezáltal irányítsa a jelenség további figyelemmel kísérésére irányuló tevékenységet, és lehetővé tegye a célzott működési intézkedéseket. Szükséges lenne továbbá a tagállamok és az OLAF közötti kommunikáció előirányozása és szabályozása.

5.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a harmadik országokkal fenn tartott kapcsolatok tekintetében a közösségi megközelítés bizonyosan előnyösebb lenne, mint a kétoldalú megállapodások. E célból specifikus rendelkezéseket lehetne beilleszteni a kettős adóztatás elkerüléséről szóló megállapodás közösségi modelljének tervezett elfogadása keretében, mely megállapodás szerepel az Európai Bizottság „Társasági adózás a belső piacon” című (SEC(2001) 1681), valamint az „Útban az adójellegű akadályoktól mentes belső piac felé: A konszolidált társasági adóalappal rendelkező vállalkozások számára az egész EU-ra kiterjedő tevékenység biztosításának stratégiája – eredmények, folyamatban lévő kezdeményezések és a további kihívások” című (COM(2003) 726 final) közleményeiben, és amelyet az Európai Parlament is vizsgált közleményében (SEC A5-0048 2003). Támogatni kell tehát egy – a gazdasági partnerségi egyezményekben illesztendő – specifikus együttműködési megállapodás megvalósítását. A bilaterális egyezményeknek azonban – tekintettel arra, hogy hiányzik a tagállamok szándéka és elkötelezettsége ebben a vonatkozásban – a jövőben is járható útnak kell maradniuk, nem szabad tehát megszakítani az ilyen egyezmények előkészítésére irányuló folyamatokat.

5.7 Az EGSZB véleménye szerint az adóbevallási kötelezettségeknek az Európai Bizottság által javasolt kiterjesztését szigorúan az arányosság és az egyszerűsítés elvének kell meghatározni. Az adócsalás ellen folytatandó küzdelem nem eredményezhet indokolatlan többletterheket a többség – a tisztességes adófizető polgárok és vállalkozások – számára. Ezért ésszerűnek tartjuk a példászerű magatartást tanúsító, az adóhatósággal aktívan együttműködő vállalkozások számára a kötelezettségek jelentős mértékben való enyhítését, valamint az objektív kritériumok alapján kockázatosnak minősülő adóalanyok vonatkozásában a kötelezettségek megfelelő szigorítását.

5.8 Az EGSZB nem ért egyet az Európai Bizottság dohányárú és szeszesitalok adóztatásával kapcsolatos észrevételével, amely szerint ezek „normál” árunak minősülnek. Egyes tagállamok a dohányárúkra és a szeszesitalokra kivetett jövedékadók kezelésében megoldást találtak a kapcsolódó egészségügyi problémákra. Nyilvánvaló, hogy e problémák elsőbbséget élveznek a belső piac működésével szemben. Az Európai Bizottság javasolja e torzulások megszüntetését, ez azonban még hosszú időbe fog

telni, tekintve az egyes tagállamok rendkívül eltérő jövedelmi szintjét és az adópolitikai, illetve egészségpolitikai céljaik és intézkedéseik különbözőségét. Amíg nem megfelelő mértékű az adókulcsok összehangolása, addig más megoldásokat kell találni annak biztosítására, hogy az egyes tagállamok képesek maradjanak adópolitikai és egészségpolitikai céljaik követésére. Figyelembe kell venni azt is, hogy a dohányárú csempészete csak kis részben indul ki EU-országokból, és azt nemzetközi bünszervezetek ellenőrzik. Az EGSZB, noha tudatában van az ezen anyagokkal való visszaélés következtében fellépő magas szociális és egészségügyi költségeknek, amelyek miatt kívánatosnak tartaná, ha az illetékes szervek megfelelő intézkedéseket foganatosítanának e jelenség visszaszorítására, úgy véli, hogy a dohányárúkra és a szeszesitalokra alkalmazandó jövedéki adóknak továbbra is szigorúan a tagállamok hatáskörében kell maradniuk.

5.9 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot: folytassa a Herkules II. programot. Üdvözlendőnek tartaná ugyanakkor, ha az Európai Parlament és a Tanács haladéktalanul elfogadná az európai bizottsági javaslatot (COM(2006) 339 final), és kéri a Közösség pénzügyi érdekeinek védelme területén foganatosítandó intézkedések előmozdítására szolgáló cselekvési program meghosszabbítását. A program már számos jelentős eredményt hozott, keretében 19 képzési intézkedésre került sor 2236 résztvevővel, akik a különböző tagállamokból, 5 harmadik országból, valamint egyéb európai intézményektől érkeztek. E képzések súlypontját az együttműködés erősítésének igénye alkotta, tekintettel Bulgária és Románia EU-csatlakozására, amely országok szintén kihasználhatják ezen intézkedések előnyeit.

5.10 Az EGSZB hasznosnak tartja egy magas szintű, állandó vita- és/vagy egyeztetési fórum létrehozását, a csalással és a tagállamok közötti együttműködéssel kapcsolatos kérdések átfogóbb megközelítése érdekében. A konzultáció jelenlegi, különböző – szakterület szerint felosztott – magas szintű bizottságok révén történő elaprózása nem teszi lehetővé a gyakorlatok cseréjét, ami hasznos lehetne a közigazgatási szervek közötti együttműködés és a megfelelő eljárásmodok megerősítése szempontjából. Az EGSZB érthetetlennek és elhibázottnak tartja az ECOFIN-Tanács keretében kinyilvánított bürokratikus ellenállást és kételyeket.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Lakhatás és regionális politika”

(2007/C 161/03)

2006. szeptember 26-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Lakhatás és regionális politika”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2007. február 23-án elfogadta. (Előadó: Angelo GRASSO, társelőadó: Nicole PRUD'HOMME.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) 91 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A lakhatás mindenekelőtt olyan alapvető jog, amely a többi alapvető jog és a méltó élet feltétele. Elismeri az Emberi Jogok Chartája és az Európa Tanács Átdolgozott Európai Szociális Chartája, továbbá igen sok európai állam alkotmánya. Ahhoz, hogy az egyén képes legyen beilleszkedni a társadalomba és felépíteni az életét, létfontosságú, hogy fedél legyen a feje felett.

1.2 Az Európai Parlament Város-Lakhatás frakcióközi csoportjának Európai Lakhatási Chartája

1.2.1 Az EGSZB helyesli, hogy az Európai Parlament Város-Lakhatás frakcióközi csoportja elfogadta az Európai Lakhatási Chartát, ami az európai politikák és a lakáspolitikák közötti, egyre növekvő számú kölcsönhatást mutatja, és ami a lakhatási jog jelentőségére hívja fel a figyelmet.

1.2.2 Az EGSZB ezért azt kéri, hogy az Európai Lakhatási Chartát foglalják bele az Európai Parlament lakhatásról és regionális politikáról szóló saját kezdeményezésű véleményébe.

1.3 A lakhatási jog megerősítése

1.3.1 Az EGSZB szeretné, ha európai szinten javaslat születne egy sor közös célkitűzésre a lakáshoz jutás kapcsán, továbbá a tisztességes lakás kritériumait meghatározó lakásmínőségi minimális normákra. E kritériumok nélkül nehéz lesz helyreállítani a tényleges lakhatási jogot, márpedig úgy tűnik, hogy a lakáshoz jutás a tisztességes élet minimális feltétele.

1.3.2 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szociális és felhasználóhoz közeli szolgáltatások egyre jelentősebb szerepet töltenek be az előregedő társadalomban, és gyakran a lakáshasználattal összefüggésben nyújtják azokat. Az EGSZB szeretné, hogy e szolgáltatásokról európai eszmecsere folyjon, és fokozódjon ismertségük. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a szociális lakások egyedi elbírásban részesítendőek, és így nem vethetők kizárólag a piaci szabályok alá, amint azt a szolgáltatásokról szóló irányelv is elismeri.

1.4 A lakásügy és a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó strukturális alapok: technikai segítségnyújtás kialakítása a projektek „értékesítéséhez” és ismertetéssel

1.4.1 Az EGSZB kiemeli annak aktuális jelentőségét, hogy az EU tizenkét új tagállama teljes mértékben kiaknázza azt a lehetőséget, hogy a strukturális alapok forrásait a lakhatási körülmények javítására használja fel. Ugyanez érvényes az Unió régebbi tizenöt tagállamára, amelyek a strukturális alapokat integrált városfejlesztési műveletekhez használhatják fel. Az ilyen kiadások kedvező hatással járnak majd a társadalmi és területi kohézióra és a gazdasági növekedésre. Ezzel összefüggésben az EGSZB azt javasolja, hogy az európai pénzügyintézetek rendkívül alacsony kamattal forrásokat biztosíthassanak a fiatalok, idősök és fogyatékkal élők integrált lakásprogramjaihoz, ezáltal elősegítve a munkavállalók mobilitását, a társadalmi keveredést és az igénybevevők számára elfogadható költségeket.

1.4.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a JESSICA alkalmazásával rendelkezésre állnak majd a szükséges elemek a nagyobb volumenű szociális lakás-projektek garanciaalapjának létrehozásához. Kéri, hogy a strukturális alapok félidei értékelésekor elemezzék ki e kérdést.

1.4.3 Ennek érdekében az EGSZB technikai segítségnyújtási eszköz bevezetését támogatja a lakásprojektek számára a 2007-2013 közötti időszakra, a helyi és regionális önkormányzatok képviselőivel és hálózataival együttműködésben, továbbá az Európai Bizottság és a tagállamok támogatásával. A fenti eszköz lehetővé tenné a rendelkezésre álló források és olyan módszerek alkalmazását, amelyek segítségével a lehető legjobban beépíthetők a lakásprojektek a városi újjáépítési programokba. A szaktudás központosítását is lehetővé tenné, és megkönnyíthetné a tapasztalatok átadását. Létfontosságúnak tűnik egy lakásspecifikus eszköz bevezetése a strukturális alapok megfelelő felhasználásának elősegítésére. Erre a strukturális alapokra vonatkozó általános rendelkezésekről szóló rendelet 45. cikke alapján kerülhet sor, amely technikai segítségnyújtási eszköz bevezetésének elősegítését kéri az Európai Bizottságtól.

1.5 Lakás és energia

1.5.1 Az EGSZB emellett olyan hálózat létrehozását javasolja a lakás és az energiahatékonyság témájában, amely lehetővé tenné a tapasztalatcserét, valamint a helyszíni szereplők tapasztalatainak kiaknázását és elmélyítését ésszerű és nagyra törő energiapolitikák megvalósítása érdekében. Ez az eszköz kapcsolódhat a strukturális alapokat támogató eszközökhöz, azonban nem ugyanazokat a célkitűzéseket szolgálja, a két elem megfelelő összehangolását kell tehát majd biztosítani.

1.5.2 Az EGSZB európai szintű tájékoztatási kampány folytatását javasolja a lakásokban lehetséges energia-megtakarításról, a szektorban tevékenykedő hálózatokkal együttműködésben. A kampány célja a felhasználók magatartásának módosítása kellene, hogy legyen. E megközelítés az európai polgárok részvételét fogja igényelni, és valamennyi szereplő mozgósítását lehetővé teszi majd egy pozitív kezdeményezés érdekében. A „Fenntartható energia Európa számára” c. kampány nem elegendően célzott ahhoz, hogy növelje a tájékozottságot, és eszközeit illetően is korlátozott.

1.5.3 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az eddiginél szélesebb körű megközelítésen alapuló javaslatokat tegyen, mivel az elsősorban az épületek energiahatékonyságának javítására összpontosít. Szükség van a lakókkal való együttműködésre, és a meglévő épületeknek a gondolkodási folyamatban történő jobb megjelenítésére.

1.6 A lakásügy és az európai intézmények

1.6.1 Az EGSZB egyébiránt támogatja az Európai Bizottság városi kérdésekkel foglalkozó szolgálatközi munkacsoport felállítására irányuló kezdeményezését. Azt javasolja, hogy az Európai Bizottság városi kérdésekkel foglalkozó szolgálatközi munkacsoportja vegye fel munkatervébe a lakásügyet is, és nevezzen ki képviselőt a témakörben.

1.6.2 Ezenkívül alapvetően fontosnak látszik, hogy a lakásügyi vonatkozások a regionális és városi kérdésekért felelős miniszterek üléseinek napirendjére is felkerüljenek.

2. Indokolás

2.1 A lakhatási jog: alapvető jog

2.1.1 Az Európai Unió Alapjogi Chartája – amelyet 2000. december 7-én hirdettek ki Nizzában – (II-34. cikkében) a következőket jelenti ki: „A társadalmi kirekesztés és a szegénység leküzdése érdekében az Unió – az uniós jog, valamint a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által lefektetett szabályokkal összhangban – elismeri és tiszteletben tartja a jogot a tisztességes megélhetést célzó szociális támogatásra és lakástámogatásra mindazok esetében, akik nem rendelkeznek az ehhez elégséges pénzeszközökkel.”

2.1.2 Szem előtt tartva, hogy a lakhatás nem tartozik az EU illetékességébe, és hogy a szubszidiaritás elve maradéktalanul érvényesítendő, az EGSZB úgy véli, hogy a fenti cikknek tükröződnie kellene az európai politikák végrehajtásában a sürgető társadalmi szükséglet kielégítése és a leginkább nélkülözők (valamint a szerény jövedelműek, továbbá a szakmai és családi

életüket most kezdő fiatalok) lakásproblémájának megoldása érdekében.

2.1.3 A 2001. decemberi laekeni csúcstalálkozó résztvevői ugyanakkor elismerték a lakhatással összefüggő kérdések jelentőségét abból a szempontból, hogy elkerülhetővé váljon a szegénység kockázatának a növekedése. Az EGSZB véleménye szerint tehát igen fontos, hogy a csúcstalálkozó megnyitotta a vitát annak szükségességéről, hogy nagyobb kínálatot hozzunk létre szociális lakásokból az európai szegénység leküzdése érdekében.

2.1.4 A lakhatási jog az Európai Unió több tagállamának alkotmányában is szerepel, így Belgiumban, Spanyolországban, Görögországban, Portugáliában, Finnországban és Hollandiában. Elképzelhető tehát az európai lakhatási jog fogalmának bevezetése. Az EGSZB stratégiai jelentőségűnek ítéli a lakhatás kérdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájában való megjelenítését (ez utóbbi az európai alkotmány szerződés mellékletében szerepel), és sajnálja, hogy a „lakáshoz való jog” vagy legalábbis a „lakhatási jog” nem szerepel abban.

2.1.4.1 Az EGSZB igen fontosnak tartja az európai lakásügyi stratégia kialakítását, mivel az, hogy mindenki lakáshoz juthasson, feltétele annak, hogy az olyan – európai szinten elismert – egyéb emberi jogok, mint a „magán- és családi élet[...], otthon[...], és kapcsolattartás[...]” vagy „a házasságkötéshez és a családalapításhoz való jog” tiszteletben tartása a lehető legjobban érvényesüljenek.

2.1.5 Ha elvben elfogadjuk a lakhatási jogot, felmerül a jog érvényesíthetőségének kérdése, vagyis azon személyek jogorvoslati lehetőségei, akik nem találnak lakást. Az EU-nak tehát behatóan foglalkoznia kell a lakhatási jog érvényesülésének feltételeivel. Amennyiben nem alakítható ki egységes megoldás, akkor valamennyi olyan tagországnak, amely lakhatási jogot hirdet, meg kell tudnia nevezni az alábbiakat:

- azt a hatóságot, amellyel szemben e jog érvényesíthető, és az érvényesítés formáját,
- az illetékes hatóságnak a fentiek alapján nyújtandó eszközöket, illetve azokat, amelyeket neki magának kell biztosítania,
- a lakhatási jog kedvezményezettjeit és gyakorlásának módozatait,
- a jog tartalmát (lakás vagy elszállásolás, szabad választás vagy annak hiánya).

2.1.6 Az Európai Parlament „Város-Lakhatás” frakcióközi csoportja által 2006. április 26-án elfogadott Európai Lakhatási Chartával összhangban (amely a lakást „alapvető szükségleti cikknek” minősíti) az EGSZB üdvözli a Parlament jelentés kidolgozására irányuló kezdeményezését a „lakhatás és regionális politika” tárgyában. Az EGSZB reméli, hogy az Európai Parlament támogatja majd a lakhatási jog elismerését célzó kérelmét, és partneri együttműködést fog javasolni a helyi és regionális közigazgatási szervekkel annak érdekében, hogy elősegítsék, hogy kellő számú lakás álljon rendelkezésre, és elérhetővé tegyék a lakhatást azok számára is, akik a piacon nem jutnak ahhoz hozzá.

2.1.7 Az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért által 2006-ban az életkörülményekről és a lakhatás szociális vetületeiről kiadott tanulmány ⁽¹⁾ szerint az EU korábbi tizenöt és újabban csatlakozott tíz tagállama között jelentős eltérések tapasztalhatók a lakások minőségét és mennyiségét tekintve. Arra is fontos emlékeztetni, hogy a melegvíz és a lakáson belüli WC nem biztosított valamennyi európai polgár számára, márpedig e két tényező a tisztességes lakás alapfeltételei között szerepel.

2.1.8 A lakhatás az európai szociális modell egyik sarokköve. A lakáspolitikáknak válaszolniuk kell a szociális és demográfiai változások által Európa számára teremtett kihívásokra. A lakosság elöregedése, a – kellő források híján a szülői házban maradó – fiatal nemzedékek elszegényedése, a fogyatékkal élők megfelelő lakáshoz jutása, továbbá a bevándorlók lakáshoz jutása mind figyelembe veendő szempont. Az EGSZB – a 2001. decemberi laekeni Európai Tanács következtetéseivel összhangban – az alábbiak európai szintű elfogadását javasolja:

– egy sor, a lakáshoz jutásra irányuló közös célkitűzés,

– a „tisztességes” lakás kritériumait alkotó, a lakás minőségére vonatkozó minimumnormák.

2.1.9 Igen lényeges egyébiránt a lakások közötti mobilitás elősegítése a munkavállalók mobilitásának biztosítása érdekében. Számos polgár „foglya” lakóhelyének – legyen az akár szociális, akár magántulajdonú lakás – a kínálat hiányára vagy a hitelfeltételekre visszavezethető, vagy pedig adózási okokból. A lakóhelyváltogatás elősegítése szükséges a munkaerőpiacok rugalmasságának fokozásához.

2.1.10 A lakhatás társadalmi életre és a városok gazdaságára gyakorolt hatásaira figyelemmel, az arra vonatkozó stratégiák és intézkedések többé nem lehetnek részlegesek. Az EGSZB azt javasolja, hogy – a szubszidiaritás elvét is figyelembe véve – a lakhatást tekintésük egyrészt olyan számottevő politikai kérdésnek, amely hatással jár a polgárok mindennapi életére, másrészt pedig arra való eszköznek, hogy a polgárokat közelebb hozzák az egyre homályosabbnak tűnő európai tervhez.

2.1.11 Jobban azonosítandó a lakáspolitikák hozzájárulása a lisszaboni célkitűzések teljesítéséhez, és különösen a lakás-szektor által a gazdasági növekedés húzóágazataként betöltött szerep. **Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a lakáspolitikák – a munkavállalók mobilitására gyakorolt hatásukon keresztül – kiegészítik a növekedési és foglalkoztatási stratégia keretében végrehajtott európai politikákat,** és lehetővé teszik a területi kohézió növelését is, amelynek kifejezésre kell jutnia a közelmúltban csatlakozott országokban is (sőt, főként ezen országokban), mégpedig a városi és a vidéki infrastruktúra-háló-

zatok finanszírozása, valamint megfelelő energiapolitikák kialakítása révén.

2.2 Lakhatás és területi kohézió

2.2.1 A lakóhely mindig is strukturáló hatással volt társadalmunkra; az együttélést biztosító közterületek a – családi vagy társasházakból álló – lakóövezetekkel összefüggésben jönnek létre. A várostervezés és a kellemes lakónegyedek kialakítása (amelyeknek a lakóhely alapvető eleme) feltétele a társadalmi és területi kohézióknak.

2.2.2 Bár a lakóhelyzet és a lakáspolitikák tagállamonként eltérő, az Európai Uniót általában véve igen nagy városi sűrűség jellemzi. Az európai városok tömör szerkezetűek, de nagyobb arányban találhatóak azokban közepméretű épületek, és a lakóhelyek határozzák meg a város szerkezetét.

2.2.3 A lakásügy ezért minden európai országban jelentőséggel bír a várospolitiká, valamint a gazdasági és szociálpolitika terén. A megoldásokat jobban meg kellene osztani, különös tekintettel a több tagállam hátrányos helyzetű negyedeiben kialakult válsághelyzetekre.

2.2.4 Az európai regionális politika célja a területi, társadalmi és gazdasági kohézió növelése a legkedvezőtlenebb helyzetű területek gazdasági fejlődésének elősegítése által. 2005 óta az európai regionális politika az elsődleges növekedési és foglalkoztatási célkitűzésekre összpontosít a felülvizsgált lisszaboni menetrend keretében.

2.2.5 Az egyes területek versenyképességének biztosítása és a foglalkoztatási mobilitás elősegítése érdekében alapvető fontosságú, hogy a lakáskínálat változatos legyen, mind a használat módját, mind pedig a negyedek vegyes (részben lakóövezetekből, részben gazdasági tevékenységi területekből álló) összetételét és – a társadalmi kohéziót biztosító – társadalmi „vegyességét” tekintve. Egyes negyedekben a „gettósodás” igencsak megnehezíti a gazdasági tevékenységet.

2.2.6 A megfizethető lakások helyi azonosításának szükségessége az előzőekből következik. A lakhatási joggal összefüggésben az önkormányzatnak meg kell győződnie arról, hogy az illetékességébe tartozó teljes területen biztosított a minőségi és a háztartások jövedelmével összeegyeztethető árú lakások kínálata.

2.2.7 **A városi lakóövezetek fejlődése erősen hat a vidéki területekre,** a fenntartható fejlődéshez pedig alapvetően fontos, hogy jobban számításba vegyünk a vidéki és a városi területek kölcsönhatását a lakáspolitikák szempontjából.

⁽¹⁾ First European Quality of Life Survey: Social Dimensions of Housing [Első európai életminőségi felmérés: a lakhatás szociális vetületei], 2006, ISBN 92-897-0935-9.

2.3 Lakhatás, gazdasági növekedés, mobilitás és foglalkoztatás

2.3.1 Bizonyos európai országokban (elsősorban azokban, amelyek az előző időszakban a Kohéziós Alap kedvezményezettjei voltak) a gazdasági növekedési ráta szorosan összefügg a lakásszektor fejlődésének dinamizmusával. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a polgárok könnyen megfizethető árú lakáshoz jutnának. A lisszaboni stratégia keretében kialakított 2006. évi írországi nemzeti reformprogram kiemeli, hogy a növekedés csupán kis mértékben tartható fenn, amennyiben nem biztosított elegendő megfizethető lakás. Ami Portugáliát illeti, 2006. évi reformtervében felhívja a figyelmet arra, hogy több támogatás nyújtandó az építőiparnak és az önkormányzatoknak a lakásszektor fenntartható fejlődésének elősegítése céljából.

2.3.2 A dinamikus munkaerőbázis fejlődésének továbbra is alapfeltétele, hogy létezzen lakáskínálat valamennyi munkavállaló számára, és számos európai ország munkaerőbázisának növekedését a lakáshiány korlátozza. A lakáshelyzet így merevvé teheti a helyi munkaerőpiacokat, és csökkentheti a munkavállalók mobilitását.

2.3.2.1 Érdekes példát idézhetünk Franciaországból, ahol a munkáltatók (a bértömegnek mintegy 0,45 %-áig) részt vesznek a lakáspolitikák megvalósításában a munkavállalók lakásproblémáira megoldást kínáló, kiegészítő eszközként. A szociális partnerek a fiatalokat és a hátrányos helyzetű háztartásokat támogató eszközöket is kezelnek (garanciát nyújtanak).

2.3.3 Ez különösen sürgető szükséglet azokban a régiókban, amelyek egyre növekvő számban fogadnak be bevándorlókat, akik nehezen találnak lakást a problematikus piacokon, és akikkel szemben hátrányosan megkülönböztető gyakorlatokat folytatnak, ami közösségi szegregációhoz vezet.

2.3.4 A lakásszektor egyike a legtöbb személyt foglalkoztató európai ágazatoknak. Számos, még kiaknázható munkahely-lehetőség található a fenntartható és környezetbarát lakásépítési technikák terén, amelyek a jövőben jelentősen továbbfejlesztendők. Az építőipar egyébként a képzett munkaerőből számotvető hiánnyal küzdő ágazatok egyike.

2.3.5 A felhasználóhoz közeli szolgáltatások és különösen a személyeket segítő szolgáltatások igen jelentékeny munkahelyforrást jelentenek, és gyakran a lakással kapcsolatos szolgáltatások keretében szervezik és nyújtják azokat. Így a szociális-lakás-szolgáltatók a szociális szolgáltatást nyújtó szervezetekkel együttműködve otthoni szolgáltatásokat kínálnak az idősek és a fogyatékkal élők számára, továbbá integrált egészségügyi, oktatási és gyermekmegőrzési szolgáltatásokat, mint amilyenek a több nemzedéket ellátó otthonok. A nehézségekkel küzdő városrészek kulturális és szociális dinamizmusa a polgárközeli kezdeményezések támogatásával segíthető elő.

2.4 A lakással kapcsolatos, felhasználóhoz közeli szolgáltatások – azon kívül, hogy munkahely-lehetőséget teremtenek – azon demográfiai kihívások megválaszolását is lehetővé teszik, amelyek regionális szinten szükségképpen hatnak a foglalkoztatásra. Így például a több nemzedéket ellátó otthonok, amelyekre Németországban célzott politika irányul, választ nyújtanak a „vegyességi” szükségletekre, és általuk lehetővé válik az egyedülálló, idősek kirekesztése elleni hatékony harc. Tekintettel az egész Európában előregedő lakosságra, a bevált gyakorlatok cseréjét támogatni kellene.

2.4.1 Az EGSZB szerint a lakhatási jog kérdését nem szabad csupán a kirekesztés elleni harc szemszögéből vizsgálni, hanem a lakosság előregedésének, a migrációs hullámoknak és a szegénység új formáinak a nézőpontjából is szemlélni kell azt, figyelembe véve a lisszaboni stratégiát is, amely az európai gazdaság újraindítását irányozza elő a munkaerőpiac fokozott mobilitása révén.

2.4.2 A munkavállalók mobilitása csupán álom marad mindaddig, amíg az alapvető szociális jogok – és azon belül is a lakástámogatáshoz való jog – gyakorlásának lehetősége meg nem nő. Megfigyelhető az – eredetileg az alkalmazottak elszállásolására létrehozott – szociális lakásokban élők elszegényedése. Az alkalmazottak ma már nem élveznek elsőbbséget a szociális lakáshoz jutás terén, és a problémás övezetekben komoly nehézségekkel kell szembenézniük, ha tisztességes lakásmegoldást akarnak találni a piacon.

2.4.3 Az elmúlt évtizedben a lakásárak folyamatosan emelkedtek az EU szinte valamennyi országában. Ez az emelkedés maga után vonta azt, hogy csökkent a háztartások egyéb javak fogyasztására való képessége, ami hosszú távon fékezi a fenntartható növekedést. Az alacsony kamatlábak pedig a lakásszektorban történő túlzottan nagy mértékű befektetéshez vezettek, ami korlátozta a lakásügyhöz rendelt pénzügyi erőforrásokat (lásd a svéd nemzeti reformprogramot). A szociális lakások szektora (a bérleten keresztül) a lakásárak szabályozásának és a szektor fenntarthatóságának eszközéül szolgálhat.

2.4.4 Az EGSZB megállapítja egyébiránt, hogy a tagállami közigazgatási szervek és lakásszektorbeli szereplők beavatkozási lehetőségeit egyre inkább korlátozza a közösségi jog a szociális lakásokkal kapcsolatos politikák végrehajtását illetően. Alapvető fontosságú, hogy a belső piaci és versenypolitikák ne gördítsenek akadályt a lakáspolitikák elé, amelyeknek célja a tisztességes és megfizethető lakáshoz jutás biztosítása mindenki számára, és amelyek kedvező hatást gyakorolnak a gazdasági növekedésre és az európai foglalkoztatásra. E feladatok átalakultak, és a szociális lakások bérbeadói kénytelenek szociális szolgáltatásokat is nyújtani a beilleszkedési politika hiányának pótlására, elsősorban a bevándorlók esetében.

2.5 Megoldani az energiafogyasztás csökkentésének európai problémáját

2.5.1 Igen lényeges a lakásszektor szerepe az energiafogyasztás csökkentése terén, és az erre való képesség – az energiaárak következtében – vonzó jellemzője lehet majd egy régióknak.

2.5.2 A legnagyobb energia-megtakarítási lehetőség a lakásszektorban (a háztartásokban) rejlik, ahol e potenciált a felhasznált energia 27 %-ára becsülik, amint azt az Európai Bizottság is hangsúlyozza az energia kapcsán kiadott cselekvési tervében.

2.5.3 Egyre több európai háztartás él szegénységben a lakásenergiaköltsége (vagyis a tüzelőanyag-költség) következtében.

2.5.4 A fogyasztáscsökkentési lehetőségek még jelentősebbé válnak, ha megfelelő, európai szintű ösztönző intézkedések születnek.

2.5.5 E tekintetben meglepő, hogy az Európai Bizottság – energiahatékonysági cselekvési tervében kifejezett – megközelítésének középpontjában elsősorban az új épületeket létrehozó építőipar áll, és a normák érvényességi körének kiterjesztését e területen javasolja.

2.5.6 E megközelítés túlságosan egyoldalú, mivel nem tartalmazza életmódunk megváltoztatásának feltétlen szükségességét a fenntarthatóság átfogóbb keretében, amely az egyéni viselkedést is magában foglalja (beleértve azt a törekvést, hogy mindenki saját, külön házban éljen, továbbá az egyes emberek mindennapi ökológiai magatartását). Ez növelné a közepes nagyságú és a hátrányos helyzetű háztartások számára már így is túlzottan magas építési költségeket, és nem foglalkozik sem a meglévő épületek fejlesztésével, sem pedig magatartásunk javításával, annak ellenére, hogy számos tanulmány bizonyítja ezek jelentőségét.

2.5.7 Többé nem szorul bizonyításra az európai regionális politikák szerepe a kohézió növelésében és az életfeltételek javításában. Kedvező szinergiákat tenne ugyanakkor lehetővé a lakáskérdés jobb figyelembevétele e politikákban.

2.5.8 Az energia-megtakarítási politikák az új építésű ingatlanokra irányulnak, figyelmen kívül hagyva a meglévő ingatlanállományt, illetve az „új” szabályait alkalmazva erre az állományra. Márpedig nemcsak számításba kellene venni a meglévő állományt, hanem annak jellegzetességeihez és a normáknak való megfelelés különösen magas költségéhez igazított megközelítéseket is ki kellene alakítani.

2.5.8.1 Az állami támogatásoknak figyelembe kellene venniük a szociális lakásügy sajátosságait: a lakók gyenge hitelképességét és a magánszektorbelinél kevésbé „testre szabott” adózási támogatásokat.

2.5.8.2 Az energia nem meríti ki a fenntartható fejlődés problémakörét, ide tartozik még a lakás kapcsán a víz, a hulladékkezelés, az akadálymentesítés a fogyatékkal élők számára, a biztonság, a levegő minősége és az egyéb egészségi feltételek. A lakásszektor döntő szerepet játszhat a fenntartható fejlődés terén, azonban specifikus eszközöket igényel, különösen a meglévő lakásállomány tekintetében.

2.6 Európai eszközök a lakásügy által a regionális politikák terén betöltött szerep növelésére

2.6.1 Az EGSZB támogatta az ERFA-ból való támogatásra jogosultság kiterjesztését a lakhatásra az EU tizenkét új tagállamában, továbbá a fenntartható városfejlesztéssel és az energiahatékonysággal összefüggő intézkedésekre a régebbi tizenöt tagállamban, valamint a hátrányos helyzetű negyedek fejlesztésére vonatkozó integrált megközelítések keretében. A lakáskérdés jelentőségére tekintettel ösztönözni és támogatni kellene a tagállamokat és a régiókat a tekintetben, hogy a városrészek szerkezetátalakítását és a lakáshelyzet javítását a Strukturális Alapok keretében tervezzék.

2.6.2 Nehéz ugyanis az ilyen integrált fejlesztési stratégiákat megvalósítani a lakással kapcsolatos részstratégia nélkül. E tekintetben továbbra is teljesen időszerű a társadalmi beilleszkedésre irányuló európai stratégia megközelítése, amely szerint a megfizethető és tisztességes lakáshoz jutás célkitűzése a társadalmi beilleszkedés alapfeltétele. Az EGSZB szerint alapvető fontosságú, hogy valamennyi európai eszköz mozgósítható legyen a teljes körű, jobb társadalmi integráció érdekében.

2.6.3 E célból az Európai Szociális Alapnak jobban támogatnia kellene a társadalmi beilleszkedési intézkedéseket a munkaerő-piaci beilleszkedésen túl is, mivel – amint azt láthattuk – a lakáspiac és a munkaerőpiac lényegileg összefüggenek egymással. A (napjainkban európai szinten kialakított) bevándorlási politikáknak is figyelembe kell venniük a lakáskérdést a területi szegregáció megelőzése céljából. Az Európai Bizottság által a bevándorlók lakhatáson keresztüli beilleszkedéséről kibocsátandó irányvonalak első lépését kell, hogy képezzék e tevékenységnek, amelynek – a PROGRESS program⁽²⁾ keretében – a lakhatási vonatkozással bíró projektek jelentősebb támogatásában kell leképeződnie.

2.6.4 Fontos megjegyezni, hogy az épületek energiahatékonyságának javítása nem kizárólag a tizenkét új tagállam számára elsődleges cél, hanem az egész Európai Unió számára az. Az energiahatékonyság ugyanúgy valamennyi tagállamban a strukturális alapokból történő támogatásra jogosult intézkedés, mint a közterületek fejlesztése, a megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzése és a társadalmi beilleszkedést elősegítő intézkedések.

⁽²⁾ A PROGRESS program célja pénzügyi támogatás nyújtása az Európai Unió foglalkoztatási és szociális célkitűzéseinek megvalósításához. A program hozzájárul ezáltal a lisszaboni stratégia célkitűzéseinek eléréséhez.

2.6.5 Az EGSZB üdvözölte az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank (EBB) által a JESSICA elnevezésű új pénzügyi eszköz ⁽³⁾ létrehozására vonatkozóan tett kezdeményezést, amely a hátrányos helyzetű városrészek (és azok szociális lakásai) fejlesztésének célzott támogatására törekszik. Megjegyzendő, hogy ezen eszköz révén (kölsönöknek és garanciáknak a városi újjáépítés és a szociálszakas-ellátás szereplői számára való nyújtása által) mozgósíthatóvá válik majd a fenti negyedek felújításához szükséges tőke. Az eszközt a városmegújítás és a lakásellátás terén szakosodott szereplőknek kellene kezelniük szoros együttműködésben a helyi önkormányzatokkal. Az eszköznek ösztönzőleg kellene hatnia a szóban forgó negyedek lakói életkörülményeinek javulására. A JEREMIE nevű eszköz ⁽⁴⁾ is lehetőséget jelent a szociálszakas-szolgáltatók számára, akiknek tevékenysége arra irányul, hogy élhető városrészeket alakítsanak ki mindenkinek.

2.6.6 Az energiapolitikák terén az Intelligens Energia nevű program keretében az Európai Bizottság kísérleti intézkedést javasolt a szociális lakások területére vonatkozóan, amely lehetővé tette az energiahatékonyságot illetően példaértékű projektek kiválasztását és támogatását, valamint elősegítette a szektor szereplői közötti eszmecserét. Tekintettel a közös energiapolitika kialakítására és a tagállamok vonatkozó tevékenységének lehető legjobb összehangolására irányuló európai törekvésekre, igen lényegesnek tűnik, hogy egy ilyen eszköz folyamatossága biztosított legyen, és túlhaladjon a kísérleti intézkedéseknek nyújtott támogatáson.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

2.6.7 Végül, legyen szó akár technikai, akár szociális újításról, a hetedik kutatási és fejlesztési keretprogramból nyújtott támogatás lehetővé teszi majd a lakásszektorban az energiafogyasztás csökkentésére és a fenntartható városfejlesztésre meglévő lehetőségek azonosítását.

2.6.8 Az európai szabványosítás igen erősen érinti a lakhatást és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat. Ugyanakkor olyan területről van szó, amelyen a technikai vagy urbanisztikai döntések befolyásolják a társadalmi szintű döntéseket, és nem fogadható el, hogy az egyes szereplőkre érvényes normák pusztán bizonyos munkacsoportoktól függenek anélkül, hogy a szabványosítási folyamat politikai ellenőrzésének eszközei biztosítottak lennének. Például „az urbanisztika és az építőipar hátrányos lépéseinek megakadályozására” irányuló norma – amelyet a városmodellről folytatott, valódi politikai helyzetfelmérés nélkül, kockázatelemzés alapján fogadtak el – az ágazat szabványosítási folyamatának újragondolására készlet.

2.6.9 Végezetül az Európai Bizottság fenntartható városfejlesztési stratégiát dolgozott ki, amelynek arra kellene ösztönöznie a városokat, hogy gondolják át fejlesztési tevékenységüket, különösen a közlekedési politika vonatkozásában. Ez a stratégia azonban csak indikatív jellegű, és valószínűleg nem aknázza ki teljesen a benne rejlő lehetőségeket, ha nem foglalkozik behatóan a fenntartható városfejlesztés szociális vetületével.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ JESSICA: *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas* [Fenntartható városi beruházásokat támogató közös európai program].

⁽⁴⁾ JEREMIE: *Joint Resources for Micro to Medium Enterprises* [Mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források].

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat tanácsi irányelvre a tőkeemelést terhelő közvetett adókról (átdolgozott változat)”

COM(2006) 760 final – 2006/0253 (CNS)

(2007/C 161/04)

2007. január 16-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2007. február 23-án elfogadta. (Előadó: Umberto BURANI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-én tartott, 434. plenáris ülésén 159 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Indokolás

1.1 Ez a javaslat a vállalati tőkeemelést terhelő adókról szóló, többször módosított 69/335/EGK tanácsi irányelv átdolgozására vonatkozik. Az irányelvet – amely eredetileg az adórendszerek összehangolására és a tagállamok hasonló adók kivetésében való megakadályozására irányult – több alkalommal is módosították egészen addig, amíg 1985-ben a 85/303/EGK irányelv elismerte, hogy a vállalkozásokat sújtó, kedvezőtlen gazdasági hatásai miatt a tőkeilletéket **teljesen el kellene törölni**.

1.2 Néhány tagállam azonban elfogadhatatlannak tartotta az illeték eltörléséből következő bevételkiesést. Ezért az 1985-ös irányelvben lehetővé kellett tenni egy eltérést, amely elismerte a tagállamok jogát arra, hogy **mentesítsék** az ügyleteket a tőkeilleték alól, vagy hogy azokra legfeljebb 1 %-os mértékű, **egységes kulcsú illetéket vessenek ki**.

1.3 Az elv természetesen érvényben marad a vizsgált irányelvjavaslatban is, amely nem más, mint a korábbi szövegek átdolgozott változata, és amivel kapcsolatban az EGSZB nem tehet mást, mint hogy tudomásul veszi és jóváhagyja. Az Európai Bizottság szövege mindazonáltal olyan megfontolásokra adhat ösztönzést, amelyek talán – a későbbi kezdeményezések során – megszívlelendőek lehetnek a Tanács számára.

2. Következtetések és ajánlások

2.1 A 25 tagállam többsége a Tanács által 1985-ben kijelölt irányba ment el, és teljesen eltörölte a tőkeilletéket. Jelenleg csak

7 tagállam vet ki ilyet: Lengyelország és Portugália esetében a kulcs legfeljebb 0,50 %, Cipruson 0,60 %, míg Görögország, Spanyolország, Luxemburg és Ausztria a maximális 1 %-os kulcsot alkalmazza. Ez a különbség **akadályozza** az európai vállalkozásokkal szembeni **egyenlő bánásmód megteremtését**, amely pedig az egységes piac jó működésének egyik előfeltétele. Még ha igaz is, hogy az adópolitikában számos egyéb különbség és akadály áll még fenn, ez nem ok arra, hogy lemondjunk a tőkeilleték teljes eltörléséről.

2.2 Az eltérést továbbra is alkalmazó tagállamok számára hasznos volna, ha mérlegre tennék az adóbevételek formájában jelentkező előnyöket és a szinte már mindenhol eltűnt adónem által elriasztott, egyéb közösségbeli, illetve harmadik országok befektetései elmaradása formájában jelentkező, feltételezhető (bizonyos fokig kalkulálható) hátrányokat. Az EGSZB véleménye szerint az eltérés alkalmazásáról való lemondás egyszerre jelentene előnyt az érintetteknek és előrelépést az egységes piac egészének jó működése szempontjából.

2.3 Az EGSZB ezen túlmenően szeretné felhívni a figyelmet arra a néhány tagországban alkalmazott gyakorlatra, melynek lényege, hogy a tőkeilleték eltörlését követően egyéb, az illetéket mintegy suba alatt visszacsempésző terhekkal sújtják a vállalkozásokat. Bizonyos esetekben az Európai Bizottság közbelépett, és jogsértési eljárást indított, de nem zárható ki további hasonló, fel nem tárt esetek előfordulása. E gyakorlat kiküszöbölésében hasznos lehet a szociális partnerek ébersége.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a Közösségekben bejegyzett nehéz tehergépjárművek visszapillantó tükrökkel való utólagos felszereléséről”

COM(2006) 570 final – 2006/0183 (COD)

(2007/C 161/05)

2006. november 10-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 71. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Virgilio Ranocchiaro.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-én tartott, 434. plenáris ülésén 139 szavazattal, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon kötelezettségvállalásával, amely a közúti közlekedés biztonságának növelésére irányul. Teljes mértékben támogatja a vizsgált javaslatot, ami teljes joggal szerepel az ezen célkitűzés elérése érdekében tett kezdeményezések között.

1.2 Az EGSZB üdvözli azt, hogy az Európai Bizottság e javaslat bemutatása előtt elvégezte a költség-haszon elemzést, valamint rendkívül gondos hatástanulmányt készített. Mindez lehetővé tette a javaslat pragmatikus módon való kialakítását, amelynek során a probléma valamennyi vetületét megfelelően figyelembe vették, és a közúti közlekedés legsérülékenyebb résztvevőinek védelme megkapta az öt megillető elsőbbséget.

1.3 Az EGSZB azonban szükségesnek tartja jelezni: a javaslat – jelenlegi formájában – tartalmaz néhány problematikus részt. Kiegészítéseket és pontosításokat javasol, amelyeknek lehetővé kellene tenniük a jogszabály könnyebb és helyesebb alkalmazását a határidők, a típusjóváhagyás és a végrehajtás ellenőrzése tekintetében.

1.4 Az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság gondosan mérlegeli majd javaslatait a ténylegesen egységes bánásmód szükségességével kapcsolatban, hogy elkerülhetők legyenek a tagállamok közötti versenytorzulások. Ugyanez érvényes azon javaslataira, amelyek szerint fontos több támpontot adni a tagállamok számára azon típusjóváhagyási rendszerekkel kapcsolatban, amelyek könnyen működtethetők az ágazat felügyeletét ellátó nemzeti hatóságok által.

1.5 Az EGSZB azzal a nyomatékos javaslattal fordul a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez, hogy a javasolt irányelv átültetésére a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor, hogy a járműpark legnagyobb része lefedhető legyen e jogszabály által. Mindez garantálhatná az emberi élet előírányszintű mértékű védelmét.

2. Az európai bizottsági javaslat indokai és jogi háttere

2.1 A közúti biztonság mindig is a közösségi intézmények egyik abszolút prioritása volt. A megújult kötelezettségvállalás egyik fontos jelét bizonyosan a közlekedéspolitikáról szóló fehér

könyv⁽¹⁾ közzététele képezte, amely célul tűzte ki a halálos kimenetelű közúti balesetek számának 2010-ig való felére csökkentését.

2.2 A következő kezdeményezések, mint sok más egyéb között például a *Road safety action programme* ⁽²⁾ [a közúti biztonság cselekvési programja] illetve az *e-safety* [e-biztonság], az ipari szféra, a közhatóságok, valamint a közúti közlekedés szereplői reprezentatív szervezeteinek bevonásával kísérletet tettek a probléma integrált megközelítésére. Ily módon meghaladták a múltban – többek között a szubszidiaritási elv nevében – létesített korlátokat, amelyek gátolták az európai szintű, konkrét és kötelező érvényű fellépések megvalósítását.

2.3 Azóta számos előrelépés történt: gondoljunk csak arra, hogy míg az elmúlt 30 év során a közúti forgalom megháromszorozódott, a közúti balesetek áldozatainak száma a felére csökkent. Ezzel az adattal azonban egyáltalán nem nyugtathatjuk meg a lelkiismeretünket, mivel Európa még mindig túl nagy árat fizet a mobilitás folyamatos növekedéséért: évente mintegy 40 000 haláleset történik, és az elszomorító előrejelzés szerint fennáll annak a veszélye, hogy a 2001-es fehér könyv által kitűzött nagy cél elérése nem lesz lehetséges.

2.4 Az EGSZB tudatában van annak, hogy a közúti biztonságban csak akkor érhető el jelentős előrelépés, ha az azt alkotó mindhárom „pilléren” javítunk: azaz az autóiparon, az infrastruktúrán, valamint a közlekedésben résztvevők magatartásán. Természetesen támogat bármely olyan kezdeményezést, amely – noha e pillérek közül csak egyre irányul – képes előmozdítani a 2001-ben kitűzött ambiciózus cél elérését.

2.5 Az EGSZB egyébként annak idején támogatta ⁽³⁾ a 2003/97/EK irányelv ⁽⁴⁾ elfogadását, amely a közúti biztonság növelése céljából európai szinten harmonizált megoldást javasolt a nehéz tehergépjárművek vezetőinek elégtelen oldalirányú rálátásából eredő veszélyek csökkentésére.

⁽¹⁾ Az európai közlekedéspolitikára 2010-ig: ideje dönteni (COM(2001) 370 final).

⁽²⁾ COM (2003) 311 final.

⁽³⁾ CESE 512/2002 (HL C 149., 2002.6.21.).

⁽⁴⁾ A közvetett rálátást segítő eszközök és az ilyen eszközökkel felszerelt járművek típusjóváhagyására vonatkozó [...] irányelv – HL L 25., 2004.1.29.

2.6 A 2003/97/EK irányelv célja valójában az volt, hogy elhárítsa az esetleges balesetek kockázatát, amelyek a nehéz tehergépjárműveknél kialakuló utasoldali holtteréből erednek. Ennek érdekében az irányelv kötelezően előírta, hogy a járműveket 2006-2007-től kezdődően több és hatékonyabb visszapillantó tükörrel kell ellátni.

2.7 Számos baleset ugyanis azért következik be, mert a nagyméretű járművek vezetői – éppen a járműüket övező „holtter” okán – nem veszik észre a járműük közvetlen közelében tartózkodó egyéb közlekedési résztvevőket.

2.8 A kockázat az útkereszteződések vagy körforgalmak esetén merül fel, amikor a járművezető irányváltáskor tapasztalja az utasoldali holtter kialakulását, ami nem teszi lehetővé számára, hogy észrevegye a járművéhez közeli közlekedési résztvevőket (például gyalogosokat, kerékpárosokat vagy motorkerékpárosokat, akik egyben a legsérülékenyebbek is).

2.9 Becslések szerint évente körülbelül 400 személy hal meg a fenti körülmények között, és ez elegendő magyarázatul szolgál arra, hogy az EGSZB – és nem csupán az EGSZB – annak idején fenntartás nélkül támogatta a 2003/97/EK irányelv elfogadását, amely a közvetett rálátást segítő rendszerek típusjövahagyásáról szóló első irányelv (71/127/EGK) és az azt követő módosítások helyébe lépett. A hatályon kívül helyezett irányelv megszabta a visszapillantó tükrök kialakítására és felszerelésére vonatkozó követelményeket, nem változtatta meg azonban az idevágó nemzeti jogszabályokat. Csupán a 2003/97/EK irányelv tette kötelezővé a járművek meghatározott számú tükörrel vagy a közvetett rálátást segítő egyéb rendszerekkel való ellátását, amely korábban egész Európában önkéntes jellegű volt.

2.10 A nehéz tehergépjárműveket illetően a 2003/97/EK irányelv a 7,5 tonnát meghaladó tömegű N2 és N3 ⁽⁵⁾ kategóriájú áruszállító járművekre vonatkozott. Ezt az irányelvet azonban a 2005/27/EK ⁽⁶⁾ irányelv módosította, amely bizonyos feltételekkel már 3,5 tonna tömegtől kezdődően – és nem pedig csak a 7,5 tonna tömegű járművek esetében, mint korábban – kötelezővé teszi a IV. osztályba és az V. osztályba ⁽⁷⁾ tartozó tükrök felszerelését.

2.11 A 2003/97/EK irányelv előírásait 2006. január 26-i hatállyal alkalmazzák a típusjövahagyással rendelkező (új típusú) járművekre, valamint 2007. január 26-i hatállyal az újonnan bejegyzett járművekre (új járművek). Ez azt jelenti, hogy a már forgalomban lévő járművek – azaz a járműpark nagy része – nem kerülne ezen előírások hatálya alá.

2.12 Az Európai Unióban jóval több, mint öt millió nehéz tehergépjármű (>= 3,5 tonna) van. Tekintettel e járművek élettart-

tamára (körülbelül 16 év), valamint a járműállomány lassú cserélődésére (300 000 bejegyzés évente); a lecserélési időszak kezdetét a 2007-es évre feltételezve, a járműpark új tükrökkel való felszerelése egészen 2023-ig elhúzódna.

2.13 Az EGSZB által megvizsgálandó európai bizottsági javaslat célul tűzi ki a megoldások fellelését annak érdekében, hogy a már az utakon közlekedő járműparkot is rövid időn belül biztonságossá lehessen tenni.

3. A javaslat lényegi tartalma

3.1 Összefoglalva: a vizsgált javaslattal, amely átmeneti intézkedést jelent, az Európai Bizottság azt kéri, hogy a 2003/97/EK irányelvben foglalt kötelezettségeket terjesszék ki a már forgalomban lévő N2 és N3 kategóriájú járművekre a IV. és az V. osztályba tartozó (utasoldali látótér) tükröket illetően, az alábbi kivételekkel:

- az irányelv nemzeti jogba való átültetésének kelte (kb. 1998) előtt 10 évvel bejegyzett járművek,
 - olyan járművek, amelyekre lehetetlen a IV. és V. osztályú, az alábbi feltételeknek megfelelő tükröket felszerelni:
 - a) a megengedett maximális össztömegű járműnél a visszapillantó tükröknek nem lehetnek a talajszinttől 2 m-nél (± 10 cm) alacsonyabban alkatrészei;
 - b) a tükrök a vezetőülésről teljes mértékben láthatók;
 - már egyéb nemzeti intézkedések ⁽⁸⁾ hatálya alá tartozó járművek, amely intézkedések kötelezővé teszik a közvetett rálátást segítő egyéb eszközök felszerelését, lehetővé téve a 2003/97/EK irányelv által előírt tükrök által biztosított teljes látóterület legalább 95 %-ának lefedését a talaj szintjén.
- 3.2 A tagállamok számára kötelező az irányelv végrehajtása, azaz az új tükrök felszerelése az irányelv hatályba lépésétől számított 12 hónapon belül, néhány mentesítési lehetőséggel:
- az irányelv betartottnak tekintendő, ha a járművek olyan tükrökkel vannak ellátva, amelyek egymással kombinálva a talaj szintjén a 2003/97/EK irányelvben előírt, IV. és V. osztályba tartozó tükrök által biztosított látótér legalább 99 %-ának lefedését lehetővé teszik,
 - a tagállamok egy további évet engedélyezhetnek az irányelv hatályba lépése előtti negyedik évtől a hetedik évig tartó időszakban bejegyzett járművek számára az irányelv követelményeihez való alkalmazkodáshoz, a 7-10 évvel azelőtt bejegyzett járművek számára pedig két további évet.

⁽⁵⁾ N2: össztömeg: 3,5 tonna és 12 tonna között; N3: össztömeg: 12 tonna felett.

⁽⁶⁾ HL L 81., 2005.5.30.

⁽⁷⁾ I. osztály: belső visszapillantók; II. és III. osztály: fő külső visszapillantó tükrök; IV. osztály: széles látószögű külső tükrök; V. osztály: külső közeltéri visszapillantó tükrök, VI. osztály: mellső tükrök.

⁽⁸⁾ Belgiumban, Dániában és Hollandiában. Ehhez hozzá kell venni Németországot, ahol a kormány és a tehergépjárművek gyártói közötti önkéntes megállapodás lehetővé teszi az előbb említett három országot általi eredmények elérését a 2000 után gyártott járművek esetében.

3.3 Azon járművek esetében, amelyeknél technikailag lehetetlen az előírt tükrök felszerelése, egyéb, a közvetett rálátást segítő berendezéseket lehet alkalmazni (kamerákat vagy egyéb elektronikus eszközöket), azzal a feltétellel, hogy a látóterület legalább 99 %-a le legyen fedve. Ezekben az esetekben a tagállamok felelős hatóságainak járművenként kell végrehajtani a járművek típusjóváahagyását.

3.4 A tagállamoknak jogában áll az irányelv alkalmazási körét kiterjeszteni a tíz évesnél idősebb járművekre is.

4. Általános megjegyzések

4.1 Érdemes kiemelni: a javaslatnak csak akkor van értelme, ha elég gyorsan végrehajtják ahhoz, hogy jelentős mértékben kihasson a járműpark minőségére. Az Európai Bizottság becslései szerint ugyanis az új tükrökkel felszerelt járművek számának fokozatos emelkedése következtében 1200-zal csökkenhet a halálos áldozatok száma a közúti közlekedésben.

4.2 Az Európai Bizottság azonban a javaslatot kísérő hatástanulmányban⁽⁹⁾ elismeri, hogy az új előírások azonnali és szigorú alkalmazása számos technikai problémát idézne elő. Ennek negatív hatása lenne – gazdasági szempontból is – az ágazati szereplőkre, és piactorzulások is kialakulhatnának.

4.3 Az Európai Bizottság becslései szerint a járműpark több mint fele esetében a tükrök cseréje mérsékelt költséggel (járművenként körülbelül 150 euró), könnyen megvalósítható⁽¹⁰⁾. A járműpark többi részénél a megoldások skálája széles: egészen a látóterre (> 99 %) vonatkozó előírások szigorúságának kismértékű enyhítésétől a rendkívül bonyolult megoldásokig terjed az idős járművek esetében, amelyeknél néhány esetben a vezetőfülke szerkezeti módosításaira van szükség, noha az eredmény nem garantálható, a művelet költsége pedig több ezer euróra rúg.

4.4 Ezen változókra tekintettel, illetve a bonyolult vagy a (néhány modell/változat esetében) láthatóan megoldhatatlan esetekkel kapcsolatban az Európai Bizottság „felhívja a nemzeti felülvizsgáló hatóságokat, hogy tanúsítsanak rugalmasságot, és fogadják el az – ésszerű költséggel járó – kivételes jellegű megoldásokat”⁽¹¹⁾.

4.5 Az EGSZB – noha megérti ezen bizonytalanság okait, amely a megoldandó technikai problémák sokféleségéből ered – úgy véli, hogy a javaslat annak jelenlegi formájában jelentős értelmezési különbségeket eredményezhet, és ez negatív hatásokkal jár az európai fuvarozási piacra.

4.6 Az EGSZB által a javaslatban észlelt problémák – a javaslat jelenlegi megfogalmazásában – főként két szempontot érintenek: annak kockázatát, hogy egyenlőtlenségek jönnek létre a fuvarozási ágazat szereplőinek kezelésében, aminek a követ-

kezménye a verseny torzulása; valamint az új rendelkezések egyszerű, homogén és megbízható típusjóváahagyási és ellenőrzési rendszerének hiányát.

4.6.1 Az első szempontra vonatkozóan nem tűnik ésszerűnek az új tükrök esetében a 99 %-os lefedettség előírása, ha eközben lehetővé tesszük, hogy az ezen a területen már korábban jogszabályt kibocsátó tagállamok 95 %-os küszöböt alkalmazzanak. Az EGSZB szerint méltányosabb és könnyebben ellenőrizhető lenne az egész EU-ban érvényes egységes százalék megszabása.

4.6.2 Szintén az egyenlő bánásmód tekintetében az a lehetőség, mely szerint a tagállamok saját belátásuk szerint késleltethetik az idősebb járművek vonatkozásában az új intézkedések alkalmazását⁽¹²⁾, versenytorzulást eredményezhet a nemzetközi forgalomban részt vevő járművek között. Az EGSZB ezért javasolja, hogy az intézkedések végrehajtási határideje ugyanaz legyen valamennyi tagállamban.

4.6.2.1 Tekintettel a nagyszámú járműre és a típusjóváahagyás bonyolultságára, az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv átültetését követően a két éves alkalmazkodási időszak szükséges, de elegendő is egyben. E tekintetben úgy tűnik, hogy a legutóbbi Közlekedési Tanács⁽¹³⁾ általános iránymutatásai megegyeznek az itt javasolt megoldással. A Tanács ezzel szemben inkább arra hajlik, hogy az irányelvet ne az 1998-tól kezdődően bejegyzett járművekre alkalmazzák, hanem a 2000. január 1-je után bejegyzettekre, így módon kizárva a járműpark körülbelül 15 %-át.

4.6.3 Az EGSZB szerint még kritikusabb a második probléma, azaz a típusjóváahagyás és az új előírások ellenőrzése. Valóban kétséges, hogy a látótér ellenőrzése és jóváahagyása valamennyi járművön hatékonyan elvégezhető-e az időszakos felülvizsgálat keretében. A látótér meghatározása rendkívül bonyolult feladat, amelynek során számos paramétert kell alkalmazni, valamint különböző összetett vizsgálatokat végezni.

4.6.3.1 Természetesen a típusjóváahagyás jelzése – ahogyan ezt a 2003/97/EK irányelv többször is említi – a berendezés egészére vonatkozik (tükör, tartókar, vezetőfülke, ülés, a tükör távolsága a talajszinttől), és nem csupán a tükrőtől függ, hanem azon jármű típusától is, amelyre a tükröt felszerelték. E tesztek egy prototípuson végzik el, amelynek elfogadása kötelezővé teszi és biztosítja az ezt követő sorozatgyártás egészének elfogadását. Következésképp a tükrök típusjóváahagyása az elemek egységes egészeként történik egy, magán a tükrön elhelyezett típusjóváahagyási védjeggyel, amelyet a tükröző üveg cseréje esetén nem kell kicserélni. Következésképp a régi 71/127/EGK irányelv alapján jóváahagyott, már forgalomban lévő járművek a tükröző üveg cseréje esetén egy már hatályon kívül helyezett irányelven alapuló típusjóváahagyási védjeggyel rendelkezhetnek.

⁽⁹⁾ SEC(2006) 1238 és SEC(2006) 1239.

⁽¹⁰⁾ Ez az összeg reális, ha csak a tükröüveg cseréjére vonatkozik, jelentősen emelkedik azonban, ha teljes tükrőfelszerelésre kerül sor.

⁽¹¹⁾ Hatásvizsgálat, az olasz változat 5. oldala.

⁽¹²⁾ Ld. a 3.2. pontot.

⁽¹³⁾ 2006. december 12-i Közlekedési, Távközlési és Energiaügyi Tanács.

4.6.3.2 Ezért – amennyiben nem irányzunk elő valamilyen megfelelőségi biztosítékot (védjegy, tanúsítás stb.) – fennáll annak a veszélye, hogy valamennyi járművet felül kell vizsgálni, és a 2003/97/EK irányelv által előírt teszteknek kell őket alávetni, mintha minden egyes jármű látóterét ismételten jóvá kellene hagyni, azon esetek mintájára, amelyeknél az előírt látótér lefedéséhez elektronikus eszközöket alkalmaznak. Ha tekintetbe vesszük, hogy több millió járműről van szó, akkor könnyen elképzelhető, hogy mindez mekkora terhet jelent a típusjóváhagyási és ellenőrzési hatóságok számára.

4.6.3.3 Az Európai Bizottság és a Tanács által javasolt megoldás szerint a 3,5 tonna tömeget meghaladó járművek esetében a megfelelőségi tanúsítást az 1996. december 20-i 96/96/EK irányelv által megszabott éves ellenőrzések (*road worthiness test* – útalkalmassági vizsgálat) keretében kell elvégezni.

4.6.3.4 Ezen ellenőrzések a tükrökre vonatkozóan csupán annak vizsgálatára korlátozódnak, hogy azok az előírt helyeken vannak-e, épek-e, valamint biztonságosan vannak-e rögzítve. Nem valószínű tehát, hogy e vizsgálatok keretében még az is ellenőrizhető: a látótér lefedettsége eléri-e a fentiekben említett előírt arányokat.

4.6.3.5 Az EGSZB megoldásként javasolja az új tükrök felszerelője által kiadott megfelelőségi tanúsítvány előírását, amely kivitelezését illetően a legpraktikusabbnak, eredményei vonatkozásában pedig a legmegbízhatóbbnak tűnik. Ez lehetne egy, a cégvezető által aláírt dokumentum, amely a jármű valamennyi adatán túl tartalmazza a tükrök vagy a kicserélt tükröző üvegek valamennyi adatát. E nyilatkozatot a járműben kellene tartani, és akár az éves felülvizsgálat, akár a közúti ellenőrzés esetében bemutatni. Mivel szinte kizárólag számkódokat tartalmazó dokumentumról van szó, a közösségi nyelvekre való lefordítás sem eredményezne különleges problémákat.

5. Részletes megjegyzések

5.1 A javaslatot bevezető indokolás utal arra, hogy a 2003/97/EK irányelvet a 2005/27/EK irányelv módosította,

kiterjesztve a IV. osztályba és az V. osztályba tartozó tükrök felszerelésére vonatkozó általános követelményt az N2 kategóriájú 3,5 tonna – a korábbi 7,5 tonna helyett – tömegű járművekre.

5.1.1 Ez a megfogalmazás azonban félrevezető, mivel úgy értelmezhető, mint az N2 kategóriájú, 7,5 tonna tömegű valamennyi járműre vonatkozó rendelkezés. Valójában a 2005/27/EK irányelv csupán azon N2 kategóriájú járművek vonatkozásában írja elő e kötelezettséget, amelyek az N3 kategóriájú járművekhez hasonló vezetőfülkével rendelkeznek, ahol az V. osztályba tartozó tükrök a talajszinttől két méterre felszerelhetők. Csak ebben az esetben írható elő a két új tükrök felszerelése.

5.1.2 Az EGSZB javasolja tehát, hogy a világosabb megfogalmazás érdekében vizsgálják felül a javaslat 2. cikkének b) pontját, és azt egészítsék ki egy specifikus mentesítéssel, amely a 7,5 tonnát meg nem haladó N2 kategóriájú járművekre vonatkozik, amelyekre nem lehetséges az V. osztályba tartozó tükrök felszerelése, összhangban a 2005/27/EK irányelvben foglaltakkal.

5.2 A (8) preambulumbekzdés előírja a mentesítést azon járművek vonatkozásában, amelyek „fennmaradó élettartama rövid”; ami alatt nyilván azok a járművek értendők, amelyek már hosszú ideje működnek, tehát további élettartamuk korlátozott. Tekintettel arra, hogy a járműpark átlagéletkora nem egyezik meg valamennyi tagállamban, ésszerű lenne, ha az Európai Bizottság pontosabban meghatározná ezt, konkrét számadat előírásával.

5.3 Számos, már forgalomban lévő járműben opcionális módon került felszerelésre a vezetőoldali széles látószögű (IV. osztályba tartozó) tükrök. Mivel már elő van írva az utasoldali új széles látószögű tükrökre vonatkozó kötelezettség, most a vezetőoldali tükröt is ki kellene cserélni. A járművezető számára ugyanis, mivel már számos tükröt kell ellenőriznie, két különböző görbületű széles látószögű tükrök értékelése esetlegesen problémákat okozhatna.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Technológiai Intézet létrehozásáról”

COM(2006) 604 final/2 – 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

2006. december 20-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 157. cikkének (3) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót bízta meg a munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) Antonello PEZZINI-t nevezte ki főelőadóvá, és 93 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A tudományos és műszaki csúcsteljesítmények elérése és azok versenyképes gazdasági erőként történő, vállalkozók általi alkalmazása döntő feltétele annak, hogy biztosítsuk jövőnket – például a nanotechnológiával és az információs társadalommal, valamint az energiával és az éghajlattal kapcsolatos problémák vonatkozásában –, megőrizzük és javítsuk jelenlegi pozíciónkat a globális környezetben, illetve, hogy veszélyeztetés helyett inkább tovább építsük az európai szociális modellt.

1.2 Az EGSZB mindenkor kedvezően értékelte az alábbiakra irányuló valamennyi kezdeményezést:

- a Közösség és a tagállamok innovációs képességének erősítése,
- a tudásháromszöggel kapcsolatos integrált megközelítés támogatása ⁽¹⁾,
- a tudományos és a vállalkozói szféra közötti kapcsolatok megszilárdítása,
- a kutatás és az innováció előmozdítására irányuló valamennyi törekvés támogatása,
- a köz-magán partnerség kiterjesztése a KTF keretein belül,
- a kkv-k új ismeretekhez való hozzáféréseinek megkönnyítése.

1.3 Az EGSZB teljes meggyőződésével támogatja az Európai Technológiai Intézet (ETI) létrehozására irányuló elképzelést, a színvonalas képzéshez, innovációhoz és kutatáshoz való hozzájárulás, valamint az ipar, a felsőoktatás és a tudomány területén működő európai kompetenciaközpontok közötti együttműködés és integráció előmozdítása érdekében.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza: fontos, hogy az ETI létrehozására irányuló javaslat összhangban álljon annak jogalapjával, amelynek célkitűzése, hogy „felgyorsítsák az ipar alkalmazkodását a strukturális változásokhoz; ösztönözzék egy olyan környezet kialakítását, amely a Közösség egész területén kedvez a kezdeményezéseknek és a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – fejlődésének; ösztönözzék egy olyan

környezet kialakítását, amely kedvez a vállalkozások közötti együttműködésnek; [valamint] elősegítsék az innovációs, kutatási és technológiafejlesztési politikákban rejlő ipari lehetőségek jobb kihasználását” ⁽²⁾.

1.5 Az EGSZB szerint azonban ahhoz, hogy a tudás, kutatás és innováció ezen új, integrált eszköze sikeres legyen, különböznie kell a már létező egyéb integrált közösségi eszközöktől, mint például az európai technológiai platformok, az európai közös kezdeményezések, az európai kiválósági hálózatok, a csúcsmínőségű mesterképzés integrált projektjei vagy európai rendszerei ⁽³⁾.

1.6 Az EGSZB tudatában van azon ténynek, hogy nem vonhatók egyszerű párhuzamok a jövőbeni ETI és egy – az egyesült államokbeli MIT-hez hasonló – intézet között, mivel ez utóbbi soha nem volt szövetségi kiválósági projekt, hanem egy egyetemi tanáccsal („MIT corporation”) rendelkező kiváló egyetem, amelyhez saját befektetési társaság („Investment management company”) is társul. A MIT-hez hasonló intézmények sikere ennek ellenére azt mutatja, hogy a kiválóság egy – helyes alapelveken nyugvó és megfelelő mértékben támogatott – fejlődési folyamat eredménye.

1.7 Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a jövőbeni ETI-nek – amennyiben nemzetközi szinten eredményes szereplővé, azaz eredményesség és az európai kiválóság hivatkozási modelljévé és jelképévé kíván válni – túl kell lépnie a források pusztá összefogásában betöltött feladatán.

1.8 Ezért nem csupán kialakításának, szerkezetének és tagolódásának kell teljes mértékben, következetesen megfelelnie a Szerződés által rögzített célkitűzéseknek, amelyek ezen intézmény fő jogalapját képezik, hanem létre kell hozni a szakértelem és a kiválóság természettudományos és technológiai irányultságú kultúráját, amely a legjobb diákokat vonzza, és a legkiválóbb tudósokat és mérnököket eredményezi. Ez az új tudás és folyamatos innováció egyik alapfeltétele.

⁽¹⁾ A tudás létrehozás a kutatás révén, terjesztése az oktatással, alkalmazása az innováció segítségével.

⁽²⁾ Lásd az EK-Szerződés 157. cikkét, amely az Európai Bizottság javaslatának jogalapját képezi.

⁽³⁾ Lásd például az Erasmus Mundus keretében szervezett EMM-Nano tanulmányokat, www.emm-nano.org.

1.9 Az EGSZB szerint az is fontos, hogy ne ragadjunk le a „a tudás nemzetközileg elismert jelképe”⁽⁴⁾ elképzelésénél, hanem valamennyi érintett szereplő keményen dolgozzon az egyes tudományos és innovációs társulásokat jellemző rendkívüli eredményekért, hogy a piacra kiható konkrét eredményeket lehessen elérni:

- a tudás és a kutatási eredmények valóban piacképes innovációvá való alakítása terén,
- új, kiemelkedően versenyképes vállalkozások létrehozásának köszönhetően,
- nemzetközi tekintéllyel rendelkező szakemberek vonzása és képzése révén,
- az új, tartós és minőségi foglalkoztatás elősegítése révén.

1.10 Az Intézet struktúráit és felépítését oly módon kellene kialakítani, hogy az

- az európai üzleti szférára és a munka világára orientált legyen, és erősítse a tudásalapú társadalom létrehozására irányuló erőfeszítéseket,
- összhangban legyen a közösségi modell gazdasági és szociális dimenziójával,
- erős nemzetközi jellege legyen, hogy az egész világból vonzza a kutatókat és vállalkozásokat.

1.10.1 Megfelelő módon mérlegelni kellene a közös vállalkozás modelljét.

1.11 Az ETI sikere – legalábbis kezdetben – erősen függ majd a Közösség és a tagállamok általi kielégítő mértékű finanszírozástól. Más, már elfogadott kutatási és innovációs programoktól azonban nem lenne szabad forrásokat elvonni.

1.11.1 Az EGSZB véleménye szerint a jövőbeni ETI-ben egyre nagyobb jelentőséget nyernek egyrészt a szabadalmakat ösztönző mechanizmusok és a szellemi tulajdonjogot kezelő rendszerek, másrészt a magánfinanszírozási források fellelésének képessége. Ez utóbbiaknak erős túlsúlyban kell lenniük a közösségekhez képest, hogy ne vonják el a forrásokat az egyéb – főként a kutatásra és az innovációra szánt – programoktól.

1.11.2 A pénzügyi források tekintetében az EGSZB véleménye szerint szükséges lenne a közösségi forrásokból kezdeti dotációt előirányozni, amely a 7. KTFD közösségi keretprogram középtávú felülvizsgálata keretében feltárt kiegészítő forrásokból származhatna, míg a dotáció jelentős részét a tagállamok részarányos hozzájárulásának kellene alkotnia. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az EBB által indítandó különböző tevékenységeket sem az innovációs hálózatok és az egyetemi kutatás javára.

1.12 Az EGSZB véleménye szerint legalább ilyen fontosak az Intézet által a tudás, az innováció és a kutatás piacán kifejlesztendő kapacitások, hogy egyre erősebb interakciót biztosítsunk az Intézet és annak leágazásai, azaz a tudományos és innovációs társulások között.

1.12.1 Ez akár az ETI rendszere által szervezett nagy nyilvános rendezvényeken keresztül is történhet, amelyek célja az

egységes „kiválósági védjegy” népszerűsítése, mely utóbbi a tudás és az innováció forrásainak vonzására és terjesztésére irányuló decentralizált, hálózatos struktúráként épül fel.

1.12.2 Az innováció és a siker egy kényes egyensúly eredménye a célorientált eljárásmodok és az egyéni szabadság között az új ötletek és koncepciók kialakításában, melyeknek utóbb meg kell állniuk helyüket a szabad versenyben. Az európai szintű, standardizált minőségbiztosítási kritériumoknak való megfelelés alapját kell, hogy képezze az ETI egész hálózatos struktúrája által végzett kutatási, valamint a tudással és az innovációval kapcsolatos tevékenységnek. A kutatás, az innováció és az ipar közötti, piac által irányított interakciók hiányában az állami eszközökkel finanszírozott kutatás csak csekély hatással lesz a gazdaságra.

1.13 Az EGSZB véleménye szerint a tudományos és innovációs társulást alakítani szándékozó vállalkozási hálózatok, kutatóközpontok, laboratóriumok és egyetemek kiválasztására hivatott rendszert a „lentől felfelé építkezés” elvének kellene jellemeznie, és világos, átlátható kritériumokon – köztük a kiválóságon és a szakmai sikeren, valamint az elsősorban a kvk-k felé irányuló technológiaátadási folyamatokban gyűjtött tapasztalatokon és képességeken – kellene alapulnia.

1.13.1 A tudományos és innovációs társulás státuszának nem kellene határozatlan időre szólnia, hanem rendszeres időközönként felül kellene azt vizsgálni a minőség és az elért konkrét eredmények tekintetében; ennek során megfelelő felkészülési idő irányozandó elő.

1.14 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az ETI „rendszernek” lehetőség szerint be kellene vonnia az EU-ban már létező kiválasztott kiválósági központokat, nem lenne szabad azonban az Unióban már létező kiválósági intézmények támogatását szolgáló bürokratikus látszatintézménnyé válnia. Éppen ezért fokozottan érvényre kellene juttatni a gazdasági és az interdiszciplináris kutatással összefüggő szempontokat, mind az Intézet alapszabályában szereplő szerveken, mind a választás útján létrehozott struktúrákon belül.

1.14.1 Ezzel kapcsolatban ésszerű lenne egyfajta ETI befektetési társaság („*IET investment management company*”) létrehozása, amely lehetővé tenné az innovatív fellépést azon szokásos hiányosságokkal szemben, amelyek gyakran jellemzik az ipar, a tudomány és a kutatás szférája közötti kapcsolatokat.

1.15 Az EGSZB véleménye szerint világosabb megfogalmazásra van szükség mind az ETI-oklevelek meghatározása, mind pedig a tudományos és innovációs társulások, vagy maga az ETI általi kiállításuk vonatkozásában. A megfelelő oklevelek kiállítását legalább egy megfelelő időtartamú átmeneti időszakra a tagállamok azon egyetemei és/vagy műszaki egyetemei, ill. főiskolái hatáskörében kellene hagyni, amelyeket az egyes tudományos és innovációs társulások partnereiként kiválasztottak. A szükséges minimalkövetelmények betartása esetén ezen okleveleken kiegészítőleg fel lehetne tüntetni az ETI-védjegyet.

(4) COM(2006) 77 final, 2006. február 22.

1.16 Az EGSZB véleménye szerint az ETI-védjegyet akkor kellene feltüntetni a tudományos és innovációs társulási hálózatok által kiadott okleveleken, ha az oklevél tulajdonosa tanulmányait és kutatásait három tagállam legalább három különböző intézetében végezte – az oklevél interdiszciplináris, európai dimenziójának biztosítása érdekében –; ha e tanulmányok/kutatások elegendő innovációs potenciállal bírnak; végezetül, ha a központi ETI hitelesíti azokat.

1.17 Az ETI alapszabályát illetően az EGSZB ésszerűnek tartaná, ha az Európai Bizottság által javasolt alapszabályban szereplő igazgatótanács/végrehajtó bizottság⁽⁵⁾ mellett egy a tagállamok képviselőiből álló felügyelőbizottság is létrejönne, amelynek elnöki tisztét az Európai Bizottság képviselője látná el, valamint egy a vállalkozói szféra, a kutatóközpontok és az egyetemek 2-2 képviselőjéből álló igazgatóság, melynek elnökségét az igazgatótanács elnöke, az ügyvezető igazgató, továbbá egy rektor alkotná.

2. Bevezetés

2.1 A 2005. tavaszi Európai Tanács elé terjesztett „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete”⁽⁶⁾ című középtávú jelentés kijelöli az újraindítás néhány alapvető elvét, így például a foganatosítandó kezdeményezések célzott jellegét, a széleskörű részvételt, a célkitűzésekkel való azonosulást, végezetül a pontosan körülhatárolt felelősségi szinteket.

2.2 A lisszaboni stratégia fő elemeinek egyike a tudás terjesztése, amelyet kiemelkedő minőségű oktatási rendszer segítségével kell megvalósítani. Az Európai Uniónak tennie kell azért, hogy az európai egyetemek versenyképesek legyenek a világ legjobb egyetemeivel szemben: ennek megvalósításához azonban létre kell hozni az európai felsőoktatási térséget, amely megkönnyíti a tudás megszerzését és terjesztését az Európai Unió egész területén.

2.3 Az Európai Bizottság kijelentette, hogy e célkitűzés megvalósítása érdekében javasolni fogja az „Európai Technológiai Intézet” létrehozását, valamint síkra fog szállni azért, hogy az európai egyetemek nemzetközi szinten versenyképesebbé válhassanak, mivel „a finanszírozásra, irányításra és minőségre vonatkozó létező megközelítések nem alkalmasak arra, hogy megfeleljenek annak a kihívásnak, amit az egyetemi oktatók, hallgatók és maga a tudás globálissá vált piaca jelent”.

2.4 Az EGSZB már több ízben kifejezte véleményét e témával kapcsolatban⁽⁷⁾, az „Út az európai tudásalapú társadalom felé – a

szervezett civil társadalom hozzájárulása a lisszaboni stratégiához”⁽⁸⁾ című feltáró véleményében többek között kiemelte a közös európai tudásalapú térség létrehozásának szükségességét, amely az oktatás, az innováció és a kutatás területén való együttműködésen alapul. Az EGSZB ebben a véleményében kérte a vállalkozói szférát, a pénzügyeket és a magánalapítványokat, hogy felelősségüket vállalva növeljék a tudásalapú gazdaságba való befektetéseket, és támogassák az európai szintű köz-magán partnerségi megállapodásokat.

2.5 Az amerikai egyesült államokbeli Massachusetts Institute of Technology (MIT), amelyet 1861-ben hoztak létre Bostonban, ma körülbelül 10 000 hallgatót és egy körülbelül 10 000 személyből álló oktatói személyzetet számlál, akik csúcsműveltségű, multidiszciplináris rendszerben tevékenykednek, amely a gazdaságtól a jogig, az építészettől a mérnöki tudományokig, a menedzsment-technikáktól a matematikáig, a fizikáig, és a biológiáig terjed. A MIT évente több mint 1000 millió dollárba kerül, a világ legjobb egyetemeit⁽⁹⁾ felsoroló, úgynevezett sanghaji listán viszont az 5. helyet foglalja el.

2.6 Ami Európát illeti, a „bolognai folyamat”, azaz az Európai Unió által az európai felsőoktatási rendszerek harmonizálása érdekében 1999-ben indított kezdeményezés által kitzűtött célokat 2010-ig el kellene érni. A cél egy „európai felsőoktatási térség” létrehozása, valamint az európai felsőoktatási rendszer népszerűsítése nemzetközi szinten, az alábbi célkitűzésekkel:

- a végzettségek egyszerűen értelmezhető és összevethető rendszerének elfogadása,
- az oktatási rendszerek harmonizálása, úgy, hogy három fő ciklusra tagolódjanak (felsőfokú alapképzés, mesterképzés, doktorképzés),
- a különböző szakokon is megszerezhető, az ECTS-rendszeren⁽¹⁰⁾ alapuló tanulmányi kreditek rendszerének megszilárdítása,
- a mobilitás előmozdítása (az egyetemi hallgatók, a docensek, a kutatók és a műszaki-adminisztratív személyzet vonatkozásában), valamint a teljes körű szabad mozgást gátló akadályok ezzel egyidejű lebontása,

⁽⁸⁾ HL C 65., 2006.3.17., előadók: OLSSON, BELABED és van IERSEL.

⁽⁹⁾ Lásd a legjobb 50 egyetem „2005. évi sanghaji listáját”. Az első 30 egyetem közül 4 működik az EU-ban: 1 Harvard University USA, 2 Cambridge University UK, 3 Stanford University USA, 4 University of California – Berkeley USA, 5 Massachusetts Inst tech (MIT) USA, 6 California Inst Tech USA, 7 Columbia University USA, 8 Princeton University USA, 9 University Chicago USA, 10 Oxford University UK, 11 Yale University USA, 12 Cornell University USA, 13 University of California – San Diego USA, 14 University of California – Los Angeles USA, 15 University of Pennsylvania USA, 16 University of Wisconsin – Madison USA, 17 University of Washington – Seattle USA, 18 University of California – San Francisco USA, 19 Johns Hopkins University USA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan – Ann Arbor USA, 22 Kyoto University Asia/Pac, 23 Imperial College London UK, 24 University of Toronto Canada, 25 University of Illinois – Urbana Champaign USA, 26 University College London UK, 27 Swiss Fed Inst Tech – Zurich Switzerland, 28 Washington University – St. Louis USA, 29 New York University USA, 30 Rockefeller University USA.

⁽¹⁰⁾ ECTS, European Credit Transfer and Accumulation System/Európai Kredit Átviteli Rendszer/.

⁽⁵⁾ Lásd a 28. lábjegyzetet.

⁽⁶⁾ COM(2005) 24 final, 2005.2.2.

⁽⁷⁾ (HL C 120., 2005.5.20), előadók: EHNMARK, VEVER, SIMPSON; (HL C 120., 2005.5.20), előadó: KORYFIDIS; CESE 135/2005 (HL C 221., 2005.9.8.), előadó: GREIF; (HL C 221., 2005.9.8.), előadó: KORYFIDIS.

- az európai szintű együttműködés előmozdítása a minőségértékelés területén,
- a felsőoktatásban a feltétlenül szükséges európai dimenzió előmozdítása, amely kihat a tantervekre, a felsőoktatási intézmények közötti együttműködésre, a mobilitásra, az integrált tervekre, a képzésre és a kutatásra.

2.7 2006. szeptember 26-án az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el a Képesítések európai keretének létrehozásáról⁽¹¹⁾, amely tekintetbe veszi a bolognai, valamint a 2002. évi koppenhágai folyamatot, az oktatás, valamint a szakképzés területén megvalósítandó fokozottabb európai együttműködés elősegítésén alapul, és konkrét eredmények elérését tűzi ki célul⁽¹²⁾.

2.8 2005-ben az Európai Bizottság közzétette az oktatás és a képzés területére vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladásról szóló második jelentését⁽¹³⁾, amely többek között kiemeli a diplomások számának növeléséhez kapcsolódó nehézségeket Európában, a tudás, a szakmai ismeretek és a képesítések frissítésének és kiegészítésének szükségességét az egyén szakmai pályafutásának teljes időtartama alatt az egész életen át tartó tanulás korszerű rendszerei segítségével, a felsőoktatásba és képzésbe való állami befektetések növelésének szükségességét, amelyeket magánbefektetésekkel kell kiegészíteni, valamint a magasan kvalifikált és kiemelkedő szaktudással rendelkező egyetemi tanárok és docensek képzését a nemzedékváltás által megkívánt mértékben (körülbelül 1 000 000 személy a 2005-2015 közötti időszakban).

2.9 2006-ban az OECD égisze alatt a „keresleti oldal”⁽¹⁴⁾ szempontjai szerinti tanulmány készült *Programme for International Student Assessment (PISA)*⁽¹⁵⁾ címmel, amely általános képet nyújt a diákok jellemzőiről, készségeiről és képességeiről a megszerzett ismeretek alkalmazása során.

⁽¹¹⁾ Az Európai Parlament 2006.9.26-i állásfoglalása a képesítések európai keretének létrehozásáról (2006/2002/INI).

⁽¹²⁾ A koppenhágai folyamat céljai:

- a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes kerete (európai önéletrajz, bizonyítványok, oklevelek, Europass szakképzési védjegy, stb.),
- a felsőoktatásban alkalmazotthoz hasonló rendszer a kreditek átvitele és beszámítása céljából a szakoktatásban és a szakképzésben,
- a minőségbiztosítás közös kritériumai köré szerveződő közös minőségbiztosítási alapelvek a szakoktatás és a szakképzés területén, ami az iránymutatásokkal és ellenőrző listákkal kapcsolatos európai szintű kezdeményezések alapjául szolgálhat az oktatás és a képzés területén,
- a formális és az informális tanulás elismerésének közös alapelvei, főként a különböző szintű, eltérő nemzeti megközelítésmódok nagyobb összeegyeztethetőségének biztosítása érdekében,
- a tájékoztató, az orientációs és a tanácsadási szolgáltatások európai dimenziója, hogy a polgárok könnyebben kihasználhassák az egész életen át tartó tanulás különböző lehetőségeit.

⁽¹³⁾ SEC(2005) 419, 2005.3.22. – Az Európai Bizottság belső munkadokumentuma: „Az oktatás és képzés területére vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladás”, 2005. évi jelentés.

⁽¹⁴⁾ Az OECD 2006.10.2-án közzétette a 2009 – 2015 közötti időszakra vonatkozó keretprogramot, amely három új kutatási területet jelöl ki:

1. a tanulási folyamat mérése egy adott időszakban, az elért eredmények nemzetközi összehasonlítása,
2. az oktatás és a tanulási siker aspektusai közötti kapcsolat,
3. az IKT-kompetenciák és a technológiahasználat értékelése, az értékelési feladatok széles skálájának való megfelelés érdekében.

⁽¹⁵⁾ PISA, Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: a framework for PISA 2006, OECD, 2006.9.11.

2.10 Ennek alapján úgy tűnik, hogy az európai felsőoktatási rendszer gyengeségei az alábbi négy fő okra vezethetők vissza⁽¹⁶⁾:

- **túlzott egyformaság:** nincs elégséges rugalmasság és sokféleség az új kívánalmaknak való megfeleléshez,
- **„elszigeteltség”:** az egyetemek túl gyakran működnek „elefántcsonttoronyban”, nincsenek megfelelő kapcsolataik az üzleti szférával és a társadalommal,
- **túlszabályozás:** az egyetemek gyakran nem képesek korszerűsödni a merev nemzeti szabályozások miatt,
- **alulfinanszírozottság:** Európa kutatásra, oktatásra és képzésre fordított kiadásai alacsonyabb szintűek, mint közvetlen versenytársaié. E szakadék megszüntetéséhez az EU-nak évente 150 milliárd eurót, azaz a teljes közösségi költségvetést⁽¹⁷⁾ meghaladó összeget kellene költenie.

2.11 Az Európai Technológiai Intézet (ETI) létrehozásával a következő általános jellegű problémákat lehetne megszüntetni:

- a felsőoktatásba és a K+F-be való befektetések alacsony szintje, valamint a nemzetközi versenyben helytállni képes kiválósági központokra való koncentrációjuk hiánya,
- a tudás és a K+F eredményeinek versenyképes gazdasági tevékenységekre és munkahelyekre való váltásához szükséges eszközök elégtelensége, illetve az átváltás nem megfelelő mértéke az EU nagy versenytársaihoz képest,
- a – gyakran rugalmatlan és túlszabályozott – európai kutatóintézetek és felsőoktatási intézmények irányítási-szervezési modelljeinek kevésbé innovatív jellege,
- az „oktatás/kutatás/innováció” háromszögére irányuló integrált megközelítés hiánya,
- a legjobb docensek és hallgatók megfelelő eszközökkel való vonzásának és megtartásának képtelensége.

2.12 A 2007. évi költségvetésről szóló állásfoglalásában az Európai Parlament – noha egyrészt a tudásháromszögben (oktatás, kutatás és innováció) rejlő potenciálok növelése és a közöttük lévő kapcsolatok erősítése mellett foglalt állást, kétélyeit fejezte ki azonban az Európai Technológiai Intézet létrehozása kapcsán, amely véleménye szerint „lehetetlen lenne a meglévő szervezeteket, illetve átfedés lenne feladataik között, és ezért ebben az összefüggésben az alap kevésbé hatékony felhasználását jelentené”⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Lásd a következő dokumentumot: „Can Europe close the education gap?” – Friends of Europe 2005.9.27.

⁽¹⁷⁾ Az EU 2006. évi költségvetése 121,2 milliárd euróra rúg; ebből az összegből 7,9 milliárd eurót fordítunk a versenyképességre, amiből 0,7 milliárd euró jut az oktatásra és a képzésre.

⁽¹⁸⁾ Az EP 2006.4.28-i állásfoglalása a 2007. évi költségvetésről: Az Európai Bizottság éves stratégiai prioritásai (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 A 2006. június 15-16-i Európai Tanács ellenben kiemelte, hogy a „meglévő nemzeti intézményekkel együttműködő Európai Technológiai Intézet (EIT) fontos eszközt jelent majd a felsőoktatás, a kutatás és az innováció között jelenleg fennálló szakadék áthidalásában, a kiváló európai kutatási és innovációs társulások közötti szinergiát és kapcsolatrendszer javító más intézkedésekkel együtt”, és felkérte az Európai Bizottságot, hogy nyújtsa be „az intézet létrehozásáról szóló hivatalos javaslatot”. E kérésre válaszul az Európai Bizottság 2006 novemberében bemutatta a jelen vélemény tárgyát képező javaslatot⁽¹⁹⁾, amely az ebben a témában alkotott két korábbi közleményéhez⁽²⁰⁾ kapcsolódik.

2.13.1 Ezt követően a 2006. decemberi Európai Tanács megerősítette a korábbiakban hangsúlyozott kedvező véleményét a tárggyal kapcsolatban.

3. Az európai bizottsági javaslat

3.1 Az Európai Bizottság ETI létrehozására irányuló rendeletjavaslata abból az elképzelésből ered, hogy az ETI a tagállamok és a Közösség innovációs képességének erősítése révén hozzájárulhat az ipar versenyképességéhez. A javaslat célkitűzései a következők:

- a tagállamok versenyképességi alapjának fejlesztése a partnerszervezeteknek a nemzetközi standardok szerinti integrált innovációba, kutatásba és oktatási tevékenységekbe való bevonásával,
- az innováció támogatása az alapvető fontosságú gazdasági és társadalmi kérdések terén a transz- és interdiszciplináris stratégiai K+F tevékenységekkel és az oktatással,
- a tudás ezen ágazataiban az emberi erőforrás és a tárgyi eszközök „kritikus tömegének” létrehozása, amely vonzza és megtartja egyrészt az innovációba, oktatásba, K+F-be való, magánszektorból származó beruházásokat, másrészt a mesterképzésben részt vevő hallgatókat, doktoranduszokat és a kutatókat,
- az integrált európai innovációs, kutatási és oktatási terület jelképévé válni,
- mintaként szolgálni az innováció kezelésében, valamint modellé válni az unióbéli felsőoktatási és kutatóintézetek modernizációját tekintve,
- világszerte jó hírnév kialakítása, a világ bármely táján élő legkiválóbb tehetségek számára vonzó környezet biztosítása; nyitottnak maradni az Unión kívüli partnerszervezetek, hallgatók és kutatók számára is.

3.2 Az Európai Bizottság az ETI számára kétszintű, integrált felépítést javasol, amely a fentről lefelé irányuló megközelítést a lentől felfelé történő építkezéssel kombinálja, az alábbi séma szerint:

- a tulajdonképpeni ETI, amelyet igazgatótanács vezet. Az ETI jogi személyiségét az igazgatótanács alkotja, amelyet tevékenységében kisszámú – körülbelül 60 főnyi – tudományos és adminisztratív munkatárs támogat. Az igazgatótanácsot egy 15 főből álló, a vállalkozói szférát és a tudományos közösséget képviselő csoport alkotja, amelyhez az ETI, valamint a tudományos és innovációs társulások alkalmazottai és hall-

gatói képviseletében további 4 személy járul (lásd alább). A rendeletjavaslat mellékleteként csatolt ETI-alapszabály rendelkezéseinek megfelelően létre kell hozni továbbá egy az ETI tevékenységét felügyelő végrehajtó bizottságot, egy az ügyvitelért és a jogi képviseletért felelős igazgatói posztot, valamint egy a pénzügyi vizsgálatért felelős ellenőrző bizottságot,

- a hálózatos megközelítésen alapuló tudományos és innovációs társulások. A tudományos és innovációs társulások egyetemeket, kutatóintézeteket és vállalatokat képviselő partnerszervezetek konzorciumai, amelyek az ETI javaslatok benyújtására ösztönző felhívására válaszul integrált partnerségbe tömörülnek. A tudományos és innovációs társulások jelentős belső szervezeti autonómiával rendelkeznek, hogy az ETI-vel való szerződéses megállapodás alapján kitűzött célokat elérhessék.

3.3 Az ETI éves összköltségvetése a 2007-2013 közötti időszakra körülbelül 2367,1 millió euróra becsülhető, amely az alábbiakból származik:

- a) külső és belső források, köztük a tagállamok, a regionális vagy a helyi hatóságok, továbbá a magánszektor hozzájárulásai (vállalkozások, kockázati tőke, bankok, beleértve az EBB-t); az ETI specifikus tevékenységei által létrehozott források (például a szellemi tulajdonhoz kötődő jogok); az ETI által esetlegesen felhalmozott adományokból és dotációkból származó források,
- b) közösségi források: a közösségi költségvetés, a fennmaradó mozgástér hasznosításától kezdve (308,7 millió euró), a strukturális alapok, a 7. keretprogram, az egész életen át tartó tanulás és képzés közösségi programjai, a Versenyképességi és innovációs keretprogram.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB mindenkor kedvezően értékelt minden, a Közösség és a tagállamok innovációs képességei erősítésére irányuló kezdeményezést, egyúttal előnyben részesítette a tudásháromszög integrált megközelítését, főként a tudományos és a vállalkozói szféra közötti kapcsolatok tekintetében. Határozottan támogatja a kutatási erőfeszítések jobb koordinációját, az innováció és az oktatás EU-n belüli erősítését, a K+F területén a közmagán partnerség hatékonyabbá tételét, valamint a kis- és középvállalkozások új ismeretekhez való jobb hozzáféréseinek biztosítását⁽²¹⁾.

4.2 Az EGSZB azonban nem távolodhat el a lisszaboni stratégia újraindításának alapjául szolgáló három kulcsfontosságú elvtől, melyek a következők:

- a célzottabb európai kezdeményezések erős támogatásának szükségessége,
- a célkitűzésekkel való széleskörű azonosulás,
- a felelősségi szintek világos kijelölése.

4.3 Az EGSZB szerint gondosan értékelni kellene, hogy az adott kezdeményezés milyen helyet foglal el a folyamatban lévő egyéb kezdeményezések között, amelyek a különböző egyéb szakpolitikákból – például a kutatási politikából, a vállalkozáspolitikából, a vidékfejlesztéssel, az információs társadalommal, az oktatással és a kultúrával kapcsolatos politikából – indulnak ki.

⁽¹⁹⁾ COM(2006) 604 final, 2006.11.13.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 77 final, 2006.2.22., és COM(2006) 276, 2006.6.8.

⁽²¹⁾ HL C 120., 2005.5.20., (előadók: VEVER, EHNMARK és SIMPSON).

4.3.1 Az EGSZB szerint ahhoz, hogy az európai kiválóság hivatkozási modelljévé és jelképévé váljon, a jövőbeni intézet nem elégedhet meg a források egyszerű összegyűjtőjének szerepével, hanem koncepciója, szerkezete és felépítése szintjén a Szerződésben foglaltak megvalósítására kell törekednie, amely alapvető jogi alapját képezi.

4.3.2 Az EGSZB kiemeli, hogy a jövőbeni ETI sikere szempontjából kulcsfontosságú az egységes kiválósági védjegy kiaknázásának képessége. E védjegy a tudás és az innováció erőforrásainak vonzására és elosztására tekintettel decentralizált hálózatként jött létre.

4.4 Az EGSZB egyetért azzal, hogy az ETI-t a lehető legkarcsúbb, legrugalmasabb és legdinamikusabb struktúrával kell ellátni, hogy képes legyen az új igények fogadására és kielégítésére. Úgy véli, hogy mérlegelni kellene egy közös vállalkozás⁽²³⁾ létrehozásának lehetőségét; kiemeli ugyanakkor annak szükségességét, hogy az új eszköz a vállalkozói szférára és a munka világára orientálódjon, és hangsúlyozza, hogy az ETI-nek a kinyilvánított elsődleges célkitűzésre kell összpontosítania, ami nem más, mint a K+F eredményeinek piaci lehetőségekké való alakítása.

4.4.1 Ezért a vezető szervek kiválasztási kritériumai vonatkozásában nem csupán és nem annyira a tudományos kiválóságot kell figyelembe venni, hanem sokkal inkább az innováció céljára szolgáló tőke vonzásának, a start-up vállalkozások alapításának, a szabadalmak létrehozásának és kiaknázásának, a köz-, ill. magánfinanszírozás vonzásának lehetőségét, mégpedig a kv-k elhanyagolása nélkül.

4.5 Az EGSZB szerint ezen orientációnak tükröződnie kell a tudományos és innovációs társulások kiválasztásával kapcsolatos kritériumokban, amelyek konzorciumainak a többéves közösségi kutatási és innovációs tervezés prioritásainak keretében mindenki számára nyitottaknak kell maradniuk, hogy megkönnyíthető legyen a kisvállalkozások és a kisebb szereplők részvétele, mégpedig úgy, hogy a lehető legnagyobb fokú rugalmasságot és a lehető legkisebb mértékű adminisztratív terheket biztosítsuk számukra.

4.5.1 A tudományos és innovációs társulások minősítési kritériumait pontosabban meg kellene határozni:

- biztosítani európai dimenziójukat, kilenc, legalább három különböző tagállam területén tevékenykedő egység révén,
- a szaktudás szintje feleljen meg az ETI által előírt irányított kiválósági szintnek,
- biztosítani kell az interdiszciplinaritás megfelelő szintjét; az összetétel a tudásháromszöget alkotó három elem – kutatás, tudás, innováció – közötti helyes egyensúlyt tükrözze,
- az állami és a magánösszvetevők közötti egyensúlyt tiszteltben kell tartani; igazolni kell az egyes összetevők által a kutatás, a tudás, a szabadalmak és a technológiatranszfer területén a minősítést megelőző öt év során létrehozott kiválósági kapcitást,
- be kell mutatni a közös tevékenységek egységes tervét, egy legalább öt éves időszakra vetített program keretében.

⁽²³⁾ A Szerződés 171. cikke értelmében.

4.6 Ha a lisszaboni stratégia keretében elő akarjuk segíteni a tudásalapú európai térség kialakítását, akkor a különböző tudományos szakmák és az állami, valamint a magánszektor közötti mobilitás előmozdítására alkalmas ösztönzőkre van szükség, hogy segítsük a különböző menedzseri szakismeretek cseréjét, valamint a vezető beosztásúak, a kutatók és a mérnökök közötti tapasztalatcserét, végezetül, hogy megkönnyítsük az állami szektorból a magánszférába való átmenetet (és fordítva)⁽²³⁾: az európai szintű mobilitásnak a képzési, kutatási és technológiai-kalmazási folyamatok alkotóelemévé kell válnia.

4.7 Az ETI tevékenységeinek támogatására szolgáló pénzügyi forrásokat illetően az EGSZB kiemeli, hogy a javasolt kezdeti dotáció nagyon korlátozottnak tűnik, míg a jövőben a finanszírozási források a jelek szerint a hagyományos programokon⁽²⁴⁾ alapulnak, azaz a 2007-2013 közötti időszak már egyébként is csekély költségvetési forrásait veszik igénybe a kutatás, az innováció és az oktatás területén; versenyezve ily módon az integrált megközelítés bizonyított hatékonyságú egyéb eszközeivel, mint például az integrált projektekkel (IP), a kiválósági hálózatokkal (NoE), és egyéb, nemrégiben létrejött eszközökkel, így a közös technológiai kezdeményezésekkel (JTI), vagy az európai technológiai platformokkal (ETP).

4.7.1 A 7. keretprogramra előirányzott pénzügyi dotáció, amely a Közösség összköltségvetése körülbelül 5,8 %-ának felel meg, már jelenleg sem elegendő a kutatást ösztönző intézkedésekre. Innen tehát nem vonható el több forrás, hacsak nem a pályázatokon való részvétel szokásos mechanizmusai révén, amelyek az Európai Technológiai Intézetnek és a tudományos és innovációs társulásoknak is részt kellene tudniuk venni, mégpedig a többi pályázóval megegyező esélyekkel.

4.7.2 Az ETI sikere – legalábbis kezdetben – erősen függ majd a Közösség által biztosítandó kielégítő mértékű pénzügyi eszközöktől, amelyeket azonban nem szabad más kutatási és innovációs programoktól elvonni: az Európai Bizottság által a 2007-2013 közötti időszakra a teljes ETI-rendszerre előirányzott eszközök nem tűnnek elégségesnek, míg a fel nem használt költségvetési eszközökből származó költségvetési források rendkívül csekélyek. Az EGSZB véleménye szerint mérlegelni lehetne: alkalmazhatók-e a Szerződés 171. cikke szerinti közös vállalkozáshoz hasonló modellek, amelyek az érdekelt tagállamok közvetlen részvételét irányozzák elő (lásd például a Galileo Közös Vállalkozás céljaira alkalmazott modellt)⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ HL C 110., 2004.4.30. (előadó: Gerd WOLF).

⁽²⁴⁾ Emlékeztetni kell arra, hogy a költségvetési fegyelemlről és az eredményes pénzgazdálkodásról szóló 2006. május 17-i intézményközi megállapodás hatálya alá tartozó új jogalkotási javaslatokban semmiféle specifikus rendelkezést nem fogadtak el az ETI vonatkozásában.

⁽²⁵⁾ A közös vállalkozás szervei a következők:

- az alapító tagokból álló közgyűlés; a döntéseket egyszerű többséggel hozza, kivéve azon rendkívüli jelentőséggel bíró döntéseket, amelyek esetében 75 %-os többség van előírva. A közgyűlés hozza valamennyi -a programokhoz, a pénzügyekhez és a költségvetéshez kapcsolódó – stratégiai döntést. Ezenkívül kinevezi a közös vállalkozás igazgatóját,
- a közgyűlés munkáját támogató igazgatóságot, valamint az ügyvezető igazgatót.
- Az ügyvezető igazgató képviseli a végrehajtást, feladata a közös vállalkozás napi ügyvezetése, valamint ellátja annak jogi képviselését is: irányítja a személyzetet, frissíti a program fejlesztési tervét, elkészíti és a közgyűlés elé terjeszti a beszámolókat és az éves mérleget, továbbá kidolgozza a program előrehaladásáról, valamint pénzügyi helyzetéről szóló éves jelentést.

4.7.3 A pénzügyi források tekintetében az EGSZB véleménye szerint a szükséges kezdeti dotációt a 7. KTFD közösségi keretprogram középtávú felülvizsgálata keretében feltárt **kiegészítő** forrásokból származhatna; e forrásokhoz a tagállamok **részarányos, közvetlen befizetéseinek** kellene járulnia.

4.7.4 További finanszírozási forrás származhatna az EBB „*Innovation 2010 Initiative*” (i2i) keretében folytatott tevékenységeiből, valamint az EBB-nek az egyetemi kutatást ⁽²⁶⁾ és az egyetemi hálózatokat szolgáló tevékenységeiből.

4.8 Másrészt a közösségi K+F politikának szisztematikusabb módon meg kell vizsgálnia a kutatók mobilitását gátló valamennyi tényezőt. Jelenleg az egyetemi végzettségek elismerésére vonatkozó eltérő rendelkezések, valamint az adóügyi, a biztosítási és a társadalombiztosítási előírások egyaránt hátrányosan befolyásolják a mobilitást ⁽²⁷⁾.

4.9 Az EGSZB véleménye szerint, ha az Európai Technológiai Intézet a tudásháromszög egyéb szereplői és hálózatai ösztönzésére, valamint eredményeik javítására képes nemzetközi szintű szereplővé kíván válni, akkor képesnek kell lennie jelentős mennyiségű magánforrás vonzására, amelyeknek fokozatosan a fő pénzügyi támogatási forrásává kell válniuk.

4.10 E tekintetben fontos tényező lehet a szellemi tulajdon védelmével kapcsolatos problémák megoldása. A javaslatban talán nagyobb teret kellene szentelni e problémák, valamint az ETI-oklevelek meghatározásával és kibocsátásával kapcsolatos kérdések tisztázására.

4.11 Az EGSZB véleménye szerint világosabb megfogalmazásra van szükség mind az ETI-oklevelek meghatározása, mind pedig a tudományos és innovációs társulások, vagy maga az ETI általi kiállításuk vonatkozásában.

4.11.1 Legalább egy megfelelő időtartamú átmeneti időszakra a tagállamok azon egyetemei és/vagy műszaki főiskolái hatáskörében kellene hagyni ezen oklevelek kiállítását, amelyeket az egyes tudományos és innovációs társulások tagjaivá választottak. Az oklevelek kiállítását mindenestre a kezdeti időszakban is pontosan meghatározott minimumfeltételekhez kellene kötni.

4.11.2 E feltételek a következő elemeket foglalhatnák magukba:

– a tanulmányokat és a kutatásokat három tagállam legalább három különböző intézetében folytatták, az oklevél európai dimenziójának biztosítása érdekében,

– e tanulmányok/kutatások elegendő innovációs potenciállal bírnak, azokat az ETI központja hitelesítette.

4.12 Az ETI alapszabályát illetően az EGSZB ésszerűnek tartja, ha az **igazgatótanácshoz** – amely az Európai Bizottság javaslatának megfelelően a végrehajtó bizottság összetételének mintájára a vállalkozói szféra, az állami és a magán kutatóközpontok, valamint az állami és a magánegyetemek 5-5 képviselőjéből áll, akikhez az ETI és a tudományos és innovációs társulások alkalmazottai és hallgatói képviseletében további 4 személy járul ⁽²⁸⁾, és amely az Európai Bizottság képviselőjének elnöklete alatt működik – az alábbi szervek társulnának:

– A **tagállamok képviselőiből** álló és az Európai Bizottság képviselőjének elnöklete alatt működő **felügyelőbizottság**,

– a vállalkozói szféra, a kutatóközpontok és az egyetemek 2-2 képviselőjéből álló, az igazgatótanács elnöke által vezetett **igazgatóság**,

– **ügyvezető igazgató**, valamint **rektor**, akiket a felügyelőbizottság hozzájárulását követően az igazgatótanács nevez ki, illetve ment fel.

4.12.1 Ha az ETI közös vállalkozás modelljét alkalmazzuk, akkor a közös vállalkozás adminisztratív és tudományos személyzetét az Európai Közösségek egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeken alapuló, határozott idejű szerződés keretében kellene foglalkoztatni ⁽²⁹⁾.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Lásd a Starebei, az Elburs és a Bei University Networks programot.

⁽²⁷⁾ Lásd a 22. lábjegyzetet.

⁽²⁸⁾ Ezen összetételnek biztosítania kell a szociális partnerek megfelelő jelenlétét is.

⁽²⁹⁾ Lásd a Galileo Közös Vállalkozás alapszabályának 11. cikkét – a Tanács 876/2002/EK rendelete (2002. május 21.) a Galileo Közös Vállalkozás létrehozásáról. HL C 138., 2002.5.28.

**Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok látómezőjéről és szélvédőtörlőiről”
(kodifikált szöveg)**

COM(2006) 651 *final* – 2006/0216 (COD)

(2007/C 161/07)

2006. november 22-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Brendan Burns.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 146 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ezen javaslat célja a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok látómezőjére és szélvédőtörlőire vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1974. június 25-i 74/347/EGK tanácsi irányelv kodifikációja.
2. Az EGSZB nagyon hasznosnak tartja az összes szöveg egyetlen irányelvben történő kodifikációját. Biztosították arról, hogy ez a kodifikáció nem tartalmaz lényegi változtatást, egyetlen célja a közösségi jog világossá és átláthatóvá tétele. Az EGSZB teljes mértékben támogatja ezt a célkitűzést és a fent említett garancia birtokában üdvözli a javaslatot.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeiről és jellemzőiről (kodifikált szöveg)”

COM(2006) 662 *final* – 2006/0221 (COD)

(2007/C 161/08)

2006. november 22-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Brendan Burns.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 147 szavazattal ellenszavazat nélkül, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A javaslat célja a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeire és jellemzőire vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1974. március 4-i 74/151/EGK tanácsi irányelv kodifikációja.
2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság nagyon hasznosnak tartja a vonatkozó közösségi joganyag egy irányelvbe történő beépítését. Meggyőződött arról, hogy a kodifikáció nem jelent lényegi változást, és hogy annak egyedüli célja a közösségi joganyag egyértelművé és átláthatóvá tétele. Az EGSZB teljes támogatását adja ehhez a célkitűzéshez és a fentiek tudatában örömmel üdvözli a javaslatot.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok legnagyobb tervezési sebességéről és rakfelületéről (kodifikált szöveg)”

COM(2006) 667 *final* – 2006/0219 (COD)

(2007/C 161/09)

2006. november 22-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Brendan Burns)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 151 szavazattal 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ezen javaslat célja a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok legnagyobb tervezési sebességére és rakfelületére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1974. március 4-i 74/152/EGK tanácsi irányelv kodifikációja.

2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság nagyon hasznosnak tartja a vonatkozó közösségi joganyag egy irányelvbe történő beépítését. Feltételezzük, hogy az egységes szerkezetbe foglalás nem tartalmaz alapvető változtatásokat, kizárólagos célja, hogy a közösségi jogszabályokat egyértelművé és átláthatóvá tegye. Az EGSZB teljes támogatását adja ehhez a célkitűzéshez, és ezeknek a biztosítékoknak a tudatában örömmel üdvözli a javaslatot.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok kormányberendezéséről” (kodifikált szöveg)

COM(2006) 670 *final* – 2006/0225 (COD)

(2007/C 161/10)

2006. november 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Brendan Burns.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a 2007. március 14-i ülésnapon) 157 szavazattal, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ezen javaslat célja a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok kormányberendezésére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1975. május 20-i 75/321/EGK tanácsi irányelv kodifikációja.
2. Az EGSZB véleménye szerint igen hasznos a szövegek összességének egyetlen irányelv formájában történő kodifikációja. Meggyőződött arról, hogy a kodifikáció nem jelent lényegi változást, és hogy annak egyedüli célja a közösségi joganyag egyértelművé és átláthatóvá tétele. Az EGSZB maradéktalanul támogatja e célkitűzést, és – mivel biztosították a fentiekről – üdvözli a javaslatot.

Brüsszel, 2007. március 14.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról (kodifikált változat)”

COM(2006) 692 final – 2003/0099 (COD)

(2007/C 161/11)

2006. december 11-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2007. február 7-én elfogadta véleményét. (Előadó: Jorge PEGADO LIZ.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 153 szavazattal ellenzavazat nélkül, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A 98/27/EK⁽¹⁾ irányelv kodifikálását célzó irányelvjavaslat átvizsgálja és módosítja az ugyanezen tárgyban 2003. május 12-én benyújtott javaslatot⁽²⁾, amelyről az EGSZB kedvező véleményt nyilvánított⁽³⁾.

2. A jelen javaslatot azért kellett elkészíteni, mert időközben, 2005. június 11-én közzétették a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelvet; amely egyértelműen elismerte, hogy az ilyen gyakorlatok esetére a szóban forgó irányelv lehetővé teszi olyan jogorvoslati eljárások indítását, amelyek célja e tisztességtelen gyakorlatok megelőzése, illetve megszüntetése, valamint az, hogy a kollektív fogyasztói érdekeket képviselő szervezeteket feljogosítsa arra, hogy a jogsértés megszüntetésének bírósági eljárás keretében szerezzenek érvényt.

3. Amint azt már a fent említett véleményben is tette, az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság közötti 1994. december 20-i intézményközi megállapodás értelmében a kodifikáció nem járhat lényegi módosításokkal. Az itt javasolt módosítások alapos vizsgálatából kiderül, hogy ezt az elvet betartották; és hangsúlyozni kell, hogy az Európai Bizottság eleget tett az EGSZB korábbi véleményében foglalt kérésének, azaz hogy az irányelvjavaslathoz csatolják a módosított irányelv teljes szövegét, amelyben az összes változtatást egyértelműen jelölik.

4. Az EGSZB azonban úgy érzi, meg kell említenie, hogy a tárgyban készült első, a jelenlegi 98/27/EK irányelv alapján képező európai bizottsági javaslatról⁽⁴⁾ szóló véleményében

rámutatott arra, hogy az 1. cikk (1) bekezdésében az irányelveket felsoroló „mellékletre” történő utalás sajnos rendszeres frissítést tesz szükségessé, amikor csak – mint jelen esetben is – a kollektív fogyasztói érdekek védelméről szóló új irányelvet tesznek közzé, amely olyan jelentős jogszabályt tartalmaz, amelynek végrehajtásához a jelen javaslatban foglaltakhoz hasonló intézkedések szükségesek⁽⁵⁾.

4.1 Ezenkívül a cikkek ilyen formában történő megszövegezése szükségtelenül bonyolult jogalkotási formát tükröz, amely szemben áll a „jobb jogalkotással” és a „jogszabályok egyszerűsítésével”, amelyek az EGSZB és az Európai Bizottság közös célkitűzései.

5. Továbbá a 2005/29/CE irányelv⁽⁶⁾ közzététele és konkrétan az irányelv 11. és 14. cikkében foglalt rendelkezések megerősítik a már említett 1996-os EGSZB-veleményben foglalt és akkor elfogadott ajánlást, mely szerint „van értelme kártérítési keresetek benyújtásának, amelyek hatékonyan kiegészítenék a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokat”.

5.1 Következésképpen az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy gondolja át alaposabban, hogy megfelelő lépés-e a kollektív – nevezetesen a fogyasztói – érdekek képviselését célzó intézkedések alkalmazási körének kiterjesztése.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1998. május 19-i 98/27/EK irányelve a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról (HL L 166., 1998.6.11.).

⁽²⁾ COM(2003) 241 final.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye; előadó: Umberto Burani (HL C 10., 2004.1.14.).

⁽⁴⁾ COM(1995) 712 final (HL C 107., 1996.4.13.).

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye, (HL C 30., 1997.1.30.); Előadó: Roger Ramaekers, a véleményben megjelennek többek között az ECLG és a BEUC megjegyzései és javaslatai és a legszilárdabb doktrína (Vö. Jerome Franck és Monique Goyens et al. „La proposition de directive relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs: quelques impressions préliminaires” (Első benyomások a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló irányelvre tett javaslattal kapcsolatban) (REDC, 1996, 95.).

⁽⁶⁾ HL L 149., 2005.6.11. Az EGSZB véleménye: HL C 108., 2004.4.30.

6. Egyszóval az EGSZB – szigorúan az Európai Bizottság által az 1987. április 1-i határozat [COM(1987) 868 PV] alapján

elvégzett kodifikáció tekintetében – kedvezően fogadja a jelen javaslatot, akárcsak korábban magát az eredeti irányelvet is.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésekkel kapcsolatos, a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó korlátozások megszüntetéséről és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződéseknek képviseleteken vagy fióktelepeken keresztül eljáró ajánlattevők számára történő odaítéléséről szóló, 1971. július 26-i 71/304/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről”

COM(2006) 748 final – 2006/0249 (COD)

(2007/C 161/12)

2006. december 13-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta. (Előadó: Hans-Joachim WILMS.)

Az EGSZB 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 87 szavazattal 1 ellenében, 13 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Bíróság szerződesei, irányelvei és rendeletei, ajánlásai és ítélkezési gyakorlata, valamint az egyéb közösségi szövegek révén történő, több mint 50 éves folyamatos európai jogalkotás folytán, a jogi szövegek konzervenszen történő egységes szerkezetbe foglalásának hiánya miatt, az európai jog nagyon átláthatatlanná vált, és még szakértők számára is nehezen értelmezhető.

1.2 Egyes jogalkotási területeken például anélkül hoztak új irányelveket, hogy ezzel párhuzamosan konzervenszen leellenőrizték volna a már meglévő irányelv-anyagot, hogy az az új irányelvnek köszönhetően elavult-e, illetve, hogy be lehet-e építeni az új irányelvbe, úgy, hogy az ugyanarról szóló eddigi irányelvet egyidejűleg hatályon kívül lehet helyezni. Más esetekben pedig egy tulajdonképpen összefüggő jogterület bizonyos szempontjait éveken keresztül egymástól elkülönítve, mindig új és új, önálló irányelvben szabályozták. Továbbá úgy került sor irányelvek egyes jogalkotási aktusok révén történő utólagos, részleges módosítására, hogy ugyanakkor nem fogadtak el új, jogilag kötelező erejű, egységes szerkezetbe foglalt szöveget.

1.3 Itt az ideje tehát, hogy változtassunk a fenti állapotokon. Nem szól semmi a meglévő irányelvek technikai jellegű egységesítése ellen, amíg ez jó szándékból történik, és nem olyan egyéb célt szolgál, mint például a korábbi számlák kiegyenlítése más intézményekkel és az olyan saját nézetek ilyen módon történő érvényre juttatása, amelyeket eddig politikai úton nem sikerült megtenni.

Mindenképpen üdvözlendő az Európai Bizottság azon szándéka, hogy tisztán jogtechnikai szempontok alapján rendet tegyen a joganyagban.

1.4 Az a bizottsági szándék is csak üdvözölhető, miszerint az európai jog egyszerűsítésével hozzá akarnak járulni a tagállami bürokrácia és az értelmetlen ráfordítások lefaragásához.

1.5 Az ennek az eljárásnak a keretében születő, meglévő jogi aktusok hatályon kívül helyezését, ill. módosítását célzó, megfelelő európai bizottsági irányelv-javaslatokat azonban a fent említett két szempont szerint is ellenőrizni kell.

2. Az európai bizottsági javaslat⁽¹⁾ és a 71/304/EGK irányelv lényegi tartalma

2.1 Az Európai Bizottság javasolja, hogy egy új irányelv⁽²⁾ révén helyezték hatályon kívül az eddigi 71/304/EGK irányelvet.

2.2 A Tanács által 1971. július 26-án elfogadott 71/304/EGK irányelv célja az volt, hogy kötelezze a tagállamokat az állam, a regionális vagy helyi hatóságok, illetve a közjog hatálya alá tartozó jogi személyek nevében végzett építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésekhöz való hozzáférést, illetve ezek odaítélését, teljesítését, valamint az ezekben való részvétel jogát érintő korlátozások határon átnyúló szolgáltatásokat végzők érdekében történő eltörlésére. Az irányelv a közbeszerzési szerződések tagállami odaítélése során a külföldi szolgáltatásnyújtókat érintő közvetlen és közvetett diszkrimináció ellen irányult. A tagállamokat kötelezte annak biztosítására is, hogy a külföldi vállalkozók egyrészt az adott ország állampolgáraival megegyező feltételekkel jussanak hitelekhez, támogatásokhoz és szubvenciókhoz, másrészt, hogy a nem az adott állam állampolgárságával rendelkezők „korlátozásoktól mentesen és minden esetben az ország állampolgáraival azonos feltételek mellett férhessenek hozzá az állam által ellenőrzött és a számukra a szerződésük teljesítéséhez szükséges piaci kínálati lehetőségekhez”.

2.3 Az Európai Bizottság azzal indokolja javaslatát, hogy ez az irányelv az időközben bekövetkezett változások miatt elavult.

2.3.1 A közbeszerzési szerződések területét azóta ugyanis a 2004/17/EK és a 2004/18/EK irányelvek szabályozzák, s ezáltal a szóban forgó irányelv elavult.

2.3.2 A másik terület vonatkozásában pedig helyénvaló megjegyezni, hogy a 71/304/EGK irányelv hatálybalépése óta az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata a szolgáltatásnyújtás szabadsága tekintetében jelentős mértékben fejlődött. Bizonyítékként az Európai Bizottság az egyik lábjegyzetben szó szerint idézi a Säger C-76/90 sz. ügy indoklásának egyik részét: „Először is fontos megjegyezni, hogy a Szerződés 59. cikke [jelenleg 49. cikk] nemcsak a szolgáltatásnyújtók állampolgárság szerinti hátrányos megkülönböztetését tiltja, hanem valamennyi korlátozást, még akkor is, ha az ugyanúgy alkalmazandó az adott állam és a más tagállam állampolgárságával rendelkező szolgáltatásnyújtókra is, amennyiben a korlátozás természeténél fogva tiltja vagy akadályozza a más tagállamban letelepedett és ott jogszerűen hasonló szolgáltatást nyújtó szolgáltatásnyújtó tevékenységét.”

2.3.3 Indoklásában az Európai Bizottság úgy foglalja össze az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, hogy az világossá tette: „az EK-Szerződés 49. cikke tiltja a különbségtétel nélkül alkalmazandó olyan intézkedéseket, amelyek alkalmasak a szolgáltatásnyújtás szabadságának megzavarására.”

2.4 A preambulumbekendésekben az Európai Bizottság – miközben ismételt hivatkozik az új közbeszerzési irányelvekre és a Säger-ítéletre – kiemeli, hogy ezeknek köszönhetően a

gazdasági szereplőknek legalább ugyanolyan magas védelmi szintet biztosítanak, mint amelyet a hatályon kívül helyezendő irányelv biztosít.

2.5 Az irányelv tulajdonképpeni szövege négy cikkből áll. Az 1. cikk hatályon kívül helyezi a 71/304/EGK irányelvet. A 2. cikk a tagállamok feladatául jelöli ki, hogy a szükséges jogi és közigazgatási előírások révén ültessék át a gyakorlatba a régebbi irányelvet hatályon kívül helyező jelen irányelvet, amelynek a megfogalmazását és egy, az irányelv és ennek a tagállami jogi előírások közti megfelelőit tartalmazó táblázatot az Európai Bizottság rendelkezésére kell, hogy bocsássák. A tagállamok további feladata az is, hogy magukban az előírásokban vagy a hivatalos közzététel során alkalmazott utalással hivatkozzanak az irányelvre. A hivatkozás részleteit mindeközben maguk a tagállamok határozhatják meg. A 3. cikk az irányelvnek a közzététel napján történő hatályba lépését szabályozza, a 4. cikk pedig megállapítja, hogy az irányelv címzettjei a tagállamok.

3. Az Európai Bizottsági javaslat értékelése

3.1 A 71/304/EGK irányelv hatályon kívül helyezésére szolgáló irányelvre tett javaslat a jelen vélemény 1. pontjában feltüntetett szempontok szerinti felülvizsgálat alapján sajnos nem minden pontban állja meg helyesen a helyét.

3.2 Általánosságban megjegyzendő, hogy a másik irányelv hatályon kívül helyezésére javasolt irányelv egyike az első ilyen típusú irányelveknek, amelyekből egy egész sorozat hasonló készült. Ezért érdemes átgondolni, hogy vajon tényleg az-e a leghatékonyabb módszer az elkövetkezendő hónapokra és évekre előterjesztett, számos elavulttá vált irányelv hatályon kívül helyezésére szolgáló munkaprogram megvalósítására, hogy minden egyes elavult irányelv hatályon kívül helyezésére egy-egy új irányelvet fogadnak el. A munkaprogram további megvalósítása során még egyszer ellenőrizni kellene, hogy nem lenne-e lehetséges és hatékonyabb, hogy egyszerre több irányelvet egyetlen új irányelv révén helyezzenek hatályon kívül. Mivel a tagállami törvények gyakran több irányelv egyszerre történő átültetéséről szólnak, ezáltal elkerülhető lenne, hogy ugyanazokat a tagállami törvényeket rövid időn belül akár többször is módosítani kelljen.

3.3 A szóban forgó irányelvjavaslat vonatkozásában még egyszer meg kellene fontolni, hogy a 2. cikkben tervezett gyakorlati megvalósítási mód valóban az egyetlen megoldás-e, vagy hogy a cél elérésének érdekében nem lenne-e elegendő, ha a tagállamokat felszólítanák joganyaguk olyan szempontból történő felülvizsgálatára, hogy szükséges-e annak kiigazítása, illetve arra, hogy adott esetben ezt meg is tegyék.

3.4 A hatályon kívül helyezendő 1971-es irányelv ugyanis lényegében az akkori tagállami diszkriminatív törvények és szabályozások hatályon kívül helyezéséről, valamint a közbeszerzési tenderekkel kapcsolatban, általános közösségi jogi alapelvek érvényesítéséről szólt, amelyeket azóta újabb irányelvekben megismerteltek és tovább részleteztek.

⁽¹⁾ COM(2006) 748 final.

⁽²⁾ COM(2006) 748 final.

3.5 Ami a tagállami diszkriminatív szabályozások megszüntetését illeti, ezt a 71/304/EGK irányelv gyakorlatba való átültetésének keretében, már a 70-es években el kellett végezni; a később csatlakozó államok esetében pedig mindig a közösségi vívmányok átvételének folyamán. Ezen irányelv tervezett hatályon kívül helyezése semmiképp nem azt jelenti, hogy a korábbi diszkriminatív nemzeti szabályozások eltörlését vissza kell vonni. A diszkriminatív szabályozások hatályon kívül helyezését célzó, akkoriban elfogadott nemzeti törvényeket tehát nem kell az irányelv megszüntetése miatt módosítani. Azok ugyanis a diszkriminatív szabályozások megszüntetésével rendszerint elérték céljukat, ráadásul a szerződés és minden új irányelv egyébként is előírja a megszüntetés fenntartását, illetve a diszkriminatív szabályozások tilalmát.

3.6 Ami a tagállami közbeszerzési törvényeket illeti, azok rendszerint legkésőbb a 2004/18/EK és a 2004/17/EK irányelvek elfogadása után olyan szintre kerültek már, amely megfelel az európai jog 1971 óta tartó folyamatos fejlődésének. Amennyiben ez még nem történt volna meg, az új irányelveknek a gyakorlatba való átültetését az Európai Bizottság viheti keresztül. Mivel valamennyi irányelv címzettjei alapvetően a tagállami törvényalkotók, a 71/304/EGK irányelv EU-s szinten történő egyszerű hatályon kívül helyezése és a tagállamoknak címzett

felülvizsgálati felkérés ebben az esetben valószínűleg teljesen elegendő lenne a kívánt cél eléréséhez. A legtöbb esetben mindenesetre alkalomadtán sor kerül majd még az elavult 71/304/EGK irányelvre vonatkozó hivatkozások törlésére is, amennyiben egyáltalán hivatkoztak még erre.

3.7 Sajnálatos, bár már nem lehet változtatni rajta, hogy a 71/304/EGK irányelv hatályon kívül helyezése nem rögtön a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelvek elfogadásának keretében történt. Ezért felvetjük, hogy minden jövőbeli irányelvtervezet esetében alapvetően mindig meg kellene vizsgálni, hogy az új irányelv révén egyszersmind nem válnak-e elavulttá régebbi irányelvek, és adott esetben az ilyen elavult irányelveket közvetlenül hatályon kívül lehetne helyezni. Ez az intézkedés is hozzájárulhatna az európai jog egyre nagyobb koherenciájához és átláthatóságához.

4. Az EGSZB ezért az irányelvjavaslat módosítását javasolja, hogy az egyrészt csak az irányelv hatályon kívül helyezésének megállapítására, illetve arra szorítkozzék, hogy felszólítsa a tagállamokat, vizsgálják meg, hogy joganyaguk módosításra szorul-e, és adott esetben végezzék el a szükséges módosításokat.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A szekcióvélemény megvitatása során a Közgyűlés által elfogadott módosító indítványok értelmében törölték a következő szövegrészeket, melyeket az összes leadott szavazat legalább egynegyed része támogatott:

- 3.9 Jelen irányelvtervezet indoklása és a második preambulumbekzdés burkoltan kísérletet tesz arra, hogy az európai elsődleges jogforrásnak egy kissé egyoldalú értelmezését juttassa érvényre.
- 3.10 Ahogy ez már a szolgáltatásokra vonatkozó irányelv európai bizottsági tervezetében is előfordult, mindez főleg az Európai Bíróságnak a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó ítélkezési gyakorlatának rövidített és egyoldalú ábrázolása révén történik. Jelen esetben ez az Európai Bíróság 1991. július 25-én, a Jäger C-76/90 számú ügyben hozott ítéletét jelenti, amelyet a következőképpen foglalnak össze: az eset egyértelművé tette, hogy az EK-szerződés 49. cikke szerint tilosak az olyan megkülönböztetés nélkül érvényes rendeletek, amelyek alkalmasak arra, hogy korlátozzák a szolgáltatásnyújtás szabadságát. A fenti megközelítés alátámasztására a 7. lábjegyzetben indoként idézik az ítélet indoklásának egyik részét.
- 3.11 Eltekintve attól, hogy az Európai Bíróság ebben az indoklásban nem teljes általánosságban beszélt minden lehetséges érvényes intézkedésről, hanem csak a diszkriminációról és a korlátozásokról, az Európai Bizottság összefoglalásával és a rövidített idézettel nem veszi tudomásul az ítélet egy nagyon jelentős másik alapelvét sem. Ez ennek az ítéletnek az Európai Bizottság által nem idézett 15. bekezdésében és sok egyéb ítéletben található: miközben minden közvetlenül és közvetetten diszkriminatív tagállami intézkedés és követelmény egyértelműen tilos, az Európai Bíróság abban az esetben továbbra is megengedi a tagállamok diszkriminációmentes intézkedéseit és követelményeit, ha azok a közérdekekhez kötődő magasabb rendű és kényszerítő okokból történnek, valamint szükségesek és egyben alkalmasak is ezen cél elérésére, és egyszersmind nem mutatnak túl azon, ami feltétlenül szükséges.

- 3.12 Az ítélet egyoldalú összefoglalásából is kitűnik azonban az Európai Bizottságnak az a felfogása, amely odáig megy, hogy a határokon átnyúló ajánlattevőkre már egyáltalán nem kell, hogy vonatkozzanak szabályok és követelmények, illetve a kiíró tagállam intézkedései sem; még akkor sem, ha az európai szerződések célkitűzéseivel és az egyéb európai joggal teljes összhangban, teljesen diszkriminációmentesen tevékenykednek, és nyilvánvalóan megfelelnek az Európai Bíróság minden követelményének.
- 3.12.1 Amennyiben ez a felfogás helyes lenne, akkor a tagállamok európai finanszírozású projektjei során jogtalannak kellene tekinteni valamennyi ajánlattevővel szembeni követelményt. Még azokat is, amelyek az európai támogatási források biztosításával kapcsolatos, kimondottan EU-s előírásokon alapulnak. Vagy az olyan követelményeket is, amelyek a még nem harmonizált területen bizonyos szabványügyi előírások betartását és emellett a közlekedésbiztonságot szolgálják, mint például a helységnévtáblák színét, fényvisszaverődési fokát és méretét szabályozó nemzeti előírások; illetve olyan példaértékű nemzeti munkavédelmi előírásokat, amelyek például – ahogy Hollandiában – az útmunkások sérülési rátájának csökkentése érdekében a szegélykövek maximális súlyát és méretét szabályozzák.
- 3.12.2 Már ezek a példák is jól mutatják, hogy milyen abszurd a szolgáltatásnyújtás szabadságának túldimenzionálása. Egy efféle értelmezés révén ugyanis az EK-szerződés 49. cikke saját megfogalmazásával és az európai szerződések egyéb cikkeivel való jogi összefüggéssel szembehelyezkedve a határokon átnyúló vállalkozások egyfajta „szuperalapjogává” nő ki magát, amely minden olyan jogi keretfeltételt eltörölne, amelyeket okkal és az EU és a tagállamok általános jogi alapelveivel összhangban állítottak fel a vállalkozói tevékenység szabályozására. Ezt a gondolatot aligha lehetne az Unió polgárai felé közvetíteni, és a szolgáltatásnyújtásra vonatkozó iránnyelvel kapcsolatban már minden európai intézmény visszautasította.
- 3.13 Egy effajta jogfelfogás nemcsak az újabb, 2004/18/EK és 2004/17/EK irányelvek tartalmának mondana ellent, hanem az európai szerződésekben foglaltaknak és azok szellemének, a szubszidiaritás elve rendelkezéseinek és az azt kiegészítő jegyzőkönyveknek, valamint az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatának is.
- 3.14 Egyébként sem feladata sem az Európai Bizottságnak, sem más európai intézménynek az Európai Bíróság ítéleteinek kötelező érvényű értelmezése. Az pedig semmiképp sem, hogy az ítéletek rövidített idézésével ezek tartalmát oly módon megváltoztassák, hogy az egyértelműen ellentmondjon az Európai Bíróság az egyes ítéletekből világosan kitűnő szándékának.
- 3.15 Ha az ilyen egyoldalú értelmezéseket egy irányelvjavaslat általi kerülő úton az európai másodlagos jogforrás részévé tennék, az új mozgásteret tenne lehetővé a nála korábbi, 2004/18/EK és 2004/17/EK irányelvek értelmezésének terén. Ez a nagyobb jogtisztaság és jogbiztonság helyett éppen ezek ellentétét eredményezné.
4. Az EGSZB ezért az irányelvjavaslat módosítását javasolja, hogy az egyrészt csak az irányelv hatályon kívül helyezésének megállapítására, illetve arra szorítkozzék, hogy felszólítsa a tagállamokat, vizsgálják meg, hogy joganyaguk módosításra szorul-e, és adott esetben végezzék el a szükséges módosításokat; másrészt, hogy mindezt pusztán technikai szemponttal, a 2004/18/EK és 2004/17/EK irányelvek időközben történt elfogadásával indokolja.

A szövegrészek törlésére szavazott:

Igennel: 43 Nemmel: 38 Tartózkodott: 12

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről” (kodifikált szöveg)

COM(2006) 812 *final* – 2006/0264 (COD)

(2007/C 161/13)

2007. január 17-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció véleményét 2007. február 7-én elfogadta (Előadó: Angelo GRASSO).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a 14-i ülésnapon) 157 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A közösségi joganyag egyértelműsége és áttekinthetősége érdekében szükséges a többször módosított jogi aktusok kodifikációja.

1.2 A kodifikációt a rendes közösségi jogalkotási folyamat szigorú betartásával kell elvégezni.

1.3 A javaslat célja a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi irányelv kodifikációja. Az új irányelv a benne foglalt, különböző jogi aktusok helyébe lép; teljes egészében megőrzi a kodifikált jogi aktusok tartalmát, s ennek megfelelően azokat csak egységbe foglalja a kodifikációhoz szükséges formai jellegű módosításokkal.

1.4 Az EGSZB egyetért a kodifikációval.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A 2006. július 17-i 2006/512/EK tanácsi határozattal módosított, a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK tanácsi határozat alapján elsőbbségként kiigazítandó 25 jogi aktus”

COM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 final

(2007/C 161/14)

2007. január 18. és február 8. között a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37., 44., 47., 55., 95., 152., 175. és 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az EGSZB elnöksége 2007. január 14-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) úgy határozott, hogy főelőadót jelöl ki Daniel RETUREAU személyében, továbbá 96 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB véleményének összefoglalása

1.1 Az EGSZB üdvözlöi a komitológiai eljárások keretében bevezetett, ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárást, amely lehetővé teszi, hogy a Tanács és a Parlament ellenőrizze, és adott esetben módosítsa az Európai Bizottság végrehajtási rendeleteit, amennyiben a jogi aktus megengedi, hogy a Bizottság bizonyos területeken végrehajtási hatáskörrel rendelkezzen, anélkül azonban, hogy lényegi módosításokat eszközölhetne; mindössze a fenti jogszabály alkalmazásának a szükség-szerű fejlődés által indokolt, és az EK-Szerződés 251. cikkének megfelelő kiigazításáról van szó.

1.2 Az EGSZB megállapítja, hogy bizonyos, az Európai Bizottság által javasolt jogi aktusok⁽¹⁾ elsőbbségi módosítása, valamint a Bizottság végrehajtási hatáskörének gyakorlására vonatkozó határidő eltörlése megfelel a 2006/512/EK határozatnak, és a lehető legsürgősebben módosítandó jogi aktusok felsorolását tartalmazó közös nyilatkozatnak.

2. Az Európai Bizottság javaslatai

2.1 A Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök gyakorlására vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 1999. június 28-i 1999/468/EK⁽²⁾ tanácsi határozatot a 2006. július 17-i 2006/512/EK⁽³⁾ tanácsi határozat módosította. A módosított határozat 5a. cikke egy új, ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárást vezet be.

2.2 A minden egyes jogi aktus továbbkövetését biztosító komitológiai eljárások így tartalmaznak egy olyan kiegészítő jellegű opciót is, amely erősíti az Európai Parlamentnek az adott jogi aktus által a Bizottságra ruházott végrehajtási hatáskörök felett gyakorolt ellenőrzését az ezen új opció körébe, valamint az együttdöntési eljárás, vagy – a pénzügyi területen – a Lámfa-lussy-eljárás körébe tartozó jogi aktusok esetében.

2.3 Az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament közös nyilatkozatban⁽⁴⁾ megállapodott azon alapvető jogi aktusok jegyzékéről, amelyeket sürgősen hozzá kell igazítani a módosított határozathoz, az új ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárás szükség szerinti bevezetésének biztosítása érdekében. Ezentúl a nyilatkozat azt is tartalmazza, hogy a megfelelő jogalkotás elvei érdekében a végrehajtási hatásköröket határidő nélkül ruházzák a Bizottságra.

2.4 Az Európai Bizottság 26 jogi aktus visszaható hatályú, az új eljárás bevezetésével történő módosítását javasolja elsőbbségi-ként⁽⁵⁾, adott esetben a végrehajtási hatáskörök határidejének eltörlésével.

2.5 Három esetben a felsorolt együttdöntési eszközök nemcsak már meglévő jogi aktusokat módosítanak, hanem olyan komitológiai rendelkezésekre is utalnak, amelyeket ki kell igazítani azokban a jogi aktusokban. Ezekben az esetekben az Európai Bizottság ezért az utóbbiak kiigazítását javasolta, különösen az alábbiakat illetően:

2.5.1 A 2005. március 9-i 2005/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv kiigazítása érdekében az Európai Bizottság az alábbiak kiigazítását javasolja:

- az 1991. december 19-i, 91/675/EGK tanácsi irányelv az európai biztosítási és foglalkoztatóinyugdíj-bizottság létrehozásáról,
- az 1992. június 18-i, 92/49/EGK tanácsi irányelv az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 73/239/EGK irányelv, valamint a 88/357/EGK irányelv módosításáról (harmadik nem életbiztosítási irányelv),

⁽⁴⁾ HL C 255., 2006.10.21., 11. o.

⁽⁵⁾ A COM(2006) 900 final közlemény által ismertetett COM(2006) 901-926. dokumentumokról van szó. Az EGSZB azonban nem kapott felkérést a COM(2006) 904 final dokumentumról történő véleményalkotásra.

⁽¹⁾ COM(2006) 901-926.

⁽²⁾ HL L 184., 2006.7.17., 23. o.

⁽³⁾ HL L 200., 2006.7.22., 11. o.

– az Európai Parlament és a Tanács 2002. november 5-i, 2002/83/EK irányelve az életbiztosításról,

– az Európai Parlament és a Tanács 2005. november 16-i, 2005/68/EK irányelve a viszontbiztosításról és a 73/239/EGK, a 92/49/EGK tanácsi irányelv, valamint a 98/78/EK és a 2002/83/EK irányelv módosításáról.

2.5.2 A foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények tevékenységéről és felügyeletéről szóló, 2003. június 3-i 2003/41/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv kiigazítása érdekében az Európai Bizottság az alábbi jogszabály kiigazítását javasolja:

– Az Európai Parlament és a Tanács fentiekben említett 2002/83/EK irányelve

2.5.3 A 2002. január 21-i 2001/107/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv kiigazítása érdekében az Európai Bizottság az alábbi jogszabály kiigazítását javasolja:

– A Tanács 85/611/EGK irányelve az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról

2.6 Az elsődleges fontosságú feladatként kiigazítandó jogi aktusok teljes listája:

(1) Az Európai Parlament és a Tanács 2006/49/EK irányelve (2006. június 14.) a befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőkefelelőségéről

(2) Az Európai Parlament és a Tanács 2006/48/EK irányelve (2006. június 14.) a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról

(3) Az Európai Parlament és a Tanács 2006/43/EK irányelve (2006. május 17.) az éves és összevont (konszolidált) éves beszámolók jog szerinti könyvvizsgálatáról, a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 84/253/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

(4) Az Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról

(5) Az Európai Parlament és a Tanács 2005/68/EK irányelve (2005. november 16.) a viszontbiztosításról és a 73/239/EGK, a 92/49/EGK tanácsi irányelv, valamint a 98/78/EK és a 2002/83/EK irányelv módosításáról

(6) Az Európai Parlament és a Tanács 2005/60/EK irányelve (2005. október 26.) a pénzügyi rendszereknek a pénzmossás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről

(7) Az Európai Parlament és a Tanács 2005/32/EK irányelve (2005. július 6.) az energiafelhasználó termékek környezet-

barát tervezésére vonatkozó követelmények megállapításának kereteiről, valamint a 92/42/EGK tanácsi, illetve a 96/57/EK és a 2000/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

(8) Az Európai Parlament és a Tanács 396/2005/EK rendelete (2005. február 23.) a növényi és állati eredetű élelmiszerekben és takarmányokban, illetve azok felületén található megengedett növényvédőszer-maradékok határértékéről, valamint a 91/414/EGK tanácsi irányelv módosításáról

(9) Az Európai Parlament és a Tanács 2004/109/EK irányelve (2004. december 15.) a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról

(10) Az Európai Parlament és a Tanács 2004/39/EK irányelve (2004. április 21.) a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

(11) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/71/EK irányelve (2003. november 4.) az értékpapírok nyilvános kibocsátásakor vagy piaci bevezetésekor közzéteendő tájékoztatóról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról

(12) Az Európai Parlament és a Tanács 1829/2003/EK rendelete (2003. szeptember 22.) a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról

(13) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/6/EK irányelve (2003. január 28.) a bennfentes kereskedelemről és a piaci manipulációról (piaci visszaélés)

(14) Az Európai Parlament és a Tanács 2002/96/EK irányelve (2003. január 27.) az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól

(15) Az Európai Parlament és a Tanács 2002/95/EK irányelve (2003. január 27.) egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról

(16) Az Európai Parlament és a Tanács 2002/87/EK irányelve (2002. december 16.) a pénzügyi konglomerátumhoz tartozó hitelintézetek, biztosítóiintézetek és befektetési vállalkozások kiegészítő felügyeletéről, valamint a 73/239/EGK, a 79/267/EGK, a 92/49/EGK, a 92/96/EGK, a 93/6/EGK és a 93/22/EGK tanácsi irányelvek, illetve a 98/78/EK és 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek módosításáról

(17) Az Európai Parlament és a Tanács 2002/83/EK irányelve (2002. november 5.) az életbiztosításról

- (18) Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete (2002. július 19.) a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról
- (19) Az Európai Parlament és a Tanács irányelve (2001. november 6.) az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről
- (20) Az Európai Parlament és a Tanács 2001/18/EK irányelve (2001. március 12.) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről
- (21) Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról
- (22) Az Európai Parlament és a Tanács 2000/53/EK irányelve (2000. szeptember 18.) az elhasznált járművekről
- (23) Az Európai Parlament és a Tanács 98/8/EK irányelve (1998. február 16.) a biocid termékek forgalomba hozataláról
- (24) A Tanács 92/49/EGK irányelve (1992. június 18.) az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 73/239/EGK irányelv, valamint a 88/357/EGK irányelv módosításáról (harmadik nem életbiztosítási irányelv)
- (25) A Tanács 91/675/EGK irányelve (1991. december 19.) egy Biztosítási Bizottság létrehozásáról
- (26) A Tanács irányelve (1985. december 20.) az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (AÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB mindig is azt az álláspontot képviselte, hogy a kizárólag az Európai Bizottság és a nemzeti kormányok képviselőinek részvételével zajló és – a létrehozott bizottság jellegének megfelelően – a jogi aktusok nyomán követéséből és alkalmazásából adódó irányítási, konzultációs vagy szabályozási feladatok ellátását célzó komitológiai eljárásoknak átláthatóbbaknak és érthetőbbeknek kellene lenniük az EU területén lakó személyek számára, különös tekintettel azokra, akiket ezek a jogi aktusok érintenek.

3.2 Az EGSZB üdvözli az együtdöntési eljárással elfogadott jogi aktusokra vonatkozó új, ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárás bevezetését. Mivel eddig az Európai Parlament közvetlenül nem vehetett részt ezekben a bizottságokban, szükség volt arra, hogy az Európai Bizottság végrehajtási hatáskörének ellenőrzési rendszere lehetővé tegye, hogy az Európai Bizottság önállóan hozott végrehajtási rendeleteiben ne lépje túl a számára biztosított hatásköröket.

3.3 Az egyes jogi aktusok által biztosított, a végrehajtási hatáskörök számára megállapított határidő eltörlése logikus következménye az Európai Parlament és a Tanács megerősített ellenőrzési hatáskörének, valamint a számukra az Európai Bizottság azon végrehajtási rendeletei vonatkozásában biztosított módosítási lehetőségnek, amelyek az együtdöntési vagy a Lámfalussy-eljárás körébe tartoznak.

3.4 A 2006. október 21-i közös nyilatkozat arra kérte az Európai Bizottságot, hogy sürgősen terjessze elő a 2006. július 17-i határozatnak megfelelő javaslatát. Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Bizottság eleget tett ennek a felkérésnek.

3.5 Az EGSZB azt is megállapítja, hogy a módosított jogi aktusok megfelelnek a fent említett határozat által kijelölt prioritásoknak.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról”

COM(2006) 373 final – 2006/0132 (COD)

(2007/C 161/15)

2006. szeptember 15-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 175. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2007. február 19-én elfogadta. (Előadó: Antonello PEZZINI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 147 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy fontos a peszticidek fenntartható használatának javítása kedvező hatásaik optimalizálása, valamint a mezőgazdaságra, a környezetre, a fogyasztókra, az érintettekre és a társadalom egészére gyakorolt káros hatásai csökkentése érdekében.

1.2 Az EGSZB nagyrészt egyetért az Európai Bizottság javaslatával, mivel az egy olyan problémakörrel foglalkozik, amely nagy jelentőségű mind az európai polgárok jóléte, az életminőség, az ökoszisztéma minőségének megőrzése, továbbá a vidékfejlesztésben betöltött alapvető szerepe, mind pedig a kedvező termékfejlesztés szempontjából, amely biztosítja, hogy a termékek – az egyre javuló minőségnek köszönhetően is – versenyképesek maradjanak a belső és a nemzetközi piacon.

1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy ésszerű nemzeti szintű cselekvési terveket kidolgozni a kockázatsökkentéssel összefüggő célkitűzések kijelölése, valamint egy valódi, európai szintű harmonizációs politika kialakítása érdekében.

1.3.1 E cselekvési tervek céljai megfelelő nemzeti, regionális és helyi szintű intézkedések formájában valósítandók meg, amelynek során főként a fenntarthatóság három dimenzióját – azaz a gazdasági, a társadalmi és a környezeti hatást – kell tekintetbe venni.

1.4 Az EGSZB szerint a képzés és a tájékoztatás alapvető feladatok a mezőgazdasági termelés védelmi rendszereinek ésszerű és fenntartható használatához, valamint az esetleges negatív környezeti hatások elkerüléséhez.

1.4.1 A képzést ki kell terjeszteni valamennyi érdekelt ágazatra, beleértve az állami hatóságokat, valamint a nem üzleti felhasználókat. Nyilvánvalóan meg kell őrizni a megfelelően tanúsított szervezetek kezelésében lévő nemzeti képzési rendszereket.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a tudatosítást szolgáló kampányoknak objektíveknek és semlegeseknek kellene lenniük; ki kellene emelniük a peszticidek előnyeit és kockázatait a termelés szempontjából. Kívánatos lenne, ha e kampányok főként a nem üzleti felhasználókra – mindenekelőtt a helyi hatóságokra és szervekre – irányulnának.

1.6 A különösen érzékeny területeken alkalmazandó megelőző intézkedések bevezetésekor (például a légi permetezéssel kapcsolatos előírások esetén) az EGSZB véleménye szerint inkább bizonyos mértékű szubszidiaritást kellene előnyben részesíteni.

1.7 Az EGSZB szerint fontos, hogy megfelelő teret biztosítsunk a mezőgazdasági és növényvédelmi kutatásnak, hogy minimálisra csökkenthessük a – vegyi anyagok és vegyi anyagok keverékeinek alkalmazásakor mindig fennálló – kockázatot.

1.8 Az EGSZB véleménye szerint megfelelő teret kell biztosítani a nemzetközi szervezetekkel (mint a FAO, az OECD és a WHO) valamint a szomszéd régiókkal való együttműködésnek.

1.9 A mezőgazdasági és élelmiszerpiacok globalizációja az EGSZB meglátása szerint közösségi fellépést tesz szükségessé a termékminőségi és egészségügyi európai minőségi standardok világszintű terjesztése érdekében, különösen azoknak a Codex Alimentarius-ba történő felvétele által.

2. Indokolás

2.1 A „növényvédő szerek” fogalma alatt olyan hatóanyagokat és készítményeket értünk, amelyek az élő szervezetek alapvető folyamataira hatnak, és ezáltal képesek elpusztítani a káros szervezeteket, vagy védelmet nyújtani ellenük⁽¹⁾. Az európai bizottsági javaslat azonban a „növényvédő szerek”⁽²⁾ specifikusabb meghatározására épül.

⁽¹⁾ A peszticidek forgalmazására és használatára vonatkozó nemzetközi etikai kódex, FAO, 2002. november, valamint a FAO Tanácsa 2002-es, 123. ülésén meghozott 1/123. sz. határozat 2. cikke értelmében.

⁽²⁾ Lásd COM(2006) 388 final, 2. cikk, (1) bekezdés.

2.2 A peszticidek jelentősége alapvető a növénykultúrák rovarok, rágcsálók és természetes kórokozók elleni védelmében, azonban fel is halmozódhatnak a környezetben, és súlyos kockázatot jelenthetnek az emberek és az állatok egészségére, főként, ha az ivóvizet szennyezik. Az embert veszélyeztető potenciális kockázatok közé tartozik a rák, a genetikai zavarok, valamint az immunrendszer maradandó károsodásai.

2.3 Az emberi egészséget fenyegető kockázatok a növényvédő szereknek való közvetlen vagy közvetett expozíció révén, illetve e szerek nem rendeltetésszerű használata, vagy a hozzájuk kapcsolódó balesetek következtében egyaránt kialakulhatnak, főként e szerek mezőgazdasági célra, zöldterületek gondozására vagy egyéb célra való felhasználása során vagy azt követően.

2.4 A peszticidekben lévő egyes hatóanyagokhoz kapcsolódó kockázatokat az engedélyezési eljárás folyamán értékelik, tagálami szinten azonban nem kerül sor annak megfelelő értékelésére, hogy milyen hatással jár a vegyszerek keverékének való kitettség. Jelenleg rendkívül bonyolult lenne valamennyi használatban lévő anyag emberi egészségre gyakorolt komplex hatását értékelni ⁽³⁾.

2.5 Az alkalmazási területen (légi permetezés) tartózkodó vagy ott élő személyek, illetve a fogyasztók (a mezőgazdasági termékeken vagy a vízben lévő peszticidmaradványok) közvetett expozíciójának hatása súlyosabb lehet a különösen érzékeny csoportok esetében. A közelmúltban elvégzett kutatások ⁽⁴⁾ kimutatták, hogy azok a magzatok, akiknek a neurológiai fejlődését az anyjuk peszticidekkel való érintkezése során károsodás érte, különösen érzékenyek.

2.6 Tekintetbe kell venni a vegyi anyagok vízbe, levegőbe és talajba való túlzott és véletlenszerű kibocsátásából eredő környezeti kockázatokat, amelyek károsítják a növényeket, a vadon élő növény- és állatvilágot, a környezeti elemek minőségét, valamint általában a biológiai sokféleséget.

2.6.1 Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a modern társadalom a műtrágyák, biocid anyagok, élelmiszer-adalékanyagok, rovarirtó szerek, növényvédő szerek és gyomirtó szerek széles skáláját alkalmazza, amelyek számos kedvező hatással rendelkeznek, mivel jobb élelmiszerminőséget és nagyobb élelmiszerbiztonságot tesznek lehetővé.

2.7 Ha felelősségteljes módon alkalmazzák őket, ezek a szerek biztosítják a piac jó minőségű, alacsony árú, valamennyi fogyasztó számára hozzáférhető alapanyagokkal, élelmiszerekkel, zöldséggel-gyümölcszel való ellátását. A növényvédő szerek használata magas terméshozamot biztosít, csökkenti a gombák és a baktériumok által termelt természetes toxinok szintjét, a betakarítási veszteséget, valamint segít a megfelelő és fenntartható kínálat biztosításában a belső, valamint a nemzetközi piacon.

⁽³⁾ Megjegyzendő azonban, hogy nemzetközi szinten már léteznek elterjedt módszerek, különösen az Amerikai Egyesült Államokban. Lásd: <http://www.epa.gov/ord/htm/innovations.htm>.

⁽⁴⁾ *Developmental neurotoxicity of industrial chemicals*, Lancet 2006, 368: 2167-78. o.

2.7.1 Egyébként már jelenleg is valamennyi gomba- és rovartaló, valamint gyomirtó szert szigorú engedélyezési eljárásnak kell alávetni, mielőtt jóváhagyják kereskedelmi forgalomba hozatalukat és használatukat.

2.8 Az EGSZB egyetért azzal, hogy fontos a peszticidek fenntartható használatának javítása kedvező hatásaik optimalizálása, valamint a környezetre, a fogyasztókra és az érintettekre gyakorolt káros hatásaik csökkentése érdekében. Ez a célkitűzés hozzájárulna a növényvédő szereket megfelelő körültekintéssel alkalmazó mezőgazdasági szereplők és vállalkozások imázsának javításához is.

2.9 Az EGSZB véleménye szerint fokozottan ki kell emelni azokat a pozitív hatásokat, amelyekből a növényvédő szereket ésszerű és körültekintő módon alkalmazó gazdálkodók profitálhatnak. Maguk a gazdálkodók több éve foglalkoznak ésszerűbb technikák kifejlesztésével, mint például az integrált termésmenedzsmenttel és az integrált kártevőmenedzsmenttel; ennek során erősödik az integrált mezőgazdaságra való áttérés szándéka, és ezt a trendet tovább kell ösztönözni.

2.10 A jövő legnagyobb kihívása nem csupán az, hogy jó minőségű termékekkel, valamint biztonságos hagyományos és biotermékekkel lássuk el a minőségre érzékenyebb fogyasztókat, hanem azok igényeinek kielégítése is, akik „mérsékelt” árú, azonban hasonlóan megbízható minőségi garanciákkal rendelkező termékeket keresnek.

2.11 A környezetvédelmi szempontok beépítése a peszticidek felhasználásába az Európai Unió 2002-2012-es hatodik környezetvédelmi cselekvési programjának prioritásai közé tartozik, amely hét tematikus stratégia kidolgozását és elfogadását irányozta elő.

2.12 Világos az összefüggés az elfogadott tematikus stratégiákban javasoltak – főként a talajvízrétegek, a növény- és az állatvilág védelmével, valamint a talajvédelemmel és a hulladékkezeléssel, továbbá a csomagolóanyagokkal kapcsolatban – és a vizsgált keretirányelv-javaslat között.

2.12.1 A tematikus stratégiában a peszticidek fenntartható felhasználásával kapcsolatban kilenc új környezet- és egészségvédelmi intézkedést irányoznak elő; ezek között szerepel a növényvédő szerek fenntartható használatának javítására irányuló irányelvjavaslat, amely a jelen vélemény tárgya.

2.12.2 Az Európai Bizottság kidolgozta a különböző lehetséges forgatókönyvek hatásvizsgálatát is, amelyek a peszticidek fenntartható használatát szolgáló intézkedések alkalmazásából, továbbá azok költségéből erednek. Eszerint: „a növényvédő szerek iparának, valamint az oktatásért és a növényvédő szer kijuttatásához használt berendezések tanúsításáért és karbantartásáért fizető gazdák számára okozott veszteségek, és a kevesebbet fogyasztó gazdák, a csökkentett oktatási és karbantartási, valamint tanúsítási díjakból adódó haszon kiegyenlítő egymást” ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Lásd SEC (2006) 914, 5. pont, második bekezdés.

2.13 Egyértelműen kedvező tehát az externális költségek csökkenésének megfelelő nettó összehatas: „Egy Németországban végzett átfogó kutatás eredményeinek extrapolációja vezetett ahhoz a következtetéshez, miszerint a peszticidek felhasználásának optimalizálása az EU számára az externáliák, pl. a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt negatív hatások csökkenése miatt évi 200 millió euró értékű hasznot hoz”⁽⁶⁾.

2.14 Az EGSZB már 2003-ban kifejezte véleményét⁽⁷⁾, kedvezően foglalva állást az Európai Bizottság azon kezdeményezése mellett, amely a peszticidek használatával kapcsolatos tematikus stratégia kidolgozására irányult. Az EGSZB szerint helyes kifejezetten megemlíteni azt a szempontot is, hogy egyrészt a peszticidek, másrészt egyéb technikák, úgy mint a biopesticidek, növénykivonatok, megelőző módszerek, organikus módszerek és a növények bizonyos kártevőkkel szembeni ellenállásának használata révén elérhető a növénykultúrák védelme. Fontos, hogy megbízható tudományos alapon mérlegeljünk e szerek valamennyi kockázatát és az általuk nyújtott előnyöket.

3. Az európai bizottsági javaslat

3.1 Az európai bizottsági javaslat célja az emberek, az állatok egészsége, valamint a környezet védelme a peszticidek mezőgazdaságban és az ökoszisztémában való veszélyes, nem rendeltetésszerű vagy túlzott használatával szemben. A javaslat csökkenteni kívánja a peszticidhasználat kockázatait és kedvezőtlen hatásait, mégpedig „úgy, hogy az összhangban legyen a szükséges növényvédelemmel”.

3.2 Részletesebben a következőkről rendelkezik:

- nemzeti cselekvési tervek kötelező jelleggel való létrehozása, a nagyobb kockázattal rendelkező növénykultúrák, tevékenységek vagy területek meghatározása céljából, amelyekkel kiemelt módon kell foglalkozni, a nemzeti cselekvési tervek kialakításában, végrehajtásában és kiigazításában érdekelt szereplők részvételével,
- képzési és tudatosítási rendszer létrehozása a peszticidek forgalmazói és üzleti felhasználói számára, valamint a nyilvánosságot tájékoztató rendszer létrehozása a tudatosításra irányuló kampányok segítségével,
- a növényvédő szerek kijuttatásához használt berendezések kötelező, rendszeres ellenőrzése, a kijuttatás folyamán az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatások csökkentése érdekében,
- a légi permetezés tilalma az ettől való eltérés lehetőségével, célja az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatások kockázatának csökkentése,
- a vízi környezet peszticid-szennyezéssel szembeni védelmét célzó egyedi intézkedések,
- a jelentősen csökkentett vagy zérus peszticid-felhasználású területek (ZPU, Zero Pesticide Use) kijelölése a más jogszabályok szerinti intézkedésekkel összhangban,
- a peszticidek, csomagolásuk és maradékaik kezelése és tárolása (*pesticides life-cycle*),

- az integrált kártevő-szabályozás (*Integrated Pest Management, IPM*) specifikus közösségi jogszabályainak kidolgozása, amelyek 2014-től kezdve kötelezőkké válnak, valamint a végrehajtáshoz szükséges feltételek megteremtése,
- harmonizált indikátorok rendszere a peszticidek forgalomba hozatalával és felhasználásával kapcsolatos adatok kötelező gyűjtése és szolgáltatása, valamint az általános kockázatok csökkentésében elért előrehaladás értékelése céljából.

4. Megjegyzések

4.1 Az EGSZB nagyrészt egyetért az európai bizottsági javaslattal, mivel az egy olyan problémakörrel foglalkozik, amely nagy jelentőségű az európai polgárok és a fogyasztók jóléte, az életminőség megőrzése, valamint a mezőgazdaság és az ökoszisztéma szempontjából.

4.2 A peszticidek értékesítéséből nemzetközi szinten a becslések szerint évi 25 milliárd eurós bevétel származik. E szerek használata továbbra is rendkívül elterjedt a fejlődő országokban, noha e piacok stagnálnak, vagy hanyatlóban vannak⁽⁸⁾. Másrészt a mezőgazdasági és élelmiszerpiacok globalizálódása egyre inkább megköveteli mindenkitől a Codex Alimentarius megfelelő termelési és egészségügyi normáinak betartását annak elkerülésére, hogy ezeken a piacokon is érvényesüljön a Gresham-törvény⁽⁹⁾.

4.3 Másrészt a világ különböző részein hatalmas mennyiségű peszticidet pazarolnak el, vagy alkalmaznak feleslegesen, és sokan szenvednek mérgezéseket, mivel a gazdálkodók, az érintettek vagy a helyi hatóságok nem ismerik az új technológiai alkalmazásokat, illetve nem követik azok változásait, és mivel a peszticidek kijuttatásához használt berendezések sokszor elavultak, vagy nincsenek megfelelően karbantartva. Továbbá az EU-ban már betiltott veszélyes anyagok még mindig használatban vannak egyes fejlődő országokban⁽¹⁰⁾.

4.4 Az EGSZB véleménye szerint a nemzeti cselekvési tervek mennyiségi célokkal és ütemezéssel egybekötött bevezetése különösen ésszerű a – nemzeti, regionális és helyi szintű – kockázatcsökkentési igényeknek megfelelő intézkedések kijelölése érdekében, ugyanakkor szem előtt kell tartani a fenntarthatóság három dimenzióját, azaz a gazdasági, a társadalmi és a környezeti hatást.

4.5 A termelés védelmét szolgáló termékek társadalmi szempontból felelősségteljes használata alapvető jelentőségű az egyre ambiciózusabb társadalmi célok megvalósításához. El kell érni, hogy a gazdálkodók teljesítsék kötelességüket az élelmiszerláncban, azaz kiemelkedő minőségű élelmiszerekkel lássák el a fogyasztókat, valamint a lisszaboni stratégia keretében a belső és a nemzetközi piacon biztosítsák a mezőgazdaság megfelelő versenyképességi szintjét.

4.6 A fenntarthatóság gazdasági dimenziója biztosítja, hogy a termékeket csak olyan mértékben alkalmazzák, ami lehetővé teszi a kártevők és a különböző betegségek veszélyküszöb alatt tartását, és ily módon – az agrárszektor gazdaságosságán túlmenően – javítsák a terméshozamot és a mezőgazdasági termékek rendelkezésre állását.

⁽⁶⁾ Lásd SEC (2006) 914.

⁽⁷⁾ HL C 85., 2003.4.8., 112-118. o.

⁽⁸⁾ FAO www.fao.org 1/123. sz. határozat, a FAO 2002/11. sz. Tanácsa.

⁽⁹⁾ http://en.wikipedia.org/wiki/Gresham's_Law.

⁽¹⁰⁾ Pl. a lindant 2005-ben kitiltották az EÜ piacáról, de még mindig használják a fejlődő országokban.

4.7 Ökológiai szempontból el kellene kerülni a vegyi anyagok vízben, talajban, levegőben, valamint a mezőgazdasági termékekben és a feldolgozott élelmiszerekben való nem kívánatos, túlzott mértékű felhalmozódásával járó kockázatokat. Ezen anyagok károsítják az embert, a növény- és az állatvilágot, a környezet minőségét, valamint – általában – a biológiai sokszínűséget. Másrészt azt is szem előtt kell tartani, hogy elengedhetetlen a növénybetegségek terjedésének és szaporodásának megelőzése.

4.8 A nemzeti cselekvési tervek bevezetésekor lényeges, hogy a belső piac versenytorzulásainak elkerülése érdekében az egész EU-ban közös irányelveken és kritériumokon alapuló intézkedéseket fogadjanak el.

4.9 Az oktatás, a képzés és a tájékoztatás alapvető eleme a mezőgazdasági termelés védelmét szolgáló rendszerek ésszerű és fenntartható használatának, valamint előfeltétele a jobb gazdálkodási gyakorlat biztosításának és az esetleges káros környezeti hatások elkerülésének is, főként ami a valamennyi érdekelt ágazat – beleértve a közhatóságokat és a nem üzleti felhasználókat – integrált képzését illeti.

4.10 A tagállamok a nemzeti rendelkezéseken és jogi követelményeken alapuló, valamint megfelelően tanúsított szervezetek által irányított különböző képzési rendszereket hoztak létre. Az EGSZB szerint tehát rugalmas közösségi hivatkozási keretre van szükség, amely képes a különböző felhasználói csoportok igényeinek összehangolására, akár az érdekelt felek által európai szinten ⁽¹⁾ hitelesített, és az ágazati párbeszéd és a szociális partnerek közötti partnerség keretében megvitatott módszertanok és tartalmak alapján is.

4.11 Ugyanezt lehet elmondani a tájékoztatást és a tudatosítást szolgáló kampányokról, amelyeknek objektíveknek és semlegeseknek kell lenniük, és amelyek a termelés védelmét szolgáló lehetséges gyakorlatok előnyeit, valamint kockázatait és káros hatásait taglalják. E kampányokat az egyes tagállamok finanszírozhatnák, akár egy olyan hozzájárulás révén is, amelyet a növényvédelemben használt termékekre vetnének ki. Az ily módon összegyűjtött pénzeszegek hasznosak lennének a felhasználók – különösen a nem üzleti jellegűek – tudatosítására irányuló intézkedésekhez, akár egyszerű és az interneten időről-időre frissített technikai útmutatók révén is.

4.12 Az EGSZB alapvető jelentőségűnek tartja, hogy a tagállamok hozzájáruljanak a peszticidek kijuttatására használt berendezések műszaki ellenőrzési, valamint rendszeres karbantartási rendszereit, mégpedig közös és összehangolt, alapvető követelményeken alapuló jogszabályok alapján.

4.13 A megelőző intézkedések bevezetésekor a különösen érzékeny területeken – például a vízvédelemben ⁽²⁾, amelynek meg kell felelnie az idevágó keretirányelvnek, továbbá a Natura 2000 által kijelölt ágazatokban – szem előtt kell tartani a helyi

adottságokhoz, valamint a növénykultúrák típusához (például a rizstermesztéshez) kötődő feltételeket.

4.13.1 Az EGSZB szerint fontos biztosítani a bevált gyakorlatok követését a kockázatok csökkentése és a közös rendelkezések, valamint a minimális paraméterek – kiegyensúlyozott és ésszerű módon való – meghatározása céljából, annak fenntartásával, hogy az intézkedések megválasztása és azok szigorú ellenőrzése a tagállamok hatáskörében kellene, hogy maradjon. Ne kerüljön sor tehát általános tilalom bevezetésére, ami az EGSZB szerint eltúlzott intézkedés lenne.

4.14 Ami a szigorú korlátok előírását illeti a légi permetezésben, az EGSZB véleménye szerint még gondosan mérlegelni kell azt a tényezőt, hogy egyes földrajzi területeken és helyzetekben lehetetlen ezt az eljárásmodot egyéb technikákkal helyettesíteni. Ezért talán ésszerű rendkívül korlátozott mértékben eltéréseket engedélyezni az ilyen típusú beavatkozás lehetővé tétele érdekében, az érintett szereplők biztonságának és szakértelmük maximális szintjének szavatolására, valamint, hogy elkerülhetők legyenek az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatások. A tagállamoknak és a különböző szintű illetékes hatóságoknak rendszeresen ellenőrizniük kellene a biztonság és a szakértelem szintjét, mégpedig a kockázatértékelésnél alkalmazott egységes eljárásokkal.

4.15 A közös agrárpolitikán belül egyre nagyobb támogatást kap ⁽³⁾ a gazdálkodás integrált kezelésére irányuló technikák fejlesztése (*Integrated Crop Management – ICM*) ⁽⁴⁾, amelyek keretében fokozottan és egymással egyre inkább összehangolt módon helyet kaphatnának a kártevők elleni védelem integrált kezelésével (*Integrated Pest Management – IPM*) kapcsolatos új módszerek. Az EGSZB nyomatékosítja, hogy az ICM-technikák mérföldkövet jelentenek a fenntartható mezőgazdasági rendszerek szempontjából.

4.16 Másrészt nagyon nehéz a növényvédelem különböző hatásait elválasztani egy sor más gazdálkodási gyakorlat (vetésforgó stb.) hatásaitól: ha 2014-re a tagállamoknak ki kell dolgozniuk és kötelezővé kell tenniük az IPM általános jogszabály-célkitűzéseit, akkor ehhez az EGSZB véleménye szerint szükséges valamennyi felhasználó részvételének ösztönzése, továbbá az ICM általános technikái, valamint az ágazat technikai fejlődése és az abban zajló technológiai kutatás – amelyet a hetedik közösségi KF-keretprogram munkaprogramjaiban is támogatni és erősíteni kell – teljes körű figyelembevétele.

4.17 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a hetedik KTF-keretprogram (2007-2013) munkaprogramjai és pályázatainak keretében teret biztosítsanak az új technológiák ártalmatlanságának szintjével kapcsolatos mezőgazdasági és növényvédelmi kutatásnak, valamint a vegyi anyagok és a vegyi anyagok keverékei felhasználásához kapcsolódó kockázat minimálisra csökkentésének.

⁽¹⁾ Lásd a következő dokumentumokat: ECPA (European Crop Protection Association [Európai Növényvédőszer-gyártók Egyesülete]) „Training resource for trainers on ICM”, illetve „Guidelines on the Sustainable use of Crop protection products”.

⁽²⁾ Lásd a 91/414/EGK irányelv értelmében bevezetett bevált gyakorlatokat.

⁽³⁾ CEAS „Report on CM Systems in the EU carried out for DG Environment”, valamint a „Codex on Integrated Farming” Initiative on Sustainable development in Agriculture (EISA). Ez utóbbi dokumentumot a CEAS fenti jelentése ismerte el.

⁽⁴⁾ „Report on CM Systems in the EU”, European Commission, May 2003. Comments from PAN Europé and the EEB, 9/2002.

4.18 Az „A KAP jövője”⁽¹⁵⁾ című saját kezdeményezésű véleményében az EGSZB különböző lehetőségeket jelölt meg annak érdekében, hogy a környezetvédelmi szempontok jobban integrálhatók legyenek az agrárpolitikába. Emlékeztet arra, hogy az agrárpolitika úgynevezett „második pillére” előírja a tagállamok számára, hogy a strukturális alapok 2007-2013 közötti új programozási időszakában, valamint a nemzeti és regionális vidékfejlesztési tervekben hozzanak létre kompenzációs mechanizmusokat azon gazdálkodók javára, akiknek sikerül csökkenteni a vegyi növényvédő szerek használatához kapcsolódó kockázatokat⁽¹⁶⁾.

4.19 Az IPC-technikák meghatározásának összhangban kell lennie a növényvédő szerek forgalomba hozatalára vonatkozó új rendelkezésekkel, az IPM-technikák standardjaink pedig figyelembe kell venniük az EU-n belüli különböző természeti és éghajlati viszonyokat.

4.20 A mezőgazdasági termelés védelmére szolgáló termékeket oly módon kell kezelni és tárolni, hogy megakadályozható legyen bármely, az egészséget és a környezetet fenyegető kockázat kialakulása. Az EGSZB úgy véli, hogy közösségi szinten meg kellene határozni a kis- és nagykereskedőknél, valamint a gazdálkodóknál való tárolás minimális standardjait⁽¹⁷⁾.

4.21 Ami a peszticidek forgalomba hozatalával és használatával kapcsolatos adatok gyűjtésére és szolgáltatására vonatkozó

harmonizált indikátorok rendszerét illeti, az EGSZB teljes mértékben egyetért a statisztikai információk szükségességével és az adatok gyűjtésének kötelező és rendszeres voltával, amelynek európai szinten harmonizált kockázati és felhasználási indikátorokon kell alapulnia.

4.22 Az EGSZB kiemeli, hogy fontos a valamennyi érdekelt fél által szolgáltatandó adatok egységessége; ugyanakkor el kell kerülni minden felesleges átfedést, valamint a túlzott terheket, akár adminisztratív szempontból, akár a technikai bonyolultság tekintetében.

4.23 Az indikátoroknak az alkalmazott termékek, illetve a jelen lévő szermaradékok mennyisége helyett inkább a kockázaton, továbbá a szerek egészségre gyakorolt hatásain kellene alapulniuk, akár a WHO elemzései révén is, valamint tekintetbe kellene venniük a növénytermesztést sújtó betegségek és kórokozók elterjedési fokát.

4.24 Az EGSZB szerint ésszerű megfelelő figyelmet szentelni a nemzetközi szempontoknak, akár a nemzetközi szervezetekkel (mint a FAO⁽¹⁸⁾ vagy az OECD⁽¹⁹⁾), akár a szomszéd régiókkal – főként a Földközi-tenger medencéjében található országokkal, a balkáni országokkal és a szomszédos országokkal – való együttműködés tekintetében.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁵⁾ HL C 125., 2002.5.27., 87-99. o.

⁽¹⁶⁾ HL C 85., 2003.4.8., 112-118. o.

⁽¹⁷⁾ Lásd a következő dokumentumot is: *Guidelines for Packaging and Storage of Pesticides* (FAO 1985). A vegyi anyagok tárolásáról szóló jelenlegi közösségi jogszabályok csupán a nagy mennyiségekre vonatkozóan írnak elő szabványokat, míg az egyes érintett szereplők által korlátozott mennyiségben tárolt növényvédőszerek esetében nincsenek előírások, noha ez szükséges lenne.

⁽¹⁸⁾ Különösen a 2002. novemberi, *International code of conduct on the Distribution and use of pesticides* című dokumentum követése, alkalmazása és korszerűsítése céljából.

⁽¹⁹⁾ Különösen az indikátorok kialakításánál.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a gömbfa osztályozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 68/89/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről”

COM(2006) 557 final – 2006/0178 (COD)

(2007/C 161/16)

2006. október 11-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2007. február 19-én elfogadta. (Előadó: Tadeusz DORDA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 159 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Bizottság közleményének célja a 1968. január 23-án elfogadott, a gömbfa osztályozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 68/89/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezése.

1.2 Figyelembe véve a tagállamok, valamint az erdőgazdálkodási és faipari ágazat több éven keresztül hangoztatott véleményét, mely szerint az irányelvet nem alkalmazták általánosan a fatereskedelemben, az Európai Bizottság az irányelv hatályon kívül helyezését javasolta.

2. Általános észrevételek

2.1 2005 közepén 19 tagállam és 11 tagállami iparszövetség képviselője vett részt abban a közvélemény-kutatásban, melynek célja annak felmérése volt, hogy alkalmazzák-e a szóban forgó irányelvet, illetve, hogy annak hatályon kívül helyezése járhat-e negatív következményekkel. A közvélemény-kutatás eredményei megerősítették, hogy a tagállamok, illetve az iparszövetségek többsége nem alkalmazza az irányelvet a fatereskedelemben. Kiderült, hogy az irányelv nem elég részletes, nem veszi figyelembe a fa felhasználási területeit, és nem tesz eleget a piac követelményeinek.

2.2 A szóban forgó tanácsi irányelvet csak korlátozott mértékben alkalmazták, mivel az nem kötelező érvényű, az abban szereplő mérési és osztályozási eljárások elavultak, és a piaci szereplők más mérési és osztályozási eljárások alkalmazásában állapodtak meg. Mindez azonban nem akadályozta a gömbfa belső piacának fejlődését, illetve a harmadik országokkal folytatott gömbfatereskedelmet.

Ezenkívül a fa mérésével és osztályozásával kapcsolatban európai normákat határoztak meg, amelyek szükség esetén alkalmazhatók a fapiaci ügyletek során, és jobb megoldásnak számítanak.

2.3 Az irányelv hatályon kívül helyezése ebből következően megfelel a tagállamokkal, valamint az erdőgazdálkodási és a faipari ágazattal folytatott konzultáció eredményeinek. Az irányelvben szereplő célokat közösségi jogszabályok nélkül is el lehet érni.

2.4 Az említett okokból, valamint annak fényében, hogy az irányelv hatályon kívül helyezése nem lesz hatással az uniós költségvetésre, és hozzájárul a közösségi jogszabályok egyszerűsítéséhez, az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát. Úgy véli, nincs szükség arra, hogy az alig alkalmazott, az adott ágazat belső piacának zavartalan működéséhez nem szükséges jogszabályok érvényben maradjanak.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Állatvédelmi címkézés”

(2007/C 161/17)

2006. november 28-án kelt levelében a Tanács német elnöksége az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Állatvédelmi címkézés”.

Az EGSZB elnöksége megbízta a „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a munka sürgősségére való tekintettel 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) Leif E. NIELSEN személyében főelőadót nevezett ki, és 92 szavazattal 6 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Egyre nő az érdeklődés a haszonállatok állatbarátabb termelési és tenyésztési módszereinek EU-s ösztönzése iránt. Ebből kiindulva a már érvényes, kötelező állatvédelmi minimumkövetelmények kiegészítéseként olyan önkéntes címkézési szabályozást ösztönöznek, amely az általános ipari, valamint a minőségorientáltabb címkézésekkel együtt – egyfajta „quality schemes”-ként – alkalmazható. Mindez támogatná a piaci erőket, és sem a politikai rendszerre, sem pedig a tagállami felügyeleti szervekre nem róna felesleges terhet. Az élelmiszer-piaci versenyben fontos szerepet játszanak az efféle minőségjelzések. Ezek gyakran az állatjólét olyan különböző elemeit ölelik fel, amelyek túlmutatnak a hatályos, kötelező minimumelvárásokon. A fogyasztók számára azonban nehézséget jelent a címkézés alapjainak és a szabályok tartalmának áttekintése, az állatvédelmi szempontok pedig nem mindig nyugszanak kielégítően tudományos alapokon.

1.2 Egy ilyen piaci alapú rendszernek, mely az állatok jólétének meghatározására irányuló, objektív kritériumokon alapul, az lenne az előnye, hogy rugalmasabb, hatékonyabb és jövőképesebb, mint a politikai szempontok alapján lefektetett kritériumok, és ezáltal célszerűbb is lenne. A termelés jövőbeni fejlődését talán a termelési viszonyok szélesebb köre jellemzi majd, amely az EU-bővítésre, a termelés folyamatos szakosodására és diverzifikációjára, a kiskereskedelem szerkezetváltozásaira, valamint a termékfejlesztés és a márkás árucikkek területén tapasztalható partnerségekre vezethető vissza.

1.3 Ösztönözni kell az állatbarátabb termelési és tenyésztési technológiákat, aminek közvetlen módjai az új tudományos ismeretek gyakorlati felhasználása és képzési intézkedések lehetnek, illetve a piaci jelzések tudomásulvétele is, amely ugyanakkor fontos ösztönző lehet arra nézve is, hogy a képzés, a beruházások stb. területén hová kell helyezni a hangsúlyt. Ily módon a címkézési rendszer hozzájárulhat a szükséges, általános szinergiákhoz és a források ésszerűbb felhasználásához. A haszonállat-tenyésztők érdekeltek egy stabil keret meglétében, mivel manapság követniük kell a kiskereskedelmi láncok többé-

kevésbé indokolt, változó előírásait, ami befolyásolja tervezésüket és befektetési stratégiájukat.

1.4 A minimumkövetelményeken túlmutató állatvédelmi címkézési rendszer ennek folytán önkéntes ajánlat kell hogy legyen az érintett termelők, a kereskedelem és az ipar számára. A magángazdaságokban használt címkézési szabályozások tudományos és gyakorlati alapú követelményekre épülhetnek, és aktualizálhatók az új tudományos ismeretek birtokában. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a logókat önkéntes alapon, színdokkal vagy pontrendszerrel együtt lehetne alkalmazni, amelyek kiegészítenék a kiskereskedelmi minőségjelzéseket és független magánellenőrzés révén objektív értékesítési alapot teremtenének. Egy ilyen rendszer elvben minden haszonállat és állati termék esetében alkalmazható lehetne, és a WTO-rendeleteknek megfelelően, ugyanilyen feltételek mellett lehetne alkalmazni az importált termékekre is.

1.5 A hagyományos hatósági szabályozás azonban továbbra is az EU-s minimumkövetelmények meghatározásakor kell hogy történjen, ahogy – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – a tojás és az ökotermékek előállítási módjának jelzésére vonatkozó címkézéskor is. Egy ilyen jellegű szabályozás azonban politikai és adminisztratív szempontból nehézkes, ezért kevésbé alkalmas arra, hogy ösztönözze a fajtaspecifikus termelési és tenyésztési módszerek fejlesztését. Egy, a termelők, az ipar és a kereskedelem által is merevnek és bürokratikusnak tartott rendszer még a fogyasztók részére sem járna jelentős előnnyel.

1.6 Az ajánlott szabályozás lényegében az általános környezetvédelmi címkézésekhez, azon belül az EU ökocímkéjéhez hasonló. A környezetvédelmi címkézések a legkülönfélébb termékek előállítására és felhasználására vonatkozó, közös alapelveken alapulnak, ami nagyobb szinergiát teremthet és a címkézés jobb ismertségét segítheti elő. A versenyhelyzet miatt azonban az élelmiszer-ágazat szereplői érthető módon saját minőségjelzéseiket részesítik majd előnyben, ezért a „környezeti modell” közvetlenül nem alkalmas az állatvédelmi címkézésre. Ezen túlmenően az állatvédelmi címkézés alapjául mindenképpen az idevágó kutatási eredményeknek és az állatvédelmi mutatóknak kell szolgálniuk.

1.7 Az EU állatvédelmi kutatási intézkedései döntik el, hogy a jövőben lehetőség nyílik-e arra, hogy a mezőgazdaság-termelés-kereskedelem láncban tudományos és objektív alapon tekintettel legyenek-e az állatvédelmi szempontokra. Mindazonáltal hamarosan meg kell határozni a címkézési szabályozás elemeit, hogy amint a kutatási eredmények és egységes, objektív, mérhető és ellenőrizhető állatvédelmi mutatók rendelkezésre állnak, azokat gyakorlati stratégiává alakítsák és címkézési rendszer formájában hasznosítsák. Ezáltal az érintettek megismerhetik a szabályozást.

1.8 Elkerülhetetlen a többek között a fogyasztókat és a kiskereskedőket célzó, adott esetben az előírt EU-s minimumkövetelményekről szóló intenzív felvilágosító kampányok alkalmazása. A nagyobb átláthatóság és nyitottság eléréséhez érdemes elgondolkodni még egy, az EU által támogatott internetes oldal és adatbázis felállításán. A pontos tartalom megjelenítése azonban feltételezi a közös irányvonalak alkalmazását. Megfontolandó az is, hogy a valótlán információval szolgáló és félrevezető reklámok tiltása és ellenőrzése szigorúbb feltételek mellett történjen, annak biztosítására, hogy a vállalkozások nagyobb mértékben eleget tegyenek saját kijelentéseiknek.

2. Háttér

2.1 Ezen vélemény célja, a Tanács német elnöksége felkérésére megfelelően, olyan lehetséges rendszerek, illetve azok kialakításának ismertetése, amelyek az állatbarát termelés címkézésére szolgálnak. Ennek során az állatvédelmet jobban figyelembe vevő termelési és tenyésztési technológiák fejlesztésének szempontjára kell tekintettel lenni. Ennek hátterében az Európai Unióban tapasztalható, az állatok jóléte iránti növekvő érdeklődés áll, melynek során az állatvédelmi szempontokat egyéb etikai szempontokhoz hasonlóan egyre inkább az „európai társadalmi modell” elemeinek tekintik. Jogos a fogyasztók azon elvárása (amely az Eurobarometer-felmérésben kifejezésre jut), hogy az állati alapú élelmiszerek az EU-ban (különösen az állatvédelem területén) hatályos jogszabályokat tekintetbe vevő eljárások alkalmazásával készüljenek, és hogy olyan objektív és hiteles feltételek álljanak rendelkezésre, melyek alapján kiválaszthatók az állatbarát módon gyártott élelmiszerek⁽¹⁾. Ez kiegészül még az állatvédelem és a haszonállatok egészsége és az emberre is áterjedni képes betegségek kialakulása közötti sokrétű összefüggéssel.

(1) Ahogy az az „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals” című, 2005. júniusi Eurobarometer-felmérésből kiderül, az EU-ban a húsvásárlás során a fogyasztók 43 %-a szem előtt tartja az állatvédelmi szempontokat. A válaszadók 74 %-a úgy nyilatkozott, hogy vásárlási döntésével az állatok jólétére is hatással akar lenni. Egyes tudományos vizsgálatok azonban arra utalnak, hogy rendkívül összetett a kiskereskedelmi megjelenítés és a címkézés, valamint azok a pszichológiai és emocionális tényezők, amelyek a fogyasztók etikai és morális értékeire vannak hatással. A hozzáállás és a cselekedet tehát lényegesen eltérhet egymástól: az etikai címkézéssel szembeni, politikailag korrekt hozzáállás nem feltétlenül jelenti olyan termékek vásárlását, amelyeket bizonyos etikai mércék alapján gyártottak. Az ár, az elérhetőség, az egészség és az íz sokkal inkább meghatározó. A közvélemény mégis hevesen reagál, ha a médiában a haszon- és kísérleti állatokat érintő, nem megfelelő állapotokról szóló hírek látnak napvilágot.

2.2 Ahogy az a legtöbb vizsgálatból kiderül, a fogyasztók az állatok jólétét a termékminőség egyik jelentős ismérvének tartják; ez a szemléletmód azonban egyes tagállamokra talán kevésbé jellemző. Az állat jóléte, illetve életminősége azoknak a pozitív és negatív élményeknek az összessége, amelynek az állat élete során ki van téve: a fájdalom, betegség, konfliktushelyzetek, viselkedészavarok, valamint a tartós stressz negatív tapasztalatként értékelhető az állatok számára, míg a nyugalom, alvás, eleség, ivadékgondozás és tisztán tartás valószínűleg pozitív élménynek számítanak. Az állatok jólétének mindenesetre nincs elfogadott, egyértelmű meghatározása.

2.3 Az Európai Unió, egyebek mellett az Európa Tanács ajánlásait alapul véve, elfogadott egy sor állatjóléti minimumkövetelményt, és ennek során a hagyományos hatósági szabályozás módszerét választotta. Az elkövetkező években, a korábbi határozatokkal összhangban számos ilyen minimumkövetelményt át kell majd dolgozni. Ezenfelül elfogadtak még speciális szabályokat, amelyek az ökotermékek önkéntes címkézésére és az értékesítés során a tojástermelés módszerének kötelező címkézésére vonatkoznak; továbbá egyes, a szárnyasok és a marhahús értékesítésére vonatkozó rendelkezéseket.

2.4 Az élelmiszeripar és a kiskereskedelem, melyekre a növekvő koncentráció és verseny jellemző, főként saját minőségjelzésekkel dolgozik, amelyek célja a különböző minőségi szempontok, ezen belül is egyre inkább a fajtaspecifikus termelés, fokozott betartásának jelzése. Emellett termelőszervezetek és szövetkezetek számos olyan regionális minőségjelzést fejlesztettek ki, amelyek főként az állatvédelmi szempontokra és az ökológiára vonatkoznak. Egyes termékek az EU földrajzi jelzések és különleges termékek védelmét biztosító rendszerének⁽²⁾ hasznélvezői lehetnek.

2.5 Jelentős országspecifikus különbségek figyelhetők meg. A brit piacon például a kereskedelmi címkézések dominálnak, míg Franciaországban és Olaszországban számos regionális minőségjelzés figyelhető meg. Hollandiában a feldolgozóipar minőségjelzéseinek van nagy hagyománya, bár a kiskereskedelem és a termelőszervezetek egyre több saját minőségjelzést is bevezetnek. Svédországban a gyártók saját címkézési jellemzők, melyek esetében a sok egyéb országra is jellemző hagyományos felfogás értelmében a hazai termékeknek magasabb minőséget tulajdonítanak. Ezt többek között az állatok jólétének területén is alkalmazzák.

(2) A Tanács 2006. március 20-i 509/2006/EK rendelete a hagyományos különleges terméknek minősülő mezőgazdasági termékekről és élelmiszerekről, HL L 93., 2006.3.31., 1-11. o.; valamint a Tanács 2006. március 20-i 510/2006/EK rendelete a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról, HL L 93., 2006.3.31., 12-25. o.

2.6 Az önkéntes címkézési szabályozások tapasztalataira támaszkodva az Európai Bizottságnak szándékában áll a jelenlegi és a jövőbeni közösségi jogalkotási aktusok során a specifikus, objektív és mérhető állatvédelmi mutatók alkalmazásának ösztönzése. Ennek kell az olyan termelési rendszerek értékelésére vonatkozó jogalkotás alapjául szolgálnia, amelyek a jelenleg érvényes rendelkezésekben meghatározott minimumkövetelményeknél szigorúbb állatvédelmi normákat tartalmaznak⁽³⁾. Az Európai Bizottság szerint mindez szükségessé teszi az alkalmazott állatvédelmi normák osztályozását, figyelembe véve az állatbarátabb termelési és tenyésztési rendszerek fejlesztésének ösztönzését és ezen normák megkönnyített alkalmazását mind EU-s, mind nemzetközi szinten. Az Európai Bizottság erre alapozva az EU-s címkézés lehetőségét is fontolóra kívánja venni.

3. Általános megjegyzések

3.1 A civil társadalom képviselőjeként az EGSZB feladata, hogy közreműködjön a jelentős címkézési szabályozásoknak egy olyan közös európai rendszer formájában történő kidolgozásában és bevezetésében, amely a belső piac fenntartható fejlődését és a harmadik államokkal lebonyolított kereskedelmet szolgálja. Az állatok jóléte az európai kulturális örökség és az EU értékeinek szerves részét képezi, ugyanúgy, mint a vállalatok társadalmi felelőssége, a környezetvédelem és az ökológia, amelyeket bizonyos fokig a közösségi jogalkotás is előír. Kézenfekvő az ökológiai szempontokkal való kapcsolat, amelyek a mezőgazdasági termelés fenntarthatóságának értelmében a környezetvédelemre és az állatok jólétére épülnek.

3.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon szándékát, hogy segítse az EU-ban az állatok jólétének szakmai és fenntartható alapokon történő javítását⁽⁴⁾ és a fajtaspecifikusabb termelési és tenyésztési technológiák ösztönzése érdekében helyénvalónak tartja a címkézésre vonatkozó közös rendszert. Ez mindenekelőtt ahhoz kell hogy hozzájáruljon, hogy a piaci erők objektív alapon fejlődjenek és a „megfelelő irányba” haladjanak. Az is fontos, hogy képzések és új tudományos ismeretek felhasználása révén támogassák az állatok jólétének jobban megfelelni tudó termelési és tenyésztési technológiákat. A piaci jelzések természetesen abból a szempontból is gondolatébresztőek, hogy mire kell helyezni a hangsúlyt a kutatásban, a termelők, tanácsadók és állatorvosok képzésében, illetve kihatnak a termelési rendszerekbe történő jövőbeni beruházásokra. A címkézési rendszer ezáltal hozzájárulhat a szinergiákhoz és a források ésszerűbb felhasználásához, nem utolsósorban a tenyésztők általi tervezés és befektetési stratégiájuk kapcsán.

⁽³⁾ Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az állatjólétért és az állatok védelméért 2006 és 2010 között folytatott közösségi cselekvési tervről, COM(2006) 13, 2006. január 23., amelyben WTO-szintű kezdeményezéseket jelentenek be, illetve amelyben a következő jelentésekre utalnak: A csirkehús és a hústermékek állatjóléti követelményeknek való megfelelésen alapuló címkézés kötelezővé tételének lehetőségéről (2009); A mérhető mutatók további alkalmazásáról a közösségi állatjóléti jogszabályokban (2009). Jogi eszköz megalkotása az alkalmazandó jogszabályokban előirányzottaknál magasabb jóléti követelményeket alkalmazó termelési rendszerek érvényesítésére; Különleges technikai és pénzügyi rendszer létrehozása a magasabb jóléti követelmények alkalmazásának európai szintű előmozdítására mind azok technikai fejlődése, mind európai és külföldi forgalomba hozatala érdekében.

⁽⁴⁾ Lásd: Az EGSZB CESE 1356/2006. számú, 2006. október 27-én elfogadott, „A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az állatjólétért és az állatok védelméért 2006 és 2010 között folytatott közösségi cselekvési tervről” COM(2006) 13 final című, illetve a CESE 1246/2005. számú, „Javaslat tanácsi irányelvre a hústermelés céljából tartott csirkék védelmét szolgáló minimumszabályok megállapításáról” COM(2005) 221 final – 2005/0099 CNS című véleményét; HL C 28., 2006.2.3.

3.3 Kétségtelen, hogy hosszadalmas folyamatról van szó, amely – szükségszerűen – objektív, mérhető, reprodukálható, tudományosan megalapozott állatvédelmi mutatók kialakításával, valamint a különféle termelési rendszerek értékelésével párhuzamosan kell hogy történjen. Ettől függetlenül minél előbb le kell fektetni az állatbarát módon előállított termékekre vonatkozó közös címkézési rendszer kialakítását szolgáló keretet és alapelveket, egyrészt a munkák előkészítése érdekében, illetve azért, hogy folyamatosan be lehessen építeni a rendszerbe a szabványosított állatvédelmi mutatókat. Ennek érdekében a lehető leghamarabb el kell érni, hogy az érintettek megértsék és elfogadják annak a közös rendszernek az irányvonalait és kialakítását, amelyet minden állati eredetű termék esetében, lehetőleg önkéntes és rugalmas alapon, alkalmazni kell.

3.4 Ez a folyamat nyilvánvalóan nemcsak az állatvédelmi szempontokat érintő rendelkezésre álló ismeretek hiánya és azok jelentéshierarchiája miatt lesz bonyolult, hanem a következő szempontok miatt is: a termelési viszonyok és a fogyasztói preferenciák sokszínűsége; a különböző szokásoknak és képzettségi szintnek a véleményalkotásra gyakorolt befolyása; az élelmiszer-ágazati verseny; a hatályos jogi rendelkezések sokfélesége; a magánszférában használatos minőségjelzések tartalmi összehasonlításából adódó nehézségek; valamint az Európai Unióba történő import kapcsán a magán- és állami ellenőrzőállomásokba vetett bizalom hiánya.

3.5 A világos és informatív címkézés mindenképpen kulcsfontosságú azoknak a termelési és tenyésztési technológiáknak az ösztönzése szempontjából, amelyek jobban megfelelnek az állatok érdekének. Az ökotermékek és az alternatív tojástermelési rendszerek terén szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a címkézési szabályok révén lehetőség nyílik arra, hogy a jobb állatjólét szempontjából befolyásolhassák a termelési rendszereket.

3.6 A címkézési szabályok az Európai Unió hatáskörébe tartoznak. Ezek hosszas viták és érdek-összeütközések kiváltói; az Európai Bizottság szándékában áll, hogy 2007 végéig egy módosított címkézési irányelvjavaslatot terjesszen be⁽⁵⁾. A releváns és átlátható címkézések nem ritkán kompromisszumok eredményei, melyek figyelmen kívül hagynak egyes kívánásokat és követeléseket. Ez elsősorban olyan élelmiszerekre érvényes, melyek esetében gyakran hallható, hogy a címkézési követelmények túl átfogóak. Az élelmiszer-felügyeletért felelős hatóságok szkeptikusak a még átfogóbb címkézést illetően, mivel az azzal

⁽⁵⁾ A Welfare Quality® egy EU által finanszírozott kutatási program, amelyben 39 olyan intézet és egyetem vesz részt, amelyek különleges szakértelemmel rendelkeznek az állatvédelem terén. A program keretében tudományos alapokon nyugvó állatvédelmi normákat és gyakorlati stratégiákat kell kidolgozni, annak érdekében, hogy az állatvédelmi szempontot beépítsék a mezőgazdaság-feldolgozás-kereskedelelem-értékesítés láncba, és hogy a fogyasztók számára biztosítsák a megfelelő információkat.

a veszéllyel járna, hogy az élelmiszertulajdonságokra vonatkozó alapvető információkat egyéb információk a háttérbe szorítanák. Ráadásul a fogyasztók nem biztosak abban, hogy az élelmiszereken található további, különösen az etikai ismertetőjegyekre vonatkozó információk hasznosak-e. A fajtaspecifikus termékek címkézése során ezért meg kellene elégedni egy kisebb logóval, amely színjelöléssel, csillagokkal vagy pontokkal kombinálva kiegészíti a meglévő címkézéseket.

4. Az EU-ba történő behozatal

4.1 A további EU-s jogi megkötések és megszorítások azt a kockázatot rejtik magukban, hogy az alacsonyabb követelményekkel rendelkező országokból történő behozatal hátrányosan befolyásolhatja az EU-termékek előállítását és kereskedelmét, és piacrész-vesztéshez vezethet a világpiacra. A 30 országra és 500 millió lakosra kiterjedő belső piaccal rendelkező Európában ⁽⁶⁾ az állatok jóléte érdekében tett intenzívebb erőfeszítések az Unión kívüli államokban és ezen államok EU-ba történő kivitele terén is ösztönzést jelentenének. A Világbankhoz tartozó Nemzetközi Pénzügyi Társaság (IFC) nemrég rámutatott, hogy világszerte növekszik az állatok jóléte iránti érdeklődés, és mind az elsődleges termelés, mind az ipari feldolgozás terén alkalmazkodni kell ehhez a fejleményhez ⁽⁷⁾.

4.2 Az Európai Unióban nevelt, levágott és feldarabolt állatoknak, amelyekből feldolgozva vagy feldolgozatlanul termékeket készítenek, magától értetődően meg kell felelniük az EU-s minimumkövetelményeknek, így ezen a területen felesleges a címkézés. Ennek ellenére gyakran hallható az a jogos követelés, hogy az importtermékek esetében adják meg a származási helyet, vagy úgy címkézzék őket, hogy közvetlenül vagy közvetetten felismerhető legyen, hogy ezek a termékek megfelelnek-e az Európai Unió minimumkövetelményeinek. Az EGSZB korábbi véleményei már tartalmaztak utalásokat arra nézve, hogy hosszú távon a mezőgazdasági termékek kereskedelme során az állatvédelmi szempontokat teljesen indokolt kívánalmaknak kellene tekinteni, hogy ezáltal a beszállításkor követelni lehessen a minimumkövetelmények betartását. Ennek fényében alaposabban meg kellene vizsgálni, hogy a behozott termékek esetében mennyire egyszerű a származási országra vonatkozó kötelező címkézés követelménye. Abban az esetben, ha nincs rá garancia, hogy eleget tesznek az EU-s minimumkövetelményeknek megfelelő szabványoknak, meg kell vizsgálni, hogy megengedhető-e az „ismeretlen előállítási mód” megjelölés.

4.3 Az állatvédelmi címkézés kötelező európai szabályainak megfelelő európai mezőgazdasági termékek összességének figyelembevétele érdekében, valamint az Európán kívülről származó,

⁽⁶⁾ Ide tartozik többek közt Norvégia, Izland és Liechtenstein, amelyek ugyancsak az EU belső piacának (az Európai Gazdasági Térségnek) részét képezik.

⁽⁷⁾ *Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare* (Üzleti lehetőségek teremtése az állatjólét javításával), a Világbank Nemzetközi Pénzügyi Társasága (IFC), 2006. április. Az IFC-nek 178 ország a tagja és főként olyan, fejlődő országokban történő beruházásokra szólít fel, amelyek a fejlett országokba történő exportot segítik. Az állatok jólétének vonatkozásában egyes országokban hagyományos magatartáskódexek érvényesek, a tulajdonképpeni törvényi szabályozások azonban hiányoznak. Erre példa Svájc, Ausztrália, Új-Zéland, Argentína és Brazília.

nem ezen szabályok alá tartozó termékektől való megkülönböztetésük céljából meg kellene jelölni a terméket alkotó mezőgazdasági nyersanyag származási helyét (ahol az adott nyersanyagot termelték vagy tenyésztették), mégpedig az alábbi formában:

- „EU-mezőgazdaság”, ha a terméket alkotó nyersanyagot az EU-ban termelték vagy tenyésztették;
- „nem EU-mezőgazdaság”, ha a terméket alkotó nyersanyagot az EU-n kívül termelték vagy tenyésztették;
- „EU- és nem EU-mezőgazdaság”, ha a terméket alkotó nyersanyag egy részét az EU-ban, más részét pedig az EU-n kívül termelték vagy tenyésztették.

Az „EU” és „nem-EU” megjelölések adott esetben helyettesíthetők vagy kiegészíthetők az adott ország megjelölésével, amennyiben a terméket alkotó nyersanyagokat ott termelték vagy tenyésztették.

4.4 Bármilyen szabályozás kiindulópontja és alapfeltétele ugyan a WTO-rendeletekkel való összeegyeztethetőség kell hogy legyen, ez azonban nem jelenti azt, hogy az Európai Unió, ahogy az korábbi EGSZB-véleményekben említésre került, nem érezhetne készletet arra, hogy egyoldalú lépéseket tegyen a jogi helyzet kiigazításának szükségszerű megértéséhez. Az importőröknek és a kiskereskedelmi láncoknak rövid és hosszú távon is mindenképpen felelősséget kell vállalniuk azért, hogy harmadik országokból származó import esetén tanúsítványok és egyéb hasonló garanciák révén biztosítsák a megfelelő követelmények betartását.

5. Hagyományos hatósági szabályozás

5.1 Az EU-ban számos minimumkövetelményt határoztak meg az állatok jólétére vonatkozóan. Korábbi határozatok arra kötelezik az Európai Bizottságot, hogy az elkövetkezendő években javaslatokat nyújtson be ezek átdolgozására és aktualizálására ⁽⁸⁾. A minimumkövetelményeket, gyakran nehéz politikai tárgyalásokat követően, részletes jogi aktusokban fektették le. A jövőben a minimumkövetelményeknek még inkább tudományos ismereteken és a fennálló viszonyok objektív elemzésén kellene alapulniuk, ami talán a politikai folyamatot is megkönnyítené. A szabályokat ezért mindig az éppen meglévő tudásszintnek megfelelően, szakszerűen és megalapozottan kell meghatározni, amely figyelembe veszi a gyakorlati és a szabályoknak megfelelő lehetőségeket az elsődleges termelés, a szállítás, az állatok elkábítása és levágása terén. A jövőben is mindenképpen így, azaz állami jogi szabályozás révén kell meghatározni a minimumkövetelményeket.

⁽⁸⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az állatjólétért és az állatok védelméért 2006 és 2010 között folytatott közösségi cselekvési tervről, COM(2006) 13.

5.2 Az ökotermékekre vonatkozó önkéntes címkézési rendelkezéseket és a friss tojás értékesítése során a termelési technológia kötelező jelölését is részletesen kidolgozták a közösségi jogalkotási aktusokban. Más szóval, a címkézést érintő, közelebről meghatározott megnevezések alkalmazása során be kell tartani az EU-s jogszabályokat. Ezáltal kell biztosítani a tisztességes versenyfeltételeket, valamint a megbízható fogyasztói információkat. Ez a fajta címkézés, amely átfogó, kötelező érvényű követelményeket foglal magában, a fogyasztók kívánásán alapul, illetve fontos a piac működése szempontjából, mivel azon márkanevek használatát szabályozza, amelyeket a fogyasztók meghatározott termelési formákhoz társítanak. Emellett megteremtődnek a csalások és tévedések kiküszöböléséhez szükséges minimális jogi feltételek. A tapasztalatok ezen a téren is azt mutatták, hogy a szempontok meghatározása nehéz és időigényes feladat. Olyan átfogó munkáról van szó, amely a vállalkozások és a tagállami felügyelő szervek számára nyilvántartással, könyveléssel és ellenőrzésekkel jár. Ennek ellenére a jelenleg alkalmazott szabályozási rendszert továbbra is fent kell tartani ezeken a területeken.

5.3 A brojlercsirkék védelmét szolgáló minimumkövetelményekre tett javaslat vonatkozásában az Európai Bizottság legkésőbb két évvel a minimumkövetelmények elfogadása után egy jelentés benyújtását tervezi „a csirkehúsról, húsipari termékekre és készítményekre vonatkozó, közösségi szintű, kötelező, harmonizált és specifikus címkézési rendszer bevezetésének lehetőségéről, amely az állatjóléti szabványoknak való megfelelésen, (...) alapszik.”⁽⁹⁾ Ezáltal adott esetben a címkézési szabályok hatálya alá eső tojástermelési technológiákat érintő meglévő, különböző termelési formákra vonatkozó közösségi rendelkezések mellett egy párhuzamos szabályrendszer jön létre.

5.4 A klasszikus szabályozási modell azonban csak akkor alkalmazható, ha meg lehet különböztetni a pontosan definiált termelési formákat, amelyek átláthatók a fogyasztók számára. Ez vonatkozik az ökológiai rendeleterre is, amely elsősorban a környezetvédelmi szempontokat veszi figyelembe, és nem említi meg külön az állatvédelmet. A modell alkalmazható lehetne a brojlercsirke esetében is, amennyiben a fogyasztó képes a címkézés hátterének megértésére és emlékezni tud rá; átláthatatlannak bizonyul azonban, amennyiben több állati termékre is kiterjesztik.

5.5 Tekintettel a kibővített EU eltérő termelési viszonyaira és a jövőbeli piaci fejlődésre, a hagyományos szabályozás túl merev és túl bonyolult is. Fennállna annak veszélye, hogy lefékezne vagy – a bonyolult ellenőrzési folyamatok és a termelési folyamatok természetes különbségeinek nehéz figyelembevétele miatt – megállítaná a fejlődést. Ez a politikailag és adminisztratív szempontból igényes modell ráadásul nem elég vonzó a piaci szereplők számára; továbbá csökkentené azoknak a magánszférában alkalmazott minőségjelzéseknek a vonzerejét is, amelyek például egy meghatározott régió termelésére vonatkoznak. A tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben az önkéntes

címkézéssel áttérnek a kötelezőre, tartani kell attól is, hogy nő az ellenőrzésre szánt adminisztratív ráfordítás.

5.6 A „klasszikus” hatósági modell erőteljesebb EU-s szintű, hatósági címkézések alkalmazásával történő használata tehát nem célravezető. Ez vonatkozik az egyes országok címkézési szabályozásaira is, melyek elméletileg ellentétesek a belső piaccal. Az olyan címkézésnek is, mely azt jelzi, hogy a termék megfelel az EU-s minimumkövetelményeknek, csak akkor lenne értelme, ha – mint ahogyan a tojástermelési rendszerek esetében – egy különböző szinteken megvalósuló címkézés részéről lenne szó.

6. A „környezeti modell”

6.1 Egy alapvetően önkéntes, a közösségi ökocímke odaítélési szabályainak⁽¹⁰⁾ megfelelő címkézési rendszer és a megfelelő nemzeti szabályozások kevésbé alkalmasak arra, hogy ösztönözzék az állatjóléti szempontoknak jobban eleget tevő termelési és tenyésztési technológiák fejlesztését. Az élelmiszeripar és a kereskedelem ezeken a területeken inkább a saját minőségjelzések továbbfejlesztését részesítené előnyben. Igaz ugyan, hogy a „környezeti modell” nagyobb hasonlóságot mutat az állati termékekre vonatkozó, önkéntes alapú, javasolt modellel, mégsem lenne alkalmas arra, hogy az objektív állatvédelmi kritériumok bevezetésének alapja legyen, mint ahogy egy, az EU-s ökocímke szabályozásának megfelelő modell is túl bürokratikus lenne az állatvédelmi címkézés számára.

6.2 A jelenlegi ökocímkek esetében alapvetően egy titkárság van azzal megbízva, hogy segítsen az érintetteknek a törvényi kötelemények túlmutató környezeti kritériumok meghatározásában. Ez a titkárság tájékoztató tevékenységet is végez a fogyasztók és a vásárlók számára. Ennek a módszernek az az előnye, hogy a címkézést alapvetően minden termékre fel lehet használni, és így a szinergiák és a szabályozás jobb ismertsége révén szélesebb felhasználási területet ér el. Az adatokat egy semleges harmadik fél garantálja, ami objektív és ellenőrzött bizonyíték arra nézve, hogy a terméket környezetbarát módon állították elő és az egész termékélettartam alatt is környezetbarát módon használják fel.

6.3 Az állati termékeknél a kritériumokat, mint például az állatfajok felnevelésének és az egyes termelési viszonyoknak az ismérveit, szakértőknek kell egyénileg meghatározni, tudományos szempontok és a termelési rendszerek beható értékelése alapján. Ezáltal alapos és specifikus szakmai értékelésekre van szükség. Az állatok jólétét jobban szem előtt tartó termelési és tenyésztési technológiák ösztönzése érdekében azonban a fogyasztók számára a „környezeti modell” révén biztosított hiteles adatokat kell használni a piaci alapú, közös címkézés és az önkéntes alkalmazás formájában, amely megfelel bizonyos, a törvényi kötelemények túlmutató etikai szempontoknak.

⁽⁹⁾ Javaslat tanácsi irányelv a hústermelés céljából tartott csirkék védelmét szolgáló minimumszabályok megállapításáról, COM(2005) 221, 2005.5.30.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1980/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a közösségi ökocímke módosított odaítélési rendszeréről, HL L 237., 2000.9.21., 1-12. o.

7. A magánszférában alkalmazott minőségjelzések

7.1 A magánszférában használatos minőségjelzések a piaci törvények szerint, a tisztességtelen reklám törvényi tilalmának betartásával, különösebb hatósági beavatkozás nélkül működnek. Ezek rugalmas rendszerek, képesek állandóan alkalmazkodni a fejlődéshez. Az állatvédelem szempontjából azonban mégsem tekinthető optimálisnak a címkézés. Az egyre növekvő árukínálat megnehezíti a fogyasztó számára az áttekinthetőséget és azt, hogy képes legyen különbséget tenni az eltérő címkézés között. Az értékesítés olykor a termelési viszonyok téves képét kelti: a terméknek tulajdonított tulajdonságok nem alapulnak feltétlenül szakmai ismerveken, ami többek között a kellőképpen objektív ismeretek hiányának tudható be. Mindez a hitelesség csorbulását és a komolyabb termékek és jobb termelési viszonyok rovására történő versenytorzulást eredményezi. Ráadásul az ipar és a kereskedelem készletre érezheti magát arra, hogy a verseny függvényében, nem mindig elfogadható módon változtasson a kritériumokon, ami gondokat okoz a haszonállat-tenyésztők számára.

7.2 Ezek miatt szükséges a termelés számára a szakmai szempontok meghatározása. Ebben a vonatkozásban az Európai Bizottság javasolta egy központ vagy laboratórium felállítását, amelynek többek között az lenne a feladata, hogy objektív állatvédelmi mutatókat dolgozzon ki⁽¹⁾; az Európai Bizottság azt várja továbbá, hogy az idevágó közösségi jogalkotásban a mérhető mutatók további alkalmazása a 2009-ben lezárandó „Welfare Quality” kutatási program eredményei alapján történhet. Ugyanakkor fontos, hogy figyelemmel kísérjék az egyéb tagállami kutatásokat és fejlesztéseket is.

7.3 A magánszférában alkalmazott minőségjelzések mellett ezért a jövőben mindenképpen erőfeszítéseket kell tenni bizonyos olyan termelési és tenyésztési technológiák fejlesztésének elősegítése – mint a legjobb megoldás – érdekében, amelyek az állatok jólétére nagyobb figyelmet fordítók, tudományosan megalapozott mutatókra épülnek. Ezáltal lehetővé válna a vállalkozások számára, hogy megtartsák és továbbfejlesszék saját címkézéseiket, és hogy tényleges, objektív alapon megkülönböztessék magukat konkurensaiktól. A fogyasztóknak pedig esélyük lenne rá, hogy vásárlási döntéseiket saját meggyőződésük és preferenciáik alapján, pontos információkra támaszkodva hozzák meg. Így a rendszer a piaci feltételekkel összhangban, a felesleges hatósági beavatkozások nélkül működhet. Ennek kapcsán megemlíthető, hogy a termék megfelel a pártatlan ellenőrzés által biztosított EU-szabványoknak.

8. Állatvédelmi címkézésre tett javaslatok

8.1 Fontos, hogy meghatározzák a közös címkézési rendszer keretét és alapjait, hogy ezáltal megkezdődhessenek a munkák, és többek között a Welfare Quality projekt már rendelkezésre álló, elégséges részeredményei alapján szabványosított

állatvédelmi mutatókat építhessenek be a rendszerbe. Ekkor szakértők és adott esetben a javasolt állatvédelmi központ kidolgozhatná a szükséges objektív kritériumokat. Ennek során súlyozni kell a különböző mutatókat, amelyek az állatok egész élettartamára kiterjednek. Ezeket a mutatókat gyakorlati és reális termelési viszonyokra kell átültetni, hogy a kutatás, a fejlesztés és az új technológiák alkalmazásának összhatása optimálisan alakuljon⁽¹²⁾.

8.2 Ez minden haszonállatra és a legalapvetőbb állati termékekre vonatkozó szabványokat eredményezhet, ha a már említett központ vagy például az európai szabványügyi intézetek megkapnák a tervbe vett címkézési szabályozásra vonatkozó felkérést. Biztosítani kell az egyes mutatók mérhetőségét és ellenőrizhetőségét. Az állatvédelmi címkézés alapjául lehetőség szerint mérhető és reprodukálható állatvédelmi mutatóknak és nem csak az alkalmazott termelési rendszereknek kell szolgálni.

8.3 Így a kereskedelem és az ipar önkéntes alapon bevezethetne egy, az EU által elismert, állati termékekre vonatkozó pecsétet, amely tanúsítja, hogy eleget tettek az EU-s minimumkövetelményeknél szigorúbb szabványoknak. A szigorúbb szabványoknak valamilyen jogi aktuson kell alapulniuk, hacsak jogilag nem lehetséges, hogy közvetlenül a közös szabványokra hivatkozzanak. A szabványok például három különböző szint kiválasztásakor 20, 40 és 60 %-kal szigorúbbak lehetnének a minimumkövetelményeknél, amennyiben ezt az adott állatfaj és termék esetében szakmailag indokoltnak tartják. A vállalkozások önkontrollja egy, az EN-ISO17000 idevágó európai és nemzetközi ISO-szabványai szerint működő vagy az EN ISO 45011 szabvány alapján tanúsítványt kiadó szervként akkreditált pártatlan ellenőr, intézet, szervezet, illetve erre szakosodott, tanúsítványt kiadó testület közreműködésével garantálhatja a specifikus követelmények betartását és a címkézés használatának ellenőrzését. Nincs viszont tervbe véve az, hogy egy logó vagy annak használatának engedélyezéséről, az azzal járó közigazgatási és ellenőrzési mechanizmusokkal, esetenként hozzanak döntést.

8.4 A címkézést kombinálni lehetne színekkel, csillagokkal vagy pontrendszerrel, amelyekkel ki lehet egészíteni a már meglévő ipari címkézéseket, amennyiben ez nem okoz eltéréseket ezek és a közös címkézési szabályozás, valamint a meglévő márkajelzések között. A rendszer ugyanilyen feltételek mellett alkalmazható lenne az importárúk esetében is, és ezáltal nem okozna gondot a WTO-szabályokat illetően.

9. Kiegészítő intézkedések

9.1 Megfontolandó, hogy a mindenkori címkézés felelősei EU-s támogatással létrehozzanak egy internetoldalt és egy adatbázist, amelyek a javasolt címkézési szabályozások és a különböző állatvédelmi címkézések és szabályozások leírását tartalmazzák. Ezen a fórumon a vállalkozások információkat tehetnek közzé termékeikről, és ezáltal jelezhetnék, hogy etikai

⁽¹⁾ Ahogy az EGSZB a cselekvési tervre vonatkozó véleményében felvette, a laboratóriumot vagy központot globálisan és az EU legfontosabb kereskedelmi partnereivel közösen kellene kialakítani, hogy ezáltal az ott kifejlesztett módszerek nemzetközileg elismertek legyenek.

⁽¹²⁾ A szóban forgó mutatóktól elvárják, hogy az adott állatfaj minden lényeges jellemzőire kiterjedjenek, azaz az alábbiakat foglalják magukban: tenyésztési ismervek, elhelyezési körülmények, napi ellenőrzés, betegség és egészségügyi szempontok, az anyától való leválasztás, állatorvosi beavatkozások, ideértve a vágóhídra történő szállítást, az elkábítást és a levágást.

szempontból felelősségteljesen tevékenykednek. Ugyanezek az információk elérhetőek lehetnének például a kiskereskedelmi boltokban is. Az adatbank ötletforrásként is szolgálhatna az ezen a téren végbemenő további fejlesztés szempontjából. Elősegítené az átláthatóságot; a bírálat lehetősége, illetve csalás és a fogyasztók félrevezetése esetén a lebukás veszélye hozzájárulhatna egyfajta önfegyelemhez és belső kontrollhoz.

9.2 Mindemellett megfontolás tárgyai lehetnének a hamis és félrevezető reklámszövegeket büntető szigorúbb rendelkezések is, azaz visszaélés esetén szigorúbb szankciókat kellene fontolórára venni, mivel nincs tagállami hatósági ellenőrzéssel egybekötött engedélyezési rendszer. A vállalkozások természetesen használhatnak olyan, a valóságnak megfelelő állításokat a reklámozás során, amelyek nem vezetnek félre a fogyasztókat. Mindenesetre a cégek egyedüli felelőssége, hogy garantálják, hogy a termékről közölt állítások – akár pártatlan fél által igazoltak, akár nem – megfelelnek a valóságnak.

9.3 Egy további és egyben a legegyszerűbb lehetőség az lenne, hogy kizárólag a magánszférában használatos címkézés szabályozásának továbbfejlesztését ösztönöznék, mégpedig a fogyasztókat és a kiskereskedőket célzó felvilágosító kampányok révén. Mint ahogyan azonban már a bevezetőben említettekből kiderül, ez nem lehet elegendő. Függetlenül attól, hogy milyen címkézési szabályozás vagy egyéb intézkedés kerül kiválasztásra,

mindenképpen átfogó felvilágosító kampányokra lenne szükség, mielőtt ennek feltételei adottak. Ez a véleményformálók részére rendezett konferenciák, illetve a televízió vagy újságcikkek révén valósítható meg, melynek során az Európai Bizottságnak és a felelős tagállami szervezeteknek, többek között gazda-, fogyasztói és állatvédelmi szervezetekkel is együttműködve, meghatározó szerepet kellene játszaniuk.

9.4 Mindeközben egyre sürgetik a kötelező nemzeti eredet-címkézés használatát, mivel általánosan megfigyelhető a hazai termékek előnyben részesítése. A gazdaság azon kijelentése dacára, hogy ezáltal fennáll a verseny torzulásának veszélye, eddig az volt az alapelv, hogy nemzeti szinten az EU minimumkövetelményeinél szigorúbb állatjóléti szabályokat lehet hozni. Amennyiben az egyes tagállamok a szubszidiaritás elvének alkalmazásával a termelési viszonyokhoz és a fogyasztói érdekekhez mérten saját hatáskörükben dolgozhatnak ki címkézési rendszereket, akkor ez a fajta megközelítés hamar a hazai termékek egyoldalú favorizálásává válhat, mint ahogy a kötelező nemzeti címkézés minden formája is alapvetően ellentétes a belső piaccal és az EU versenyszabályaival. Azoknak a tagállamoknak viszont, amelyek egy vagy több szakterületre szigorúbb kötelező minimumkövetelményeket vezetnek be, adott esetben módjukban áll, hogy ezeket beépíttessék a javasolt címkézési rendszerbe.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet módosításáról és a XI. melléklet tartalmának meghatározásáról”

COM(2006) 7 final – 2006/0008 (COD)

(2007/C 161/18)

2006. február 10-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2007. február 22-én elfogadta. (Előadó: Wolfgang GREIF.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 163 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás

1.1 Az EGSZB szerint célszerű a tagállamok közötti szociális biztonságra vonatkozó új koordinációs rendelet mielőbbi alkalmazására törekedni, ami a tervezet formájában létező végrehajtási rendelet gyors hatálybalépését ugyanúgy magában foglalja, mint a megegyezést az itt tárgyalt rendeletről, amely a 883/2004/EK rendelet XI. mellékletének tartalmát határozza meg.

1.2 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az egyenlő bánásmód ezen alapelvének korlátlan alkalmazása, amely a szociális biztonság terén lehetetlenné teszi a nemzeti jogalkotásnak a belföldi biztosítási eseményekre való bármilyen korlátozását, jelentős következményekkel járna a szociális biztonsági rendszerekre nézve.

1.3 Az EGSZB elismeri, hogy ezért szükségesek bizonyos, a tagállamokban előforduló különleges esetekre vonatkozó bejegyzések a XI. mellékletben annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a nemzeti szabályozások és a 883/2004/EK rendelet szövegének ütközése. Az EGSZB a bejegyzések elburjánzásának kerülésére és esetleg számuk korlátozására szólít azonban fel attól függően, hogy a speciális bejegyzések valóban szükségesek-e az adott tagállamban a koordinációs szabályok működéséhez, és megfelelnek-e az arányosság elvének.

1.4 Az EGSZB szerint különösen fontos leszögezni, hogy a koordinációs gyakorlatból semmi esetre sem szabad annak kiderülnie, hogy a XI. melléklet bejegyzései hátrányos következményekkel járnak a polgárok számára.

1.5 A mellékletbe felvett bejegyzések az EGSZB számára nem jelentenek felismerhető problémát, sem a Közösségen belül mozgó biztosítottak, sem a vállalatok és a szociális biztonsági intézmények számára. A bejegyzéseknek nem szabad elnyomniuk azokat az előnyöket, amelyeket a koordináció a kedvezményezettek számára jelent.

1.6 Az EGSZB elismeri, hogy minden résztvevő sikeresen törekedett az egyszerűsítésre, ennek eredményeképpen a

XI. melléklet egyértelműen kevesebb bejegyzést tartalmaz, mint az 1408/71/EGK koordinációs rendelet ennek megfelelő VI. melléklete.

1.7 Az alaprendelet gyors gyakorlati alkalmazhatósága érdekében ezért az EGSZB felszólítja a tagállamokat, hogy e gyors átállás elősegítése céljából már most lássák el szociális biztonsági intézményeiket a szükséges személyi és technikai erőforrásokkal.

2. Bevezetés és a rendeletjavaslat háttere

2.1 A tagállami szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló közösségi előírások jelenleg az 1408/71/EGK rendeletben („alaprendelet”) és végrehajtási rendeletében, az 574/72/EGK rendeletben találhatók, amelyeket több mint 30 évvel ezelőtti hatálybalépésük óta többször módosítottak és aktualizáltak.

2.1.1 A rendeletek célja meghozni a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy a hatályuk alá tartozó személyek, akik egy másik tagállamba utaznak, ott tartózkodnak vagy laknak, ne veszítsék el szociális biztonsági jogosultságaikat. A tagállamok között mozgó biztosítottaknak nem szabad mobilitásuk révén hátrányt szenvedniük, és nem szabad rosszabbul bánni velük, mint a nem mobilis biztosítottakkal. E jogosultságok megőrzésének biztosítása érdekében a rendeletek a koordináció gyakorlatának alapelveit, valamint a szociális biztonság különböző területei által támasztott különleges követelményeknek megfelelő különféle módozatokat tartalmaznak.

2.2 Az 1408/71/EGK rendelet helyébe a 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet lép, amelyet már 2004. április 29-én elfogadtak.

2.2.1 Az új 883/2004/EK rendelet 89. cikke szerint végrehajtását egy további, a jelenlegi 574/72/EGK végrehajtási rendelet helyébe lépő rendelettel kell szabályozni. A tervezet formájában 2006. január 31. óta létező végrehajtási rendeletet ⁽¹⁾ jelenleg tárgyalja az Európai Parlament és a Tanács, az EGSZB pedig már kidolgozott róla egy külön véleményt ⁽²⁾.

⁽¹⁾ HL C 318., 2006.12.23.

⁽²⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról” COM(2006) 16 final – 2006/0006 (COD), CESE 1371/2006, előadó: Wolfgang GREIF, HL C 324., 2006.12.30.

2.2.2 A 883/2004/EK rendelet csak a végrehajtási rendelet hatálybalépésével válik alkalmazhatónak, és a szociális jogszabályok koordinációját érintő számos benne foglalt egyszerűsítés, pontosítás és javítás is csak akkor válik minden felhasználó számára elérhetővé. Addig az 1408/71/EGK rendelet és az 574/72/EGK végrehajtási rendelet továbbra is korlátozás nélkül alkalmazandó.

2.3 A 883/2004/EK rendelet (41) preambulumbekzdése szerint „A koordinációs szabályok alkalmazásának megkönnyítése érdekében szükség van olyan különös rendelkezések megállapítására, amelyek megfelelnek a nemzeti jogszabályok sajátos jellemzőinek”. A 883/2004/EK rendelet XI., e vélemény tárgyát képező mellékletében éppen ezekről „a tagállamok jogszabályainak alkalmazására vonatkozó különleges rendelkezésekről” van szó.

2.3.1 A 883/2004/EK alaprendelet az alapvető koordinációs szabályokat állapítja meg. A végrehajtási rendelet egyfajta „használati utasítás” az alaprendelethez, és inkább az igazgatástechnikai kérdésekkel foglalkozik. A 883/2004/EK rendelet XI. mellékletében speciális szabályok találhatók, amelyek az egyes tagállamok jogrendszeréhez illeszkednek az új koordinációs szabályok problémamentes alkalmazása érdekében.

2.3.2 A XI. melléklet célja tehát az, hogy a szociális biztonság tagállami rendszerei ne ütközzenek a koordinációs szabályozással. Egyes nemzeti jellegű szabályozásokat a XI. mellékletben rögzítve kell biztosítani, hogy ne mondjanak ellent a koordinációnak. A XI. mellékletnek ezáltal biztosítania kell a nemzeti és közösségi jogszabályok problémamentes együttműködését a koordináció során a tagállamok szociális biztonsági rendszereinek terén.

2.4 A XI. mellékletben minden tagállamra vonatkozóan külön bekezdés lesz. Az egyes tagállamokra vonatkozó bejegyzések terjedelme különböző lesz, a nemzeti jogrendszertől függően.

2.5 Az új, 883/2004/EK koordinációs rendelet elfogadásakor 2004-ben egyelőre teljesen üresen hagyták a XI. mellékletet. Megegyeztek abban, hogy tartalmát egy következő rendelet fogja meghatározni. Ez a rendelet most tervezet formájában létezik ⁽³⁾.

2.5.1 A XI. melléklet nemcsak a 883/2004/EK rendeletre vonatkozik, hanem magára a végrehajtási rendeletre is. A három szöveget nem lehet egymástól függetlenül értelmezni. Ennek megfelelően a szociális kérdésekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport a XI. melléklet tartalmát a végrehajtási rendelet megfelelő tartalmaival párhuzamosan tárgyalja. Az Európai Bizottság

⁽³⁾ COM(2006) 7 final.

által 2006 januárjában előterjesztett két rendeletervezetet tehát egyszerre vitatják meg a Tanácsban.

2.5.2 Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a végrehajtási rendelet hatálybalépéséig meg kell határozni a XI. melléklet tartalmát. A XI. melléklet véglegesítése tehát további feltétele az új szociális biztonsági koordinációs szabályok alkalmazásának. A jelen rendelet jogalapja az EK-Szerződés 42. és 308. cikke. Eszerint a hatálybalépéshez a Tanácsnak egyhangúan kell döntenie az Európai Parlamentben alkalmazott együtdöntési eljárással összhangban.

2.6 Az Európai Bizottság 2006. január 24-én előterjesztett egy javaslatot, amely módosítja a 883/2004/EK rendelet egyes pontjait és meghatározza a XI. melléklet tartalmát. Ez a javaslat a tagállamokkal való konzultáció után készült. A – még nem alkalmazható – 883/2004/EK rendelet egyes pontjainak módosítása abból adódik, hogy a tagállamok kérésére a XI. mellékletbe felveendő egyes kérdések horizontális kérdéseknek tekinthetők, amelyeket minden tagállam számára szabályozni kell. Ezeknek az alaprendeletbe történő felvétele révén feleslegessé válik, hogy több tagállamnál ugyanazok a bejegyzések szerepeljenek a XI. mellékletben.

3. Az EGSZB általános és részletes megjegyzései

3.1 Az EGSZB már több véleményében is üdvözölte a tagállami szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló új szabályozást mint fontos lépést a személyek szabad mozgásának javításához az unión belül, és különös örömet fejezte ki a rendelet kiterjesztett személyi és tárgyi érvényességi területe, a jelenleg érvényes szabályozáshoz képest történő egyszerűsítések és a szociális biztonsági intézmények közötti együttműködés javítására irányuló intézkedések felett.

3.1.1 Az EGSZB szerint célszerű az új koordinációs rendelet mielőbbi alkalmazására törekedni, ami a tervezet formájában létező végrehajtási rendelet gyors hatálybalépését ugyanúgy magában foglalja, mint a XI. melléklet tartalmáról való megegyezést. Az EGSZB ebben az értelemben minden szereplőt felszólít arra, hogy járuljon hozzá a végrehajtásirendelet-tervezet és a XI. melléklet tartalmát szabályozó, szóban forgó rendelet vizsgálatának mielőbbi felgyorsításához ⁽⁴⁾.

3.1.2 Az EGSZB emellett már az erről a végrehajtási rendeletről szóló véleményében is leszögezte, hogy a végrehajtási rendelet végleges elfogadásától a hatálybalépéséig meghatározott időtartam semmiképpen sem lépheti túl az európai bizottsági tervezetben szereplő hat hónapot ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Az EGSZB ezt kérte legutóbb a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és önálló vállalkozókra történő alkalmazásáról szóló véleményében (előadó: José Isaias RODRIGUEZ GARCÍA-CARO, HL C 24., 2006.1.31.), valamint a következő tárgyban alkotott véleményében is: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet részletes végrehajtási szabályainak megállapításáról” (COM(2006) 16 final – 2006/0006 (COD), előadó: Wolfgang GREIF, HL C 324., 2006.12.30.).

⁽⁵⁾ HL C 324., 2006.12.30., előadó: Wolfgang GREIF – 4.4.1. pont.

3.2 A XI. mellékletben a tagállamok kérhetnek bejegyzéseket azzal a céllal, hogy megtarthassanak bizonyos, számukra jelentős nemzeti rendelkezéseket. Ez a 883/2004/EK rendeletben meghatározott általános egyenlő bánásmód miatt szükséges, amely szerint minden, más tagállamban bekövetkezett, jogkövetkezménnyel járó szociális biztonsági tényállást és eseményt úgy kell kezelni, mintha az a saját tagországban történt volna ⁽⁶⁾.

3.2.1 Az egyenlő bánásmód azt jelenti, hogy például egy másik tagállam szociális biztonsági intézményétől kapott nyugdíjradék esetén ugyanolyan jogkövetkezményeknek kell érvényesülniük, mint a belföldi nyugdíj esetén. Ha pedig egy belföldön elszenvedett baleset következményeképpen a biztosított rokkantsági nyugdíjban részesül, akkor ezt külföldön elszenvedett baleset esetében is biztosítani kell számára.

3.2.2 Az Európai Bíróság eddig csaknem mindig az átfogóan értelmezett egyenlő bánásmód javára döntött a vendégmunkások védelmének biztosítása érdekében. A jelenleg alkalmazandó 1408/71/EGK rendelet nem ír elő általános egyenlő bánásmódot, csupán egyes, pontosan szabályozott esetekben mondja ki az egyenlőséget. A nem pontosan szabályozott esetek több alkalommal kerültek az Európai Bíróság elé. A Bíróság megengedhetetlennek minősítette például, ha az árvasági nyugdíj jogosultsági idejébe csak a belföldön teljesített szolgálati idő számít bele ⁽⁷⁾, vagy ha a rokkantsági időszakot csak akkor veszik figyelembe az öregségi nyugdíj esetében, ha az érintett a munkaképtelenség bekövetkeztékor az adott tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozott ⁽⁸⁾.

3.2.3 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az egyenlő bánásmód ezen alapelvének korlátlan alkalmazása, amely a szociális biztonság terén lehetetlenné tenné a nemzeti jogalkotásnak a belföldi biztosítási eseményekre való bármilyen korlátozását, jelentős következményekkel járna a szociális biztonsági rendszerekre nézve. A 883/2004/EK rendelet (9)-(12) preambulumbekezdései is azt mutatják, hogy az egyenlő bánásmód korlátozott. Így például biztosítani kell, „hogy a tényállásokkal vagy eseményekkel kapcsolatos egyenlő bánásmód elve ne vezessen objektíve indokolatlan eredményekhez, vagy ugyanarra az időszakra vonatkozó azonos típusú ellátások halmozódásához.” ((12) preambulumbekezdés). A (11) preambulumbekezdés pedig azt tartalmazza, hogy egy tagállamban felmerülő tények vagy események egyenlő kezelése semmilyen esetben sem teheti a másik tagállamot illetékké, vagy jogszabályait alkalmazandóvá.

3.2.4 Az egyenlő bánásmód nem kívánt következményeinek elkerülése érdekében a 883/2004/EK alaprendeletbe bekerült a több tagállamot érintő horizontális kivételek szabályozása. Az

⁽⁶⁾ Ld. a 883/2004/EK rendelet 5. cikkét

(„Az ellátásokkal, jövedelmekkel, tényállásokkal és eseményekkel kapcsolatos egyenlő bánásmód”).

„E rendelet eltérő rendelkezései hiányában, és a megállapított különös végrehajtási rendelkezések fényében a következőket kell alkalmazni:

- ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a szociális biztonsági ellátások és egyéb jövedelmek kézhezvétele meghatározott jogkövetkezményekkel jár, az ilyen jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak alkalmazni kell az olyan egyenértékű ellátások kézhezvételére, amelyeket egy másik tagállam jogszabályai alapján szereznek, illetve egy másik tagállamban szerzett jövedelemre;
- ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a jogkövetkezmények meghatározott tényállás vagy események bekövetkezésének tulajdoníthatók, az említett tagállamnak a hasonló tényállások vagy események bármely tagállamban történő bekövetkezését oly módon kell figyelembe vennie, mintha azok a saját területén következtek volna be.”

⁽⁷⁾ C-131/96. sz. ügy, Mora Romero, Európai Bírósági Határozatok Tára 1997, I-3676.

⁽⁸⁾ C-45/92. és C-46/92. sz. ügy, Lepore és Scamuffa, Európai Bírósági Határozatok Tára 1995, I-6497.

egy tagállamok rendszerét érintő speciális nem kívánt következmények a XI. mellékletbe való bejegyzéssel kerülhetnek el.

3.3 A XI. melléklet tartalma a tagállamok hozzájárulásán alapul. A tagállamok nemzeti szinten nem bocsáthatnak ki vagy nem hagyhatnak érvényben különleges esetekről szóló egyes rendelkezéseket anélkül, hogy bizonyos körülmények között ellentmondás ne keletkezne a 883/2004/EK rendelet szövegével. A XI. mellékletnek kell biztosítania, hogy a rendelet egyes pontjai bizonyos tagállamokra vonatkozóan úgy módosuljanak, hogy a rendeletet az egyes tagállamokban zökkenőmentesen lehessen alkalmazni.

3.3.1 A XI. melléklet ezért a bejegyzések esetleges nagy számát tekintve a hatálybalépés szempontjából kényes része a 883/2004/EK rendeletnek. Az EGSZB elismeri, hogy bizonyos bejegyzések szükségesek, a bejegyzések elburjánzásának kerülésére és esetleg számuk korlátozására szólít azonban fel attól függően, hogy a speciális bejegyzések valóban szükségesek-e az adott tagállamban a koordinációs szabályok működéséhez, és megfelelnek-e az arányosság elvének. Az EGSZB szerint különösen fontos leszögezni, hogy a koordinációs gyakorlatból semmi esetre sem szabad annak kiderülnie, hogy a XI. melléklet bejegyzései hátrányos következményekkel járnak a polgárok számára.

3.3.2 Az EGSZB tudatában van az ennek során tisztázandó kérdéseknek, mégis arra szólít fel, hogy az egyéni érdekek követése ne vezessen további késlekedésekhez az új koordináció alkalmazásában, főként arra való tekintettel, hogy a Tanácsnak egyhangúlag, az Európai Parlamentben alkalmazott együtdöntési eljárással összhangban kell határoznia erről.

3.4 Az egyes tagállamokat már a 883/2004/EK rendelet kidolgozása során felkérték, hogy nyújtsanak be javaslatokat az egyes jogszabályok problémamentes alkalmazásának biztosítása érdekében. A tagállamok körülbelül 150 bejegyzés felvételét kérték a XI. mellékletbe. Az Európai Bizottság szervei értékelték a javaslatokat, és megvitatták őket az adott tagállam tisztviselőivel. Végül körülbelül 50 javaslat felvételét fogadták el. Így jött létre a jelen európai bizottsági javaslat tartalma. Jelenleg a szociális kérdésekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport végzi a XI. mellékletben szereplő bejegyzések végső vizsgálatát, valamint foglalkozik a végrehajtási rendelet megfelelő fejezeteivel is.

3.4.1 Az EGSZB az egyes tagállamok szociális jogszabályainak részletkérdéseit érintő anyag összetettsége miatt nem fog részletesen állást foglalni az egyes bejegyzésekkel kapcsolatban. A mellékletbe felvett bejegyzések az EGSZB szerint első pillantásra nem jelentenek felismerhető problémát sem a Közösségen belül mozgó biztosítottak, sem a vállalatok és a szociális biztonsági intézmények számára.

3.5 A kérelmek többségének elutasítása is indokoltnak tűnik: egyes bejegyzéseket vagy redundanciájuk, vagy a 883/2004/EK rendelettel való összeegyeztethetlenségük miatt nem vettek fel a XI. mellékletbe. Más bejegyzési kérelmeket pedig a 883/2004/EK rendelet módosításait célzó javaslatokká alakítottak. Ezek olyan javaslatok, amelyek nem országspecifikusak, hanem általános jellegűek.

3.5.1 A 883/2004/EK rendelet módosításait célzó, a jelen rendelettervezetben szintén szereplő javaslatok révén elkerülhető volt, hogy a különböző tagállamokra vonatkozó több hasonló bejegyzés kerüljön a XI. mellékletbe. A melléklet így rövidebb, a rendelet egésze pedig áttekinthetőbb marad.

3.5.2 A horizontális kérdések ilyen összefoglalására példaként említhetjük a rendelettervezet 1. cikkét. A benne foglalt pontosítások számos tagállamot érintenek, ezért szisztematikusan a 883/2004/EK rendelet szövege módosítja őket, nem a XI. mellékletben szereplő számos bejegyzés.

3.5.2.1 Az 1. cikk (1) bekezdése a 883/2004/EK rendelet „Önkéntes vagy szabadon választható folytatódó biztosítás” című 14. cikkét módosítja. Ezen új cikk értelmében a tagállamok nemzeti jogrendjükben is meghatározhatják, hogy szociális biztonsági rendszerükben, amely az önkéntes biztosítást belföldi lakóhelyhez vagy előzetes belföldi foglalkoztatáshoz köti, csak akkor lehetséges az önkéntes biztosítás, ha az érintett az adott tagállam rendszerében valamikor már munkaviszony alapján biztosított volt. E kivétel lehetősége nélkül a 883/2004/EK rendelet 5. cikkében foglalt egyenlő bánásmód alapján az adott tagállamban mindenki önkéntesen biztosítva lehet, aki az Európai Unió valamely tagállamban lakóhellyel vagy munkaviszonnyal rendelkezett. Mivel az önkéntes biztosítás egyes tagállamok jogrendjében rendkívül előnyös feltételekhez kötött, a feltétel nélküli nyitás esetleg olyan következményekkel járna, amelyek kizökkentik egyensúlyából az adott tagállami rendszert, és amelyek súlyos problémák elé állítanák a tagállam biztosítottjait. Ezért született megegyezés abban, hogy minden tagállam előzetes foglalkoztatást írhat elő az önkéntes biztosítás feltételül.

3.5.2.2 Az 1. cikk (3) bekezdése a 883/2004/EK rendelet „Ellátások megállapítása” című 52. cikkét módosítja.

A cikk minden tagállam esetében, vagyis horizontálisan meghatározza, hogy az ellátások megállapítása során mely esetekben nem alkalmazható az úgynevezett arányos ellátás módszere ⁽⁹⁾.

– A cél minden esetben az, hogy a Közösségen belül mozgó biztosítottak ne kerüljenek rosszabb helyzetbe, mint a nem mobilis biztosítottak.

⁽⁹⁾ Az arányos ellátás módszere esetében a belföldi részjáradék kiszámítása időarányosan történik. Először fiktív számítással úgy számolnak, mintha minden biztosítási évet belföldön szerzett volna meg az érintett. Ezután a belföldi részjáradékot ezen elméleti érték olyan arányában állapítják meg, amely megfelel a belföldi biztosítási idő és az összes biztosítási idő arányának. Vannak azonban olyan esetek, amikor a csak a belföldi idő alapján történő számítás (autonóm nyugdíj) mindig magasabb eredményt ad, mint az időarányos számítás. Ezeket az eseteket a VIII. melléklet sorolja föl. Ilyenkor az illetékes intézmény eltekinthet az időarányos számításról.

– A teljesség kedvéért itt meg kell még említeni, hogy az Európai Bizottság által előterjesztett szövegjavaslatot a Tanácsban való megvitatás folyamán átdolgozták.

– A Tanácsban létrejött előzetes, részleges megegyezés szerint az olyan rendszerekben, amelyekben az ellátás megállapításához nem lényegesek az időszakok, nem kell az időarányos kiszámítást alkalmazni, ha szerepelnek a 883/2004/EK rendelet VIII. mellékletében.

– Ide tartoznak a meghatározott járulérendszer is, amelyekre az Európai Bizottság eredeti szövege hivatkozik.

3.5.3 Más horizontális témákat a végrehajtási rendeletre tett javaslatban vettek figyelembe. Ezek elsősorban technikai jellegű javaslatok. A XI. melléklet bejegyzései így valóban az egyes tagállamokra vonatkozó speciális intézkedésekre korlátozódnak.

3.6 Az EGSZB elismeri, hogy minden résztvevő sikeresen törekedett az egyszerűsítésre, ennek eredményeképpen a XI. melléklet egyértelműen kevesebb bejegyzést tartalmaz, mint az 1408/71/EGK koordinációs rendelet ennek megfelelő VI. melléklete.

3.6.1 Erre építve továbbra is meg kell fontolni, főként a XI. mellékletbe való esetleges jövőbeli (többek között csatlakozásuk következtében Románia és Bulgária részéről érkező) bejegyzési kérelmek esetében, hogy nem horizontális kérdéssről van-e szó, amelyet a rendszereknek megfelelően az alaprendeletben vagy a végrehajtási rendeletben kell szabályozni.

Ilyenek például a számos tagállamban létező védzáradékok az állami szociális ellátás keretében olyan személyekre vonatkozóan, akik politikai vagy vallási okokból, illetve származásuk miatt hátrányt szenvedtek szociális biztonsági jogi körülményeikben ⁽¹⁰⁾, vagy a háborús sérültekre, egykori hadifoglyokra, bűncselekmények vagy terrorizmus áldozataira vagy az egykori totalitárius rendszerek révén hátrányt szenvedőkre vonatkozó speciális szabályozások. Az ilyen védzáradékok, amelyek ugyan speciális csoportoknak szociális védelmet (pl. betegbiztosítást, nyugdíjkifizetést) vagy kompenzációs kifizetéseket nyújtanak, általában nem tartoznak a szociális biztonsági rendszerhez. Ezért az ilyen esetekre is célszerű lenne egy minden tagállamra vonatkozó megfelelő cikk az alaprendeletben, mellyel a rendelet hatálya alól általánosan ki lehet vonni az olyan előírásokat, amelyek állami juttatásokat, illetve kárpótlásokat szabályoznak, azonban nem tartoznak a szociális biztonság rendszeréhez.

⁽¹⁰⁾ Ld. a XI. mellékletben Ausztria 5. bejegyzését.

3.6.2 Az EGSZB ugyanakkor felszólítja az egyes tagállamok szakértőit, hogy az új koordinációs szabályokra tekintettel intenzíven vizsgálják át jogrendjüket. Adott esetben még minden olyan helyen bejegyzést kell tenni a XI. mellékletbe, ahol problémák merülhetnek fel a 883/2004/EK rendelet zökkenőmentes alkalmazására vonatkozóan. Ha a tagállami szociális biztonsági jogrendek nem felelnek meg a koordinációs szabályoknak, akkor ezáltal esetleg több európai bírósági eljárásra kerülhetne sor.

4. További megjegyzések a koordinációs gyakorlatról

4.1 A határokon átnyúló európai mobilitás előkelő helyen áll az uniós napirenden. A működő szociális biztonsági koordináció lényeges abból a szempontból, hogy milyen mértékben hasznosítják az EU polgárai. A polgárok joggal várnak gyakorlati előnyöket a közösségi együttműködéstől.

4.2 Az EGSZB szerint ebben az összefüggésben az Európai Bizottság és a tagállamok feladata a meglévő intézkedések megerősítése annak érdekében, hogy a rendelet összes lehetséges hasznélvezője jobban megismerhesse a szociális biztonsági rendszerek koordinálásának szabályait és előnyeit. Az ehhez szükséges előkészületeket az EGSZB szerint haladéktalanul meg kell tenni. A mobilitással kapcsolatos tanácsadás⁽¹⁾ létező eszközeit továbbra is népszerűsíteni és bővíteni kell.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

4.3 Az EGSZB ebben az összefüggésben utalt arra is, hogy a szociális biztonsági intézmények dolgozóit időben fel kell készíteni az új szabályozásra és az ezzel összefüggő alapokra. A tagállamokban elkerülhetetlen a személyzet megfelelő képzésen és továbbképzéseken való részvétele.

4.4 Az alaprendelet gyors gyakorlati alkalmazhatósága érdekében ezért az EGSZB felszólítja a tagállamokat, hogy e gyors átállás elősegítése céljából már most lássák el szociális biztonsági intézményeiket a szükséges személyi és technikai erőforrásokkal. A nemzeti szintű szereplők és érintettek meglévő eszközeit – mindenekelőtt a működő TRESS-hálózatokat, amelyek tagállami szinten összekötik az érdekelt köröket és szereplőket⁽¹²⁾ – fel kell használni arra, hogy miután a szóban forgó rendelet az egyes tagállamokban hatályba lépett, megfelelő módon értékeljék annak gyakorlati alkalmazását.

4.5 Az EGSZB különálló saját kezdeményezésű véleményben szándékozik visszatérni a koordináció gyakorlati működésével kapcsolatos kérdésekre. Ennek során elsősorban azt kell értékelni, hogy a polgárok a határokon átnyúló mobilitás terén – többek között az európai betegbiztosítási kártyára való tekintettel is – mennyiben képesek ténylegesen kihasználni az elérni kívánt előnyöket.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Ld. többek között: The Community provisions on social security – Your rights when moving within the European Union [Közösségi rendelkezések a szociális biztonságról – Az Európai Unión belüli szabad mozgáshoz kapcsolódó jogok]: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/publication_en.cfm?id=25; valamint a tagállamok szociális biztonsági rendszereivel kapcsolatos MISSOC adatbank: http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/missock_en.htm.

⁽¹²⁾ Training and Reporting on European Social Security (ld.: <http://www.tress-network.org>).

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A család és a demográfiai változások”

(2007/C 161/19)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. október 19-én levélben felkérést kapott a jövőbeni német elnökség részéről, hogy készítsen véleményt: „A család és a demográfiai változások”

Az EGSZB Elnöksége úgy ítélte meg, hogy olyan véleményt kell készíteni, amely az Európai Bizottság „Európa demográfiai jövője: kövacsoljunk lehetőséget a kihívásból!” című közleményét (COM(2006) 571 final) is magában foglalja, amellyel kapcsolatban az Európai Bizottság 2006. október 12-én úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció a véleményét 2007. február 22-én elfogadta. (Előadó: Stéphane BUFFETAUT).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a 2007. március 14-i ülésnapon) 120 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások és javaslatok

1.1 Egy példa nélkül álló helyzetre történő reagálás

1.1.1 Az Alapjogi Charta 33. cikke jogilag felhatalmazza az Európai Uniót, hogy családpolitikai kérdésekről elmélkedjen és javaslatokat tegyen, még ha – hatékonysági és szubszidiaritási okokból – egyértelmű is, hogy a politikák kialakítása és végrehajtása a tagállamok és a helyi önkormányzatok – sőt, a köz- és a magánszféra – hatáskörébe tartozik.

1.1.2 Az Európai Bizottság 2005. március 16-án kiadott zöld könyvében Európa jelenlegi demográfiai helyzetét – joggal – „példa nélkül álló” jelenségnek nevezte. A 2006. október 10-i közlemény hangsúlyozza, hogy az elöregedés „az Európai Unió egyik legjelentősebb azon kihívása is egyben, amivel az elkövetkező években szembe kell néznie” Ezekkel a kijelentésekkel nem elégedhetünk meg. Az egyetlen helyénvaló kérdés az, hogy „mit tehetünk közösségi szinten?” – mármint a családpolitikák terén, illetve a családi élet és a munka összehangolása érdekében. Hangsúlyozzuk egyben, hogy az Európa Tanács is nemrégiben hívta fel a figyelmet arra, hogy a családok érdekében nagyszabású európai politikára van szükség.

1.1.3 A Gazdasági és Szociális Bizottság kutatási programot, tájékoztató kampányokat, javaslatokat és nyomon követést ajánl, valamint általánosságban azt, hogy a – ma már minden jogalkotási javaslathoz kötelező – hatástanulmányokba építsék bele a családokra gyakorolt hatás elemzését is, már ha a családokat a javaslat közvetlenül érinti, illetve azok kapcsolódnak az Európai Unió más nagy társadalmi-gazdasági kérdéseire, így a foglalkoztatáshoz, a növekedéshez, az energiahelyzet alakulásához és annak következményeihez.

1.2 A vizsgálati program

1.2.1 Ahhoz, hogy megfelelően reagálhassanak a demográfiai változásokra, a politikai döntéshozóknak a demográfiai változások mélyreható feltérképezésére van szükségük európai,

nemzeti és helyi szinten egyaránt. A 2006 októberében tartott első európai demográfiai fórum kiváló kezdeményezésnek bizonyult, amelyet érdemes rendszeressé tenni, és a fórumot szabályos időközönként megrendezni.

1.2.2 Hasonlóképpen szükség van a demográfiai változásoknak (népességföldrajz, természetes mobilitás, migrációs áramlások, életkor és nem szerinti összetétel, a várható élettartam növekedése stb.) és ezek okainak (gazdasági, szociális, kulturális és környezeti tényezők, a családi élet és a munka összeegyeztetésének problémája, a nők és az anyák foglalkoztatottsági helyzete, a foglalkoztatás családi okok miatti rugalmas kezelése, a szakmai kockázatok és követelmények fontossága stb.) beható tanulmányozására a különböző nemzeti és regionális sajátosságok figyelembevételével. Rendkívül fontos, hogy ezeket a tanulmányokat független módon végezzék el, mert az eredményeik megkérdőjelezhetik egyes nemzeti politikák helyénvalóságát.

1.2.3 Összehasonlító vizsgálatokat lehetne végezni a különböző adózási vagy szociális rendszerekről, amelyek segítik az anyákat és apákat abban, hogy a gyermeknevelés után ismét munkába álljanak, valamint azokról a mechanizmusokról, amelyek arra ösztönzik a férfiakat, hogy vegyék ki részüket a családi feladatokból. Azokat a különböző adózási ösztönzőket is érdekes lenne megvizsgálni, amelyek lehetővé tennék mindenki számára hozzáférhető köz- vagy magánszolgáltatások kialakítását a családok számára.

1.2.4 A speciális helyzetű családokról (gyermeküket egyedül nevelő anyák, fogyatékkal élő gyermekek, eltartott idős szülők, beilleszkedési nehézségekkel küzdő bevándorló családok stb.) szintén külön tanulmányokat kellene készíteni.

1.2.5 Az elöregedéssel⁽¹⁾ – annak különféle fajtáival és számos földrajzi sajátosságával együtt – külön tanulmányokban kell foglalkozni, figyelembe véve annak a családi életre és a családpolitikákra gyakorolt hatásait is. Ezt a témát korábban

(¹) A demográfia-tudomány szerint a népesség elöregedését úgy lehet meghatározni, mint az idős emberek arányának növekedését a népességben belül, aminek általában a fiatalok arányának csökkenése a velejárója. Az idős emberek számának növekedése tehát külön fogalomnak tekintendő. Az országok és területek, valamint a figyelembe vett időszakok alapján a lakosság elöregedése és az idősek számának növekedése nem járnak szükségszerűen együtt, hanem az azokat kiváltó okok függvényében eltérhetnek.

elsősorban a szülők és a kisgyermek, illetve serdülők közötti viszony szemszögéből vizsgálták. Ezentúl a gyermekek és az idős szülők közötti viszony szemszögét is figyelembe kell venni, mégpedig a munkaidő beosztása és a közösségi támogatás vonatkozásában.

1.2.6 Arról is el kellene gondolkodni, hogy a jövőben a jobb egészségnek örvendő, dinamikusabb, függetlenebb időszakú munkavállalók hogyan vehetnének részt tartalmasabb és hosszabb ideig a családi, gazdasági és társadalmi életben – különösen a munkahelyek átalakítása, illetve a közösségek életében és a nemzedékek közötti kapcsolatok terén való aktívabb részvétel révén (például be lehetne vonni az idősödő korúakat az iskolák, óvodák és bölcsődék életébe). A család nemcsak a szülőkből és a gyermekekből áll, hanem a nagyszülőkből is, akikre gyakran jelentős szerep vár a család segítése, támogatása terén (a gyermekekre való felügyelet, anyagi támogatás stb.).

1.2.7 Az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó, a 2007-2013-as időszakra szóló hetedik keretprogramjában a társadalmi-gazdasági kutatási irányvonalat jobban ki kell domborítani, és a demográfiai kutatás megerősítése érdekében fokozottabban kell finanszírozni⁽²⁾.

1.3 Tájékoztató

1.3.1 Az Európai Bizottságnak létre kellene hoznia egy európai jegyzéket a családpolitika, a család és a munka összeegyeztetése, a férfiak és nők közötti egyenlőség politikája, valamint az anyák és a családi feladatokban teljes mértékben osztozó apák érdekében folytatott egyedi politika terén bevált gyakorlatokról. Az Európa-szerte már bevált tapasztalatokat javasolni kellene a tagállamoknak, hogy ezáltal a pároknak lehetőségük nyíljon valóra váltani gyermek iránti vágyaik (az egy háztartásra eső gyermekek száma jelenleg 1,5, holott az emberek a legutóbbi felmérések szerint ennél lényegesen több gyermeket szeretnének).

1.4 Javaslatok

1.4.1 A demográfiai változások negatív hatását csak egy sor szociálpolitikai, gazdasági, környezetvédelmi, családpolitikai és a férfiak és nők közötti egyenlőséget célzó intézkedés idejekorán történő, összehangolt végrehajtása által lehet észrevehetően enyhíteni. Ehhez egyrészt egy átfogó perspektíva, másrészt egy, a leghatékonyabb politikákból összeállított rendszer szükséges. E tekintetben az Európai Uniónak több évre szóló cselekvési tervvel kellene előállnia, amelyben a tagállamok gyakorlatában már kipróbált családpolitikai, illetve a család és a munka összeegyeztetésével kapcsolatos intézkedéseket javasolna.

⁽²⁾ Lásd az EGSZB 2004. szeptember. 15-i véleményét a következő tárgyban: „7. Kutatási Keretprogram: Kutatási igény a demográfiai változás keretében – időskori életminőség és technológiai igény”, előadó: Renate HEINISCH (HL C 74., 2005.3.23., 44-54. o.) http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/hu/oj/2005/c_074/c_07420050323hu00440054.pdf.

1.4.2 Mivel a demográfiával kapcsolatos politikák csak hosszú távon hoznak eredményt, az Uniónak hangsúlyoznia kell a helyzet sürgős voltát, és javaslatokat kell tennie a tagállamoknak a fenntartható családpolitikával kapcsolatban megteendő lépésekre.

1.4.3 A nyílt koordinációs módszernek a családpolitika, a nők és férfiak közötti egyenlőség, a gazdaság- és társadalompolitika terén teljesítményértékelése kellene válnia, mely lehetővé tenné az Unió számára, hogy kiszűrje a tagállamok kulturális sokszínűségének és a nemzeti politikák elemeinek legjavát.

1.4.4 A Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Bizottságnak – a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartásával – kezdeményeznie kellene a tagállamoknál egy, a családot támogató Európai Paktum aláírását, amely a következő kötelezettségvállalásokat tartalmazhatná:

- a tagállamok abbéli szándékának kinyilatkoztatását, hogy olyan politikák megvalósítására törekszenek, amelyek kielégítik az Európai Unióban élő lakosság igényeit a párok által óhajtott gyermekszámra vonatkozóan. Ezeknek a politikáknak például közvetlen pénzügyi szolgáltatásokban, az adózás ennek megfelelően történő kiigazításában, továbbá megfizethető magán vagy állami infrastruktúrák (például a bölcsődék különböző formái, beleértve a vállalati, illetve a több vállalat által üzemeltetett bölcsődéket), napközi otthonos iskolák és szolgáltatások kínálatában kell megnyilvánulniuk. Ennélfogva nem csak az infrastruktúrák mennyiségének, hanem minőségének biztosítása is fontos.
- egy rögzített küszöbérték meghatározását a családdal és a gyermekekkel kapcsolatos politikák – azaz a jövőbe történő beruházások – számára, hogy az e területre előirányzott kiadásokat a népesség egyre nagyobb mértékű előregedésének társadalmi költségei ne emészthessék fel, fennáll ugyanis a kockázata, hogy az egyre idősödő választói tábor az effajta költségeket részesítené előnyben;
- garanciát a családok; anyák, apák és gyermekek számára kedvező környezet támogatására. Ehhez valóban meg kell valósítani a család és a munka összeegyeztetésére vonatkozó régi elgondolást, és egyúttal biztosítani kell a férfiak és nők közötti valódi egyenlőséget az élet- és munkamódok változásának tényleges figyelembe vétele mellett (felbomlott idő, távolság, a városközpontban lévő lakások magas ára, hiányzó infrastruktúra a kisgyermek számára stb.);
- a gyermek- és családpolitika terén hozott intézkedések folyamatoságára, állandóságára tett kötelezettségvállalást, az ilyen politikák stabilitása ugyanis sikerük egyik kulcsa. Ehhez az szükséges, hogy a fiatalabb korosztályokkal kapcsolatos kiadások aránya az egészség- és nyugdíjbiztosítás kiadásaihoz mérten állandó szinten maradjon, akkor is, ha ezen ágazatok költségeinek növekedése – a népesség előregedése miatt – elkerülhetetlen. Rendkívül fontos, hogy a demográfiai megújulás a lehető legjobb körülmények között menjen végbe. Ez azt jelenti, hogy óvni és javítani kell a gyermekek

egészségét és biztonságát, mindenkinek magas szintű oktatást kell nyújtani, továbbá segítő és támogató rendszereket kell a szülők részére felkínálni, hogy kielégíthessék igényeiket és megbirkózhassanak problémáikkal. A nagy szegénységben élő, kiemelt támogatásra szoruló és migrációs háttérrel rendelkező családok és gyermekek kiemelt figyelmet érdemelnek. Az EGSZB, miközben konstatálja az európai népesség előrege-
dését, és úgy ítéli meg, hogy a generációk megújulása nélkülözhetetlen „a kontinens fennmaradásához”, felhívja a figyelmet arra, hogy a tömeges munkanélküliség megszüntetése, a 25-35 éves korosztály hozzáférése a tartós foglalkoztatáshoz, valamint általában a szakmai életút valóban biztonságossá tétele révén könnyebbé válna az aktív vagy inaktív nyugdíjas időszak finanszírozása.

1.4.5 Az emberi lény nem csupán termelő és fogyasztó. Társadalmi és érzelmi dimenziót is hordoz magában, ezek alkotják méltóságát. Minden valóban humanista politikának, azontúl, hogy figyelembe veszi az emberi lét eme alapvető dimenzióját, meg is kell azt őriznie. A személyek kibontakozásához és a társadalmak harmóniájához teljes mértékben szükség van családpolitikákra. Ha egy „Európai Családi Paktum” elfogadásra kerülne, ezzel nyilvánvalóvá válna az Európai Unió elköteleződése az Európai Alapjogi Chartában foglaltak iránt.

2. Bevezetés

2.1 „A demográfiai változások kihívása, a nemzedékek közötti szolidaritás új formái” című zöld könyve⁽³⁾ után az Európai Bizottság nemrégiben új közleményt jelentetett meg „Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból!” címmel, ezzel is kifejezve, hogy mekkora jelentőséget tulajdonít ennek az Európai Unió jövője szempontjából meghatározó kérdésnek.

2.2 Be kell látnunk, hogy a Nizzai Szerződésig a tagállamok igen visszafogottak maradtak a témával kapcsolatban, noha a demográfusok hozzávetőleg húsz éve próbálják felhívni a figyelmet a közelgő „demográfiai téll” kapcsolatos politikákra, illetve az abból fakadó problémákra. Sajnálattal vagyunk kénytelenek megállapítani, hogy a válasz a többszöri, ismételt figyelemztetés ellenére ilyen sokat késett, és hogy most már valódi demográfiai válsággal kell szembenézni.

2.3 Az Európai Bizottság – üdvözlendő tisztánlátásról téve tanúbizonyságot – jóformán egy évtizede folyamatosan hangsúlyozza a jelenség fontosságát, mely semmissé teheti a lisszaboni stratégia minden célkitűzését.

2.4 Még ha a tagállamok dinamizmusa nem kizárólag a termékenységi rátától függ is, és az egyes generációk szakértelmének, képzettségének és kreativitásának fejlesztése is elengedhetetlen, túlzott pesszimizmus nélkül kijelenthető, hogy az Európai Unió demográfiai helyzete rendkívül fontos az Unió majdani gazdasági fejlődése és társadalmi egyensúlya szempontjából.

2.5 A képzett munkaerő hiánya korlátozhatja a termelékenység növekedésének lehetőségeit, amennyiben nem fordítanak kellő figyelmet a munka minőségére és a munka során alkalmazott gyakorlatok korszerűsítésére. A munka és az általa igényelt szaktudás ugyanis a jövőben a maitól eltérő lesz, ami alátámasztja az egész életen át tartó tanulás jelentőségét. Sajnos az Európai Unióban közel 17 millió állástalan személy él, akikhez még hozzá kell adni azok számát, akik – teljes munkaidős állás híján – kénytelenek voltak elfogadni a részmunkaidős munkaviszonyt. Az Európai Unió előtt álló egyik legnagyobb kihívás az, hogy biztos munkához juttassa ezeket a személyeket, ami bizonyos mértékben lehetővé tenné az aktív európai népesség számának csökkenéséből adódó negatív gazdasági hatások csökkentését.

2.6 A demográfiai változás azon időszak után következik be, amelyet a demográfia tudománya „demográfiai átmenetnek” nevez. Ez utóbbi időszakban jelentősen csökkent a halandóság, különösen a csecsemő- és anyai halandóság. A halandóság csökkenésével párhuzamosan a születések száma is csökken, a születéskor várható élettartam viszont jelentősen emelkedik.

2.7 A „demográfiai átmenet”, majd az időskorúak élettartamának Európában az 1970-es évek óta bekövetkezett emelkedése rendkívül kedvező eredmény. Annak érdekében azonban, hogy a születések és a halálozások közötti egyensúly ne boruljon fel tartósan, biztosítani kell a nemzedékek utánpótlását, ám Európában ez jelenleg nem történik meg, sőt, sok tagállamban a halálozások száma magasabb, mint a születéseké.

2.8 Az, hogy a lakosság a lehető legjobb körülmények között idős kort éljen meg, értékes cél, amelyre a jövőben is törekedni kell. Az ilyen irányú fejlődés az egészségügyi és gondozási kiadások növekedéséhez vezet, ugyanakkor az időskorúak részére új szolgáltatások és áruk létrehozását teszi szükségessé. Hatására növelni kell az aktív népesség termelékenységét, és meg kell hosszabbítani a „seniorok” aktivitását, akik közül egyeseket – akaratok ellenére – kirekesztenek a munka világából.

2.9 Egyes európai országokban a bevándorlás – amennyiben azt a bevándorlók beilleszkedését elősegítő programok (nyelvoktatás, szakmai képzés stb.) kísérik⁽⁴⁾ – részben ellensúlyozza, és valószínűleg a jövőben is ellensúlyozni fogja a népesség csökkenését, mindazonáltal önmagában nem jelenthet megoldást a demográfiai kihívás problémájára, ugyanis nem kizárólag az Európa számára szükséges munkaerő mennyiségéről van szó, hanem emberi és társadalmi problémáról is. Arról sem lehetne szó, hogy a fejlődő országokat megfosszuk emberi potenciáljuktól, különösen a legképzettebb állampolgáraiktól. Az Európai Uniónak saját határain belül is meg kell találnia azon demográfiai problémák megoldásának eszközeit, amelyekkel szembesül.

⁽³⁾ Lásd az EGSZB 2006. december 23-i véleményét a következő tárgyban: „Bevándorlás az EU-ban és a beilleszkedési politikák: a regionális és helyi önkormányzatok és a civil társadalmi szervezetek együttműködése”, előadó: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS (HL C 318., 2006.3.23.).

⁽³⁾ COM(2005) 94 final.

3. Az Európai Bizottság 2006. októberi közleménye

3.1 Az Európai Bizottság mindjárt az elején emlékeztet arra a szempontokra, amiről a témával kapcsolatos szakirodalomban oly gyakran megfigyelhetők: a népesség elöregedésének egy aspektusa, amelyet a demográfiai tudomány „felülről történő öregedésnek” nevez, jó hír, hiszen az időskorúak várható élettartamának meghosszabbodását jelzi, vagyis az orvostudomány, a társadalom és a gazdaság jelentős fejlődését.

3.2 Az élettartam megnövekedésével egy időben a születések száma nagyon lecsökken, aminek következtében Európa demográfiai helyzetét a következő négy tendencia jellemzi:

- a várható élettartam meghosszabbodása,
- az átlagosan egy nőre jutó gyermekek alacsony száma (1,5 a 27 tagú EU-ban),
- a születések számának csökkenése az elmúlt évtizedekben,
- jelentős bevándorlási hullámok.

3.3 E tendenciák miatt az Európai Unió népessége kis mértékben csökkenhet, mindenekelőtt azonban – amint a háború utáni demográfiai megújulás nemzedékei elérik az időskort – sokkal idősebbé válik.

3.4 Az Európai Bizottság előrejelzései 2050-ig nyúlnak előre, és kizárólag statisztikai becsléseken alapulnak. Az Európai Bizottság véleménye szerint ezeket az előrejelzéseket a tájékozottság növelésének és a vita ösztönzésének eszközéül kellene használni.

3.5 Az Európai Bizottság előrejelzései szerint 2050-re az Európai Unióban négyről kettőre csökkenhet a 65 éves vagy annál idősebb állampolgárra eső munkaképes korú személyek száma.

3.6 Ezekből az előrejelzésekből kiindulva az Európai Bizottság arra a megállapításra jut, hogy a népesség elöregedésének jelentős következményei lehetnek a munkaerőpiacra, a termelékenységre és a gazdasági növekedésre, valamint a szociális védelemre és az államháztartásra nézve.

3.7 Az első időkben (körülbelül 2017-ig) a nők és az 55-64 év közötti munkavállalók foglalkoztatási aránya növekedhet, ez azonban csak a probléma időszakos enyhülését jelenti, mert ezt követően a demográfiai változás teljes súlyával nehezedik majd a gazdasági növekedésre.

3.8 Így az Európai Unió GDP-jének átlagos évi növekedési aránya a népesség elöregedésének tulajdoníthatóan mechanikusan csökkenhet, méghozzá 2,4 %-ról (2004-2010) mindössze 1,2 %-ra (2030-2050), ami pedig a lisszaboni stratégia törekvéseinek és célkitűzéseinek a végét jelentené.

3.9 Ezzel egyidejűleg, ha semmit nem teszünk, az elöregedés a közkiadások (nyugdíjak, az idősök egészségügyi ellátása és gondozása) jelentős növekedését eredményezheti, ezzel egyre

nagyobb lesz a költségvetési hiány, és a közkiadások adósságszpirálja elviselhetetlenné válik.

3.10 Tekintettel az említett nehézségekre, az Európai Bizottság számára az a kérdés, hogy hogyan támogathatná az Európai Unió a tagállamokat egy olyan hosszú távú stratégia révén, amelynek végrehajtása – jogilag és gyakorlatilag – alapvetően a politikai szándékuktól és a hatásköreiktől függ.

3.11 Az Európai Bizottság ezért elméleti és cselekvési útirányokat javasol, amelyek a témához kötődnek ugyan, mégis eléggé távolról értelmezhetőek és általánosak, mivel e téren a tagállamok, sőt, a helyi önkormányzatok az illetékesek.

3.12 A megfogalmazott javaslatok a demográfiai megújulás elősegítése érdekében némi családpolitikai jelleget is öltöttek, mivel jobb módszereket kínálnak a munka, a magánélet és a családi élet összehangolására (az óvodák és a szülői szabadság rendszereinek fejlesztése, a munkaszervezés rugalmasabbá tétele, évente demográfiai fórum szervezése).

3.13 Az ajánlások között található ezenkívül olyan intézkedések, amelyek az 55 év feletti munkavállalók foglalkoztatottsági arányának emelését és az európai termelékenység növelését veszik célba, továbbá olyan rendelkezések, amelyek arra irányulnak, hogy a legális bevándorlás, valamint a legális bevándorlók beilleszkedése szervezettebb legyen.

3.14 Az Európai Bizottság a pénzügyi eszközök kellően széles választékának kidolgozását is javasolja a nyugdíjrendszerek megőrzésére, amelynek részét képezi a magánmegtakarítás és a magántőke létrehozása annak érdekében, hogy mindenki szabadabban határozhassa meg majd a nyugdíjas korában rendelkezésre álló bevétele nagyságát. Ezek viszont a pénzügyi piacok hatékony és átlátható működését, valamint különösen a nyugdíjalapokra vonatkozó ellenőrzés jó minőségét feltételezik.

3.15 Európa elöregedése következtében egyrészt a gondolkodásmód, másrészt társadalombiztosítási és családpolitikai rendszerek is módosulni fognak, ugyanis egy nagy kihívásból lehetőséget kell kovácsolni.

3.16 Mivel az Európai Uniónak ezen a területen nincs saját hatásköre, az Európai Bizottság kénytelen volt általános elvek kijelentésére szorítkozni. Nehezen is képzelhető el, hogy az Európai Uniónak hogyan lehetnének operatív hatáskörei ezen a téren, a kihívásra adandó válasz ugyanis az egyes tagállamok sajátos helyzetétől és az érintett népekre külön-külön jellemző társadalmi és kulturális hagyományoktól és szokásoktól függően más és más. Ráadásul bizonyos intézkedéseknek – például az óvodai rendszerek fejlesztésének – a konkrét végrehajtását csak helyi, a családokhoz a lehető legközelebbi szinten lehet megvalósítani. Ettől azonban még továbbra is európai szintű mozgósításra van szükség a demográfiai kihívás leküzdésére, mégpedig sürgősen.

3.17 A német elnökség, amely érdeklődéssel fogadta az Európai Bizottság közleményét, a családpolitikai aspektus elmélyítését igényelte, ezért arra kérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy vizsgálja meg, mennyiben tudna egy fenntartható családpolitika hozzájárulni Európa gazdasági és társadalmi fejlődéséhez.

4. A család, a gazdasági és társadalmi fejlődéshez igazodott emberi realitás

4.1 Két évszázad alatt az Európában lezajlott nagyszabású politikai, gazdasági és társadalmi változásokhoz a családok helyzetét, az életmódot és az értékrendet is érintették. Az ipari forradalom és a városiasodás eredményeképpen a családi kör fogalma is átalakult. A kiterjedt nagycsaládok kisebbek lettek és a családi élet új formái alakultak ki, a nemzedékek közötti kötelek megváltoztak, fejlődött a mentalitás, megváltozott, néhol teljesen el is halványult a gazdasági szolidaritás érzése, ugyanakkor pedig a nők növekvő gazdasági önállósága emelte a két jövedelemmel rendelkező családok életszínvonalát.

4.2 A családi életmód módosult, változatosabbá vált. Kevesebb a házasság, és később kerül rájuk sor. Növekedett a házasságon kívül született gyermekek száma, és a korábbinál több – különösen nem európai – gyermeket fogadnak örökbe. Emelkedett a válások száma, akárcsak azon új családoké, amelyekhez korábbi házasságból származó gyermekek tartoznak. Egyre több az egyedülálló szülő – elsősorban nő, – és ezek az egyszülő családok gyakran kerülnek nehéz anyagi helyzetbe. A fogyasztókkal élő gyermekeket nevelő családok helyzetét különös nehézségek jellemzik, amelyek különleges figyelmet igényelnek a hatóságok részéről. Új családi hálózatok épültek ki a szolidaritáson és a baráti köteleken alapuló kölcsönös segítség kialakítása céljából. Az egy háztartásban élő személyek száma csökkent, és egyre több személy (és pár) él egyedül és gyermek nélkül. Egyre kritikusabb kérdéssé válik az idős párok helyzete, szerepük a társadalomban, valamint a támogatás, amelyre szükségük van. A bevándorlás nyomán új családi kultúrák jelentek meg Európában, ami növeli a családi helyzetek összetettségét.

4.3 A túlnyomórészt vidéki társadalmakban a családokat hármasság jellemezte: érzelmi, gazdasági és földrajzi. A gyakorlatban a gazdasági tevékenység a család lakóhelyén folyt: a birtokon, a műhelyben vagy az üzletben. Ez a hármasság az iparosodás és a városiasodás következtében elhalványult, néhol meg is szűnt. Az esetek zömében a családi élet és a munka helyszíne elkülönül egymástól, a családtagok más-más vállalatnál, más-más tevékenységi ágazatban dolgoznak. A szülők kevesebben tartózkodnak otthon, az egyenes és az oldalági rokonok gyakran eltávolodnak egymástól, és a család szolidaritása is kevésbé rendszeres. Bizonyos gyermekek ezért többet vannak egyedül, ugyanakkor fiatalok többsége később hagyja el a családot, különösen azért, mert a tanulmányi idő meghosszabbodott, továbbá aktív életük megkezdése nehézségekbe ütközik. Egyes tagállamokban gyakori jelenség, hogy harmincas éveikben járó fiatal felnőttek még a szüleiknél élnek, és pénzügyi szempontból függnek tőlük. Azt is meg kell említeni, hogy az ellátó és a szociális szolgálatokat, valamint az oktatást ma több gyermek veheti igénybe, mint a múltban.

4.4 A család alapját ma is, akárcsak régen, az erős érzelmi kötelek iránti, egyetemes emberi vágy képezi. Ezzel szemben nyilvánvaló, hogy a gazdasági és földrajzi egység immár inkább kivétel (kisbirtokok, hagyományos kereskedések, kézművesműhelyek stb.), mint szabály.

4.5 Napjainkban az élet bonyolultabb lett, és kétségkívül egyénközpontúbb is. Az egyéni versennyel kapcsolatos értékek nagyon fontos céllá változtak, amelyek nagyon gyakran maguk mögé sorolják a szolidaritással összefüggő értékeket.

4.6 A gazdasági változások, a városiasodás és az egyének a közösség elé kerülése ellenére azonban a család továbbra is megmaradt, bár törekenyebb lett. Az emberiség természetes és alapvető vágyát testesíti meg: a ragaszkodás, a szeretet, a törődés és a szolidaritás igényét. A lakosság – különösképpen a fiatalok – körében végzett közvélemény-kutatás eredményei is ennek a vágnak a változatlan meglétéről tanúskodnak.

4.7 Nyilvánvaló azonban, hogy az egyik legnagyobb kihívást a munka, a magánélet és a családi élet lehetővé és összeegyeztethetővé tétele jelenti – nők és férfiak számára egyaránt, valamint a szülői felelősséggel kapcsolatos növekvő követelményeknek való megfelelés.

4.8 Az európai társadalmak gazdasági és társadalmi fejlődéséből adódóan minden családpolitikának számolnia kell a következő kulcsfontosságú kérdésekkel: a gyermekek felügyelete és nevelése, az idős vagy igen előrehaladott korú és ellátásra szoruló szülők támogatása és segítése, a munka rugalmas megszervezése, a szülői és a beteg családtagok gondozására járó szabadság, a gyermeknevelés miatt karrierjét félbehagyó szülő támogatása az újbóli munkába állásban, a társadalom jövőjének zálogát jelentő gyermekek oktatásának támogatása és az azzal kapcsolatos segítségnyújtás, a nemzedékről nemzedékre átörökölt szegénység és munkanélküliség elleni küzdelem, a betegségekkel, alkoholizmussal vagy más káros függőségekkel (kábitószerek, dohányzás stb.) küzdő családok támogatása, a családon belüli erőszak elleni küzdelem, azon családok támogatása, amelyeknek egyes tagjai fogyatékkal élnek stb.

4.9 Konkrét és hatékony intézkedéseket kell tehát javasolni annak érdekében, hogy ne nehezeden túl erős nyomás a gyermekvállalásra alkalmas korban lévő fiatalokra. Amennyiben elvárjuk a nőktől, hogy gyermekeket szüljenek, építsék szakmai karrierjüket, és ezzel együtt aktívabban vegyenek részt a munka világában, olyan, ehhez szükséges kísérő intézkedéseket kell javasolni nekik, amelyek lehetővé tennék számukra, hogy megtalálják az összhangot a szülői, családi teendők, valamint a szakmai tevékenység között. Erőteljes, hatékony intézkedésekre is szükség van az apák családi életbe történő bekapcsolódásának, az apai felelősségérzet kialakulásának, valamint a gyermekek családi körben történő ellátásával kapcsolatos felelősség egyenlő megosztásának támogatása érdekében. Ehhez olyan munkajogi rendelkezések bevezetésére is szükség van, amelyek lehetővé teszik, hogy a kisgyermekes szülők (köztiük az apák) szülői szabadságot vegyenek ki, illetve rugalmasabb munkaidő-beosztás mellett dolgozzanak, hogy foglalkozhassanak gyermek-eikkel azon tagállamokban, amelyekben mindeddig nem léteztek erre vonatkozó rendelkezések.

5. A család, az Európai Unió által emberi, gazdasági és társadalmi szempontból elismert és szentesített realitás

5.1 Az Európai Unió már ünnepélyesen kifejezte a családok iránti törődésének szándékát, az Unió Alapjogi Chartája 33. cikkének (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy „A család jogi, gazdasági és szociális védelmet élvez.” Ez a megfogalmazás azt sugallja, hogy a családnak, a gazdaságnak és a társadalmi szerveződésnek mind tudomása van a másik kettőről, és e három egymástól nem független. Sőt, ellenkezőleg: egymással kölcsönhatásban állnak, és a tagállamok feladata a család jogi, gazdasági és szociális védelmének biztosítása.

5.2 Az Alapjogi Charta e tekintetben egy jóval korábbi szövegre utal: az ENSZ 1948-ban elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, amelyet minden tagállam aláírt. E nyilatkozat 16. cikkének 3. bekezdése így fogalmaz: „A család a társadalom természetes és alapvető alkotó eleme és joga van a társadalom, valamint az állam védelmére.”

5.3 Az európai Charta még ennél is konkrétan ír a család és a gazdaság közötti kapcsolatáról: a 33. cikk (2) bekezdése alapján az Uniónak „[a] család és a munka összeegyeztetése” kell, hogy e téren követendő célja legyen.

5.4 Az Európai Unió ebben az alapvető jogait meghatározó szövegben ezzel nemcsak azt emeli ki, hogy a család és a munka különösen fontos, hanem azt is, hogy – legalábbis elvben – nem lehet köztük ellentmondás.

5.5 Meg kell végül jegyeznünk, hogy az Alapjogi Charta 33. cikke jogi érvényt ad az Európai Unió családpolitikai téren játszott szerepének, legalábbis a tagállamok ösztönzését, mozgósítását, tájékoztatását, sőt, összehangolásra való buzdítását illetően – a szubszidiaritás elvének betartása mellett.

6. A család, a gazdasági fellendülés, a társadalmi szolidaritás és az érzelmi egyensúly forrása

6.1 Köztudott, hogy a „dicsőséges harminc év” (1945-75) alatt lezajlott nagy gazdasági gyarapodást erős demográfiai növekedés kísérte, és ez nem véletlen. A demográfiai dinamika, amelynek az európai „demográfiai tél” helyére kell lépnie, szükséges feltétel, de emellett arra is szükség van, hogy – a környezetet és bolygónk megfelelő ökológiai állapotát tiszteletben tartva – az összes nemzedéknek lehetősége nyíljon készségei, kreativitása fejlesztésére és a személyes kiteljesedésre.

6.2 A család alapvető gazdasági közösség, ezért természetes, hogy a család és a gazdaság összefügg egymással. A családnak mint közösségnek több szempontból gazdasági dimenziót öltő szükségletei vannak: élelem, lakás, kellékek, hozzáférés a

kultúrához és a szabadidőhöz, a levegő és a víz minősége stb. Egyes tagállamokban a család jövedelemmozgások és szociális szolgáltatások forrása is. Nyilvánvalóan a gazdasági élet egyik motorja, amennyiben tagjai megfelelő és tartós vásárlóerővel rendelkeznek.

6.3 Az, hogy elismerjük, hogy a család gazdasági közösség, nem azt jelenti, hogy csupán gazdasági tevékenységgé redukáljuk, sem pedig azt, hogy pusztán mennyiségi szempontból szemléljük. A család és a gazdaság végtére is együtt küzd a közös érdekében: az emberi jólét és az érzelmi egyensúly megteremtéséért ⁽⁵⁾.

6.4 Ráadásul a család a gazdasági fejlődés és a társadalmi egyensúly számára kedvező elemeket hordoz magában, legalább négy egyedi szempontból:

- a család az érzelmi, gazdasági és társadalmi szolidaritás helyszíne, amely sokak számára a gazdasági élet kockázatainak jobb kezelését teszi lehetővé. Amennyiben a munkanélküliség sújtotta személyek családi, pszichológiai, illetve pénzügyi támogatásban részesülhetnek, könnyebben járják végig a munkakeresés útját, választanak képzési programot, alapítanak esetleg saját vállalkozást, bár a munkanélküliség az egész család számára kétségtelenül nehéz megpróbáltatás.

- a család közvetlen gazdasági értékteremtő, mert belőle ered az úgynevezett „humántőke”. A szülők részére ezért minden szükséges támogatást meg kell adni nevelési feladatuk elvégzéséhez. Már sejteni lehet, hogy az Európában beköszöntött „demográfiai tél” milyen árat követel majd, legyen szó a nyugdíjak finanszírozásával kapcsolatos nehézségekről, vagy a vidéki területek elnéptelenedéséről, amely a gazdasági tevékenységek eltűnéséhez és a közszolgáltatásokban fellépő problémákhoz vezet, vagy akár az egyes jövőbeli szakirányokban tanuló diákok számának csökkenéséről. A humántőkébe való befektetések fokozhatják a termelékenységet és a gazdasági növekedést, és tartósan segíthetnek a fenti változásokkal való szembenézésben.

- ki kell emelni a családnak a „humántőke” értékében játszott szerepét is, amely többek közt a szülőktől kapott nevelésnek, az általuk közvetített értékeknek, támogatásuknak és ösztönzésüknek köszönhető. Egyes, a szakmai és a társadalmi életben nélkülözhetetlen pozitív tulajdonságok mindenekelőtt a családban alakulnak ki: mások tisztelete, a fáradozás értelme, a csapatszellem, a tolerancia, a társasági élet értelme, a felelősségteljes önállóság stb.

- Végezetül azt is kijelenthetjük, hogy a család hosszú távon serkentőleg hat a gazdaságra, és ösztönzi a szülők anyagi kapacitásainak bevetését a család igényeinek megfelelően. A szülők aziránti felelőssége, hogy felneveljék és a jövőre felkészítsék gyermekeiket, megtakarításra és a jövőbe való befektetésre sarkallja őket az anyagiak, az ingatlan, a képzés és a tudás terén egyaránt. A szülők a különböző eredetű szennyezések csökkentése érdekében is mindent megtesznek majd, hogy gyermekeik számára élhető környezetet hagyjanak hátra.

⁽⁵⁾ Lásd az EGSZB 2007. március 14-i plenáris ülésén elfogadott feltáró véleményét a következő tárgyban: „Az öregedő népesség gazdasági és költségvetési hatásai”, előadó: Susanna FLORIO.

A legtöbb gyermek napjainkban jóval több „tőkét” kap szüleitől és a társadalomtól gondoskodás, oktatás, egészségügyi és szociális szolgáltatások, valamint vagyoni befektetések (és sokan: örökség) formájában, mint szüleik és nagyszüleik a maguk idejében. Ebben az értelemben írhatta Alfred Sauvy közgazdász és népességkutató, hogy „a gyermek a társadalom aktív eleme”. E tekintetben elmondhatjuk, hogy a család – mind gazdasági, mind társadalmi és érzelmi téren – történelmi dimenziót hoz az emberek életébe.

6.5 Jean Bodin (francia jogász és filozófus) már a reneszánsz korban megírta, hogy „csak az emberekben mért gazdagság létezik”. Az Európai Unió minden tagállama felismeri a család emberi, gazdasági, társadalmi, valamint érzelmi egyensúlyjal kapcsolatos hozzájárulását, ezért vezettek be mindenütt – ilyen vagy olyan – családpolitikákat. Valóban tisztában vannak azzal, hogy a népek jövője gyermekeikre épül.

7. Családpolitikák Unió-szerte – ám ahány, annyiféle

7.1 Unió-szerte minden államban létezik családpolitika, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség biztosítását, illetve a munka, a társasági és a családi élet összeegyeztetését szolgáló politika. A fenti három szempont összefügg, és szoros egységet alkot, még akkor is, ha egyes országokban valamelyik nagyobb hangsúlyt kap a másik kettőnél. Legyenek azok közvetettek, közvetlenek, erős vagy gyenge politikák, minden tagállamban léteznek.

7.2 Az indíttatások sokfélék: hol inkább erkölcsi és polgári, hol inkább gazdasági vagy politikai okok miatt. A családpolitikáknak mindazonáltal mindenütt alapeleme a gyermekek jóléte az erkölcs, az egészség és a nevelés terén, csakúgy, mint annak elősegítése, hogy a szülők a családban, a munkában és a társasági életben egyaránt kibontakozhassanak.

7.3 A férfiak és nők közötti egyenlőségnek nemcsak a munkában, hanem a családi teherviselésben is történő érvényre juttatása ihlette a családpolitikákat a skandináv országokban. Egy olyan környezetben ugyanis, ahol a munkahely messze esik a családi tűzhelytől, és ahol a munka gyermekszülés és -nevelés miatti megszakítását a vállalatok nem mindig nézik jó szemmel és kezelik megértően, részben a munka és a családi élet összeegyeztetésére irányuló intézkedésekben rejlik az olyan családpolitikák lényege, amelyek a gyermekek társadalmi beilleszkedését hivatottak elősegíteni.

7.4 A gyermekek társadalmi esélyegyenlőségének biztosítására irányuló szándék is vezérelheti a családpolitikákat. Gyakran a szorongatott anyagi helyzet áthidalása és a családi kötelezettségekből adódó kiadások megtérítése a cél. Ide tartoznak még azok a különböző intézkedések is, amelyek az olyan nehézségeken kívánnak segíteni, amelyekkel – a gyermekeik iránti kötelezettségeiknél fogva – főként a kisgyermekes apák és leggyakrabban az anyák szembesülnek a munkaerőpiacon.

7.5 Más modellek a kérdést nem annyira a család, mint inkább a társadalom szempontjából közelítik meg. Itt a szegénység ellen a jövedelem újrafelosztása révén vívott küzdelem egyik formájáról van szó, de anélkül, hogy e politika mindig szükségszerűen együtt járna a különleges családi terhek kompenzálásával.

7.6 Végül léteznek olyan, kifejezetten születésközpontú családpolitikák is, melyek egyértelműen a születések újbóli fellendítésére irányulnak abban az Európában, ahol túlságosan kevés gyermek születik.

7.7 A születések számáról és a nők magas szintű foglalkoztatottságáról Európában készített valamennyi tanulmány arra a következtetésre jut, hogy a termékenység szintetikus mutatójának megfelelőbb szintje a családi kötelezettségek és a munka összehangolásához nyújtott lehetőségek nyilvánvaló következménye. Jobb eredményekre lehetne számítani a termékenységi ráta növelése terén, ha olyan intézkedéseket vezetnének be, amelyek lehetővé teszik a kisgyermekes apák számára – sőt, ösztönöznék őket erre, – hogy nagyobb mértékben osztozzanak az anyákkal a családi kötelezettségekben. Ez fontos kérdés, amelyet hangsúlyozni kell a fiatal nemzedékek számára.

7.8 Az élettartamnak, valamint a fiatalok képzési időtartamának és az egész életen át tartó tanulás szakaszainak meghosszabbodása módosította, és ezután is módosítani fogja a munka és a családi élet megszervezésének módjait. Érdemes lenne elgondolkozni azon, hogy hogyan lehetne rugalmasabbá tenni mind a képzési időszakot, mind a szakmai pályát annak érdekében, hogy azok, akik ezt kívánják, könnyebben tudjanak családot alapítani anélkül, hogy le kellene mondaniuk a munkában való kiteljesedésről.

8. A család, valamint a munkában a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség érdekében végrehajtott intézkedések

8.1 Gyakorlatilag a családok érdekében végrehajtott családpolitikai intézkedéseknek két fő ága létezik: egyrészt a közvetlen anyagi juttatások, másrészt pedig a gyermekfelügyelet területén nyújtott – támogatott vagy ingyenes – (pl. bölcsődei, óvodai, védőnő-hálózatok) szolgáltatások. Ügyelni kell arra, hogy ezek az intézkedések elősegítsék a munka és a családi élet összehangolását. Az is fontos, hogy a bölcsődei-óvodai szolgáltatások mindenki számára álljanak nyitva, és mindenki számára megfizethetőek legyenek.

8.2 Bizonyos politikák nagy hangsúlyt fektetnek az óvodai infrastruktúrára, a vonzó feltételekkel járó, nevelési célra kivett szülői szabadságra, a javadalmazott tevékenység és a családi élet összeegyeztetését, valamint a szülői szabadság után a munka világába való visszatérést elősegítő politikára.

8.3 Más rendszerek inkább kedvező adózási feltételeket biztosítanak az egy fizetésből élő családok számára, és az otthon maradó szülő segélyt kap a gyermek születése után néhány évig.

8.4 Néhány országban ötvözik a két rendszert: egyrészt kompenzálják a gyermekneveléssel járó többletköltségeket, másrészt olyan intézkedéseket is hoznak – például szülői szabadság bevezetése, óvodai és ingyenes bölcsődei hálózat biztosítása – melyek összegegyeztetetővé teszik a munkát a szülőkre háruló kötelességekkel. A pénzügyi támogatások és a családoknak nyújtott szolgáltatások ilyen keveréke hatékonyan tűnik.

8.5 A családi kötelezettségek, illetve a családi élet és a munka összegegyeztetése tekintetében a férfiak és nők közötti egyenlőség kérdése nyilvánvalóan igen fontos ahhoz, hogy az európai családok új lendületet kaphassanak. Ezzel párhuzamosan meg kell szüntetni a férfiak és nők közötti jövedelemkülönbségek strukturális okait, amelyek többek között abból adódnak, hogy a gyermekek felügyeletének és nevelésének terhei nagyon gyakran egyedül a nőkre hárulnak.

8.6 A demográfia és a születési ráta szempontjából igen fontos szerepet játszik a férfiak és nők közötti egyenlőség és egyensúly elérése – vágyaik, ízlésük és adottságaik függvényében – megélhetésüket, a szülői, családi és háztartási kötelezettségek megosztását, illetve a politikai vagy más közérdekű tevékenységekben való részvételüket tekintve. A nők nagy többsége szeretne – jogosan – a férfiakhoz hasonlóan szakmai karriert, gyerekeket és lehetőséget arra, hogy a társadalom formálásában is szerepet tölthessen be.

8.7 Európában mindenütt a gyermekvállalási kor kitolódása figyelhető meg, amely a termékenység alakulására nézve is következménnyel jár, még akkor is, ha a modern orvostudomány és a közegészségügyi kutatások lehetővé teszik az idősebb kori meddőség kockázatának csökkentését. A késői gyermekvállalás oka egyrészt a hosszabb ideig tartó tanulmányokban keresendő, másrészt sokáig tart, amíg a leendő szülők mindketten megfelelően biztos és jövedelmező állást találnak ahhoz, hogy gyermeket vállalhassanak. E tekintetben a fiatalok munkanélkülisége és egyes – főleg nők számára fenntartott – állások bizonytalansága a termékenységet és a családi életet csak negatívan befolyásolhatja. Általánosságban véve az európai gazdasági és társadalmi élet szervezeti formája, melyben a fiatalok egyre később kezdenek folyamatosan dolgozni, és a munkavállalók egyre fiatalabb korban kényszerülnek elhagyni a munkaerőpiacot, valamint a fiatalok újfajta életmódja nem ösztönzi a családalapítást és a gyermekvállalást.

8.8 Az ilyen helyzetek javításához és a férfiak és nők közötti igazságos állapot eléréséhez ötvözni kell a családpolitikai és a nemek közötti egyenlőséget biztosító intézkedéseket. Ide tartoznak például a minőségi gyermekfelügyeleti intézmények – köztük a vállalati bölcsődék –, valamint adóügyi és szociális jogi intézkedések, amelyek arra irányulnak, hogy mind a nők, mind a férfiak össze tudják egyeztetni a gyermeknevelést a munkával és a társasági élettel. A még dolgozó, illetve továbbra is dolgozni kívánó nagyszülőknek is lehetővé kell tenni, hogy rugalmasabb munkaidő-beosztás mellett dolgozzanak. Így ők is jobban betölthetik nagyszülői szerepüket. Ha ezt nem sikerül elérni, akkor nagy a kockázata annak, hogy a nők továbbra is nemet mondanak a gyermekvállalásra és a családi életre, és kizárólag szakmai karrierjükkel törődnek.

8.9 Arra is ügyelni kell, hogy az alkalmazott politikák könnyebbé tegyék a fizetett munkához való visszatérésre irányuló elhatározást, miután szülés vagy kisgyermek(ek) nevelése miatt valaki egy időre megszakította szakmai karrierjét. Ezzel kapcsolatban fontos lenne még a szülői szabadság alatti képzések szervezése, valamint a kisgyermekkel való foglalkozást lehetővé tevő rugalmas munkaidő-beosztás kialakítása. Ennek a szellemében a szabadon választott részmunkaidős foglalkoztatást is bővíteni kellene, anélkül azonban, hogy megnehezítenék a teljes munkaidős foglalkoztatásba történő visszatérést, ha már nincs szükség a részmunkaidős megoldásra. Végül arra is ügyelni kell, hogy amikor egy anya vagy apa a gyermeknevelés céljából igénybe vett szülői szabadság után ismét munkába áll, ne kerüljön szakképzettségénél alacsonyabb szintű munkakörbe. Azt a tényt, hogy az illető nemrég vette igénybe a szülői szabadságot, nem szabad hátrányos tényezőnek tekinteni a gazdasági nehézségekből eredő létszámleépítések során.

8.10 Fontos, hogy a köz- és a magánszféra – amelynek „polgárbarátnak” kell lennie – olyan szociális politikákat, gyakorlatokat vagy újításokat vezessen be, illetve támogasson, amelyek megkönnyítik a gyermeket váró vagy nevelő párok munkavégzését. Nemcsak szónoklatokról és jogi rendelkezésekről van itt szó, hanem olyan kollektív és pszichológiai hozzáállásról is, mely szerint a gyermek nem akadályozó tényező, és így a családanya vagy apa sem „kevésbé termelékeny vagy versenyképes elem”. Ösztönözni kellene a vállalati, illetve az egyazon bölcsődék létrehozását célzó, fokozatosan kialakuló kezdeményezéseket. Az ilyen intézmények ugyanis igen hasznos szolgáltatást nyújtanak a szakmai feladatokat is ellátó pároknak, akiknek továbbá kevesebbet kell így utazniuk, és az időbeosztásuk is egyszerűsödik.

8.11 Az is fontos, hogy a köz- és a magánszféra megértse azokat a problémákat, amelyek a kisgyermekes apák hivatása gyakorlása során merülhetnek fel, amikor szülői szabadságot akarnak kivenni, vagy családi okok miatt csökkenteni akarják munkaidejüket. A köz- és a magánszférának meg kellene teremtenie annak a feltételeit, hogy az apák is többet foglalkozhassanak gyermekeikkel. A szociális partnereknek fontos szerep jut ezzel kapcsolatban.

8.12 Általánosságban az apákat ösztönözni kell arra, hogy valóban vegyék ki részüket az összes családi feladatból, különösen ami a nevelést illeti. Számos szociológiai tanulmány megállapításai szerint ugyanis az apa „hiánya” jelentős problémákat okozhat a gyermeknevelés terén.

8.13 A már alkalmazott vagy bevezetendő politikák tehát különbözőek, a megoldandó problémák is különbözőek, ám a célok egybehangzóak: lehetővé tenni mindazoknak a férfiaknak és nőknek, akik szeretnék, hogy családot alapítsanak, és gyermeket vállaljanak. Mindamellet a kutatások egyöntetűen azt mutatják, hogy az európaiak gyermekek iránti igénye nincs kielégítve, és a harmadik gyermek iránti, oly gyakran hallható vágy is beteljesületlen, gyakran pénzügyi vagy anyagi okokból, illetve – főleg az anyák esetében – a család és a munka összegegyeztetésével kapcsolatos problémák miatt.

8.14 Nemcsak az anyagi szempontok játszanak azonban szerepet. Az Európai Unió a világ egyik legfejlettebb és leggazdagabb része ugyan, most mégis a látens nyugtalanság időszakát éli. A „dicsőséges harminc év” után a gazdasági bizonytalanságok, a környezet állapotának rosszabbodása és az éghajlatváltozás miatti aggodalmak, a globalizáció bizonyos negatív következményei, a modern társadalmak bonyolultsága, a polgárok bizalmának a kormányok cselekvőképességével szembeni megrendülése Európa-szerte pesszimizmust szült, ami aligha kedvez a születéseknek. Több európai országban hosszú idő után most először az az érzése a szülőknek, hogy valóban nem tudnak jobb jövőt biztosítani gyermekeiknek.

8.15 Több kérdés is megválaszolásra vár: vajon kedvező-e az uralkodó kultúra a család és a gyermekvállalás számára? Elégge megbecsüli-e a közvélemény a családi sikereket? Az individualizmus és a fogyasztóközpontú materializmus nem feledtetik-e el, hogy az ember bár egyszemélyes lény, mégis közösségi életre termett? Ezenkívül az európaiakat legjobban foglalkoztató és legsürgősebb problémák – nevelés, lakhatás, szakmai kimenetel,

érzelmi kiegyensúlyozottság, önmegvalósítás – is mind-mind a családhoz kötődnek. Talán elsődlegesen optimistábbban és bőkezűbben kellene a családi élethez hozzáállni, mivel amint szóba kerül a család és a születés kérdése, nyilvánvalóan máris az emberi lét legintimebb területeire tévedtünk. A feladatuk szerint a köz javára törekvő hatóságoknak – anélkül, hogy beleavatkoznának az önmegvalósítással kapcsolatos személyes döntésekbe – lehetőségeket kell tehát felkínálniuk, és biztosítaniuk kell a mai társadalmak férfi és női polgárai számára, hogy szabadon dönthessenek a családalapítás mellett, és annyi gyermeket vállalhassanak, amennyit csak akarnak.

8.16 Tehát – amint láttuk – a családok a gazdasági fellendülés és a társadalmi szolidaritás forrásait jelentik, amennyiben mindkét szülő munkaviszonyban áll. Az Európai Uniónak ezért ösztönöznie kellene a tagállamokat a család mint szempont figyelembevételére gazdasági és szociális szakpolitikáikban. Továbbá a legjobb gyakorlatok segítségével támogatnia kellene egy fenntartható családpolitika kialakítását.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről” (kodifikált szöveg)

COM(2006) 657 final

(2007/C 161/20)

2006. november 23-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2007. február 22-én elfogadta (előadó: Mario SOARES).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a március 14-i ülésnapon) 160 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A javasolt irányelv az Európai Bizottság jogszabályok egyszerűsítésére és egyértelművé tételére vonatkozó tervébe illeszkedik, melynek célja, hogy a jogszabályok érthetőbbé és hozzáférhetőbbé váljanak a polgárok számára.

2. A kodifikáció egy rendkívül fontos adminisztratív eljárás, amelyet a rendes közösségi jogalkotási eljárással teljes összhangban kell végezni, és amely nem eredményezhet lényegi változást a kodifikáció által érintett jogszabályokban.

3. A javaslat célja az 1980. október 20-án kelt, a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló 80/987/EGK tanácsi irányelv kodifikációja. Az új irányelv a benne foglalt jogi aktusok helyébe lép; ez a javaslat teljes egészében megőrzi a kodifikált jogi aktusok tartalmát, s ennek megfelelően azokat csak egységes szerkezetbe foglalja a kodifikációhoz szükséges formai jellegű módosításokkal.

4. Bár a kodifikáció olyan eljárás, amely természeténél fogva nem változtathatja meg, és nem is szabad megváltoztatnia az adott irányelveket, az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a munkafolyamat során többet kell tennie az egyszerűsítésnél. Tanulmányoznia kellene a különböző irányelveket annak érdekében, hogy megoldást találhasson minden olyan kérdésre, amelyről időközben bebizonyosodott, hogy nem egyértelmű, vagy amely a gyakorlatban időszerűtlennek bizonyult.

5. Tekintettel azonban arra, hogy a vélemény tárgya az irányelv kodifikációja, továbbá figyelemmel az 1. cikkben megfogalmazott célokra, valamint a 2. és 3. cikkeken rögzített biztosítékokra, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság jóváhagyja a javasolt irányelvet.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Zöld könyv – Az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli védelme harmadik országokban”

COM(2006) 712 final

(2007/C 161/21)

2006. november 28-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Zöld könyv – Az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli védelme harmadik országokban”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2007. február 22-én elfogadta. (Előadó: Ivan VOLEŠ.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott, 434. plenáris ülésén (a 2007. március 14-i ülésnapon) 170 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A következtetések és ajánlások összefoglalása

1.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU polgárai által harmadik országokban élvezett diplomáciai és konzuli védelemhez való jog kézzelfoghatóbbá teszi az uniós polgárságot.

1.2 Az EGSZB ezért e tekintetben kiemeli annak szükségességét, hogy sokkal jobban tájékoztassák a polgárokat e jogokról, és elégtelennek ítéli a tájékoztató kampányok által eddig elért eredményeket. Szeretné, ha azon civil szervezetek, amelyeknek tagjai harmadik országokban járnak, részt vennének az EU és a tagállamok által folytatott tájékoztató tevékenységekben.

1.3 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az EU utazóknak szóló internetes honlapja (www.travel-voyage.council.europa.eu) semmilyen információt nem tartalmaz sem az egyes harmadik országokban képviselt tagállamokról, sem pedig – adott esetben – az érintett tagállamok diplomáciai képviselőinek címéről és egyéb elérhetőségeiről. Az EGSZB azt javasolja, hogy tegyék ezen adatokat és minden egyéb, szükséges információt központilag hozzáférhetővé egy könnyen elérhető és egyszerű címen megtalálható internetes oldalon.

1.4 A harmadik országbeli védelemhez való jognak (az EK-Szerződés 20. cikke alapján) tájékoztatási céllal kötelezően szerepelnie kellene az uniós tagállamok által kibocsátott valamennyi útlevelemben.

1.5 Jobban össze kellene hangolni a harmadik országokba utazóknak nyújtott tanácsokat, és olyan formában kellene kiadni azokat, amelyben a lehető legtöbben férnek azokhoz hozzá, például az 1.3 pontban hivatkozott internetes oldalon.

1.6 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a diplomáciai és konzuli védelemhez való joggal összefüggő egyes intézkedések ne csupán a Hivatalos Lapban jelenjenek meg, hanem tegyék közzé azokat a médiában is az összes tagállamban, és az Európai Bizottság építse bele őket kommunikációs stratégiájába.

1.7 Az EGSZB helyesli az egyes tagállamok által harmadik országokban nyújtott konzuli védelem körének és jogi alapjának egységesítését, és kéri annak haladéktalan megvalósítását, esetlegesen a nemzeti rendelkezések harmonizációján keresztül. Az ezt célzó harmonizáció keretében közzé kellene tenni az egyes tagállamok által nyújtott védelem körét és feltételeit.

1.8 Az EGSZB üdvözlöi az arra irányuló javaslatot, hogy az európai polgár védelmét terjesszék ki uniós tagállami állampolgársággal nem rendelkező családtagjaira is.

1.9 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, amely szerint a diplomáciai és konzuli védelmet ki kellene terjeszteni az elhunyt európai polgárok és uniós állampolgársággal nem rendelkező, elhalálozott családtagjaik földi maradványainak azonosítására és hazaszállítására is. Ennek kapcsán felkéri azokat a tagállamokat, amelyek még nem ratifikálták az Európa Tanács 1973. október

26-i, az elhunyt személyek holttestének hazaszállításáról szóló egyezményét, hogy mielőbb tegyék azt meg (eddig csupán 15 tagállam ratifikálta azt).

1.10 Az EGSZB azt ajánlja, hogy egyszerűsítsék a harmadik országban tartózkodó uniós polgároknak nyújtott anyagi támogatások megadásának eljárásait, közelebbről azáltal, hogy lehetővé teszik a számukra, hogy a kapott előleget közvetlenül a segítséget nyújtó állam hatóságainak fizessék vissza, azáltal, hogy – igen alacsony összegek esetében – lemondanak ezen előlegek visszafizetéséről, továbbá azáltal, hogy bevezetnek egy egyszerű eszközt a tagállamok közötti követelések kompenzációjára.

1.11 Kétségkívül előrelépést jelent a közös hivatalok létrehozása azokban a régiókban, amelyekben a tagállamok viszonylag kis mértékben képviseltek. Ennek megfelelően tisztázandó valamennyi kérdés, amelyet ez jogalkotási téren és a nemzetközi jog szempontjából felvet. Az EGSZB más együttműködési formák intenzív igénybevételét javasolja, például azt, hogy az egyik EU-tagállam átvállalja egy másik tagállam konzuli feladatainak ellátását, vagy hogy a konzuli kapcsolatokról szóló bécsi egyezmény 8. és 18. cikke értelmében ugyanazt a személyt több tagállam bízta meg a konzuli tisztviselői munkával. Az EGSZB javasolja továbbá a tagállamok konzulátusi alkalmazottai számára nyújtott képzési programokon való részvételt.

1.12 Az EGSZB szeretné, ha az Európai Unió polgárainak harmadik országokban megvalósuló konzuli védelme terén történő együttműködésért felelős munkacsoport (COCON) iránymutatásai jogilag kötelező erejűvé válnának annak érdekében, hogy a harmadik országban védelmet igénylő uniós polgárok ne kerüljenek jogilag bizonytalan helyzetbe.

1.13 A harmadik országban képviselt tagállamok diplomáciai és konzuli képviseletei rendszeresen frissített listával kellene, hogy rendelkezzenek az adott országban nem képviselt tagállamok illetékes hatóságainak elérhetőségeiről. Így szükség esetén lehetővé tehetnék az érintett uniós polgárok számára, hogy felvegyék a kapcsolatot e hatóságokkal. E diplomáciai és konzuli képviseleteknek az országban nem képviselt tagállamok nyelvein dolgozó tolmácsok listájával is rendelkezniük kellene.

1.14 Az Európai Bizottság harmadik országokban működő delegációi is hozzájárulhatnak az uniós polgárok konzuli védelméhez azáltal, hogy hasznosítják az uniós tagállamok hajóinak és halászáinak védelmével kapcsolatos illetékességi körükben szerzett tapasztalatokat.

1.15 Meg kellene erősíteni az Európai Bizottság szerepét a tagállamok által az uniós polgárok harmadik országbeli diplomáciai és konzuli védelme kapcsán végzett tevékenységek összehangolása terén.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Bizottság 2006. november 28-án zöld könyvet adott ki „Az Európai Unió polgárainak diplomáciai és konzuli védelme harmadik országokban” címmel. A diplomáciai és konzuli védelemhez való jogot a Maastrichti Szerződés adta meg. Ennek megfelelően az Európai Közösséget létrehozó szerződés 20. cikke kimondja, hogy „olyan harmadik ország területén, ahol az állampolgársága szerinti tagállam nem rendelkezik képvisellel, bármely uniós polgár jogosult bármely tagállam diplomáciai vagy konzuli hatóságainak védelmét igénybe venni ugyanolyan feltételekkel, mint az adott tagállam állampolgárai”⁽¹⁾. E jog egyébként az Európai Unió Alapjogi Chartájában (lásd annak 46. cikkét) is szerepel, amelyet 2000-ben hirdettek ki ünnepélyesen⁽²⁾. A Szerződés 20. cikke értelmében „a tagállamok kialakítják egymás között a szükséges szabályokat, és megkezdik az ilyen védelem biztosításához szükséges nemzetközi tárgyalásokat”.

2.2 A tagállamok elfogadták a 95/553/EK határozatot⁽³⁾, amely öt olyan esetet jelöl meg, amelyben az uniós polgárok diplomáciai vagy konzuli védelmet kérhetnek egy olyan tagállam diplomáciai képviselétől, amelynek nem állampolgárai:

- segítségnyújtás halál esetén;
- segítségnyújtás baleset vagy súlyos betegség esetén;
- segítségnyújtás letartóztatás vagy fogva tartás esetén;
- segítségnyújtás erőszakos cselekmények áldozatainak;
- a rászoruló uniós polgárok segítése és hazatelepítése.

A tagállamok harmadik országbeli diplomáciai képviselerei egyéb esetekben is az ezt kérő uniós polgár segítségére siethetnek.

2.3 A tagállami diplomáciai képviselőt segítségét kérő polgárnak – útlevél vagy egyéb személyazonosító irat bemutatásával – bizonyítania kell, hogy rendelkezik az Európai Unió valamely tagállamának állampolgárságával. Ezen iratok elvesztése vagy ellopása esetén állampolgársága – amennyiben szükséges – azon tagállam hatóságainál is ellenőrizhető, amely állam polgárának vallja magát. Az uniós polgárok számára nyújtható pénzügyi előlegek megadásának módozatai meghatározottak. Előleg csupán a külügyminisztériumnak vagy a kérelmező állampolgársága szerinti ország diplomáciai képviselőjének az engedélyével nyújtható. E határozat felülvizsgálatát öt évvel az érvénybe lépését követő időpontra tervezik, amelyre csak 2002-ben került sor.

⁽¹⁾ HL C 325., 2002.12.24.

⁽²⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, Nizza, 2000. december 7.

⁽³⁾ HL L 314., 1995.12.28., 73-76. o.

2.4 A tagállamok munkacsoportot (COCON) állítottak fel a konzuli együttműködés elősegítésére, amelynek feladata a tapasztalatcsere biztosítása. A munkacsoport nem kötelező erejű iránymutatásokat dolgozott ki az uniós polgárok harmadik országbeli konzuli védelmére vonatkozóan⁽⁴⁾.

2.5 A hágai program megvalósításáról szóló közleményében az Európai Bizottság megfogalmazott néhány javaslatot a diplomáciai és konzuli védelemre vonatkozóan⁽⁵⁾. Michel Barnier, egykori francia külügyminiszter részletes jelentést dolgozott ki az Európai Unió Tanácsa számára, amelyben egész sor intézkedést javasol, amelyek célja polgári védelmi rendszer felállítása az Európai Unió határain belül és kívül, amely diplomáciai és konzuli védelmet is tartalmazna⁽⁶⁾. Az osztrák elnökség során a Tanács szerepeltette 2006. június 15-i jelentésében az uniós polgárok harmadik országbeli védelmének megerősítését célzóan elfogadott intézkedéseket⁽⁷⁾. Az Európai Bizottság 2007-ben az ötödik, az uniós polgárságról szóló jelentést terjeszti majd elő, amely valószínűleg tartalmaz majd néhány javaslatot a diplomáciai és konzuli védelem növelésére vonatkozóan.

2.6 Az Európai Unió polgárainak védelme növekvő jelentőségű egyrészt amiatt, hogy erőteljesen nő a harmadik országokba ellátogató közösségi állampolgárok száma (évente 180 millió európai lakos utazik az EU határain kívülre), másrészt pedig azért, mert több tagállam nem rendelkezik diplomáciai képvisellel bizonyos harmadik országokban. Az Eurobarométer 2006. júliusi felmérése szerint a megkérdezettek közel felének szándékában áll ellátogatni valamely harmadik országba az elkövetkező három év során⁽⁸⁾.

2.7 Az Európai Bizottság ezért meg kívánja kérdezni az érintett feleket a zöld könyvében bemutatott intézkedésekről, amelyek célja az uniós polgárok harmadik országokban történő védelme elvének megerősítése, mivel alapvető fontosságú jogról van szó, amely az uniós polgárság alapján valamennyi közösségi állampolgárt megillet. Ezek az intézkedések az olyan természeti katasztrófák következményeivel kapcsolatos tapasztalatokat is figyelembe veszik, mint amilyen a cunami vagy a Katrina hurrikán, továbbá a Balkánon vagy Libanonban zajló fegyveres konfliktusokat, valamint a Bali szigetén és Sarm-el-Sejkben elkövetett terrorista cselekményeket.

2.8 A javasolt intézkedések között találjuk az alábbiakat:

- az európai polgárok tájékoztatásának javítása a harmadik országokban történő diplomáciai és konzuli védelemhez való joguk, valamint az uniós tagállamok harmadik országokban való képviselőkének kapcsolata;
- az EK-Szerződés 20. cikkének a közösségi állampolgárok útlevelében való megjelenítése;
- az utazóknak szóló tájékoztatók összehangolt bemutatása;
- a védelem (tagállamonként eltérő) jogi alapjának és feltételkörének vizsgálata és esetleges közelítése;

⁽⁴⁾ Az uniós polgárok harmadik országbeli konzuli védelmére vonatkozó iránymutatások: az Európai Unió Tanácsának 2006. június 2-i, 10109/06 sz. dokumentuma.

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye (COM(2006) 331 final, 2006.6.28.).

⁽⁶⁾ Michel Barnier jelentése: „Az európai polgári védelmi erőért: europe aid” (2006. május 9.).

⁽⁷⁾ Az EU Tanácsa elnökségének jelentése (10551/06 sz. dokumentum, 2006.6.15.).

⁽⁸⁾ Az Eurobarométer „Flash” című kiadványának 2006. decemberi, 188. száma.

- az uniós polgárok védelmének bevétele a tagállamok vagy az Európai Unió és harmadik országok között kötött bilaterális egyezményekbe, nevezetesen annak lehetővé tétele, hogy az Európai Bizottság harmadik országokban lévő delegációira bízják a diplomáciai védelem iránti kérelmek megválaszolásának feladatát;
- az európai polgárok konzuli védelmének kiterjesztése valamely harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjaikra;
- a közösségi szövegekben megadott védelem kiterjesztése a földi maradványok azonosítására és hazaszállítására;
- a pénzbeli előlegek folyósítására vonatkozó eljárások egyszerűsítése;
- közös konzuli hivatalok felállítása az első időkben a karibi térségben, a Balkánon, az indiai-óceáni térségben és Nyugat-Afrikában, továbbá tájékoztató kampányok szervezése, amelyekben arra kéri a polgárokat, hogy vetessék magukat nyilvántartásba e közös hivatalokban;
- a tagállamok konzuli tisztviselőinek és a közösségi tisztviselőinek a képzése.

3. Megjegyzések az Európai Bizottság különböző javaslatai kapcsán

3.1 Az EGSZB kiemeli, hogy az uniós polgárok harmadik országbeli védelemhez való azon joga, amelyet az állampolgárságuktól eltérő tagállam képviselése adott meg, az EU által nyújtott előnyök konkrét bizonyítéka, megerősíti az Unióhoz való tartozás érzését, és az uniós polgárság jelentésének kifejeződése.

3.2 Ezzel kapcsolatban az EGSZB rámutat arra, hogy a polgárok sokkal jobb tájékoztatása szükséges a harmadik országokban nyújtott konzuli védelemhez való jogukról. A jelenleg rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy minimális a tájékozottság foka. Egy Eurobarométer-felmérés szerint a harmadik országba utazni szándékozó európai polgároknak csupán 23 % a tud e jog létezéséről. Nem elegendő az, hogy hirdetőanyagokat ragasszanak ki a repülőtereken, a kikötőkben és a pályaudvarokon, továbbá brosúrákat és egyéb tájékoztatókat terjesszenek az utazási irodákon keresztül. A tájékoztató tevékenységbe a vállalkozói, munkaadói és nem kormányzati szervezeteket is be kellene vonni, mivel számos, harmadik országba utazó ember nem turista, hanem vállalkozó, kereskedő, alkalmazott vagy humanitárius szervezet számára dolgozó személy. Az EU honlapján a konzuli védelemről található információk felé mutató hivatkozásokat lehetne tenni a harmadik országokba utazó tagokkal rendelkező szervezetek internetes oldalára.

3.3 A harmadik országbeli védelemhez való jog érvényesítéséhez lényeges azon tagállamok ismerete, amelyek képvisellel rendelkeznek egy adott országban, és e képviseltek elérhetőségeinek birtoklása. Ezen információk igen nehezen szerezhetők meg, és a www.travel-voyage.consilium.europa.eu internetes oldal erre irányuló funkciója még mindig nem működik. Az EGSZB azt javasolja, hogy a fenti és más, vonatkozó információk legyenek megtalálhatók egy egyszerű című és könnyen elérhető internetes honlapon, amely vészhelyzetben akár harmadik országból is hozzáférhető a szükséges információk megszerzésére.

3.4 A harmadik országokban történő védelemre vonatkozóan a 20. cikkben előírt jogról szóló információknak

kötelezően szerepelniük kellene valamennyi, uniós tagállam által kibocsátott útlevélben. Az útlevélekben azt a címet is fel kellene tüntetni, amelyen a 3.2 pontban említett konkrét információk beszerezhetők, vagy pedig mellékelni kellene ezen információkat az útlevélhez annak kibocsátásakor.

3.5 Az utazóknak szóló útmutatásokat és tanácsokat a nemzeti hatóságok adják ki, és előfordul, hogy a különböző tagállamok harmadik országban tett utazással kapcsolatos ajánlásai homlokegyenest ellenkezőek. Bár ezen eltéréseknek objektív okai vannak, mint például az adott harmadik ország eltérő hozzáállása az egyes tagállamokhoz, törekedni kellene az utazóknak tett ajánlások jobb összehangolására a tagállamok között harmadik országbeli diplomáciai és konzuli képviselők segítségével, és úgy kellene közreadni az ajánlásokat, hogy azok a lehető legtöbb ember számára hozzáférhetőek legyenek. Annak lehetőségét is fontolóra kellene venni, hogy ezen ajánlásokat központilag jelentessék meg egy internetes honlapon, a 3.2 pontban leírtaknak megfelelően.

3.6 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy valamennyi, a 20. cikk végrehajtását célzó intézkedést tegyék közzé a Hivatalos Lapban annak érdekében, hogy a polgárok jobb tájékoztatást kapjanak jogaikról. Az EGSZB támogatja ezt a javaslatot, azonban úgy véli, hogy az elégtelen, és hogy ezen intézkedéseket a fentiekén kívül az összes tagállamban meg kellene jelentetni a médiában, továbbá be lehetne építeni az Európai Bizottság kommunikációs stratégiájába is.

3.7 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azon véleményét, amely szerint egységesítendő a különböző tagállamok által a harmadik országokban nyújtott konzuli védelem köre és jogi alapja, és szót emel azért, hogy az egységesítésre lehető leghamarabb sor kerüljön, adott esetben a nemzeti szabályozások harmonizációja révén. Ez lehetővé tenné az egyes tagállamok által e jog gyakorlása tekintetében alkalmazott korlátozások eltörlését, bizonyos országok ugyanis például nem engedélyezik az igazságszolgáltatási eljárást a veszélyben lévő személynek történő segítségnyújtás elmulasztása miatt egy uniós polgár által tett feljelentés alapján, vagy pedig visszatartják az útlevélet anyagi segítség nyújtásakor. A harmonizáció lezárultáig jó lenne, ha a különböző tagállamok által biztosított védelem feltételeiről és köréről valamennyi uniós polgár értesülhetne a fenti internetes honlapon keresztül.

3.8 Az EGSZB üdvözi azt a javaslatot, amely szerint a védelmet ki kellene terjeszteni az uniós polgárok olyan családtagjaira is, akik valamely harmadik ország állampolgárai, és azt ajánlja, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 22. cikkében előírt eljárást alkalmazzák, ami a szerződésben szereplő jogok kiterjesztését tenné lehetővé. Gyors megoldást igénylő humanitárius problémáról van szó, amint arra a cunami, a libanoni háború és egyéb események is rávilágítottak.

3.9 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, amely szerint a védelmet ki kellene terjeszteni az elhunyt európai polgárok és uniós tagállami állampolgársággal nem rendelkező, elhalálozott családtagjaik földi maradványainak azonosítására és hazaszállítására is. Ennek kapcsán felkéri azon tagállamokat, amelyek még nem ratifikálták az Európa Tanács 1973. október 26-i, az elhunyt személyek holttestének hazaszállításáról szóló egyezményét (amelyet eddig csupán 15 tagállam ratifikált), hogy mielőbb tegyék meg azt.

3.10 Az EU polgárai számára a harmadik országokban fellépő egyik leggyakoribb szükséglet a vészhelyzetekben történő anyagi segítségnyújtás. E vészhelyzet bekövetkezhet természeti katasztrófa, lopás, betegség vagy baleset kapcsán. Az EGSZB a jelenlegi rendszer egyszerűsítését ajánlja, mivel az a kérelmező állampolgársága szerinti tagállam hatóságainak hozzájárulását igényli, és a szóban forgó pénzüsszegek utólagos visszatérítését irányozza elő az adott tagállam hatóságain keresztül. Ezen kívül azt is ajánlja, hogy vegyék fontolóra többek között annak lehetőségét, hogy a kérdéses összeget közvetlenül a támogatást nyújtó közjogi szervezetnek téríthessék vissza, hogy igen alacsony összegek esetében mondjanak le azok visszatérítéséről, továbbá hogy állítsanak fel egy egyszerű kompenzációs rendszert a tagállamok közötti követelések kiegyenlítésére.

3.11 A közös hivatalok létrehozása azon régiókban, amelyekben viszonylag kevés tagállami képviselőt találhatók, ésszerű intézkedés a tagállamok diplomáciai és konzuli képviselet terén való együttműködésének erősítésére. Az EGSZB reméli, hogy rendezni fogják valamennyi kapcsolódó jogalkotási és nemzetközi jogi kérdést, különös tekintettel az alábbiakra: a hivatalok státusza, a joghatóság, amely alá azok tartoznak, kapcsolatuk az Európai Bizottság által az érintett országban működtetett delegációval, a finanszírozás módja, a létesítés helye szerinti ország hozzájárulása a hivatal felállítása és illetékességi köre tekintetében, valamint a diplomáciai kapcsolatokról szóló bécsi egyezménynek és a konzuli kapcsolatokról szóló bécsi egyezménynek való megfelelés.

3.12 Az EGSZB kedvezően értékeli az együttműködés egyéb formáinak intenzív alkalmazását, mint például azt, hogy az egyik EU-tagállam átvállalja egy másik tagállam konzuli feladatainak ellátását, hogy ugyanazt a személyt több uniós tagállam bízta meg a konzuli tisztviselői munkával, vagy hogy konzuli alkalmazottakat küldjenek a képviselettel nem rendelkező tagállamok valamely másik tagállam képviseletére, illetve a tagállamok konzuli alkalmazottai számára nyújtott képzési programokban való részvétel.

3.13 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon kezdeményezését, amely arra irányul, hogy a közös hivatalokat a tagállamok vízümpolitikai együttműködésének elmélyítésére is alkalmazzák, közelebbről annak lehetőségére, hogy közös ügyintézői ablakot nyissanak a vízümgénylésre és -kibocsátásra. Úgy véli ugyanakkor, hogy e problémakör nem függ közvetlenül

össze az uniós polgárok konzuli védelemhez való jogával, és ezért nem szükséges azok társítása.

4. Az EGSZB további javaslatai

4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos volna, ha a konzuli ügyekkel foglalkozó munkacsoport (COCON) iránymutatásai jogilag kötelező erejűvé válnának, ami orvosolná a jogi bizonytalanság problémáját, amellyel az EU polgárai találkozhatnak, ha harmadik országban van szükségük védelemre.

4.2 A harmadik országban képviselt tagállamok diplomáciai képviseletei és konzuli szolgálatai rendszeresen frissített kapcsolattartói listával kellene, hogy rendelkezzenek az adott országban képviselettel nem bíró tagállamok diplomáciai képviseleteinek és konzuli szolgálatainak, valamint külügyminisztériumának elérhetőségeiről annak érdekében, hogy az uniós polgárok szükség esetén felvehessék a kapcsolatot az illetékesekkel.

4.3 Amint az egy Eurobarométer-felmérésből is kiderült, az EU polgárai különösen ragaszkodnak ahhoz, hogy probléma esetén anyanyelvükön kommunikálhassanak. Ehhez arra lenne szükség, hogy a tagállamok képviseletei rendelkezzenek az adott harmadik országban nem képviselt tagállamok nyelvéen dolgozó tolmácsok listájával.

4.4 Az EGSZB azt ajánlja, hogy vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy többet folyadjon az Európai Bizottság harmadik országokban működő delegációihoz az uniós polgárok konzuli védelemhez való jogának biztosítására, a fenti delegációk által az uniós tagállami hajók és halászok védelmére terén szerzett tapasztalatok alapján. Az EGSZB a tárgyalások megnyitását is támogatja azon harmadik országokkal, amelyek érintettek az Európai Bizottság delegációja arra vonatkozó jogának elismerésében, hogy bizonyos, egyeztetett esetekben biztosítsa az uniós polgárok védelmét.

4.5 Az EGSZB kedvezően értékeli az Európai Bizottság azon szerepének megerősítését, amely a tagállamok által az uniós polgárok harmadik országokban történő diplomáciai és konzuli védelmének biztosítására tett lépések összehangolására irányul, amint azt az – uniós polgárok jogainak megerősítését célzó – európai alkotmánytervezet tervezete előírta.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye – A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: Az általános érdekű szociális szolgáltatások az Európai Unióban”

COM(2006) 177 final

(2007/C 161/22)

2006. április 26-án az Európai Bizottság az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2007. február 21-én elfogadta véleményét. (Előadó: Raymond HENCKS)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) 143 szavazattal 61 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások és értékelés

1.1 Az általános érdekű szociális szolgáltatások célja a kollektív szolidaritás útján megvalósuló társadalmi, területi és gazdasági kohézió a személyek testi és szellemi sérthetlenségét veszélyeztető társadalmi kiszolgáltatottság különböző formáinak kezelésére: betegség, öregség, munkaképtelenség, fogyatékos, létbizonytalanság, szegénység, társadalmi kirekesztés, kábítószerfüggés, családi és lakhatási nehézségek, a külföldiek beilleszkedésével kapcsolatos problémák.

Az általános érdekű szociális szolgáltatásokat integrációs dimenzió is jellemzi, ami túlmegy a legkiszolgáltatottabbaknak nyújtott egyszerű segítségnyújtáson vagy egyéb intézkedésen. Céljuk az összes igény kielégítése, mindenki számára lehetővé téve az alapvető szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést; a polgári szerepvállalás és az alapvető jogok tényleges gyakorlásának részét képezik.

1.2 A jövőben tehát nem a gazdasági és szociális érdekek szembeállítására, hanem egyfajta konstruktív szinergia kialakítására és a két terület harmonikus kombinációjára kell törekedni.

1.3 A fenti gondolatmenetet folytatva az EGSZB úgy véli, hogy a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások megkülönböztetésének kockázatos útja helyett inkább a szolgáltatás természetét érdemes megvizsgálni, tehát a hozzá kapcsolódó feladatokat, célokat, illetve meg kell határozni, hogy mely szolgáltatások tartoznak a verseny és a belső piac szabályainak alkalmazási körébe, és mely szolgáltatásokat – az általános érdek, a társadalmi, területi vagy gazdasági kohézió okán és a szubszidiaritás elvének megfelelően – mentesítik ezek alól a közösségi hatóságok vagy a tagállami, regionális vagy helyi hatóságok.

1.4 Meg kell tehát határozni közösségi szinten bizonyos, az általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos, minden általános érdekű (gazdasági és nem gazdasági jellegű) szolgáltatásra, így az általános érdekű szociális szolgáltatásokra is érvényes, közös referenciákat és normákat. Ezeket az egyes szolgáltatások sajátosságaihoz igazított közösségi jogi keret meghatározására alkalmas, együttdöntési eljárással elfogadott keretirányelvben kell rögzíteni.

1.5 Az általános érdekű feladat túlzásoktól és diszkriminációtól mentes, átlátható végrehajtása érdekében e szolgáltatások közérdeken, társadalmi, területi és gazdasági kohézió alapuló indokait a tagállamoknak „megbízói” vagy ezzel egyenértékű hivatalos jogi aktusban és engedélyezési szabályokban kellene elfogadniuk, mely dokumentumok leírják a feladatot, melyet az adott tagállam illetékes hatósága az általános érdekű szolgáltatások nyújtóira bíz, meghatározzák a szolgáltatók jogait és kötelelességeit a szabályozással a gazdasági szereplők számára biztosított kezdeményezési képesség sérelme nélkül.

1.6 Az általános érdekű szociális szolgáltatások értékelésével kapcsolatban az EGSZB emlékeztet arra a javaslatára, hogy hozzanak létre megfigyelőközpontot a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások értékelésére, melynek tagjai az Európai Parlament és a Régiók Bizottsága képviselőinek, valamint – az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság útján – a szervezett civil társadalom képviselőinek köréből kerülnének ki. A hatóságoknak nemzeti, regionális és helyi szinten is be kell vonniuk a különböző szereplőket, a szolgáltatókat és a szociális szolgáltatások igénybevevőit, a szociális partnereket, a szociális gazdaság szervezeteit, a kirekesztés ellen küzdő szervezeteket stb. az általános érdekű szociális szolgáltatások szabályozásába.

2. Bevezetés

2.1 Az általános érdekű szociális szolgáltatások – mint általában az általános érdekű szolgáltatások, melyeknek részét képezik – az emberi méltóság alapját jelentik, mindenki számára biztosítják a szociális igazságossághoz való jogot és az alapvető jogok tiszteletben tartását, amint azt az Alapjogi Charta és a nemzetközi kötelezettségvállalások, nevezetesen a felülvizsgált Európai Szociális Charta és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata meghatározza. A polgári szerepvállalás tényleges gyakorlásának részét képezik. Céljuk a kollektív szolidaritás útján megvalósuló társadalmi, területi és gazdasági kohézió a személyek testi és szellemi sérthetlenségét veszélyeztető társadalmi kiszolgáltatottság különböző formáinak kezelésére: betegség, öregség, munkaképtelenség, fogyatékos, létbizonytalanság, szegénység, társadalmi kirekesztés, kábítószerfüggés, családi és lakhatási nehézségek, a külföldiek beilleszkedésével kapcsolatos problémák.

Az általános érdekű szociális szolgáltatásokat integrációs dimenzió is jellemzi, ami túlmegy a legkiszolgáltatottabbaknak nyújtott egyszerű segítségnyújtáson vagy egyéb intézkedésen. Céljuk az összes igény kielégítése, mindenki számára lehetővé téve az alapvető szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

2.2 Az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátos hozzájárulása tehát az alapvető emberi jogokhoz való sajátos kapcsolattal függ össze. E jogok érvényesülése a helyi, regionális, nemzeti és európai hatóságok felelőssége a szubszidiaritás és az arányosság elvének megfelelően, melyek értelmében az Európai Bizottság fellépése nem haladhatja meg azt a szintet, amely a szerződés céljainak eléréséhez szükséges.

2.3 Mivel e szolgáltatások díjszabása nem mindig tükrözi közvetlenül azok költségeit, sem pedig a kereslet-kínálat törvényét, mindenki számára elérhető áron való hozzáférhetővé tételük kollektív finanszírozás nélkül nem volna elképzelhető.

2.4 Az általános érdekű szociális szolgáltatások pénzügyi alapjainak biztosításán túl a hatóságok általános feladata a szociális szolgáltatások működésének garantálása és színvonaluk megőrzése a különböző szereplők kompetenciájának tiszteletben tartásával.

2.5 Ezenkívül az általános érdekű szociális szolgáltatások – ahogyan egyébként az összes általános érdekű szolgáltatás – nem csupán a gazdasági és társadalmi kohézió fontos elemei, hanem jelentős mértékben hozzájárulnak az európai gazdaság versenyképességéhez és számos közeli munkahelyet kínálnak.

2.6 A szociális szolgáltatások skálája rendkívül széles, hiszen magában foglalja többek között a nyugdíjasotthonokat, a fogyatékkal élők intézményeit, a menhelyeket, gyermekotthonokat, a fizikai bántalmazásnak kitett nők, a bevándorlók és a menekültek számára létesített szálláshelyeket, a lábadozókat és ápolásra szorulókat ellátó központokat, a szociális szálláshelyeket működtető, illetve ifjúságvédelemmel foglalkozó, szociális és oktatási segítséget nyújtó szervezeteket, diákotthonokat, bölcsődéket és napköziket, egészségügyi és szociális központokat, át- és továbbképzési intézményeket, a személyeket segítő szolgáltatásokat, az otthoni segítségnyújtást, a családsegítő szolgáltatásokat.

2.7 Ezeket a szolgáltatásokat valamennyi tagállamban többféle jogállású szolgáltatók nyújtják. Sokan közülük a szociális, illetve szövetkezeti gazdaság szolidaritási elven működő szervezetei közé tartoznak, nonprofit jellegűek (egyesületek, önszervező szervezetek, szövetkezetek, alapítványok), rendkívül változatos háttérrel (közférő, karitatív és filantróp szervezetek, egyházi, illetve magánmagán-szervezetek stb.). E szolgáltatások tevékenységét a közhatalmuk által meghatározott szabályozási és pénzügyi keretek irányítják.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A közösségi lisszaboni program végrehajtásának keretében az Európai Bizottság 2006. április 26-án az általános érdekű szolgáltatásokról szóló fehér könyv (COM(2004) 374 final), valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelv tárgyában 2006. február 16-án történt európai parlamenti szavazás folyamánként közleményt adott ki az általános érdekű szociális szolgáltatásokról.

3.2 Ez a szükséges jogi pontosításokat megtenni hivatott, „értelmező jellegű” közlemény csak a szociális szolgáltatásokkal foglalkozik, kivéve az egészségügyi szolgáltatásokat (melyek

2007-ben külön keretben kerülnek tárgyalásra), és a közeljövőre nézve nem irányoz elő a tárgyban jogalkotási kezdeményezést. A valamennyi szereplőt bevonó, nyílt és folyamatos konzultációs folyamat, a szociális szolgáltatásokról szóló kétéves jelentések, illetve az első kétéves jelentés 2007-es megjelenését előkészítő, folyamatban lévő tanulmány alapján megvizsgálja egy esetleges jogalkotási javaslat szükségességét és jogi lehetőségét, és adott esetben dönt annak kidolgozásáról.

3.3 A közlemény hátterét a Közösség és a tagállamok között az általános gazdasági érdekű szolgáltatások tekintetében megosztott felelősség adja meg, melyet az EK-Szerződés 16. cikke rögzít.

3.4 A közlemény két csoportba sorolja az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: megkülönbözteti egyrészt a szociális védelem jogi és kiegészítő rendszereit, másrészt pedig az egyéb, közvetlenül az egyéneknek nyújtott alapvető szolgáltatásokat, mint például az élet során jelentkező különböző válságok vagy kihívások kezelésében, a társadalomba való teljes beilleszkedésben, a fogyatékkal élő vagy egészségügyi problémákkal küzdő személyek integrációjában nyújtott segítség vagy a szociális lakhatás.

3.5 Mindezek a szociális szolgáltatások különböző sajátosságokon alapulnak, mint a szolidaritás, a többfunkciójú és személyre szabott jelleg (az egyes rászorulóknak igényeihez alkalmazkodva), a nonprofit jelleg, az önkéntesség és a társadalmi munka, a kulturális hagyományba való beágyazottság, illetve a szolgáltatók és a szolgáltatások igénybevevői közötti aszimmetrikus kapcsolat.

3.6 Az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy a szociális szolgáltatások korszerűsítése az aktuális európai feladatok egyik legfontosabbja; elismeri, hogy a szociális szolgáltatások az európai szociális modell szerves részét alkotják, és bár nem képeznek külön jogi kategóriát az általános érdekű szolgáltatások között, az európai társadalom és gazdaság pilléreiként mégis sajátos helyet töltenek be, hiszen hozzájárulnak az alapvető szociális jogok tényleges érvényre juttatásához.

3.7 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a szociális szolgáltatások jelentős teret nyert ágazata modernizációs folyamaton megy keresztül, hogy kezelni tudja az általános érvényűség, a minőség és a pénzügyi fenntarthatóság közötti feszültségeket. A szociális szolgáltatások egyre nagyobb része, amelyet eddig közvetlenül a hatóságok irányítottak, kerül a belső piacot és a versenyt irányító közösségi szabályok hatókörébe.

3.8 Az Európai Bizottság elismeri, hogy a szociális területen működő hatósági és magán-szolgáltatók bizonytalansági forrásként élnek meg az általános érdekű szociális szolgáltatások versenyszabályokkal kapcsolatos jogi helyzetét. Kijelenti, hogy igyekszik csökkenteni ezt a bizonytalanságot, illetve pontosítani annak hatását, ám teljesen nem képes azt megszüntetni.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság az általános érdekű szolgáltatásokról szóló fehér könyvben bejelentette az általános érdekű szociális szolgáltatásokról szóló közlemény 2005 folyamán tervezett közzétételét. A fehér könyv szerint ezek a szolgáltatások az egészségügyi vonatkozású, valamint a hosszú távú gondozáshoz, a szociális biztonsághoz, a foglalkoztatáshoz és a szociális lakhatáshoz kapcsolódó szolgáltatásokat foglalják magukban.

4.2 A mai, a növekedés és a foglalkoztatás terén érzett bizonytalanság által jellemzett időszakban, amikor a kirekesztés és a szegénység elleni közösségi és nemzeti programok ellenére egyre nő a szakadék a legkiszolgáltatottabb és a legtehetősebb rétegek, illetve az Unió leggazdagabb és legszegényebb régiói között, egyre nagyobb igény mutatkozik az általános érdekű szociális szolgáltatásokra annál is inkább, mivel a demográfiai változások miatt új igények jelentkeznek.

4.3 Az EGSZB tehát csak üdvözölheti az Európai Bizottság közleményének közzétételét, amely jelzi a szociális szolgáltatások jelentőségét a polgárok számára, az európai szociális modell szerves részeként játszott szerepüket, valamint a módszeres megközelítés kifejlesztésének hasznosságát ezen szolgáltatások sajátosságainak meghatározása és elismerése érdekében, hogy világossá váljon, milyen keretben képesek működni, és – az Európai Bizottság szóhasználatával élve – lehet őket „modernizálni”. Ugyanakkor „modernizáció” helyett az EGSZB szívesebben beszél a minőség és a hatékonyság javításáról.

4.4 Nem arról van ugyanis szó, hogy meg kell felelni az egyes tendenciáknak, bármely természetűek is legyenek azok, sem pedig arról, amit az Európai Bizottság tesz ⁽¹⁾, vagyis hogy modernizáció alatt azt érti, hogy a közsféra bizonyos feladatait átadja a magánszektornak, hanem a szolgáltatások folyamatos alkalmazkodását kell biztosítani, egyrészt a polgárok és a területi önkormányzatok szociális igényei, másrészt a technikai és gazdasági fejlődés, valamint az általános érdekből eredő új kötelezettségek függvényében.

4.5 Az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság a vizsgált közleményben – előzetes bejelentésével ellentétben – nem szentelt teret az egészségügyi szolgáltatásoknak, noha nagyszámú példa van a szociális és egészségügyi szolgáltatások közötti kölcsönhatásra és szinergiára. Azt a kérdést, amelyet az Európai Bizottság feltesz az egészségügyi szolgáltatások területén történő közösségi intézkedést érintő, 2006. szeptember 26-i konzultációjában – azaz, hogy *milyen kapcsolat van az egészségügyi szolgáltatások és a többi kapcsolódó szolgáltatás, vagyis a szociális szolgáltatások és a tartós gondozás között?* –, és amelyre 2007. január 31-ig várja a választ, már fel kellett volna tenni azelőtt, hogy eldöntötték, kizárólag a szociális szolgáltatásokról fog szólni a közlemény.

4.6 Mivel a közlemény semmilyen magyarázatot nem ad rá, ez a kihagyás érthetetlen marad, annál is inkább, mert a szociális szolgáltatások felsorolásában az Európai Bizottság kifejezetten utal az egészségügyi probléma miatt hosszú távú kezelésre szoruló személyek beilleszkedésére.

4.7 Eddig a teljes lakosság számára színvonalas gondozást nyújtani hivatott és a szolidaritási elv alapján működő egészségügyi szolgáltatásokat – a személyre szabott szociális segítségnyújtáshoz hasonlóan – mindig is a szociálpolitika eszközei között tartották számon.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az általános érdekű szociális szolgáltatások jellemzése

5.1.1 A fenti, 4.5. pontban megfogalmazott fenntartással az EGSZB egyetért az általános érdekű szociális szolgáltatások

sajátosságainak a tárgyalat közleményben javasolt leírásával. Ez a leírás meglehetősen tág és tovább bővíthető, így figyelembe vehetők majd az ágazat jövőbeli változásai is.

5.1.2 Az EGSZB helyesli, hogy a közlemény utal a személyeknek nyújtott szolgáltatások különleges szerepére az alapvető jogok gyakorlásában, amivel kiemeli a szociális szolgáltatások fontosságát, illetve igazolja azokat.

5.1.3 Ugyanakkor a közös keret alkalmazási feltételeinek leírása a közleményben a leggyakoribb esetekre korlátozódik. Az EGSZB szerint a rendszerek eltérések az egyes tagállamokban, és a kategóriák felsorolása (a szociális feladat részleges vagy teljes átadása, a köz-magán partnerség) nem mindig veszi tekintetbe e különbségeket. Az EGSZB tehát helyesli a tervezett nyilvános konzultációt, mivel az hozzájárul további információk megszerzéséhez a szociális szolgáltatások tevékenységével és működési módjával kapcsolatban.

5.2 Az EK belső piaca és a versenyszabályok

5.2.1 Az EK-Szerződés elismeri a tagállamok jogát arra, hogy szabadon határozzanak meg általános érdekű feladatokat, és megállapítsák az azokból adódó szervezési elveket a feladatokat ellátni hivatott szolgáltatók számára.

5.2.2 A tagállamoknak azonban e jog (átlátható és az általános érdek elvével történő visszaélés nélküli) gyakorlásakor figyelembe kell venniük a közösségi jogot, így például közszolgáltatás – legyen az akár szociális szolgáltatás – megszervezésekor kötelesek tiszteletben tartani a megkülönböztetésmentesség elvét, valamint a közbeszerzésre és a koncessziókra vonatkozó közösségi szabályozást.

5.2.3 Gazdaságának tekintett szolgáltatások esetén ugyancsak biztosítani kell a szervezeti keret összeegyeztethetőségét a közösségi jog más területeivel (többek között a szolgáltatásnyújtás és a letelepedés szabadságával, illetve a versenyjoggal).

5.2.4 A közösségi joggyakorlat alapján a szociális területen nyújtott szolgáltatások a szolidaritáson alapuló alapvető társadalombiztosítási rendszerek kivételével szinte mind gazdasági tevékenységnek tekinthetők.

5.2.5 A gazdasági tevékenységek Európai Bíróság általi és az európai intézmények által elfogadott tág meghatározásából ⁽²⁾ következik, hogy a versenyjogi és a belső piaccal kapcsolatos szabályok (állami támogatások, szolgáltatásnyújtás szabadsága, letelepedési jog, közbeszerzési irányelv), valamint a másodlagos

⁽¹⁾ 2000-es közleményében az Európai Bizottság a következőképpen fogalmazott: „az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően számos tevékenység, melyet alapvetően szociális funkciókat betöltő, profitot nem termelő, ipari vagy kereskedelmi tevékenységet nem folytató szervezet végez, általában nem tartozik a verseny és belső piac közösségi szabályainak alkalmazási körébe” (30. pont). A 2006. április 26-i közlemény ezzel szemben azt írja, hogy „a szociális téren nyújtott szinte valamennyi szolgáltatás az EK-Szerződés 43. és 49. cikke értelmében vett »gazdasági tevékenységnek« minősülhet”. Lásd még az EGSZB véleményét a *magánszektor non-profit szociális szolgáltatásairól az általános érdekű szociális szolgáltatások összefüggésében Európában*. HLC 311., 2001.11.7., 33. o.

⁽¹⁾ COM(2006) 177 final, 2.1. pont, harmadik francia bekezdés.

jog egyre nagyobb mértékben érvényes az általános érdekű szociális szolgáltatásokra, ami fokozódó bizonytalanságot vált ki a hatóságok, a szolgáltatók és a szolgáltatások felhasználói körében. Ha ez a helyzet továbbra is fennáll, az az általános érdekű szociális szolgáltatások célkitűzéseinek módosulásához vezethet, noha éppen ezek képezik az „európai szociális modell” magvát.

5.2.6 Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások jogi keretének alapjául szolgáló célkitűzések és elvek alapvetően a gazdasági teljesítményre alapozott logikát követnek. Ez a logika eltér az általános érdekű szociális szolgáltatásokétól, és következésképpen nem érvényes, illetve nem alkalmazható jelenlegi formájában a szociális szolgáltatások Európai Unión belüli valós helyzetére.

5.2.7 Ahogy az EGSZB már hangsúlyozta „Az általános érdekű szolgáltatások jövője” tárgyában alkotott véleményében (CESE 976/2006), a gazdasági és nem gazdasági jelleg közötti különbségtétel elmosódó és bizonytalan. Szinte minden általános érdekű szolgáltatásnyújtás, még a nonprofit vagy jótékony-sági jellegű is, rendelkezik valamilyen gazdasági értékkel, anélkül, hogy a versenyszabályok alkalmazása felmerülne. Ráadásul ugyanaz a szolgáltatás egyaránt lehet gazdasági és nem gazdasági jellegű is. Ugyanígy egy szolgáltatás is lehet gazdasági jellegű anélkül, hogy a piacnak módjában állna az általános érdekű szolgáltatásokra vonatkozó elvek és azok logikája alapján szolgáltatást nyújtani.

5.2.8 Így az Európai Bíróság joggyakorlatában a gazdasági tevékenység fogalma nagyon tág, hiszen gazdasági tevékenységnek tekint „minden áru vagy szolgáltatás kínálásából álló tevékenységet egy adott piacon, egy vállalkozás által, függetlenül annak jogállásától és finanszírozási módjától” (ítélet a Höfner és Else-ügyben, 1991; ítélet a Pavlov-ügyben, 2000), és a fogalom független a szolgáltató profitorientált vagy nonprofit jellegétől (ítélet az Ambulanz Glöckner-ügyben, 2001).

5.2.9 Az Európai Bíróság és az Európai Bizottság mindinkább kiemeli az általános érdekű szolgáltatások gazdasági jellegét, és ezt nem ellensúlyozzák azzal, hogy elismernék vagy biztossá tennék az e szolgáltatások által biztosított általános érdekű feladatokat, ami számos jogi bizonytalanságot okoz mind a szolgáltatók, mind az igénybevevők számára. Az általános érdekből tehát gazdasági érdek lesz, noha itt nem a „gazdasági vagy nem gazdasági jelleg”, hanem a „profitorientált vagy nonprofit jelleg” között kell különbséget tenni.

6. Stabil és átlátható jogi keret

6.1 Az EGSZB kételyének ad hangot azzal kapcsolatban, hogy az a rugalmasság, amelyet az Európai Bizottság saját állítása szerint ismét érvényre kíván juttatni a Szerződés alkalmazásakor olyan esetekben, amikor – például a 86. cikk (2) bekezdésének szellemében – el kellene ismerni az általános érdekű feladatok sajátosságait, elég lesz-e valamennyi jogi bizonytalanság megszüntetéséhez és a mindenkire érvényes szociális

szolgáltatások garantálásához. Hasonló kétely merül fel a nyílt koordinációs módszer kapcsán is.

6.2 Az általános érdekű szolgáltatások, ideértve a szociális jellegűeket is, hozzájárulnak a Szerződés 2. és 3. cikke által meghatározott közösségi célok végrehajtásához, nevezetesen a magas színvonalú szociális védelem biztosításához, az életszínvonal növeléséhez, a magas színvonalú egészségvédelemhez és a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítéséhez.

6.3 Ebből következően az Unió, mely felelős e célok megvalósításáért, a megvalósítás eszközeiért is felelős, melyek – az alapvető jogok és a társadalmi kohézió esetében – a gazdasági és nem gazdasági jellegű szolgáltatások. Az Uniónak tehát – a szubszidiaritás és az arányosság elvének szellemében, a tagállamokkal megosztott kompetencia keretében – ügyelnie kell arra, és hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az általános érdekű szolgáltatások hatékonyak, mindenki számára elérhetőek és megközelíthetőek, továbbá jó minőségűek legyenek.

6.4 Figyelemmel arra, hogy egyrészt rendkívül nehéz az általános érdekű, illetve az általános érdekű gazdasági szolgáltatások fogalmának kimerítő meghatározása, másrészt pedig nagy a megszorító jellegű meghatározás veszélye, a gazdasági és nem gazdasági jelleg közötti megkülönböztetést el kell hagyni, és a kérdéses szolgáltatások sajátos feladatára, valamint az e szolgáltatások irányában támasztott, a tevékenység ellátásához szükséges és világosan meghatározandó követelményekre – a közszolgáltatások kötelezettségeire – kell koncentrálni.

6.5 Ezenkívül, a nemzeti és helyi szituációk, szabályok és gyakorlatok, valamint az üzemeltetők és a hatóságok kötelezettségeinek szokatlan sokfélesége miatt a kialakítandó szabályoknak figyelembe kell venniük az egyes tagállamok sajátosságait.

6.6 Tehát nem a gazdasági és nem gazdasági jelleg megkülönböztetése a fontos, hanem annak meghatározása, hogy mely szolgáltatások tartoznak a verseny és a belső piac szabályainak alkalmazási körébe, és mely szolgáltatásokat – az általános érdek, a társadalmi, területi vagy gazdasági kohézió okán és a szubszidiaritás elvének megfelelően – mentesítik ezek alól a közösségi hatóságok (az európai általános érdekű szolgáltatások esetében), illetve a tagállami, regionális vagy helyi hatóságok.

6.7 Ezért, ahogyan azt az EGSZB már több éve kéri⁽³⁾, az általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatban közösségi szinten közös referenciákat és közös normákat (elsősorban az irányítás és a finanszírozás módját, a Közösség intézkedéseinek határait, a tevékenységek értékelését, a fogyasztók és felhasználók jogait, valamint a közszolgáltatás minimális feladatkörét és kötelezettségeit illetően) kell meghatározni, melyek az összes általános érdekű szolgáltatásra, ideértve a szociális jellegű szolgáltatásokat is, érvényesek, és ezeket egy együtdöntési eljárással elfogadott keretirányelvbe kell foglalni, mely e szolgáltatások sajátosságaihoz igazodó közösségi keretet hozna létre, és kiegészítené a szolgáltatásokról szóló irányelvet.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye az általános érdekű szociális szolgáltatásokról. HL C 241., 2202.10.7., 119. o.

Az EGSZB véleménye az általános érdekű szociális szolgáltatásokról szóló zöld könyvről. HL C 80., 2204.3.30., 66. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamenthez, a Tanácshoz, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához – Fehér Könyv az általános érdekű szolgáltatásokról. HL C 221., 2005.9.8., 17. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az általános érdekű szolgáltatások jövője. HL C 309., 2006.12.16., 135. o.

6.8 Az általános érdekű feladat túlzásoktól és diszkriminációtól mentes, átlátható végrehajtása érdekében e szolgáltatások közérdeken, társadalmi, területi és gazdasági kohézió alapuló indokait a tagállamoknak „megbízói” vagy ezzel egyenértékű hivatalos jogi aktusban és engedélyezési szabályokban kellene elfogadniuk, mely dokumentumok leírják a feladatot, melyet az adott tagállam illetékes hatósága az általános érdekű szolgáltatások nyújtóira bíz, meghatározzák a szolgáltatók jogait és kötelezettségeit a szabályozással a gazdasági szereplők számára biztosított kezdeményezési képesség sérelme nélkül.

6.9 Ez az aktus (jogalkotási aktus, szerződés, egyezmény, határozat stb. formájában) meghatározhatná:

- az általános érdekűség különleges feladatának természetét, az ehhez kapcsolódó elvárásokat, a közszolgáltatás ebből eredő kötelezettségeit, ideértve a díjszabási kötelezettségeket, a szolgáltatás folyamatosságának biztosítására irányuló rendelkezéseket és a szolgáltatás esetleges megszakadásának elkerülésére hozott intézkedéseket,
- a hivatalos aktus végrehajtására, és adott esetben módosítására vonatkozó szabályokat,
- a szükséges engedélyezési és szakmai minősítési rendszert,
- a finanszírozási módokat és azokat a paramétereket, amelyek alapján az adott feladat teljesítésével kapcsolatos terhek kompenzációjának mértéke kiszámítandó,
- az általános érdekű szolgáltatások értékelésének szabályait.

6.10 Az EGSZB javasolja külön közös jogi keret elfogadását az általános érdekű szociális és egészségügyi szolgáltatásokra az összes általános érdekű szolgáltatásra vonatkozó keretirányelv átfogó megközelítésének keretén belül. Ez lehetővé tenné az általános érdekű szociális szolgáltatások számára megfelelő jogi stabilitás és átláthatóság biztosítását közösségi szinten mindamelllett, hogy e szolgáltatások feladatainak, irányításának és finanszírozásának meghatározása során tiszteletben tartjuk a szubszidiaritás elvét, illetve a helyi és regionális önkormányzatok hatásköreit. Az e jogi keretben megfogalmazott elvek jelentenék az EU álláspontjának alapját a nemzetközi kereskedelmi tárgyalások során.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

7. Értékelés

7.1 Az általános érdekű szolgáltatásokról szóló fehér könyv különös súlyt helyezett az általános érdekű szociális szolgáltatások értékelésére. A követendő eljárást egy későbbi közlemény hivatott meghatározni.

7.2 A gazdasági szereplők és az európai intézmények közötti információáramlás javítása érdekében az Európai Bizottság kétévenkénti jelentések formájában zajló nyomon követési eljárást és párbeszédet javasol.

7.3 Ezzel összefüggésben az EGSZB emlékeztet arra a javaslatára, hogy hozzanak létre független megfigyelőközpontot a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások értékelésére, melynek tagjai az Európai Parlament és a Régiók Bizottsága képviselőinek, valamint – az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság útján – a szervezett civil társadalom képviselőinek köréből kerülnének ki.

7.4 A hatóságoknak nemzeti, regionális és helyi szinten is be kell vonniuk a különböző szereplőket, a szolgáltatókat és a szociális szolgáltatások igénybevevőit, a szociális partnereket, a szociális gazdaság szervezeteit, a kirekesztés ellen küzdő szervezeteket stb. az általános érdekű szociális szolgáltatások szabályozásába, annak minden szakaszába: úgy a szervezésbe, mint a rögzítésbe, a felügyeletbe, a költség-hatékonyság viszonyba, valamint a minőségi szabályok alkalmazásába.

7.5 Ennek a megfigyelőközpontnak irányító bizottsággal kellene rendelkeznie, mely meghatározná az értékelések célkitűzéseit és konkrét feladatait, kiválasztaná a tanulmányok készítésével megbízott szervezeteket, valamint megvizsgálná és véleményezné a jelentéseket. Munkáját tudományos tanács segítené, melynek feladata a módszertani kérdések vizsgálata és az ezzel kapcsolatos ajánlások megfogalmazása volna. Az irányító bizottság ügyelne arra, hogy az értékelő jelentések valamennyi tagállamban nyilvános ismertetésre és megvitatásra kerüljenek minden érintett bevonásával. Ebből az is következne, hogy az értékelő jelentéseknek az Unió különböző munkanyelvein rendelkezésre kellene állniuk.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő módosító indítványokat – amelyek elfogadását legalább a tagok egynegyede megszavazta – a vita folyamán elutasították:

1.3. pont

A következő szöveggel helyettesítendő:

„A fenti gondolatmenetet folytatva az EGSZB úgy véli, hogy a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások megkülönböztetésének kockázatos útja helyett inkább a szolgáltatás természetét érdemes megvizsgálni, tehát a hozzá kapcsolódó feladatokat, célokat, illetve meg kell határozni, hogy mely szolgáltatások tartoznak a verseny és a belső piac szabályainak alkalmazási körébe, és mely szolgáltatásokat – az általános érdek, a társadalmi, területi vagy gazdasági kohézió okán és a szubszidiaritás elvének megfelelően – mentesítik ezek alól a közösségi hatóságok vagy a tagállami, regionális vagy helyi hatóságok. A szolgáltatásokat nem lehet egyszerűen elvi alapon mentesíteni a versenyjogi és belső piaci szabályok alól. A gazdasági verseny, amelynek célja a piacgazdasági szabályokon alapuló és antitörzsszabályok által vezérelt egységes piac megvalósítása, alapvető demokratikus jog, amely nemcsak az állami hatalom, hanem mindenképp az erőfölénnyel való visszaélés korlátozását, illetve a fogyasztók jogainak védelmét szolgálja. Ezen túlmenően az EU versenyjogi és belső piaci szabályai teszik lehetővé az általános érdekű szociális szolgáltatások nem kereskedelmi jellegét. Alapvető jelentőségű tehát a szociális szolgáltatásokhoz való egyetemes jog biztosítása.”

Indokolás

Amint a véleménytervezet számos helyen kiemeli (mint például a 6.5. pontban), az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátosságaihoz tartozik a különböző történelmi háttér, az adott helyzet és szabályozás, valamint a helyi, regionális és nemzeti gyakorlatok sokfélesége. A Munkaadók Csoportja – az Európai Parlament álláspontjával összhangban – ezért úgy véli, hogy a legmegfelelőbb közösségi szintű beavatkozásnak ajánlásokban vagy iránymutatásokban kellene megnyilvánulnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a szubszidiaritás és az arányosság kulcsfontosságú elvét: az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozó, kötelező erejű európai jogszabályi keret olyan univerzális („one-size-fits-all”) megközelítést jelentene, amely egyszerűen összeegyeztethetetlen ezen szolgáltatások természetével. A legkisebb közös nevezőn alapuló irányelv nem jelentene semmilyen biztosítékot a fogyasztók számára a szolgáltatások minősége vagy hozzáférhetősége szempontjából, illetve semmilyen előrelépést a belső piac megvalósítása szempontjából. Ezzel ellentétben egy ajánlás elfogadása lehetővé tenné azon, az általános érdekű szociális szolgáltatásokhoz fűződő kötelezettségek tisztázását, amelyeket a 2006/123/EK, az Európai Parlament és a Tanács által 2006. december 12-én elfogadott szolgáltatási irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni.

A szavazás eredménye

Mellette: 82

Ellene: 91

Tartózkodás: 12

1.4. pont

A szöveg a következőképpen módosítandó:

„Meg kell tehát határozni közösségi szinten bizonyos, az általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos, minden általános érdekű (gazdasági és nem gazdasági jellegű) szolgáltatásra, így az általános érdekű szociális szolgáltatásokra is érvényes, közös referenciákat és normákat közös elveket és értékeket. Ezeket az egyes szolgáltatások sajátosságaihoz igazított közösségi jogi keret meghatározására alkalmas, együtdöntési eljárással elfogadott keretrendszerben közösségi ajánlásokban vagy iránymutatásokban kell rögzíteni.”

Indokolás

Amint a vélemény-számos helyen kiemeli (mint például a 6.5. pontban), az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátosságaihoz tartozik a különböző történelmi háttér, az adott helyzet és szabályozás, valamint a helyi és regionális gyakorlatok sokfélesége. A Munkaadók Csoportja – az Európai Parlament álláspontjával összhangban – ezért úgy véli, hogy a legmegfelelőbb közösségi szintű beavatkozásnak ajánlásokban vagy iránymutatásokban kellene megnyilvánulnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a szubszidiaritás és arányosság kulcsfontosságú elvét: az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozó, kötelező erejű európai jogszabályi keret olyan univerzális („one size fits all”) megközelítést jelentene, amely egyszerűen összeegyeztethetetlen ezen szolgáltatások természetével. A legkisebb közös nevezőn alapuló irányelv nem jelentene semmilyen biztosítékot a fogyasztók számára a szolgáltatások minősége vagy hozzáférhetősége szempontjából, illetve semmilyen előrelépést a belső piac megvalósítása szempontjából. Ezzel ellentétben egy ajánlás elfogadása lehetővé tenné azon, az általános érdekű szociális szolgáltatásokhoz fűződő kötelezettségek tisztázását, amelyeket a 2006/123/EK, az Európai Parlament és a Tanács által 2006. december 12-én elfogadott szolgáltatási irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni.

A szavazás eredménye

Mellette: 81

Ellene: 94

Tartózkodás: 10

1.6. pont

A szöveg a következőképpen módosítandó:

~~„Az általános érdekű szociális szolgáltatások értékelésével kapcsolatban az EGSZB emlékeztet az értékelés elve melletti elkötelezettségére, javasolja továbbá az Európai Bizottság által javasolt eljárás támogatását informális hálózat létrehozásával arra a javaslatára, hogy hozzanak létre megfigyelőközpontot a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások értékelésére, melynek tagjai az Európai Parlament és a Régiók Bizottsága képviselőinek, valamint – az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság útján – a szervezett civil társadalom képviselőinek köréből kerülnének ki. A hatóságoknak nemzeti, regionális és helyi szinten is be kell vonniuk a különböző szereplőket, a szolgáltatókat és a szociális szolgáltatások igénybevevőit, a szociális partnereket, a szociális gazdaság és a kirekesztés elleni küzdelem szervezeteit stb. az általános érdekű szociális szolgáltatások szabályozásába.”~~

Indokolás

Amint a vélemény-számos helyen kiemeli (mint például a 6.5. pontban), az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátosságaihoz tartozik a különböző történelmi háttér, az adott helyzet és szabályozás, valamint a helyi és regionális gyakorlatok sokfélesége. A Munkaadók Csoportja – az Európai Parlament álláspontjával összhangban – ezért úgy véli, hogy a legmegfelelőbb közösségi szintű beavatkozásnak ajánlásokban vagy iránymutatásokban kellene megnyilvánulnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a szubszidiaritás és arányosság kulcsfontosságú elvét: az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozó, kötelező erejű európai jogszabályi keret olyan univerzális („one size fits all”) megközelítést jelentene, amely egyszerűen összeegyeztethetetlen ezen szolgáltatások természetével. A legkisebb közös nevezőn alapuló irányelv nem jelentene semmilyen biztosítékot a fogyasztók számára a szolgáltatások minősége vagy hozzáférhetősége szempontjából, illetve semmilyen előrelépést a belső piac megvalósítása szempontjából. Ezzel ellentétben egy ajánlás elfogadása lehetővé tenné azon, az általános érdekű szociális szolgáltatásokhoz fűződő kötelezettségek tisztázását, amelyeket a 2006/123/EK, az Európai Parlament és a Tanács által 2006. december 12-én elfogadott szolgáltatási irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni.

A szavazás eredménye

Mellette: 85

Ellene: 93

Tartózkodás: 11

6.7. pont

A következőképpen módosítandó:

~~„Ezért, ahogyan azt az EGSZB már több éve kéri, az általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatban közösségi szinten közös referenciákat és közös normákat (elsősorban az irányítás és a finanszírozás módját, a Közösség intézkedéseinek határait, a tevékenységek értékelését, a fogyasztók és felhasználók jogait, valamint a közszolgáltatás minimális feladatkörét és kötelezettségeit illetően) kell meghatározni, melyek az összes általános érdekű szolgáltatásra, ideértve a szociális jellegű szolgáltatásokat is, érvényesek, és ezeket egy együttléti eljárással elfogadott keretirányelvbe közösségi ajánlásokba vagy iránymutatásokba kell foglalni, melyek a szolgáltatások sajátosságaihoz igazodó közösségi keret hozna létre, és kiegészítené a szolgáltatásokról szóló irányelvet.”~~

Indokolás

Amint a vélemény-számos helyen kiemeli (mint például a 6.5. pontban), az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátosságaihoz tartozik a különböző történelmi háttér, az adott helyzet és szabályozás, valamint a helyi és regionális gyakorlatok sokfélesége. A Munkaadók Csoportja – az Európai Parlament álláspontjával összhangban – ezért úgy véli, hogy a legmegfelelőbb közösségi szintű beavatkozásnak ajánlásokban vagy iránymutatásokban kellene megnyilvánulnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a szubszidiaritás és arányosság kulcsfontosságú elvét: az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozó, kötelező erejű európai jogszabályi keret olyan univerzális („one size fits all”) megközelítést jelentene, amely egyszerűen összeegyeztethetetlen ezen szolgáltatások természetével. A legkisebb közös nevezőn alapuló irányelv nem jelentene semmilyen biztosítékot a fogyasztók számára a szolgáltatások minősége vagy hozzáférhetősége szempontjából, illetve semmilyen előrelépést a belső piac megvalósítása szempontjából. Ezzel ellentétben egy ajánlás elfogadása lehetővé tenné azon, az általános érdekű szociális szolgáltatásokhoz fűződő kötelezettségek tisztázását, amelyeket a 2006/123/EK, az Európai Parlament és a Tanács által 2006. december 12-én elfogadott szolgáltatási irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni.

A szavazás eredménye

Mellette: 84

Ellene: 99

Tartózkodás: 7

6.10. pont

A szöveg a következőképpen módosítandó:

„Az EGSZB ~~javasolja~~ közösségi ajánlások vagy iránymutatások ~~külön közös jogi keret elfogadását az általános érdekű szociális és egészségügyi szolgáltatásokra az összes általános érdekű szolgáltatásra vonatkozó keretirányelv átfogó megközelítésének keretén belül elfogadását javasolja.~~ Ez lehetővé tenné az általános érdekű szociális szolgáltatások számára megfelelő jogi stabilitás és átláthatóság biztosítását közösségi szinten mindamelltt, hogy e szolgáltatások feladatainak, irányításának és finanszírozásának meghatározása során tiszteletben tartjuk a szubszidiaritás és arányosság kulcsfontosságú elvét, illetve a helyi és regionális önkormányzatok hatásköreit. ~~Az e jogi keretben ezen közösségi ajánlásokban vagy iránymutatásokban megfogalmazott elvek jelentenék az EU álláspontjának alapját a nemzetközi kereskedelmi tárgyalások során.~~”

Indokolás

Amint a vélemény-számos helyen kiemeli (mint például a 6.5. pontban), az általános érdekű szociális szolgáltatások sajátosságaihoz tartozik a különböző történelmi háttér, az adott helyzet és szabályozás, valamint a helyi és regionális gyakorlatok sokfélesége. A Munkaadók Csoportja – az Európai Parlament álláspontjával összhangban – ezért úgy véli, hogy a legmegfelelőbb közösségi szintű beavatkozásnak ajánlásokban vagy iránymutatásokban kellene megnyilvánulnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a szubszidiaritás és arányosság kulcsfontosságú elvét: az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozó, kötelező erejű európai jogszabályi keret olyan univerzális („one size fits all”) megközelítést jelentene, amely egyszerűen összeegyeztethetetlen ezen szolgáltatások természetével. A legkisebb közös nevezőn alapuló irányelv nem jelentene semmilyen biztosítékot a fogyasztók számára a szolgáltatások minősége vagy hozzáférhetősége szempontjából, illetve semmilyen előrelépést a belső piac megalósítása szempontjából. Ezzel ellentétben egy ajánlás elfogadása lehetővé tenné azon, az általános érdekű szociális szolgáltatásokhoz fűződő kötelezettségek tisztázását, amelyeket a 2006/123/EK, az Európai Parlament és a Tanács által 2006. december 12-én elfogadott szolgáltatási irányelv végrehajtása során figyelembe kell venni.

A szavazás eredménye

Mellette: 78

Ellene: 97

Tartózkodás: 10

7.3., 7.4. és 7.5. pont

A pontok szövege a következő szöveggel helyettesítendő:

„Ezzel összefüggésben az EGSZB emlékeztet arra a javaslatára, hogy hozzanak létre független megfigyelőközpontot a gazdasági, illetve nem gazdasági jellegű általános érdekű szolgáltatások értékelésére, melynek tagjai az Európai Parlament és a Régiók Bizottsága képviselőinek, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság útján a szervezett civil társadalom képviselőinek köréből kerülnének ki.”

„A hatóságoknak nemzeti, regionális és helyi szinten is be kell vonniuk a különböző szereplőket, a szolgáltatókat és a szociális szolgáltatások igénybevevőit, a szociális partnereket, a szociális gazdaság és a kirekesztés elleni küzdelem szervezeteit stb. az általános érdekű szociális szolgáltatások szabályozásába, annak minden szakaszába: úgy a szervezésbe, mint a rögzítésbe, a felügyeletbe, a költség hatékonyság viszonyba, valamint a minőségi szabályok alkalmazásába.”

„Ennek a megfigyelőközpontnak irányító bizottsággal kellene rendelkeznie, mely meghatározná az értékelések célkitűzéseit és konkrét feladatait, kiválasztaná a tanulmányok készítésével megbízott szervezeteket, valamint megvizsgálná és véleményezné a jelentéseket Munkáját tudományos tanács segítené, melynek feladata a módszertani kérdések vizsgálata és az ezzel kapcsolatos ajánlások megfogalmazása volna. Az irányító bizottság ügyelne arra, hogy az értékelő jelentések valamennyi tagállamban nyilvános ismertetésre és megvitatásra kerüljenek minden érintett bevonásával. Ebből az is következne, hogy az értékelő jelentéseknek az Unió különböző munkanyelvein rendelkezésre kellene állniuk.”

„Az EGSZB az Európai Bizottság által javasolt eljárás támogatására informális hálózat létrehozását javasolja. Az EGSZB tevékenyen részt venne ebben a szociális partnerekből és más civil társadalmi szervezetekből álló hálózatban. Ez ösztönözná az információ és a bevált gyakorlatok tapasztalatainak cseréjét, mégpedig egy internetes fórum keretében.”

Indokolás

A Munkaadók Csoportja támogatja az információcsere és az általános érdekű szolgáltatások értékelése ösztönzésének elvét. Nem ért egyet azonban azzal a jelenlegi javaslattal, amely egy független megfigyelőközpont létrehozásával további nehézkes és bürokratikus eljárásokat vezetne be.

A szavazás eredménye

Mellette: 88

Ellene: 99

Tartózkodás: 5

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára. Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata”

COM(2006) 314 final

(2007/C 161/23)

2006. június 22-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2007. február 21-én elfogadta véleményét. (Előadó: Rafael BARBADILLO LÓPEZ.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésen (a március 15-i ülésnapon) 144 szavazattal 3 ellenében, 24 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A közlekedéspolitikai fehér könyv 2001-es kiadása után az általános helyzet a várttól igen eltérő módon alakult. A gazdasági növekedés lassult, az olajárak erősen emelkedtek, a bővítés szárazföldi dimenziót nyitott meg az EU előtt, az új technológiai vívmányok egyre inkább csúcstechnológiai ágazattá változtatják a közlekedést, állandó a terrorizmus veszélye, és a közlekedési módok megoszlása is változott. Mindez szükségessé teszi a közlekedési politika újragondolását.

1.2 A közlekedéspolitika átfogó célkitűzése azonban változatlanul a személyek és az áruk versenyképes, fenntartható, biztonságos és környezetbarát mobilitása, amely a felhasználóknak megfelelő védelmet, a foglalkoztatottaknak pedig jobb munkakörülményeket nyújt. Ezek a célkitűzések teljes mértékben összhangban vannak a növekedésre és foglalkoztatásra vonatkozó, átdolgozott lisszaboni stratégiával, azonban nem illeszkednek teljesen az átdolgozott fenntartható fejlődési stratégia hosszabb távú célkitűzéseivel és az éghajlatváltozás kihívásához. Konkrétan a felülvizsgálat még mindig nem válaszol fel egy koherens, hosszabb távú stratégiát a fenntartható közlekedésnek a felülvizsgált fenntartható fejlődési stratégiában meghatározott első célkitűzése elérése érdekében, amely szerint „a gazdasági növekedést le kell választani a közlekedés iránti kereslettől”.

1.2.1 Míg az Európai Bizottság által javasolt valamennyi olyan intézkedést támogatja, amely a különféle közlekedési módok energiahatékonyságának javítását és szén-dioxid-kibocsátásának csökkentését célozza, az EGSZB megkérdőjelezi, hogy ez végső soron elégséges lesz-e a század közepére Európától megkívánt szén-dioxid-kibocsátás csökkentésének maradéktalan teljesítéséhez. Ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki tanulmányokat az olyan típusú intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek szükségesnek bizonyulhatnak a közlekedés iránti kereslet általános szintje csökkentésének eléréséhez. Ezeknek a megfelelő árazási jelzések átgondolását is magában kellene foglalnia; valamint a városi területrendezésre vonatkozó politikák oly módon történő átdolgozását, hogy ezek ösztönözzék valamennyi árúnak és szolgáltatásnak a helyi szinthez közelebb eső biztosítását és az ezekhez való hozzáférést, valamint az emberek és áruk még nagyobb távolságokból történő szállításától való függés csökkentését. A tanulmányoknak arra

vonatkozó mérlegeléseket is tartalmazniuk kellene, hogy miként lehetne szélesebb körű nyilvános vitákat kezdeményezni e témakörben, valamint annak vizsgálatát, hogy a felelősségteljes egyének és vállalkozások miként tudnának legjobban hozzájárulni a hosszú távú fenntarthatósághoz saját közlekedési és utazási döntéseik, illetve magatartásuk révén.

1.3 Az EU igen különböző domborzati, területi, demográfiai stb. jellegzetességekkel rendelkező, rendkívül sokrétű terület, amelyen belül egyrészt központi fekvésű, gyakori torlódásokkal és erős átmenő forgalommal küzdő országok, másrészt kiterjedt külső régiók területek el, amelyek infrastruktúrája nincs kitéve hasonló mértékű és állandó igénybevételnek. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a közlekedéspolitikában földrajzi szempontból differenciált megközelítést kell alkalmazni.

1.4 Az EGSZB üdvözli a felülvizsgált fehér könyv célkitűzéseit, amely dokumentum célja egyfelől az összes közlekedési mód optimalizálása önmagukban és egymáshoz kapcsolódva is az egyes módzatok specifikus lehetőségeinek növelése érdekében, másfelől a környezetbarátabb és hatékonyabb közlekedési rendszerek létrehozása, biztosítva a személyek és áruk fenntartható mobilitását.

1.5 Az EGSZB szükségesnek tartja a közlekedési módok közötti interoperabilitás növelését, valamint a vasúti, tengeri és belvízi közlekedés versenyképességének növelését annak érdekében, hogy elérhető legyen a kívánt hatékonyság, következetesen növekedjen irántuk a kereslet, és hosszú távon mindkettő nyereséges legyen. Megítélése szerint a közlekedési módok között szükséges koordináció kialakítása az illetékes hatóságok feladata.

1.6 Az EGSZB szerint a közúti távolsági személyszállítást biztosító közszolgáltatást eszköznek kellene tekinteni az Európai Bizottság olyan céljainak eléréséhez, mint például a közlekedés túlterheltségének enyhítése, a környezetszennyezés és az üzemanyag-fogyasztás csökkentése vagy a közúti közlekedés biztonságának növelése. Ez a közlekedési mód ugyanis jelentős utasszállító kapacitást képvisel, és hozzájárul a tömegközlekedés jelentőségének határozott növekedéséhez az egyéni gépjárműforgalommal szemben.

1.7 A légi közlekedési szektor az elmúlt tíz évben a piac megnyitása folytán fellendült, azonban a harmadik intézkedéscsomag tagállami szinten nem egységes végrehajtása, valamint a belső piacon továbbra is érvényben lévő korlátozások a verseny torzulásához vezetnek. Ezért szükség van a belső piac működésének javítására.

1.8 A tengeri közlekedés belső piacának hiánya akadályozza az EU-t a belső közlekedés szabályozásának optimalizálásában és így a belső kereskedelem megkönnyítésében. Mindez kedvezőtlen hatással van a tengeri közlekedésnek az EU-n belüli logisztikai láncokba történő beépítésére.

1.9 A közlekedés az EU egyik legfontosabb munkaadó ágazata, azonban nincs elegendő munkaerő, ami a harmadik országokból származó munkavállalók létszámának emelkedéséhez vezet. Ezért további erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy emelkedjék a képzés színvonala, vonzóbbá váljanak a közlekedéssel kapcsolatos szakmák a fiatalok körében, és javuljanak a munkakörülmények. Mindebben a szociális partnereknek fontos szerepet kell vállalniuk.

1.10 A közös közlekedési politikának továbbra is segítenie kell minden közlekedési mód – külön-külön és együttesen is – műszaki, adózási és szociális harmonizálását egy valóban egyenlő versenyfeltételeket biztosító keret ösztönzése érdekében.

1.11 Ahhoz, hogy a közlekedési módokat vonzóvá tegyük a felhasználók számára, szükség van a szolgáltatások minőségének javítására. Az EGSZB örömmel veszi, hogy a fehér könyv félidei felülvizsgálata figyelmet fordít az utasok, különösen a mozgáskorlátozottak jogaira, ugyanakkor mindegyik közlekedési mód sajátosságait tekintetbe veszi.

1.12 A közlekedési módok biztonságvédelme elsődleges cél kell, hogy legyen. Ezért a biztonságvédelmi intézkedéseket minden közlekedési módra és ezek infrastruktúrára ki kell terjeszteni. Ugyanakkor el kell kerülni a szükségtelen ellenőrzéseket, és biztosítani kell a felhasználóknak az emberi és a magánélet védelmére vonatkozó jogait.

1.13 A közlekedési ágazat igen sok fosszilis tüzelőanyagokon alapuló energiát fogyaszt. Ezért elsődleges célnak kell tekinteni az ilyen tüzelőanyagoktól való függőség, valamint a CO₂-kibocsátás csökkentését. A cél elérése érdekében a közlekedési ágazat számára specifikus, megfelelően finanszírozott kutatási-fejlesztési és innovációs programot kellene kidolgozni, amely képes – különösen városi területeken – az alternatív energiaforrások alkalmazásának ösztönzésére. Ezenkívül olyan politika alkalmazására lenne szükség, amely – elsősorban adózási téren – különbséget tesz az egyes módok között, és az új, környezetbarát technológiák bevezetését és alkalmazását ösztönzi.

1.14 Az infrastruktúra képezi a közlekedés belső piacának fejlődéséhez nélkülözhetetlen fizikai hálózatot. Optimalizálásakor két célt kell szem előtt tartani: a közlekedés túlterheltségének enyhítését és a hozzáférés javítását az összes finanszírozási lehetőség kiaknázásával.

1.15 A közlekedési infrastruktúrának – különösen a városokban – támogatnia kell a tömegközlekedés fejlődését. A beruházási politikának fokozatosan korlátoznia kell az egyéni gépjárműforgalom mozgásterét.

2. Bevezetés és az Európai Bizottság javaslata

2.1 Az Európai Bizottság „A közös közlekedéspolitika jövőbeli fejlődése” című közlekedéspolitikai fehér könyve⁽¹⁾ 1992-ben jelent meg, és célja elsősorban a belső közlekedési piac létrehozása volt, hogy a piac megnyitása révén általánosan könnyebbé váljon a mobilitás. A vasúti közlekedés területét leszámítva a célokat tíz év alatt nagyjából sikerült elérni.

2.2 2001 szeptemberében az Európai Bizottság újabb fehér könyvet terjesztett elő („Az európai közlekedéspolitika 2010-ig: ideje dönteni” címmel⁽²⁾), melyben 60 intézkedést ajánlott a közlekedési módok közötti egyensúly helyreállítására, a szűk keresztmetszetek kiküszöbölésére, a közlekedési politika utasközpontúvá tételére és a globalizációs hatások kezelésére.

2.3 A döntéshozatal és az elért eredmények felülvizsgálata meggyorsítására a 2001-es közlekedéspolitikai fehér könyv meghatározta az átdolgozás munkamódszerét, amelynek értelmében az Európai Bizottságnak konkrét célokat tartalmazó menetrendet kell előterjesztenie, illetve 2005-ben átfogóan értékelnie – és adott esetben módosítania – kell a fehér könyvben rögzített intézkedések végrehajtását. Ennek eredménye a jelen vélemény tárgyát képező bizottsági közlemény.

2.4 A 2001-es közlekedéspolitikai fehér könyv félidei felülvizsgálata többek között abból indul ki, hogy a közlekedési ágazatban a kereslet a környezetbarátabb közlekedési eszközök irányába toldott el, különösen a távolsági és városi közlekedésben, valamint a túlszűfolt útvonalakon. Emellett cél, hogy minden közlekedési eszköz környezetbarátabb, biztonságosabb és energiatakarékosabb legyen.

2.5 A „Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára. Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata” című európai bizottsági közlemény egy 2005-ben tartott konzultáció alapján készült. Ez a konzultáció rámutatott a közlekedés központi szerepére a gazdasági növekedésben, és hangsúlyozta a szakpolitikai intézkedések kiigazításának szükségességét.

2.6 A közlekedéspolitika átfogó célkitűzése változatlanul a személyek és az áruk versenyképes, fenntartható, biztonságos és környezetbarát mobilitása, amely a felhasználóknak megfelelő védelmet, a foglalkoztatottaknak pedig jobb munkakörülményeket nyújt. Ezek a célkitűzések teljes mértékben összhangban vannak mind a növekedésre és foglalkoztatásra vonatkozó, átdolgozott lisszaboni stratégiával, mind pedig az átdolgozott fenntartható fejlődési stratégiával.

⁽¹⁾ Fehér könyv a közös közlekedéspolitika jövőbeli fejlődéséről (COM(92) 494, 1992. december 2.).

⁽²⁾ „Az európai közlekedéspolitika 2010-ig: ideje dönteni” (COM(2001) 370 final, 2001. szeptember 12.).

2.7 A célok elérésére az egyik legfontosabb eszköz minden bizonnyal az innováció: intelligens, kommunikációs technológián alapuló közlekedési rendszerek és technológiailag fejlettebb motorok alkalmazása a nagyobb energiahatékonyság érdekében, valamint az alternatív üzemanyagok alkalmazásának népszerűsítése.

2.8 A közlekedéspolitikai fehér könyv félidei felülvizsgálatának legfontosabb eleme azonban a kombinált közlekedés (comodality), azaz az egyes közlekedési módok önmagukban és egymáshoz kapcsolódva történő hatékony használata, ami lehetővé teszi az erőforrások optimális és fenntartható használatát. Ez a megközelítés a legjobb garancia a nagyfokú mobilitás, egyben a környezetvédelem biztosítására.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB megerősíti a 2001-es közlekedéspolitikai fehér könyvről szóló, 2002. június 19-i véleményében megfogalmazott állásfoglalását, miszerint a félidei felülvizsgálat keretében javasolt kiegészítő intézkedéseknek elő kell írniuk, hogy a közlekedési ágazatban lezajló változásokból, valamint a gazdasági, politikai és szociális adottságok EU-szerte tapasztalható átalakulásából kiindulva a közösségi politikát hatékonyan és azonnal hozzá kell igazítani az utóbbi öt évben tapasztalt változásokhoz és a belátható jövőbeli fejlődéshez.

3.2 Az EGSZB támogatja továbbá a technológiai lehetőségek javítására irányuló politikákat olyan innovatív megoldások megtalálása érdekében, amelyek közvetlenül hozzájárulnak az uniós prioritásokhoz a versenyképesség, a biztonság, a környezetvédelem és a szociális ügyek területén.

3.3 A helyzet nagyon eltér attól, amire a 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyv elkészítésekor lehetett számítani: a vártnál alacsonyabb gazdasági növekedés, geopolitikai feszültségek, az olajár emelkedése, az EU-bővítés következményei, a globalizáció, az új technológiai vívmányok, állandó terrorveszély és a közlekedési módok megoszlásának változásai jellemzik. A bizottsági közlemény az európai közlekedéspolitikát ahhoz a helyzethez igyekszik igazítani, amelyben a jövőbeli növekedést és a politikákat meg kell határozni.

3.4 A 2001. évi fehér könyv félidei felülvizsgálatára nemcsak az imént vázolt új körülmények miatt van szükség, hanem a fehér könyvben kitűzött európai közlekedéspolitikák szükséges átalakítása miatt is. A fehér könyv felülvizsgálatának változatlan mértékben egy olyan közlekedéspolitikára kell összpontosítania, amely az egyes közlekedési módok optimalizálását célozza olyan folyamatok segítségével, amelyek révén azok versenyképesebbek, fenntarthatóak, társadalmi szempontból előnyösek, környezetbarátak és biztonságosak lesznek, fenntarthatóságukat a gazdasági fejlődéssel és növekedéssel valós szoros kapcsolatukra, valamint a közlekedési módok között szükséges, kizárólag a hatóságok által kialakítható koordinációra alapozva.

3.5 Emellett üdvözlendő, hogy a közlekedésre a „fenntartható közlekedés” koncepcióján alapuló környezetvédelmi előírások is érvényesek, amelyek az egyes közlekedési módokra hasonló mértékben vonatkoznak. Meg kell azonban jegyezni, hogy az Európai Bizottság által a közlemény II. mellékletének harmadik

bekezdésében idézett, a közlekedésről és a környezetvédelemről szóló tanulmányok nem tesznek különbséget a közúti közlekedési módok között aszerint, hogy egyéni vagy tömegközlekedési eszközökről van-e szó, pedig ez alapvető lenne annak kimutatásához, hogy elsősorban a személygépkocsik gyakori és korlátozás nélküli használata milyen kedvezőtlenül hat többek között a forgalmi torlódásokra, a biztonságra, a környezetre és az energiafogyasztásra.

3.6 A szóban forgó közlekedéspolitika folytatására való tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy realisztikusabb álláspontot kellene képviselni, azaz:

- a) meg kell gyorsítani a jogalkotást a szabályozott versenyben részt vevő tengeri közlekedési és vasúti közlekedési rendszerek létrehozása érdekében, eszköznek tekintve ezt teljesítő-képességük és hatékonyságuk fokozására;
- b) tekintettel a közúti közlekedésnek a forgalmi torlódásokból és a környezetszennyezésből eredő hatásaira, amelyekért mindenekelőtt a személygépkocsik felelősek, valamint az Európai Bizottság által a 2000-2020-as időszakra jóslott megállíthatatlan növekedésre, az ezeket a problémákat megoldó specifikus intézkedésekre van szükség, amelyek mérséklik e növekedés kedvezőtlen hatásait (új infrastruktúrával vagy új technológiákkal stb.);
- c) azon célok eléréséhez, amelyeket az említett intézkedések követnek, a helyi tömegközlekedés alapvető jelentőségű;
- d) pontosan meg kell határozni a 3,5 tonnánál kisebb tömegű kereskedelmi tehergépjárművek biztonsági, környezetvédelmi, valamint a munkafeltételekre és a gazdaságra gyakorolt hatásait.

3.7 Ezért elengedhetetlen mind a tengeri és folyami, mind pedig a vasúti közlekedés teljesítő-képességének és hatékonyságának a két ágazat versenyképességének fokozásával történő erősítése. Fokozni kell a koordinációt és az intermodalitást, és olyan intézkedéseket kell hozni, hogy továbbra is garantáltan rendelkezésre álljanak a megfelelően rugalmas és megfizethető szolgáltatások.

3.7.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az eddigi tanulmányok annyiban sem megfelelőek, hogy nem foglalkoznak közvetlenül az átdolgozott fenntartható fejlődési stratégiának azzal az alapvető célkitűzésével, hogy a gazdasági növekedést és a közlekedés iránti igényt egymástól el kell választani. Nem gondolják végig, mit jelent az éghajlatváltozás kihívása és a CO₂-kibocsátás elkövetkező 50 évben megkívánt csökkentésének szintje. Tekintve a mobilitás rohamos növekedését az elmúlt 50 év alatt, és a még nagyobb mobilitásra irányuló, láthatóan növekvő kedvet (Európában is, de még inkább a fejlődő országokban), az EGSZB-nek komoly kétségei vannak a tekintetben, hogy pusztán a különböző közlekedési módok hatékonyabb energiafelhasználásának ösztönzésével és optimális arányuk megtalálásával – bármilyen kívánatos célok is ezek – el lehet-e majd érni a közlekedési ágazatban a szén-dioxid-kibocsátásnak az éghajlati katasztrófa megelőzéséhez szükséges mértékű csökkentését. Úgy véljük, hogy az Európai Bizottságnak sürgősen tanulmányokat kell készíttetnie azokról az intézkedésekről, amelyekre hamarosan szükség lehet az egyre nagyobb mobilitás iránti igény

növekedésének fékezésére. Ide tartozhatnak a megfelelő árazási jelzések, illetve olyan városrendezési és tervezési politikák, amelyek az áruellátás és szolgáltatásnyújtás helyibb szintű megvalósítását ösztönzik, hogy az emberek igényeiket anélkül elégíthessék ki, hogy ezért egyre nagyobb távolságokat kellene megtenniük. Ide tartozik emellett annak mérlegelése, hogy miként lehetne széles körű nyilvános vitát nyitni ezekről a kérdésekről, és annak feltárása, hogy a felelősen gondolkodó egyének és vállalkozások saját közlekedési és utazási döntéseik és magatartásuk révén miként tudnának leginkább hozzájárulni a hosszú távú fenntarthatósághoz.

3.8 A közlekedéspolitikának el kell köteleznie magát a közlekedés minősége, biztonsága, környezetbarát jellege és hatékonysága mellett, valamint biztosítania kell, hogy a felhasználónak lehetősége legyen a közlekedési mód megválasztására. A közlekedés gazdasági szempontból kifizetődő, szociális szempontból pedig fenntartható kell hogy legyen, adott esetben azonban szem előtt kell tartani a közszolgáltatási kötelezettségeket és a mobilitáshoz való, a szerződésekben lefektetett jogot is.

3.9 Az EU területén a népesség megoszlása egyenetlen. Átlagosan 116 fő jut egy km²-re, de a népsűrűség a hollandiai 374 fő/km² és az északi országokra jellemző 15-21 fő/km² között mozog. Különböző a városi lakosság részaránya is az egyes országok összlakosságában. Az európai átlag 80 % körül mozog, a legmagasabb érték (97,2 %) Belgiumra, a legalacsonyabb (59,9 %) Görögországra jellemző. Ki kell emelni azt a vidéki területeken jellemző problémát, hogy a lakosság egy része teljesen rá van utalva a közlekedésre.

3.10 Az EGSZB megerősíti, hogy a közlekedéspolitikában földrajzi szempontból differenciált megközelítést kell alkalmazni, mivel az EU igen különböző domborzati, területi, demográfiai stb. jellegzetességekkel rendelkező, rendkívül sokrétű terület, amelyen belül egyrészt központi fekvésű, gyakori torlódásokkal és átmenő forgalommal küzdő országok, másrészt kiterjedt külső vagy vidéki régiók területek el, amelyek infrastruktúrája nincs kitéve hasonló mértékű és állandó igénybevételnek. Az adott körülmények függvényében mindig más és más, specifikus megközelítésre van szükség a közös közlekedési politika keretén belül.

3.11 Felmerül a nagyvárosi területektől és ipari központoktól félreeső külső régiók problémája is. A külső fekvésből eredő hátrányok miatt ezek a területek magasabb szállítási költségekkel, következésképpen termékeik vonatkozásában magasabb gyártási és forgalmazási költségekkel szembesülnek. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az elérhetőség javítása prioritásként kezelendő intézkedés az adott ország vagy régió versenyképességének növelésére és a területi kohézió erősítésére.

3.12 Mind az európai bizottsági közlemény, mind pedig a 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyv olyan dokumentum, amely részletesebb kifejtést igényel, mivel a) nem világosak a gazdasági-pénzügyi és költségvetési elemzések a megoldandónak tekintett problémák vonatkozásában, b) a közlekedési politika nem ad akkora szerepet a szabályozott versenynek, amekkorát az Európai Bizottság szükségesnek tart, és c) a környezeti és egyéb tanulmányokban részletesebben el kellene különíteni a közlekedési módokat és azok jellemzőit, azzal a céllal, hogy elemezzék egy esetleges kiigazítás hatásait és eszközeit.

Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a problémák vizsgálata után kezdjenek egyeztetési tevékenységeket olyan kezdeményezések meghatározására, amelyek révén a jövőben az EU-ban megvalósulhat az egységes és fenntartható közlekedés.

3.13 Az európai bizottsági közlemény megállapítja, hogy a fehér könyvben javasolt legtöbb intézkedés jogalkotási javaslatot eredményezett, és többet közülük a jogalkotó már el is fogadott. Ezek leírását és a hatások értékelését a III. melléklet tartalmazná, amely azonban nem található meg a közleményben. Az EGSZB kéri, hogy az európai bizottsági dokumentum időrendi sorrendben részletesen sorolja fel az elfogadott intézkedéseket és azok hatásait, illetve adja meg azt az internetcímet, ahol ezeket közzétették.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az alábbiakban a 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyv félidei felülvizsgálatáról szóló közlemény részletes elemzése céljából az európai bizottsági közlemény felépítését követve megvilágítjuk azokat az általános szempontokat, amelyekhez az EGSZB szükségesnek lát néhány építő jellegű megjegyzést fűzni.

4.2 Fenntartható mobilitás a belső piacon: összekapcsolni az európaiakat

4.2.1 Az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy „az EU belső piaca az élénk, gazdasági növekedést hozó és munkahelyeket teremtő közlekedési ágazat megvalósításának fő eszköze. Amint azt a légi közlekedés és más ágazatok, például a távközlés példája megmutatta, a belső piac liberalizálása ösztönzi az innovációt és a befektetéseket, mert így jobb szolgáltatásokat lehet nyújtani alacsonyabb költségek mellett. Ugyanez a siker a közlekedési ágazat egészében is elérhető.” A légi közlekedésben az eredmények a felhasználók számára nagyobb kínálatban és az olcsóbb repülőjegyekben mutatkoztak meg.

4.2.2 Közúti közlekedés. A közúti közlekedés gondjainak objektív elemzéséhez meg kell különböztetni a közúti közlekedés különféle módjait és jellegzetességeit, mivel az EU-n belüli közlekedés legnagyobb része – az áruszállítás 44 %-a és a személyszállítás 85 %-a – a közutakon folyik. A gépjármű-állomány a 25 tagú EU-ban a következőképpen oszlik meg: 212 000 000 személygépkocsi, 30 702 000 tehergépjármű, 25 025 000 kétkerekű gépjármű, 719 400 városi és távolsági autóbusz⁽³⁾. Ezek az adatok egyértelműen megmutatják, hol keresendő a fő felelősség azokért a komoly gondokért, amelyeket a közlekedés túlerheltsége és a környezetszennyezés jelent.

4.2.2.1 A közlemény nem tér ki a közúti távolsági (csoportos) személyszállításra. Ezzel határozottan háttérbe szorítja azt a lehetséges megoldást, hogy a személygépkocsik utasai áttérjenek ezen közlekedési mód használatára, és megnehezít, sőt lehetetlenné tesz minden ezzel járó hasznot a biztonság, a környezetvédelem, a területhasznosítás, a rugalmasság stb. vonatkozásában. Az EGSZB szerint a kitűzött célok elérése érdekében figyelembe kell venni a szóban forgó közlekedési módot. Ehhez olyan szabályozás szükséges, amelynek segítségével létrejöhet egy olyan szabályozott verseny, amely révén lehetővé válik újabb rendszeres távolsági buszjáratok indítása, melyeknek az EU és a tagállamok reklámmal és versennyel kapcsolatos rendelkezéseikhez kell alkalmazkodniuk.

⁽³⁾ „Energy and transport in figures 2005” [Energia és közlekedés számokban – 2005]. Európai Bizottság, Energiaügyi és Közlekedési Főigazgatóság.

4.2.2.2 Az Európai Bizottság a közúti közlekedésben használatos üzemanyagokra kivetett adók közötti túlságosan nagy különbségek csökkentését mérlegeli ahelyett, hogy a kérdést átfogóbban megközelítve minden közlekedési mód számára közös adópolitikát vezetne be, amely egyik közlekedési módot sem hozza hátrányos helyzetbe, hanem minden közlekedési módot egyenrangúan közelít meg.

4.2.3 Vasúti közlekedés. 1970 óta a vasúti közlekedés piaci részesedése a személyszállításban 10 %-ról 6 %-ra, az áruszállításban pedig 21 %-ról 8 %-ra csökkent. A nemzetközi tehervonatok 18 km/órás átlagsebességgel szelik át az EU-t. A vasúti közlekedés fő kihívásai a következők: a többi közlekedési eszköz által jelentett verseny, a különböző rendszerek interoperabilitása, valamint a meghatározott szállítmányokra történő specializáció.

4.2.3.1 Az EGSZB szerint a vasúti közlekedés versenyképességének megerősítése az egyetlen lehetőség arra, hogy elérhető legyen a kívánt hatékonyság és eredményesség, következésképpen növekedjen a szóban forgó közlekedési mód iránti kereslet, és a vasút hosszú távon újra nyereséges legyen. Ehhez a vasúti közlekedésre vonatkozó uniós jogszabályok alapos átdolgozására és ezeknek az egyes tagállamokban történő alkalmazására van szükség.

4.2.3.2 Ahogy azonban már a 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvről kidolgozott véleményében (*) is hangsúlyozta, az EGSZB az általános gazdasági érdekeket szolgáló szolgáltatások, ezen belül a vasúti és közúti tömegközlekedés vonatkozásában a „szabályozott verseny” elvének alkalmazását támogatja, tekintve, hogy ezek a szolgáltatások – az EU-Szerződés 16. cikkében foglaltak szerint is – alapvető jelentőségűek a társadalmi és területi kohézió támogatása szempontjából.

4.2.4 Légi közlekedés. A 2407/92/EGK, 2408/92/EGK és 2409/92/EGK rendelettel (a légi közlekedés belső piacára vonatkozó harmadik intézkedéscsomaggal) létrehozott liberalizált piac kedvezett a légi közlekedési szolgáltatások átalakulásának, amelyek hatékonyabbak és elérhetőbbek lettek. A harmadik intézkedéscsomag tagállami szinten nem egységes végrehajtása, valamint a közösségen belüli légiforgalmi szolgáltatásokra továbbra is érvényes korlátozások azonban a piac torzulásához vezetnek (például különböznek a működési engedély megszerzésének követelményei, hátrányos megkülönböztetéssel kezelik a harmadik országokba vezető útvonalakat, és nemzeti alapon diszkriminálják a légitársaságokat). Ezért szükség van a belső piac működésének felülvizsgálatára, változtatásokra a verseny említett torzulásának kiküszöbölése érdekében, illetve az egységes légtér szabályozási keretének teljessé tételére, miáltal az Unióban eredményesebb lesz a légi közlekedés.

4.2.5 Tengeri közlekedés. Az EU és a világ többi tája közötti közlekedés több mint 90 %-a tengeri kikötőkön keresztül zajlik, és az Európán belüli közlekedés több mint 40 %-a szintén a tengerhez kötődik. A tengeri – különösen a rövid távú – fuvarozás a közúti áruszállításhoz hasonló mértékben növekedett, és a bővítésből eredő rendkívül hosszú uniós tengerpartnak köszönhetően jelentős fejlődési potenciállal rendelkezik. Az EGSZB szerint fontos, hogy az Európai Bizottság nyomon

kövesse a tengeri közlekedés alakulását, és megtegye a szükséges lépéseket ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjon fejlődéséhez (5).

4.2.5.1 A tengeri közlekedés belső piacának hiánya – ami arra vezethető vissza, hogy a tagállamok közötti tengeri útvonalak a nemzetközi előírások értelmében „külső útvonalnak” tekintendők – akadályozza az EU-t a belső közlekedés szabályozásának optimalizálásában és a belső kereskedelem megkönnyítésében. Mindez kedvezőtlen hatással van a tengeri közlekedésnek az EU-n belüli logisztikai láncokba történő beépítésére.

4.2.5.2 A kikötői szolgáltatások hatékonyabb integrációja az EGSZB szerint alapfeltétele a közös tengeri közlekedési politika kidolgozásának és megvalósításának. A közös tengeri politika hozzájárul a tengeri autópályák fejlesztéséhez és a rövid távú ságú tengeri fuvarozás kiépítéséhez, ezáltal fokozza a tengeri közlekedés hatékonyságát és versenyképességét a szállítási láncon belül, ami pedig erősítheti a fenntartható mobilitást.

4.3 Fenntartható mobilitás a polgárok számára – megbízható és biztonságos közlekedés

4.3.1 Foglalkoztatási feltételek. A közlekedési ágazat az egyik legfontosabb munkaadó az EU-ban, mivel az összes munkahely 5 %-át képviseli. A foglalkoztatási szint jelenleg stabil. Egyes területeken, például a vasúti és közúti közlekedésben nincs elegendő képzett munkaerő, aminek következtében emelkedett a harmadik országokból származó munkavállalók létszáma. Az EGSZB oszítja az Európai Bizottság nézetét, hogy további erőfeszítésekre van szükség a képzés, valamint a munkahelyek minőségének javítása végett az ágazatbeli munkavállalók számára annak érdekében, hogy a közlekedéssel kapcsolatos szakmák vonzóbbá tétele révén a fiatalok az ágazat felé orientálódjanak.

4.3.1.1 Ezen célok eléréséhez olyan képzési programokat kell kidolgozni a szociális partnerek irányításával, amelyek figyelembe veszik az egyes közlekedési módok jellegzetességeit és követelményeit (alap- és továbbképzés), és a programokat el kell látni a szükséges pénzeszközökkel.

4.3.1.2 A közúti közlekedésre vonatkozó szociális jogszabályoknak minden foglalkoztatottal szemben biztosítaniuk kell az egyenlő bánásmódot, függetlenül attól, hogy munkavállalókról vagy magánvállalkozókról van szó. Ezért a közúti közlekedés területén tevékenykedő személyek munkaidejének szabályozásáról szóló, 2002. március 11-i 15/2002/EK irányelvet azonnal, átmeneti idő nélkül alkalmazni kell a magánvállalkozókra, hiszen az irányelv célja a közúti biztonság növelése, a verseny torzulásának megakadályozása és a jobb munkafeltételek elősegítése.

Szintén a fent említett okok miatt a 3,5 tonnánál kisebb tömegű, teherszállításra használt kereskedelmi tehergépjárműveket be kellene vonni a közúti teherszállításra vonatkozó különféle rendelkezések hatálya alá.

(5) Lásd még az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság saját kezdeményezésű véleményét a következő tárgyban: „Európa jövőbeni tengeri hozzáférhetősége: a várható fejlemények és hogyan készülhetünk fel rájuk” HL C 151., 2005.6.28.

(*) HLC 241., 2002.10.7.

4.3.2 Utasjogok. A közlekedési módok által nyújtott szolgáltatások minőségének (gondolunk itt többek között a járatsűrűsége, a pontosságra, a különböző kategóriájú utasok kényelmére, a biztonságra, a túlfoglalást kizáró jegyfoglalási rendszerre, a tarifapolitikára és a kárterítésekre stb.) javításához elengedhetetlen a felhasználók jogainak megerősítése. Az EGSZB javasolja, hogy minél hamarabb vezessék be a szükséges módosításokat. Ennek során azonban tekintetbe kell venni az egyes – különösen az infrastruktúrájukat más közlekedési módokkal közösen használó – közlekedési módok specifikus működési sajátosságait.

4.3.2.1 Az EGSZB örömmel veszi, hogy a közlekedéspolitikai fehér könyv felülvizsgálata kiemelt figyelemmel kezeli a mozgáskorlátozottak hozzáférést a közlekedési eszközökhöz, és az ilyen jellegű személyszállítás minőségét. Megállapítja azonban, hogy a hozzáférés feltételei nemcsak a közlekedési eszközöket, hanem az infrastruktúrát is érintik, függetlenül attól, hogy légi, vízi, vasúti vagy közúti közlekedésről van-e szó, valamint azt, hogy az átszállások különleges nehézséget jelentenek a mozgáskorlátozottak számára.

4.3.3 Biztonság. A közös biztonsági követelmények átfogó csomagjának bevezetése minden közlekedési mód esetében – különösen a légi és tengeri közlekedésben – nagyobb biztonságot eredményezett. A csomagnak köszönhető a nem biztonságos légi közlekedési vállalatok feketelistájának összeállítása és – a közúti közlekedést leszámítva – a közlekedési ágazatok európai ügynökségeinek létrehozása is (Európai Tengerbiztonsági Ügynökség (EMSA), Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA), Európai Vasúti Ügynökség (ERA)). A javasolt cél érdekében, azaz hogy a közlekedés halálos áldozatainak száma a felére csökkenjen, szükség van egy közös közúti közlekedésbiztonsági politika kidolgozására, amely közös rendszert határoz meg a szabálysértések és szankciók osztályozására, és bevezeti az „európai pontrendszeres vezetői engedélyt”, amely bármely tagállamban elkövetett szabálysértés esetén lehetővé teszi a pontlevonást.

4.3.3.1 Ugyanakkor nem szabad megfélemlkezni arról, hogy a technika vívmányai, a járművek formatervezése, a járművek és az infrastruktúra együttműködése (eSafety) és az infrastruktúra tökéletesítése a gyenge pontok megszüntetése által mind olyan tényező, amely hozzájárul a közúti közlekedési biztonság növeléséhez.

4.3.3.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a közúti közlekedési baleseti statisztikákat le kellene bontani az egyes közlekedési módokra – különösen azokat, amelyekben magánjárművek szerepelnek, mivel a baleseti statisztikákban az egyéni gépjárműforgalom áll az élen.

4.3.4 Biztonságvédelem. A 2001. szeptember 11-i merényletek után megerősítették a légi közlekedéssel kapcsolatos biztonsági intézkedéseket. Az EGSZB úgy véli, hogy a madridi és londoni merényletek, illetve a szüntelen terrorista fenyegetések fényében az Európai Uniónak minden közlekedési mód védelmét elsődleges célként kell kezelnie. Ennélfogva a biztonságvédelmi rendelkezéseket ki kell terjesztenie az összes közlekedési módra, valamint az összes kombinált logisztikai láncra. A bevezetendő biztonságvédelmi ellenőrzések során azonban el kell kerülni a szükségtelen és költséges eljárásokat, és biztosítani kell a felhasználóknak az emberi és a magánélet védelmére vonatkozó jogait.

4.3.5 Városi közlekedés. Az Európai Bizottság zöld könyv megjelentetését javasolja a városi közlekedésről. A dokumentumnak a tömegközlekedés támogatására kell összpontosítania, és fel kell sorolnia a legjobb gyakorlatokat. Ahogy az EGSZB a

2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvről kidolgozott véleményében hangsúlyozta, ezenkívül új beruházások és közlekedéspolitikai tervek is szükségesek a tömegközlekedés javítására a túlterhelt nagyvárosi területeken – összhangban a CIVITAS-kezdemenyvezéssel vagy a TransURban⁽⁶⁾ projekttel és a városi környezetre vonatkozó tematikus stratégiával⁽⁷⁾. Erre több eszközt kell fordítani a közösségi alapokból, mindig tiszteltetben tartva a szubszidiaritás elvét, hiszen a városi közlekedés a helyi és regionális önkormányzatok természetes hatásköre. Ezen intézkedések azonban nem elégségesek. Olyan városi közlekedési politikára van szükség, amely lehetővé teszi a magánvállalkozások bekapcsolódását a városi tömegközlekedési szolgáltatások biztosításába, megkönnyítve az állami források felszabadítását és optimalizálását.

4.4 Közlekedés és energia

4.4.1 A közlekedés egyike a legtöbb energiát fogyasztó ágazatoknak: az EU összes olajfogyasztásának mintegy 70 %-ért felelős. A legtöbbet (60 %-ot) a közúti közlekedés fogyasztja, aminek háttérben főként az egyéni gépjárműforgalom áll, tekintve, hogy 1000 lakosra 465 gépjármű jut. A légi közlekedés a teljes olajfogyasztás mintegy 9 %-ért, míg a vasúti ágazat a fogyasztás mintegy 1 %-ért felelős. Az egyes közlekedési módok közötti tisztességes verseny az olajfogyasztás egységes adóztatását teszi szükségessé. Ezért mérlegelni kell a repülőgép-üzemanyag adómentességének megszüntetését.

4.4.2 Ezért elsődleges célnak kell tekinteni a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség, valamint a CO₂-kibocsátás csökkentését. A célok elérése érdekében – az Európai Bizottság becslése szerint a közlekedés 2020-ra 26 %-os energiamegtakarítást érhet el⁽⁸⁾ –, feltétlenül ki kell dolgozni egy megfelelően finanszírozott kutatási-fejlesztési és innovációs programot, amely előmozdíthatja az alternatív energiahordozók alkalmazását⁽⁹⁾, különösen a városi felszíni közlekedésben.

4.4.3 A CO₂-kibocsátás és az olajtól való függőség csökkentését elősegítő új technológiák fokozottabb alkalmazása érdekében differenciált közlekedési politikára van szükség – különösen az adók vonatkozásában –, amely támogatja a környezet-szennyezést csökkenteni, az energiatakarékosságot pedig növelni képes új technológiák beszerzését és alkalmazását, és elősegíti egy specifikus üzemanyag kifejlesztését a tömegközlekedés számára. Egyéb közlekedési eszközök példáját követve az ilyen, környezetbarátabb járművekre (Euro-IV, illetve a jövőben Euro-V szabvány) kizárólagos módon alacsonyabb adókat kellene kivetni. A környezetvédelmi kérdéseket nem szabad a büntetőadók felől megközelíteni. Inkább jutalmazni kell az olyan közlekedést, amely alkalmazza a fent említett környezetkímélő és energiatakarékos új technológiákat.

⁽⁶⁾ TransURban (A városi régiók közlekedési rendszereinek fejlesztése), az EU által az INTERREG III (interregionális együttműködési program) keretében támogatott projekt.

⁽⁷⁾ Lásd az Európai Bizottság közleményét a városi környezetre vonatkozó tematikus stratégiáról.COM(2005) 718 (2006. január 11.).

⁽⁸⁾ A Bizottság közleménye: *Energiatakarékossági cselekvési terv: a lehetőségek kihasználása* –COM(2006)545.

⁽⁹⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „A közúti közlekedésben alkalmazható alternatív üzemanyagok fejlesztése és támogatása az Európai Unióban” – HLC 195., 2006.8.18., 75. o.

4.5 Az infrastruktúra optimalizálása

4.5.1 A transzeurópai közlekedési hálózatok (TEN-T) biztosítják a közlekedési belső piac fejlődéséhez szükséges fizikai infrastruktúrát, ez a fejlődés azonban az EU egészét nézve nem egységes. A közlekedés túlterheltsége nem minden régióra jellemző. Az EGSZB osztja azt a nézetet, miszerint a kombinált logisztikai lánc alternatív megoldást jelenthet a közlekedési folyosók túlterheltségére, mivel optimalizálja a közlekedési infrastruktúra kihasználását a különböző közlekedési módokon belül és azok között.

4.5.2 Az EGSZB osztja azt a nézetet, miszerint a kombinált logisztikai lánc hatékonyabb megoldást jelenthet a közlekedési folyosók túlterheltségére, mivel optimalizálja a közlekedési infrastruktúra kihasználását az olyan közlekedési módokon belül – és azok között – amilyenek az Alpokat átszelő alagutak, a vasúti folyosók és az intermodális közlekedési csomópontok.

4.5.3 Ismét ki kell emelni a külső, illetve legkülső régiók és országok kérdését. Annak érdekében, hogy ezek az EU közép-pontjától messze eső területek teljes mértékben kihasználhassák a belső piac előnyeit, a kitézött határidőkön belül be kell fejezni a transzeurópai közlekedési hálózatok kiépítését. Ehhez meg kell emelni azokat az alapokat, amelyeket az EU a már létező – különösen a határokon átnyúló összeköttetést biztosító – hálózatok fejlesztésére irányzott elő. Az Európai Bizottság az erősen túlterhelt útvonalakat (a Pireneusok-béli átjárókat, a Spanyolországot Franciaországgal összekötő útvonalakat és az Alpokat) hozza fel példának. A jobb elérhetőség mindent egybevetve a versenyképesség növekedéséhez vezet, ugyanakkor javítja a regionális fejlődés kilátásait is.

4.5.4 A források imént említett megnövelése mellett az Európai Uniónak határozottan támogatnia kell az infrastruktúra rendelkezésre bocsátását szolgáló vegyes finanszírozási rendszer létrehozását, amely jogbiztonságot és jogi garanciákat nyújt a magántőkének a közlekedési infrastruktúrák építésébe és működtetésébe történő bevonásához.

4.6 Intelligens mobilitás

4.6.1 Mint említettük, az intelligens közlekedési rendszerek hozzájárulnak az infrastruktúra hatékonyabb és ésszerűbb kihasználásához, következésképpen a közlekedés halálos áldozatai számának csökkenéséhez, a közlekedés túlterheltségének enyhítéséhez és a környezet fokozottabb védelméhez.

4.6.2 A 2010-ben működésbe lépő európai műholdas navigációs rendszer (GALILEO) minden közlekedési mód tekintetében új alkalmazási lehetőségeket nyújt majd. Ilyen az „intelligens gépjármű” kezdeményezés⁽¹⁰⁾ új járműtechnológiák kifejlesztésére, a SESAR program, amely az egységes európai légtéren

belüli légi közlekedés jobb szervezéséhez járul hozzá, vagy az ERTMS-rendszer (European Rail Traffic Management System), amely a nemzeti vasúti hálózatok interoperabilitását hivatott megnövelni.

4.6.3 Az EGSZB teljes mértékben támogatja a „kombinált közlekedés” (co-modality) megközelítést mint a közlekedési ágazat választ a globalizációra és a világpiac megnyitására. Kiépítéséhez szükség van az infrastruktúra átalakítására, hogy létrejöhessen a közlekedés folyamatosságának biztosításához, illetve a késések és a logisztikai lánc megszakításának elkerüléséhez szükséges összeköttetések. A kombinált közlekedés hozzájárulhat az összes közlekedési ág, különösen a jelenleg kihasználatlan közlekedési módok megerősödéséhez.

4.7 A globális dimenzió

4.7.1 Az EGSZB megerősíti a már a 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvről megfogalmazott véleményében⁽¹¹⁾ is képviselt álláspontját, miszerint a közlekedéspolitikai nemzetközi szinten a kereskedelmi politika, sőt – bizonyos szempontból – a kül- és biztonságpolitika (KKBP) szerves része. Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak következőképpen a Szerződésben a nemzetközi kereskedelmi egyezményekre vonatkozóan meghatározott jogaihoz hasonló hatáskörrel kellene rendelkeznie ezen a téren, hogy – ahol lehet – a tanácsi megbízatásnak megfelelően a közlekedéspolitikáért felelős minden szervezetben képviselhesse az Európai Uniót a közlekedéspolitikát érintő kérdésekben, és joga legyen a tagállamok nevében közlekedési egyezményekről tárgyalnia harmadik országokkal.

4.7.2 Az EGSZB ezen túlmenően lényegesnek tartja egyrészt a vámügyi eljárások egyszerűsítését olyan módon, hogy a szolgáltatás minősége ne romoljon⁽¹²⁾ és a szolgáltatással összefüggő költségek ne növekedjenek, másrészt az EU belső határainak lebontására vonatkozó elvek tiszteletben tartásának biztosítását erre irányuló egyezmények, például a Schengeni Megállapodás vagy egyéb jövőbeli egyezmények révén.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság közleménye a következő tárgyban: „Az” Intelligens autó, kezdeményezés – A gépjárművek intelligenciájának, biztonságának és tisztaságának fokozása érdekében alkalmazott információs és kommunikációs technológiákkal kapcsolatos ismeretterjesztés” COM(2006) 59 final.

⁽¹¹⁾ HL C 241., 2002.10.7.

⁽¹²⁾ Ld. az EGSZB véleményét: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra a közösségi vámügyi cselekvési program (Vám 2013) létrehozásáról”, HL C 324., 2006.12.30., 78. o.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A szekcióvélemény megvitatása során a Közgyűlés által elfogadott módosító indítvány értelmében törölték a következő szövegrészt, az összes leadott szavazat legalább egynegyed része azonban a szövegrész megtartását támogatta:

4.6.4. pont

„Az áruszállítás vonatkozásában az EGSZB azt javasolja, hogy a tagállami hatóságok által bevezetett átmeneti közlekedési korlátozások helyébe olyan korlátozások lépjenek, amelyeket az Unió koordinálni tud. Ehhez közösségi szabályozások elfogadására van szükség e területen, ezt az intézkedést pedig össze kell hangolni egy olyan minimális transzeurópai közúti közlekedési hálózat kijelölésével, amely mentes az ilyen jellegű korlátozások alól, következésképpen lehetővé teszi a megszakításmentes közúti közlekedést.”

A szavazás eredménye:

82 szavazat a pont módosítására, 72 ellenszavazat 9 tartózkodás.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az irodai berendezésekre vonatkozó közösségi energiahatékonysági címkézési programról”

COM(2006) 576 final – 2006/0187 (COD)

(2007/C 161/24)

2006. október 19-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 175. cikkének (1) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2007. február 21-én elfogadta. Az előadó Ivan Voleš volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a 2007. március 15-i ülésnapon) 83 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Amerikai Egyesült Államokkal kötött új megállapodást, amely az energiahatékonyságra vonatkozó címkézési Energy Star programok összehangolásának egy második öt éves szakaszra történő kiterjesztését célozza, valamint az Európai Bizottság azon törekvéseit, hogy összhangban a technológiai fejlődéssel és az eddiginél rugalmasabb módon szigorúbb műszaki előírásokat vezessen be az irodai berendezések vonatkozásában. Az EGSZB egyetért a 2422/2001/EK rendelet átdolgozására irányuló javaslattal, amely a közösségi Energy Star programot az új megállapodáshoz igazítja, és a következő megjegyzéseket teszi:

1.2 Míg az Energy Star program adatbázisában történő regisztráció a közbeszerzési eljárásokban való részvétel előfeltétele az Egyesült Államokban, a javaslat az irodai berendezések közbeszerzését illetően csak azt állapítja meg, hogy ösztönözni kell az olyan energiahatékonysági követelmények használatát, melyek legalább az Energy Star műszaki előírásaival megegyező szintűek. Az EGSZB javasolja, hogy ezt tegyék még inkább kötelező érvényűvé valamennyi az irodai berendezésekre vonatkozó közbeszerzési eljárásra nézve azáltal, hogy az adott termék Energy Star emblémával történő címkézését alapfeltételként határozzák meg.

1.3 Az EU-ban több energiahatékonysági címkézési rendszer is létezik, úgymint az ökocímke, az környezetbarát tervezés, valamint számos, a tagállamokban használatos címke. Az Európai Bizottság ugyan kísérletet tett a közösségi címkézési programok összehangolására, ennek azonban nincs kézzelfogható eredménye. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a fogyasztók megtévesztésének elkerülése érdekében a szóban forgó címkézési rendszereket hatékonyabban hangolja össze.

1.4 Mivel az Energy Star alig ismert a nyilvánosság körében, az EGSZB sürgeti a mind az Európai Bizottság, mind pedig a tagállamok részéről arra vonatkozóan vállalt kötelezettség fenntartását, hogy reklámozzák az emblémát, illetve tegyék lehetővé népszerűsítésének finanszírozását a megfelelő energiahatékonysági programokból, úgymint az „Intelligens energia – Európa” vagy a „Fenntartható energia – Európa” kampány.

1.5 Az EGSZB az Európai Közösség Energy Star Testülete (EKEST) mint tanácsadó szerv összetételének felülvizsgálatára szólít fel oly módon, hogy az foglalja magába valamennyi tagállam képviselőit és az érdekelt munkaadók és munkavállalók szervezeteit is.

1.6 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a 7. keretprogram és más, a tudományt, kutatást és innovációt ösztönző programok révén növelje az irodai berendezések energiahatékonyságának javítására irányuló technológiai fejlődés támogatásának mértékét.

1.7 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak figyelemmel kellene kísérniük a termék nyilvántartásba vételre való alkalmasságát, elvégezve a szükséges ellenőrzéseket, illetve tesztek, és közzétéve az akár pozitív, akár negatív eredményeket, melyek ösztönöznék az Energy Star címke hitelességét.

2. Bevezetés

2.1 Az irodai berendezésekre vonatkozó közösségi energiahatékonysági címkézési programról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre tett javaslat az Európai Parlament és a Tanács 2001. november 6-i 2422/2001/EK rendeletének ⁽¹⁾, átdolgozására irányul, amely az irodai berendezések (többek között számítógép, képernyő, nyomtató, fénymásoló, szkennel, faxok) Energy Star emblémával történő energiahatékonysági címkézésére vonatkozó program részletes szabályait határozta meg. Az Európai Unió az Egyesült Államokban 1992 óta működő és egyéb országokra is kiterjesztett Energy Star programhoz az USA-val 2000. december 19-én megkötött megállapodás alapján csatlakozott. Az EGSZB e rendelkezésről szóló véleményét 2000-ben elfogadta ⁽²⁾.

2.2 Az Energy Star program végrehajtásáért felelős irányítási testületnek az Európai Bizottságot jelölték. A 2422/2001/EK rendelet létrehozta a Európai Közösség Energy Star Testületét (EKEST) mint olyan tanácsadó szervet, amely a tagállamokban tevékenykedő gyártók, szakértők, kereskedők, fogyasztók és környezetvédők képviselőiből tevődik össze annak érdekében, hogy értékelje a program végrehajtását, és az irodai berendezések energiafogyasztásának csökkentését célzó új műszaki előírásokat javasoljon.

⁽¹⁾ HL L 332., 2001.12.15.

⁽²⁾ HL C 204., 2000.7.18.

2.3 Az Energy Star programnak az Európai Közösségben a 2001 és 2005 közötti időszakban történő végrehajtásáról szóló 2006. március 27-i közleményében az Európai Bizottság javasolta az USA-val az Energy Star program kapcsán kötött, 2006 júniusában lejárt megállapodás további öt évvel történő megújítását a következő okokból:

- az energiahatékonyság az Európai Bizottság energiahatékonyságról szóló zöld könyve értelmében meghatározott fenntartható energia egyik fő pillére,
- az irodai berendezések a szolgáltatási ágazaton és a háztartásokon belül az energiafogyasztás jelentős részarányát képviselik, és az a részarány folyamatosan nő,
- az Energy Star program olyan eszköz, amely összehangolja az Európai Közösségnek és a tagállamoknak az energiahatékonyság javítására irányuló erőfeszítéseit,
- keretet biztosít az USA, Japán, Korea és más kulcsfontosságú piaci kulcsszereplők közötti ilyesfajta koordináció számára,
- mivel a legtöbb gyártó várhatóan tiszteletben tartja az Energy Star program által meghatározott műszaki követelményeket, a program az ágazat egészében alapvetően hozzá fog járulni az energiafogyasztás csökkentéséhez,
- az Energy Star program önkéntes jellege jól kiegészíti az energiafelhasználó termékeknek a 92/75/EK irányelvben és a környezetbarát tervezési követelményekről szóló 2005/32/EK irányelvben rögzített kötelező címkézését, és nagyobb átláthatóságot hoz a piacok számára.

2.4 Az új megállapodást a Tanács 2006. december 18-án hagyta jóvá, és 2006. december 20-án, Washingtonban írták alá. A termékekre vonatkozó szigorúbb műszaki előírásokat határozza meg, a megállapodás egyik fő új vonása az olyan energiafogyasztási előírások bevezetése, amelyek nemcsak a készletléti energiafogyasztásra, hanem egyéb üzemmódokra, különösen a használati üzemmódra is vonatkoznak. A megállapodás C. melléklete szigorú és innovatív műszaki előírásokat tartalmaz a számítógépekre, képernyőkre és képfalkodó berendezésekre (fénymásolók, nyomtatók, szkennerek, faxok) vonatkozóan, melyek 30 TWh-t takaríthatnak meg a következő három év során a 27-tagú Unióban az EKEST becslései szerint.

2.5 Az EKEST javasolta, hogy az Energy Star programot az új időszakban még hatékonyabban hajtsák végre, lehetővé téve a műszaki előírásoknak a technológiai fejlődéshez és a piaci változásokhoz való könnyebb alkalmazkodását. Az Energy Star program egyszerűsítése megtakarításokhoz vezethet mind a közösségi adminisztráció, mind pedig a tagállamok számára.

2.6 A rendeletjavaslat a 2422/2001/EK rendelet következő cikkeit módosítja:

- 6. cikk: Az embléma promóciója – Az Európai Bizottság javasolja a tagállamok és az Európai Bizottság arra vonatkozó kötelezettségének eltörlését, hogy népszerűsítsék az emblémát, mivel a program önkéntes jellegű, népszerűsítése tehát a gyártók érdekében áll.
- 8. cikk: Az EKEST nem készít többé jelentést az Energy Star termékek piaci bevezetéséről – Ezt pályázati eljárás keretében valósítják meg. Az Európai Bizottságnak az sem lesz többé

kötelessége, hogy tájékoztassa az Európai Parlamentet és a Tanácsot az EKEST tevékenységeiről, hiszen az Európai Bizottság EKEST internetes portálja tartalmaz minden szükséges információt.

- 10. cikk: Munkaterv – Az Európai Bizottság és az EKEST közösen hároméves munkatervet dolgoz ki, melynek végrehajtását figyelemmel kíséri és legalább évente egy alkalommal közlést tesz.
- 11. cikk: A műszaki kritériumok felülvizsgálatát előkészítő eljárások – Az EKEST és az Európai Bizottság kezdeményezheti a megállapodás és különösen a közös műszaki előírások módosítását. Továbbá az EKEST-nek a műszaki előírások felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettsége egyszerűsödött.
- 13. cikk: Végrehajtás – E cikket hatályon kívül helyezik, mivel a tagállamoknak nincs olyan kötelezettségük, amelyről jelentést kellene készíteniük az Európai Bizottságnak.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlöi a Tanácsnak az Energy Star program folytatásáról szóló határozatát, valamint az USA-val kötött új partnerségi megállapodást. Tekintettel az irodai berendezések egyre növekvő számára és egyre nagyobb mértékű alkalmazására, energiahatékonyságuk javítása a helyes útja annak, hogy mérséklődjön a villamosenergia-fogyasztás növekedése. Az EGSZB ezért támogatja az Európai Bizottság arra irányuló törekvéseit, hogy a technológia fejlődésével összhangban az új megállapodásba szigorúbb műszaki előírásokat építsen be az irodai berendezések különböző kategóriáira vonatkozóan.

3.2 A 2422/2001/EK rendeletről szóló véleményében az EGSZB hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a megállapodásban szereplő energiahatékonysági előírásokat időről időre a legújabb technológia fejleményekhez igazítsák, és ez a követelmény az új Energy Star programra is érvényes marad.

3.3 Míg az Energy Star program adatbázisában történő regisztráció a közbeszerzési eljárásokban való részvétel előfeltétele az Egyesült Államokban, az EU-ban nincs ilyen követelmény. Az EGSZB üdvözlöi azt a tényt, hogy a rendelet értelmében az Európai Bizottságnak és a nemzeti szintű állami intézményeknek az irodai berendezések vásárlására kiírt közbeszerzési eljárások során legalább olyan szigorú energiahatékonysági követelményeket kell érvényesíteniük, mint az Energy Star program keretén belül meghatározottak. Az EGSZB azt várja, hogy az Európai Bizottság maga járjon elő jó példával, és alkalmazza e követelményeket az általa kiírt közbeszerzési eljárásokban, ideértve a közösségi fejlesztési segélyekre vonatkozó eljárásokat is.

3.4 Az EU Energy Star programja a termékek energiahatékonyságára vonatkozó számos címkézési program egyike, melyek közül több az irodai berendezéseket is magában foglalja; ide tartoznak többek között a közösségi ökocímkék, a környezetbarát tervezés és az olyan nemzeti címkék mint az „Északi Hattyú”, a svéd TCO-embléma vagy a német „Kék Angyal”. Az Európai Bizottság ugyan kísérletet tett az Energy Star programnak az egyéb közösségi címkézési programokkal történő összehangolására, de ez eddig nem vezetett kézzelfogható

eredményekhez. Az EGSZB ezért felhívja az Európai Bizottságot, hogy tegyen kísérletet e tevékenységek hatékonyabb összehangolására a közös műszaki előírások egybevetése, koordinációja és alkalmazása érdekében, hogy a fogyasztók és felhasználók jobb áttekintést nyerjenek a felkínált termékek energiahatékonysági és ökológiai jellemzőiről anélkül, hogy elbizonytalanítaná őket a termékeken található címkék sokasága. Felszólítja a tagállamok illetékes hatóságait, hogy – ahol szükséges – gondosan tanulmányozzák át az Energy Star program előírásait.

3.5 A megállapodás messze ható és dinamikus népszerűsítő tevékenységeket irányzott elő abból a célból, hogy a fogyasztók és felhasználók figyelmét ráirányítsa az emblémára. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok által eddig elért eredmények nem kielégítőek. Az embléma alig ismert a nyilvánosság körében, és így valójában nincs befolyással az irodai berendezések vásárlásakor hozott döntésekre, ez pedig a gyártók számára kevésbé vonzóvá teszi népszerűsítését. A népszerűsítésbe egyáltalán nem vonták be a fogyasztói, vállalati vagy munkáltatói szervezeteket. Az EGSZB ezért sürgeti a mind az Európai Bizottság, mind pedig a tagállamok részéről arra vonatkozóan vállalt kötelezettség fenntartását, hogy reklámozzák az emblémát és fokozzák annak népszerűsítését. Ajánlja, hogy e tevékenységek olyan projekteken keresztül legyenek támogathatók, melyek finanszírozását az „Intelligens energia – Európa” vagy a „Fenntartható energia – Európa” kampány és más programok biztosítják.

3.6 Bár az egyéni számítások elvégzéséhez „energia-számológép” áll rendelkezésre a www.eu-energystar.org internetes oldalon, a gyártókat ösztönözni kellene arra, hogy az Energy Star előírásokkal kapcsolatos adatokat felvegyék a kézikönyvekbe, olyan utasításokkal egyetemben, melyek megmutatják, hogy hogyan lehet az adott berendezést a lehető legnagyobb energiahatékonysággal használni.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Jelenlegi formájában az EKEST nem képviseli megfelelő módon a munkaadói és munkavállalói szervezeteket, az érdekelt civil szervezeteket és a tagállamokat. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy alakítsa át az EKEST összetételét

annak érdekében, hogy átláthatóbbá és minél reprezentatívabbá tegye.

4.2 Az Európai Bizottságnak növelnie kellene támogatása mértékét annak érdekében, hogy több, az energiahatékonyságra vonatkozó, magas igényt támaztó előírás technológiai fejlesztése valósuljon meg – a tudományt, kutatást és innovációt ösztönző programok révén is, illetve különösképp a 7. keretprogramon belül.

4.3 Ebben az összefüggésben világosabban meg kellene különböztetni a régebbi berendezéseken, illetve az új megállapodás C. mellékletében bevezetett szigorúbb kritériumoknak eleget tevő berendezéseken található Energy Star emblémát. Néhány címkézési rendszerben feltűntetik az előírások jóváhagyásának időpontját. Az EGSZB javasolja ennek az USA-beli partnerekkel történő megvitatását.

4.4 Az Európai Bizottságnak rendszeres időközönként információt kellene közzétennie azokról az energiamegtakarításokról, melyeket az Energy Star program keretén belül értek el az irodai berendezésekre vonatkozó szigorúbb energiahatékonysági előírások alkalmazása révén, konkrét példákat hozva az állami szektorból, az üzleti szférából és a háztartásokból.

4.5 Az Energy Star megállapodás az adott termékek nyilván tartásba vételre való alkalmasságát figyelemmel kísérő partnerekről is rendelkezik. A rendeletnek ezért a tagállamok ilyesfajta ellenőrzéshez kapcsolódó feladatait, valamint az ezek megvalósításához szükséges alapvető iránymutatásokat is rögzítenie kellene. Nincsenek olyan európai bizottsági dokumentumok, amelyek az adatbázisban nyilvántartott termékek ellenőrzéséről vagy figyelemmel kíséréséről nyújtanának információt. Amennyiben léteznek ilyen adatok, ezeket hozzáférhetővé kellene tenni a program internetes oldalán; amennyiben nem, hasznos lenne a berendezések vizsgálata és az eredmények közzététele. Ellenkező esetben csorbát szenvedhetne az embléma hitelessége.

4.6 Az EGSZB ajánlja az Európai Bizottság eredeti kötelezettségvállalásának fenntartását, melynek értelmében a megállapodás 5 éves érvényességi tartamának lejártá előtt egy olyan jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, amely figyelemmel kíséri az irodai berendezések energiahatékonyságát és a programhoz kiegészítő intézkedéseket javasol.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a vasúti, közúti és belvízi szállítási ágazatokra vonatkozó versenyszabályok alkalmazásáról”

COM(2006) 722 *final* – 2006/0241 (COD)

(2007/C 161/25)

2006. december 12-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 171. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2007. február 21-én elfogadta. (Előadó: Jan SIMONS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 14-15-én tartott 434. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) 81 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 A népek Európájának fényében nagyon fontos a közösségi joganyag egyszerűsítése és átláthatóbbá tétele, annak érdekében, hogy az világosabb és egyszerűbben hozzáférhető legyen, így további lehetőségeket biztosítva a polgárokat megillető jogok gyakorlására. Ez a cél addig nem valósítható meg, amíg számos – többszörösen és gyakran jelentősen módosított – rendelkezés szétszabdalva, részben az eredeti határozatban, részben pedig a későbbi módosító határozatokban található. A hatályos szabályok azonosításához tekintélyes kutatómunka, a különböző változatok összevetése szükséges. E célból, valamint hogy a közösségi joganyag világos és áttekinthető legyen, szükséges a többször módosított jogi aktusok kodifikációja.

1.2 Ezen javaslat célja a vasúti, közúti és belvízi szállítási ágazatokra vonatkozó versenyszabályok alkalmazásáról szóló, 1968. július 19-i 1017/68/EGK tanácsi rendelet kodifikációja. Az új rendelet a benne foglalt jogi aktusok helyébe lép; ez a javaslat teljes egészükben megőrzi a kodifikált jogi aktusok tartalmát és ennek megfelelően azokat csak egységbe foglalja a kodifikációhoz szükséges formai jellegű módosításokkal.

2. Megjegyzések

2.1 Bár a javaslat formailag eleget tesz a második pontban foglaltaknak, az EGSZB ennek ellenére felteszi a sürgető kérdést, hogy az 5. cikk (2) bekezdése jelenlegi formájában nem elavult-e. A szóban forgó bekezdésben megnevezett „a csatlakozás időpontjától számított hat hónapon belüli” időszak, amely az ugyanott említett országokra (Ausztriára, Finnországra, Svédországra, valamint a tíz egyszerre csatlakozó tagállamra) vonatkozik, már régen lejárt. Az 5. cikk (2) bekezdésének csak abban

az esetben lenne értelme, amennyiben a szóban forgó megállapodásokat, döntéseket, illetve az összehangolt magatartás egyes típusait valamelyik európai intézmény még vizsgálná, vagy ezekkel foglalkozna, aminek azonban először utána kellene járni.

2.2 Ebben az esetben azonban át kellene venni a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdését, hiszen nem minden megállapodás, hanem kizárólag a „vállalkozások közötti” megállapodások, és nem minden döntés, hanem kizárólag a „vállalkozások társulásai által hozott” döntések eshetnek a 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá.

2.3 Az EGSZB ezúton megragadja az alkalmat, hogy újra felhívja az európai intézmények figyelmét arra, hogy a tengeri és belvízi hajózás „vízi szállítás” címszó alatt történő összekapcsolása – például „Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata” című közleményben vagy az Európai Bizottság 2007. évi törvényhozási és munkaprogramjáról kiadott közleményében, illetve az EU német elnökségének programjában, ideértve a német, portugál és szlovén elnökség többéves programját és az Európai Bizottságnak a személyi hajózás során bekövetkező balesetekkel kapcsolatos felelősségről szóló javaslatáról jelenleg folytatott európai parlamenti vitát is – politikai értelemben komoly félreértésekhez vezethet. A belvízi hajózási utak és a belvízi hajók egészen más jogi kerethez tartoznak, mint a hosszú vagy rövid távú tengeri hajózás. A szóban forgó javaslat ugyanakkor a belföldi szállítás megfelelő, a múltban is bevált, politikailag jól használható keretét kínálja, amely alatt a vasúti, közúti és belvízi szállítás és e különböző modalitások összekapcsolása értendő.

Kelt Brüsszelben, 2007. március 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS